

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบอบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

The development of political awakening in a democracy of people
in the sub-district administrative organization
in Phetchaburi Province

โดย

ดร.อนุชา พลະกุล
พระสมุห์อาคม อาคมธีโร
นายปกรณ์ เนตรขำ

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

The development of political awakening in a democracy of people
in the sub-district administrative organization
in Phetchaburi Province

โดย

ดร.อนุชา พลະกุล
พระสมุห์อาคม อาคมธีโร
นายปกรณ์ เนตรขำ

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ลิขสิทธิ์เป็นของวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

The development of political awakening in a democracy of people
in the sub-district administrative organization
in Phetchaburi Province

By

Dr. Anucha Bhalakula

Phrasamu Arkom Arkamatheero

Mr. Pakron Netkum

Phetchaburi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E. 2022

Research Project Funded by Phetchaburi Buddhist College

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ว.075/2565

MCU RS 800765075

(Copyright by Phetchaburi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานวิจัย : การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัย : ดร.อนุชา พละกุล, พระสมุห์อาคม อาคมธีโร, ปกรณ์ เนตรขำ

ส่วนงาน : วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีงบประมาณ : ๒๕๖๕

ทุนอุดหนุนการวิจัย : วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ๑) การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย และ๓) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๕ คน ด้วยแบบสัมภาษณ์เป็นทางการ และใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ประชากร จำนวน ๑๗,๗๓๒ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐๔ คน ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล แบ่งเป็น ๖ ส่วน ๑๓ ตัวแปร ๓๙ ข้อ นำแบบสอบถามไปทดลอง จำนวน ๓๐ คน ได้ค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๘๐ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านสังคม การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจทางการเมือง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเชิงสร้างสรรค์ ด้านเศรษฐกิจ การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกในชุมชน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและสร้างสรรค์ และสมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้มีความสนใจทางการเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และด้านอิทธิพลทางการเมือง การยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง อาจเป็นภัยต่อคู่ตรงข้ามทางการเมือง การแสดงออกทางการเมืองทุกรูปแบบ ถูกเพ่งเล็งจากผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น และการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมือง มีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมาย ในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองเสมอ เชิงปริมาณอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๘๒, S.D. = ๐.๖๔๐)

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านการศรัทธาในระบบประชาธิปไตย สังคมไทยต้องเชื่อมั่นในระบบนี้ เพราะเสรีภาพของบุคคลเป็นสิทธิโดยธรรมชาติ ไม่มีใครสามารถละเมิดได้ ด้าน

การเคารพมติเสียงส่วนมาก เสียงส่วนใหญ่ไม่ใช่เผด็จการเสียงข้างมาก ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย และหลักเสียงข้างใช้ได้ตามที่กฎหมายรับรอง ด้านความยุติธรรม ปราศจากอคติลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง เคารพกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ และไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวนให้สมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเข้ารับฟังคำปราศรัย และการหาเสียงทางการเมือง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง (X_1) (X_2) (X_3) (X_4) (X_5) กับรูปแบบการพัฒนากการตื่นตัวทางการเมือง (Y) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

๓) รูปแบบการพัฒนากการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย เสรีภาพของบุคคล ต้องสอดคล้องกับการส่งเสริมการตื่นรู้ด้านความเข้าใจทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งในเขตที่ท่านอาศัยอยู่ ด้านการสื่อสารการเมือง เทคโนโลยีปัจจุบันทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้หลากหลาย ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย การจัดระเบียบสังคมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข การเรียกร้องหรือต่อสู้ของประชาชนโดยสงบ ต้องเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย เชิงปริมาณภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๑$, S.D. = .๖๖๕)

Research Title : The development of political awakening in a democracy of people in the sub-district administrative organization in Phetchaburi Province

Researchers : Dr. Anucha Bhalakula, Phrasamu Arkom Arkamathero, Prakorn netkam

Department : Phetchaburi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fiscal Year : 2565/2022

Research

Scholarship Sponsor : Phetchaburi Buddhist College
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

This research aims to study 1) political arousal in a democratic system 2) factors affecting political arousal in a democratic system and 3) presenting a model for developing political arousal in a democratic system using integrated research methods, including qualitative research An in-depth interview with 15 key informants was used in a formal interview form. and descriptive statistics were used to analyze the content. And quantitative research methods used a population of 17,732 people, a sample of 304 people used a questionnaire to collect data, divided into 6 parts, 13 variables, 39 items, the questionnaire was used to experiment with 30 people, the reliability was 0.980. Statistics used were frequency, percentage. mean and standard deviation Pearson correlation statistics and simple linear regression analysis.

The results showed that

1. The political awakening in the democratic system of the people in Tambon Administrative Organization in Phetchaburi Province were social aspects, participation in discussing political issues with members of the community. to arouse political interest In the area of creative sub-district administrative organization, in terms of economy, participation in political discussions with members of the community. Opportunity to express opinions freely and constructively And members within the community encourage political interest in the area of the Subdistrict Administrative

Organization. and political influence involvement in political activities may be a threat to political opponents all forms of political expression was targeted by local influencers and political movements of political organizations There is a hidden benefit to the goal. in showing political behavior. The quantitative level was at a high level ($\bar{X}$ = 3.82, S.D. = 0.640)

2. Factors affecting the political arousal in the democratic system of the people in Tambon Administrative Organizations in Phetchaburi Province were faith in democracy. Thai society must believe in this regime. because individual liberty is an inherent right no one can violate Respect for the majority vote The majority is not a majority dictatorship. The fundamental rights of the minority must not be restricted. and the principle of soundness can be used as certified by law In terms of justice, without prejudice, bias or based on interests. Respect the rules or regulations that have been set. Considering the interests of the majority Taking into account the common interests of the country is important. and does not cooperate or support all forms of corruption and misconduct and political participation Having an interest in and following political issues Participation in stimulating or persuading members of the Tambon Administrative Organization share political opinions admission to the speech and political campaigning The factors affecting political arousal (X_1) (X_2) (X_3) (X_4) (X_5) and the development of political arousal (Y) were in the same direction

3. The development of political arousal in democracy of the people in Sub-district Administrative Organizations in Phetchaburi Province were the confidence in democracy. freedom of person must be in line with the promotion of awareness of political understanding the exercise of voting rights Joining a local political group Every time you go to vote in the county where you live. political communication Current technology makes it possible to access a wide range of political information. the desire to participate in politics attending speeches and political campaigns at both local and national levels Taking part in encouraging society to share political opinions and legal compliance social organization for people to live together in a peaceful society peaceful demands or struggles of the people Must be something protected by law. The overall quantitative figure was at a high level ($\bar{X}$ = 3.71, S.D. = .665)

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณพระวิสุทธีวรกิจ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี พระพิพิธพัชรโธม, ดร. รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี ฝ่ายบริหาร พระครูวัชรสุวรรณาทร, ดร. รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี ฝ่ายวิชาการ พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี และพระสมุห์อาคม อาคมธีโร ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี ที่มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณวิจัยระดับส่วนงาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ประกอบด้วย ผู้แทนและประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก ผู้แทนและประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม และผู้แทนและประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง รวมทั้งผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อร่วมตอบแบบประเมินตามข้อเท็จจริง ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

ขอขอบคุณคณะวิจัยวิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี พระสมุห์อาคม อาคมธีโร นายปกรณ์ เนตรขำ นายมะลิ ทิพย์ประจง ที่ได้อาสาแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัยมา ณ โอกาสนี้

อนึ่ง หากผลการวิจัยนี้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง และการนำเสนอข้อมูลคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และข้อเท็จจริงในการทำวิจัยครั้งต่อไป

คณะผู้วิจัย

ดร.อนุชา พละกุล

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร

นายปกรณ์ เนตรขำ

๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาการวิจัย	๖
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ นิยามศัพท์ในการวิจัย	๘
๑.๖ สมมติฐานการวิจัย	๑๑
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๒
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๓
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง	๑๓
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๑๘
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง	๕๐
๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๗๘
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘๑
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๙๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐๐
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๐๑
๓.๒ พื้นที่การวิจัย	๑๐๒
๓.๒.๑ ประชากร/กลุ่มอย่าง	๑๐๒
๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๐๒
๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ	๑๐๒
๓.๓.๑ ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง	๑๐๒
๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๔
๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐๘
๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๙
๓.๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ	๑๐๙
๓.๔ การวิจัยเชิงคุณภาพ	๑๑๐
๓.๔.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๑๐
๓.๔.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๑๑
๓.๔.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๑๑
๓.๔.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๑
๓.๔.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ	๑๑๒
๓.๕ สรุปกระบวนการวิจัย	๑๑๓
 บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 ๑๑๕
๔.๑ การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๑๕
๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๓๓
๔.๓ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๖๕
๔.๔ องค์กรความรู้จากการวิจัย	๑๘๗
๔.๔.๑ องค์กรความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๘๗
๔.๔.๒ องค์กรความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๘๙

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๒๐๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๐๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๒๐๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๑๓
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๒๑๓
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๒๑๔
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	๒๑๔
บรรณานุกรม	๒๑๖
ภาคผนวก	๒๒๗
ภาคผนวก ก หนังสือขอสัมภาษณ์	๒๒๘
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขต องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๒๓๐
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขต องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๒๓๗
ภาคผนวก ง ภาพประกอบ	๒๔๖
ภาคผนวก จ สถิติ	๒๕๐
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	๒๗๓
ภาคผนวก ช แต่งตั้งผู้ทรงประเมินงานวิจัย การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง	๒๗๕
ภาคผนวก ซ หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย ๒๕๖๕	๒๗๖
ภาคผนวก ฌ ประวัติผู้วิจัย	๒๗๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	ลำดับชั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทสากล	๓๐
๒.๒	การสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสำหรับสังคมไทย	๗๖
๓.๑	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างอายุ	๑๐๓
๔.๑	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๑๑๖
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๑๙
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ด้านสังคม	๑๒๐
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ด้านเศรษฐกิจ	๑๒๑
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ด้านอิทธิพลทางการเมือง	๑๒๒
๔.๖	สรุปการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๓๑
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม	๑๓๓
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการศรัทธาในระบบประชาธิปไตย	๑๓๔
๔.๙	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก	๑๓๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การ ตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านความยุติธรรม	๑๓๖
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การ ตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่	๑๓๗
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การ ตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๑๓๘
๔.๑๓	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของ ประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ที่มีผลต่อรูปแบบ การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขต องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๔๐
๔.๑๔	แสดงตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและวิธีการ	๑๔๑
๔.๑๕	แสดงการตรวจสอบสมมติฐาน	๑๔๒
๔.๑๖	แสดงความเหมาะสมของสมการถดถอย	๑๔๓
๔.๑๗	แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัวและค่าสถิติ t	๑๔๓
๔.๑๘	การวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise ระหว่างการตื่นตัวทางการเมือง และรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทาง การเมืองในระบบประชาธิปไตย	๑๔๖
๔.๑๙	การวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การตื่นตัวทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย และรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย	๑๔๘
๔.๒๐	สรุปปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๖๒
๔.๒๑	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัว ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม	๑๖๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการ ตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย จำแนกเป็น รายข้อ	๑๖๖
๔.๒๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการ ตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกเป็นรายข้อ	๑๖๗
๔.๒๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการ ตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการสื่อสารการเมือง จำแนกเป็นรายข้อ	๑๖๘
๔.๒๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการ ตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกเป็นรายข้อ	๑๖๙
๔.๒๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการ ตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย จำแนกเป็นรายข้อ	๑๗๐
๔.๒๗	รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๘๓
๔.๒๘	องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของ ประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๙๖
๔.๒๙	องค์ความรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของ ประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๙๗
๔.๓๐	องค์ความรู้รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ ประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๑๙๘

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
๒.๑	ปัจจัยนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง	๔๔
๒.๒	ตัวแบบของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๔๗
๒.๓	ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๔๘
๒.๔	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๕
๓.๑	สรุปกระบวนการวิจัย	๑๑๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นปัญหาการขาดเอกภาพและความมั่นคงของประเทศ จึงทรงปฏิรูปการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดิน โดยทรงจัดระเบียบการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ มีการยกเลิกระบบจตุสดมภ์ จัดตั้งเป็นกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ โดยยึดงานที่จะปฏิบัติเป็นหลัก สำหรับส่วนภูมิภาค มีการส่งตัวแทนของส่วนกลางควบคุมการบริหารราชการต่าง ๆ ในหัวเมือง ซึ่งในแต่ละหัวเมืองยังคงมีการแบ่งเขตการปกครองเป็นหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ให้มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองหมู่บ้าน กำนันเป็นผู้ปกครองตำบล และกรรมการอำเภอเป็นผู้ปกครองอำเภอ แต่ตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านนั้น มิได้เป็นผู้ที่เจ้าเมืองแต่งตั้งเช่นสมัยก่อน^๑ หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ กลุ่มพลังทางสังคมใหม่ ที่มีพื้นฐานมาจากกลุ่มอำนาจนาจท้องถิ่นและพ่อค้า สามารถปรับตัวต่อระบบหรือโครงสร้างของรัฐได้ดี คนกลุ่มนี้มีแนวโน้มตอบสนองเชิงบวกต่อระบอบรัฐธรรมนูญ โดยมีสำนักพลเมืองของประเทศไทยเป็นแรงผลักดันการแสดงออกทางการเมือง ระบอบรัฐธรรมนูญจึงเป็นการเปิดพื้นที่การแสดงออกทางการเมือง ซึ่งถูกปิดกั้นมาเป็นเวลานาน^๒ การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การใช้ประชาชนมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งให้ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับเลือกตั้ง ผู้นำทางการเมืองมีสิทธิที่ลงแข่งขันในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้การสนับสนุนและคะแนนเสียงจากประชาชน ในการจัดการปกครอง มีการเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรม ประชาชนมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งเป็นสมาคม ประชาชนมีเสรีภาพที่จะ

---

^๑ นันทวัฒน์ บรมานันท์, การปกครองส่วนท้องถิ่น, พิมพ์ครั้งที่ ๕. (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๒), หน้า ๒๗-๒๘.

^๒ ประวิทย์ สายสงวนวงศ์, พัฒนาการของการตื่นตัวทางการเมืองของชาวอีสาน พ.ศ. ๒๔๓๓-๒๔๘๘, วิทยานิพนธ์หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๒), หน้า ๓๓๔.

แสดงออก ได้แก่ พุด เขียน อ่าน เผยแพร่ข่าวสารข้อมูล ประชาชนสามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูล แหล่งอื่นนอกเหนือจากของรัฐบาล และสถาบันที่มีอำนาจอันชอบธรรมในการกำหนดนโยบาย สาธารณะต้องมาจากการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนหรือวิธีการแสดงประชามติรูปแบบอื่น^๓

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นกลไกขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ถือเป็น “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการเมืองทุกมิติ โดยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๑๖ ว่าด้วยเรื่อง การปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ (๑) ได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดย สุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการ ครอบงำ^๔ ซึ่งถูกแบ่งตามโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินของไทย ได้แก่ ๑) การบริหารราชการ ส่วนกลาง ประกอบด้วยสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง และกรม ๒) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยจังหวัดและอำเภอ และ ๓) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร (รูปแบบพิเศษ) องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และเมืองพัทยา (รูปแบบพิเศษ)^๕

การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศครั้งใหญ่ ได้วางรากฐานการบริหาร ราชการแผ่นดินใหม่ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค นำเอาระบบ “เทศาภิบาล” มาใช้อันเป็น รากฐานสำคัญของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีการแต่งตั้งคนจากส่วนกลางไปดำรงตำแหน่งยัง หัวเมืองต่าง ๆ และจัดโครงสร้างการบริหารในรูปแบบ “มณฑล” โดยมีกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบ การปกครองส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ยังทรงเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการให้ประชาชนมีส่วน

^๓ Arend Lijphart, *Patterns of Democracy*. (New Haven: Yale University, 1999), p 48-49.

^๔ กลุ่มงานสารนิเทศ สำนักประชาสัมพันธ์, *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.), หน้า ๑.

^๕ จิรประภา อัครบวร, *ระบบบริหารราชการของราชอาณาจักรไทย*, (กรุงเทพมหานคร : กรรณการพิมพ์, ม.ป.ป.), หน้า ๑๙.

ร่วมในการปกครองตนเอง โดยถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปกครองท้องถิ่น นั่นคือการจัดตั้ง “สุขาภิบาล” ขึ้นครั้งแรกในกรุงเทพฯ และขยายไปยังหัวเมืองต่าง ๆ ต่อไป^๖

การกระจายอำนาจไม่ได้เป็นแค่เพียงเรื่องของ การกระจายอำนาจทางกฎหมายและการบริหาร แต่ยังมีมิติของอำนาจและธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นทางการตามกฎหมายและไม่เป็นทางการ รวมไปถึงเกี่ยวข้องกับตัวแสดงและปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการหรืออยู่นอกเหนือจากสถาบันทางการเมืองที่เป็นทางการ โดยตัวแสดงและปฏิสัมพันธ์เหล่านี้จะเข้ามามีบทบาทผ่านช่องทางหรือกลไกที่เป็นทางการของการกระจายอำนาจ แต่เมื่อพิจารณาถึงพัฒนาการของแนวคิดการกระจายอำนาจยังมีความหลากหลายของประเด็นที่เกี่ยวข้องเช่น การแก้ไขปัญหาสายการบังคับบัญชาที่ใหญ่โต ผูกขาด และรวมศูนย์การกระจายอำนาจทางการเมือง การอาศัยกลไกตลาดการพัฒนาประชาธิปไตย การช่วยเหลือคนยากไร้และชายขอบ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของรัฐบาลท้องถิ่น ฯลฯ รวมไปถึงกลุ่มผู้สนับสนุนแนวคิดการกระจายอำนาจก็มีทั้งฝ่ายที่รับแนวคิดเสรีนิยมใหม่ที่ต้องการลดการผูกขาดอำนาจรัฐและพัฒนากลไกตลาด ฝ่ายที่คัดค้านการพัฒนาแบบรวมศูนย์ที่เน้นแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาและสร้างการพัฒนาแบบร่วมมือ และ ฝ่ายที่สนับสนุนการแข่งขันทางการเมืองแบบพหุนิยมที่เน้นการสร้างพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลายเข้ามาในพื้นที่ทางการเมือง^๗

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความเข้มแข็งของการปกครองจะเกิดขึ้นได้ จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การเลือกตั้งจึงเป็นส่วนสำคัญในการที่จะส่งเสริมระบบการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยและก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองโดยการมีส่วนร่วม การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นการเมืองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด ในอดีตที่ผ่านมา ประชาชนในท้องถิ่น จะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองน้อยมากการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น แต่เมื่อเลือกตั้งเสร็จสิ้น มีสมาชิกสภาท้องถิ่นมีคณะผู้บริหารหรือ

^๖ โกวิท วัฒนงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต. (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒๔.

^๗ วุฒิสาร ตันไชย. การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๗) หน้า ๑๖.

ผู้บริหารท้องถิ่นแล้วประชาชนจะไม่มีส่วนร่วมอย่างอื่นเลย ในกรณีที่ประชาชนสนใจจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติก็พบว่า ไม่มีช่องทางที่เปิดให้ประชาชนทำอะไรได้มากนัก ทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นขาดพลังขาด ความร่วมมือ และขาดความสนใจจากประชาชนส่งผลให้การปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการปกครองของคนในท้องถิ่นเองประสบความล้มเหลว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๑๔ ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นได้บัญญัติถึงสาระหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ ไว้หลายประการ อาทิ การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นการออกเสียงประชามติและการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยิ่ง ในการกำหนดให้ การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดช่องทางและหาวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในท้องถิ่นมากขึ้น^๔ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย สิทธิ และภาระหน้าที่ของประชาชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตามช่องทางและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เมื่อประชาชนมีความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง พร้อมทั้งตื่นตัวเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทยให้ก้าวหน้าและยั่งยืน^๕

การตื่นตัวทางการเมืองที่ผ่านมามีบ่อยครั้งพบว่า เกิดจากการปลุกเร้าหรือปลุกกระดมให้เกิดการตื่นทางการเมือง เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมืองให้กับกลุ่มการเมืองบางกลุ่มมากกว่าจะเกิดจากการปลุกจิตสำนึกประชาชน ให้หันมาตื่นตัวสนใจกับปัญหาบ้านเมืองโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตื่นตัวในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในนโยบายรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลได้รู้ถึงความต้องการของประชาชนผ่านข้อเรียกร้องและข้อเสนอที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้การตื่นตัวทางการเมืองที่ดีต้องคำนึงถึงความเหมาะสม กล่าวคือ ไม่เป็นการตื่นตัวไปตามกระแสมากเกินไป จนทำให้กลายเป็นการปลุกกระดมทางการเมืองและก่อให้เกิดวิกฤติความวุ่นวายทางการเมืองของประเทศชาติ ซึ่งพบ

^๔ เอกชัย พรนิคม, การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลเหมืองแก้ว อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่, วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๒-๓.

^๕ พระเมธาวิจารย์ (สุเทพ พุทธรจรรยา), การเมืองภาคพลเมือง: การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย, วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๖๗.

เห็นได้ในหลายเหตุการณ์ที่ผ่านมา การตื่นตัวทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาธิปไตยเกิดความเข้มแข็ง ได้หากดำเนินการอย่างมีขอบเขตที่เหมาะสม เป็นไปตามกฎกติกาที่ร่วมกันกำหนดไว้ แต่หากการตื่นตัวทางการเมืองมีสูงจนเกินไป จนไม่อยู่ในกรอบกติกาและรัฐบาลไม่สามารถตอบสนองได้ทั้งหมดอาจจะนำไปสู่ความไร้ระเบียบของระบอบประชาธิปไตยได้ในที่สุด^{๑๐} บทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ทางการบริหารจัดการทางการเมือง เพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นผ่านกระบวนการทางการเมืองแบบตัวแทนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อไปทำหน้าที่แทนตน รวมถึงการที่ประชาชนเข้าไปช่วยสนับสนุนช่วยเหลืองาน ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยกระทำการภายในกรอบของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ อาทิ การเป็นอาสาสมัครต่าง ๆ เป็นต้น^{๑๑}

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี จึงสนใจศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

^{๑๐} Huntington S., ๑๙๗๑ อ้างในสุมาลี บุญเรือง อนุภูมิ โฆวเกษม และสุรพล สุยะพรหม, การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป, วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๖ (มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๓๖๕-๓๖๖.

^{๑๑} สุปิ่น สมสาร, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี, วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๘๖.

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีสัมพันธ์กับอะไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นข้อมูลหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นข้อมูลรอง เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงการสังเกต โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาได้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี จากนั้นจึงสังเคราะห์เป็นเนื้อหาการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

๑. ด้านสังคม
๒. ด้านเศรษฐกิจ
๓. ด้านอิทธิพลทางการเมือง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

๑. ด้านการศรัทธาในระบบประชาธิปไตย

๒. ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก
๓. ด้านความยุติธรรม
๔. ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่
๕. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีตามแนวคิดของสมบัติ ชำรงธัญวงศ์^{๑๒}

๑. ด้านความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทย
๒. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
๓. ด้านการสื่อสารการเมือง
๔. ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
๕. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยสนใจศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๓ องค์การ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม และองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง ทั้งนี้ พื้นที่ที่มีผู้นำทางการเมืองมีบทบาทต่อการพัฒนาพื้นที่ โดยมีผลงานเชิงประจักษ์ที่ประชาชนภายในตำบลรับรู้ได้ แต่บางพื้นที่บทบาทการพัฒนาไม่มีความรูปธรรม ประชาชนต้องการเปลี่ยนแปลงผู้นำด้วยการเลือกตั้ง แต่ภายหลังการเลือกตั้งยังได้ผู้ชนะคนเดิม ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกพื้นที่วิจัยแบบเจาะจง

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีและข้อค้นพบจากผลงานวิจัยในบริบทการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีจำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก จำนวน ๖,๙๓๘ คน ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม จำนวน ๓,๘๒๗ คน และประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง จำนวน ๒,๙๖๗ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๓,๗๓๒ คน ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน ๓๐๔ คน

^{๑๒} สิทธิพันธ์ พุทธิคุณ, *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง*, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๕๔.

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก จำนวน ๕ คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม จำนวน ๕ คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๕ คน

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทำวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๕ ถึง ธันวาคม ๒๕๖๕ รวมระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์ในการวิจัย

การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง ความเป็นไปของเยาวชนที่แสดงออกต่อการตื่นตัวทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งอาจประสบกับปัญหาอุปสรรคตามสภาพความเป็นจริงของโครงสร้างทางสังคมและการเมืองไทย ได้แก่ ด้านภูมิฐานะของเยาวชน ด้านสภาพเศรษฐกิจครอบครัว และด้านอิทธิพลทางการเมือง ดังนี้

๑. ด้านสังคม หมายถึง สมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้มีความสนใจทางการเมืององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ ของชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์

๒. ด้านสภาพเศรษฐกิจ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย ที่ปัญหาความเป็นอยู่ด้านอาชีพ รายได้ สวัสดิการของประชาชนส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีความพร้อมด้านการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๓. ด้านอิทธิพลทางการเมือง หมายถึง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมืองมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองเสมอ การยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองอาจเป็นภัยต่อคู่ตรงข้ามทางการเมือง และการแสดงออกทางการเมืองทุกรูปแบบถูกเพ่งเล็งจากผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น

การตื่นตัวทางการเมือง หมายถึง การรับรู้สถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี ที่พยายามแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามกระแส ในนาม

เยาวชนปลดแอกที่เกิดการเรียกร้องการปฏิรูปการเมืองด้านรัฐบาล สถาบัน และองค์กรอิสระบางหน่วยงาน

ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง รูปแบบการปกครองที่ให้พลเมืองของประเทศมีอำนาจกำหนดความต้องการของชาติ ในรูปของนโยบายรัฐบาลที่ตอบสนองความต้องการประชาชน

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค หมายถึง ภูมิลำเนาของประชาชนที่แสดงออกทางการเมือง ความเกรงกลัวอันตราย จนไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง เพราะกลัวจะตกเป็นเป้าหมายของฝ่ายตรงข้าม มีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน รวมถึงอิทธิพลจากสื่อโซเชียลจะมีผลต่อความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ และค่านิยมของประชาชน

การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน หมายถึง ระดับความกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน ที่มีจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตย และตระหนักรู้ถึงสิทธิหน้าที่และบทบาทของตนเองในฐานะการเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย โดยพิจารณาจากองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ได้พัฒนาต่อเนื่องมาจากแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยดังนี้

๑. การกล่อมเกลาวัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคลแต่ละบุคคล กล่าวคือเมื่อบุคคลเติบโตขึ้นมีประสบการณ์ชีวิตที่หลากหลายยิ่งขึ้น ย่อมมีการเปลี่ยนทัศนคติดั้งเดิมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชีวิตที่เปลี่ยนไป

๒. ความรู้ทางการเมือง หมายถึง การตระหนักรู้ในการกระทำของรัฐบาล กิจกรรมสาธารณะ การประนีประนอมและการเห็นพ้อง และอำนาจและการกระจายทรัพยากร

๓. ค่านิยมทางการเมือง หมายถึง ค่านิยมที่มุ่งความสนใจในเรื่องของการแสวงอำนาจและการแข่งขันหรือต่อสู้ให้ได้มาซึ่งอำนาจ ผู้ที่มีค่านิยมด้านนี้สูงจะชอบสนใจข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองมากเป็นพิเศษ และการมีหน้ามีตาในสังคม

๔. พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนแสดงหรือกระทำโดยที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อปกครองประเทศ อาทิ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเข้าร่วมในกิจกรรมหรือองค์กรทางการเมือง การมีความสัมพันธ์ติดต่อกับนักการเมือง การอภิปรายหรือแสดงออกในปัญหาการเมือง รวมถึงการติดตามข่าวสารทางการเมือง ซึ่งลักษณะการแสดงพฤติกรรมที่ออกมาต่างกันหลายระดับ เริ่มตั้งแต่ การสังเกตการณ์ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเข้าเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง

๕. วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง ทักษะ ทักษะ ทักษะ และความเชื่อ และความรู้สึกเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ กำหนดพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลในระบบการเมือง ทั้งนี้ครอบคลุมอุดมการณ์ทางการเมือง บรรทัดฐานในการปฏิบัติทางการเมืองของบุคคล ฉะนั้น วัฒนธรรมทางการเมือง จึงมีมิติทางด้านจิตวิทยาและความรู้สึกนึกคิดทางการเมือง

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งเสริมการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก ประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม และประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง ประกอบด้วย ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านสถานภาพ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านรายได้ต่อเดือน และด้านอาศัยในเขตพื้นที่

ปัจจัยที่ส่งเสริมการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี หมายถึง แนวทางและวิธีการที่สามารถนำมาส่งเสริมความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีพื้นฐานความสนใจที่กำลังได้รับความนิยมนี้อย่างนี้

๑. การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปลูกฝังทัศนคติให้ประชาชนเป็นพลเมือง เพราะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสังคมไทย ตามแนวคิดที่ว่าทุกคนมีสิทธิ์เสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นสิทธิโดยธรรมชาติไม่มีใครสามารถละเมิดได้

๒. การเคารพมติเสียงส่วนมาก หมายถึง หลักการตัดสินด้วยเสียงข้างมากใช้ได้ในทุกกรณี การตัดสินด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย และการตัดสินด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่ใช่ลักษณะของพวกมากลากไป

๓. ความยุติธรรม หมายถึง การตกลงแก้ไขปัญหากันอย่างสันติวิธีเป็นวิธีการที่ยุติธรรม โดยความยุติธรรมจะมีได้บุคคลต้องเคารพกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ เพราะความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการมองประเด็นต่างๆ โดยปราศจากอคติ ลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง

๔. การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ หมายถึง หลักการตัดสินด้วยเสียงข้างมากใช้ได้ในทุกกรณี การตัดสินด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย และการตัดสินด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่ใช่ลักษณะของพวกมากลากไป

๕. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง และมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวนให้สมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี หมายถึง วิธีการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบุรี ที่สัมพันธ์กับหลักการประชาธิปไตยดังนี้

๑. ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสังคมไทย เป็นแนวคิดที่ว่าทุกคนมี สิทธิเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย ตามหลักเสรีภาพของบุคคลเป็นสิทธิโดยธรรมชาติไม่มีใครสามารถละเมิดได้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมความสนใจทางการเมือง ส่งเสริมการตื่นรู้ด้านการสร้างความรู้ทางการเมือง และเสรีภาพของบุคคลด้านการส่งเสริมการตื่นรู้ด้านความเข้าใจทางการเมือง

๒. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทาง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น

๓. การสื่อสารการเมือง หมายถึง สื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้และบ่มเพาะความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองแก่ท่าน สื่อสารมวลชนแขนงต่างๆ มีอิทธิพลสำคัญในการชักจูงโน้มน้าวความคิดเห็นของท่านเทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารปัจจุบันทำให้ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูล ติดตามข่าวสารทางการเมืองได้

๔. ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติ เป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง และมีส่วนในการกระตุ้นหรือชักชวนให้เพื่อนนักศึกษา หรือคนอื่นๆ ในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

๕. การปฏิบัติตามกฎหมาย หมายถึง ประชาชนทุกคนในสังคมประชาธิปไตยมีสิทธิต่อสู้อาคาดหวังและเรียกร้องเพื่อให้ท่านมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่ดีได้ การเรียกร้องหรือต่อสู้ของประชาชนโดยสงบเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย และกฎหมายคือเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข

๑.๖ สมมติฐานการวิจัย

๑.๖.๑ พื้นฐานส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑.๖.๒ การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีมีความเชื่อมโยงกับกระบวนการประชาธิปไตย

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑.๗.๓ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑.๗.๔ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานำไปใช้ในการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี จึงสนใจศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง
- ๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง

แนวคิดความตื่นตัวทางการเมือง เริ่มถูกนำมาเป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัด ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในวงกว้างมากขึ้น เนื่องจากถือว่าการตื่นตัวทางการเมืองหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองตาม ครรลองของระบอบประชาธิปไตยที่มีรากฐานสำคัญมาจากวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย นั้นสามารถผลักดันก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือ “อาตมัน ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” ได้ “ความตื่นตัวทางการเมือง” ต้องขึ้นกับตัวแปรที่สำคัญ คือ

๑. วุฒิภาวะทางการเมืองของผู้สมัครและผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ข่าวดารข้อมูล ความรู้และจิตสำนึกของการที่จะพยายามจรโลงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

๒. วัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้นสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความยุติธรรม และน้ำใจนักกีฬา โดยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของการเลือกตั้ง

๓. การจัดหลักสูตรวิชาเกี่ยวกับระบอบปกครองแบบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นในการบ่มเพาะจิตสำนึกเรื่องอุดมการณ์ จริยธรรมทางการเมือง มารยาททางการเมือง กระบวนการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่พึงประสงค์ โดยนำตัวอย่างการเมืองที่ดีจากประเทศต่าง ๆ รวมทั้งใน ส่วนดีที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เช่น การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่กล่าวมาแล้วเป็นหลักสูตรในการสอนต่อไป ตั้งแต่ชั้นประถม มัธยม จนถึงชั้นมหาวิทยาลัยรวมทั้งตลอดจนโรงเรียนการเมืองทั้งหลาย ซึ่งควรจัดขึ้นโดยสภาพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะการอบรมเรื่องความรู้ ค่านิยม และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือเรียกว่า “อาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย” (Democratic political self) สามารถพัฒนาให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง ดังลักษณะอาตมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตยปัจเจกบุคคล^๑ ดังนี้

๓.๑ ตนเป็นบุคคลที่มีสิทธิเสรีภาพ มีศักดิ์ของความเป็นมนุษย์ มีสิทธิ์ที่จะดำรงตนภายใต้กรอบกฎหมายของบ้านเมือง ไม่มีใครจะมาแสดงอำนาจบาตรใหญ่กับตนได้

๓.๒ ตนเป็นบุคคลที่มีความเสมอภาคในทางการเมืองและความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมายกับผู้ร่วมชาติ กรณีเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลความแตกต่างทางศาสนา เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ ฯลฯ เป็นสิ่งที่ตนไม่ยอมให้เกิดขึ้น

๓.๓ สิทธิเสรีภาพของตนในฐานะประชาชนได้ถูกรับรองไว้โดยรัฐธรรมนูญตนมีสิทธิ์ที่จะทวงสิทธิ์ดังกล่าว ถ้าถูกละเมิดโดยใครก็ตาม

๓.๔ ตนมีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็น มีสิทธิ์ที่จะประท้วงคัดค้านการกระทำอันใดก็ตามที่มาจากหน่วยราชการหรือรัฐบาล ที่มีต่อสิทธิขั้นมูลฐานของตนที่เป็นประชาชนผู้เสียภาษี

๓.๕ ตนมีสิทธิทางการเมืองที่จะลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง เลือกผู้แทนของตนให้รัฐสภา มีสิทธิ์ในการที่จะกำหนดว่าต้องการให้ใครทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร

๓.๖ มีความเชื่อมั่นว่าทุกอย่างในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้น สามารถที่จะทำให้ดีขึ้นได้ถ้าร่วมแรงร่วมใจกัน ผลักดันให้สิ่งเหล่านั้นเกิดขึ้นโดยผ่านกลไกของรัฐ และรัฐมีภาระหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของชุมชนของตนที่เรียกร้องอย่างสมเหตุสมผล

๓.๗ ในฐานะเป็นประชาชนของประเทศที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้น ตนมีสิทธิ์ที่จะมีข่าวสาร ข้อมูล แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อตกลงอันใดก็ตามที่ประเทศของตนกำลังจะทำกับประเทศอื่น

^๑ ลิขิต ธีรเวคิน, วัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลารับรู้ทางการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๗๕.

ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่สนธิสัญญาทางการค้า ภาษีอากร พันธมิตรในทางการเมือง พันธมิตรในการสงคราม ข้อตกลงแลกเปลี่ยนต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมีผลบวกและผลลบ ในฐานะประชาชนจึงมีสิทธิที่จะติดตามข้อมูลและแสดงความคิดเห็น

๓.๘ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนการเมือง ตนมีสิทธิที่จะได้เห็นสื่อมวลชนที่มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญที่เสนอข่าวที่ถูกต้อง เป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชน และสร้างมาตรฐานที่ถูกต้องและยุติธรรมให้กับสังคม

๓.๙ ในฐานะที่เป็นสมาชิกและประชาชนผู้ซึ่งมีความพร้อมในแง่คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ ตนย่อมมีสิทธิที่จะเปลี่ยนแปลงฐานะจากประชาชนผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองตามที่ได้กล่าวมาแล้ว มาสู่การเป็นผู้ปฏิบัติการทางการเมืองโดยการลงเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภา หรือแม้แต่การทำหน้าที่ในฝ่ายบริหาร หรือทำหน้าที่อื่นใดที่ตนสามารถจะกระทำได้ตามครรลองของกฎหมาย

๓.๑๐ ในฐานะประชาชนของชุมชนการเมือง ตนมีสิทธิที่จะเรียกร้อง คาดหวังและต่อสู้ให้ตนและสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งเพื่อนร่วมชาติทุกคนดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยมีปัจจัยสี่ มีสิทธิเสรีภาพโดยประกันกฎหมายและบังคับโดยกฎหมายและมีโอกาสเข้าถึงการศึกษา การประกอบอาชีพ เพื่อยกฐานะของตนในทางสังคมและเศรษฐกิจให้ดีขึ้นกว่าเดิม

อาตมฉันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic political self) จึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะมีส่วนผลักดันให้สังคมนั้น ๆ สามารถพัฒนาความตื่นตัวทางการเมือง ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่ามีสมรรถนะทางการเมือง (Political efficacy) สูง และสำคัญที่สุดเป็นส่วนที่จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนสืบต่อไป

ความตื่นตัวทางการเมืองจึงเป็นที่มาของการแสดงออกทางการเมืองผ่านการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ แต่ไม่ได้มองว่าเป็นเพียง “วิธีการ” ทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังเป็น “เป้าหมาย” สำคัญยิ่งในการพัฒนาทางการเมืองอีกด้วย ด้วยเพราะหากทำให้ประชาชนได้มีความตื่นตัวหรือกระตือรือร้นเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างจริงจังต่อเนื่องในทิศทางที่เหมาะสมแล้ว ก็ย่อมสามารถเข้ามาติดตามและตรวจสอบการทางานของภาครัฐให้มีความโปร่งใสและเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างจริงจัง^๒

ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีจุดก่อกำเนิดมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลในสังคม แม้จะเกิดจากกระบวนการอบรมหล่อหลอม

^๒ ถวิลวดี บุรีกุล และอัลเบิร์ต หัน, โรเบิร์ต ปี, ความต่อเนื่องของประชาธิปไตยในประเทศไทย : การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๓) หน้า ๒๓.

และปลูกฝังสืบทอดต่อเนื่องเป็นเวลานาน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ทศนคติต่าง ๆ เหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เพราะวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) จึงสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้เสมอหากเกิดสภาพเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยและส่งเสริมต่อการเปลี่ยนแปลง กลไกที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองคือ ข้อมูลหรือความรู้ใหม่ที่ก่อตัวขึ้นเป็นกระแสที่มีศักยภาพ ที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นกระแสพลังที่จะทำให้บุคคลจำนวนมากเกิดความสนใจและเกิดความเชื่อใหม่ว่า แนวทางหรือความเชื่อทางการเมืองที่ดำรงอยู่ไม่เหมาะสมกับการพัฒนาที่พึงประสงค์ของสังคม จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเชื่อใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการเสริมสร้างชีวิตทางการเมืองที่ดีกว่า อันจะนำมาซึ่งความสุขของประชาชนอย่างเสมอภาคทั่วหน้า^๓

สังคมไทยในปัจจุบันข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้มีการแพร่กระจายในช่องทางต่างๆ ไปสู่การรับรู้ของผู้สนใจในประเด็นต่างๆอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ ความรู้ทัศนคติ พฤติกรรม ที่แสดงออกในปัจจุบันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารและการรับรู้ดังกล่าวด้วย และเป็นแหล่งที่มาของการตื่นตัวทางการเมือง ยังได้รับข้อมูลข่าวสารและมีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับที่สูงตามไปด้วยซึ่งสิ่งดังกล่าวมีผลต่อความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยตามไปด้วย^๔

ความตื่นตัวทางการเมืองเป็นผลมาจากการถูกปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมา ทำให้เกิดทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เหตุผลหลักในการตัดสินใจเลือก คือ นโยบายของพรรคการเมือง^๕

การตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย เนื่องจากในปัจจุบันมีเทคโนโลยีการได้รับข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงประเด็นเรื่องราวต่างๆ ในสังคมมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้คนรุ่นใหม่

^๓ วัฒนา เสงี่ยมไพเราะ, “ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๔”, **ดุชนิพนธ์ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง**, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๕), หน้า ๑๓.

^๔ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์และนพพล อัครชาติ, “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”, **วารสารการบริหารปกครอง**, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๒) : ๓๓.

^๕ กฤษชพลณ์ บุญครอง และศิวัช ศรีโกคางกุล, “นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นกับความตื่นตัวทางการเมือง”, **วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง**, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๙๔-๑๑๙.

เกิดขึ้นในช่วงยุคที่เทคโนโลยีด้านต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้าและเข้าถึงได้ง่ายและเมื่อเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายมากขึ้น ย่อมส่งผลให้ความสนใจในทางการเมืองหรือสังคมมีมากขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน และยังมีสิ่งที่เป็นความสนใจที่กระตุ้นให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากเช่นกัน^๖

สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ประกอบด้วย ๑) การเข้าร่วมรับฟังปราศรัยทางการเมือง ๒) การรับฟังข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ๓) การสนทนาประเด็นทางการเมือง ๔) การร่วมรณรงค์หาเสียง ๕) การออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และ ๖) การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง^๗

การเสริมสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของ คือ การรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ มีประโยชน์มาก ด้านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง คือ มีการพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับการเมืองกับบุคคลอื่น ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง คือ การไปเลือกตั้งเป็นการแสดงออกทางการเมืองของตัวเอง ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบในการเมืองภาคประชาชน คือ การเมืองภาคประชาชนควรมีบทบาทในการมีส่วนร่วมตรวจสอบในการเสนอถอดถอนสมาชิกหรือผู้บริหารท้องถิ่น ด้านการแสดงออกทางการเมืองด้วยการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น^๘

ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์ความตื่นตัวทางการเมืองด้านความรู้ ความเข้าใจ มีดังนี้ ๑) อาตมมันของ บุคคล ๒) อาตมมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ๓) สถาบันการศึกษา ๔) สถาบันทางการเมือง และ ๕) สถาบันสื่อมวลชนส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์ความตื่นตัวทางการเมืองด้าน พฤติกรรมทางการเมือง มีจำนวน ๔ ตัว จาก ได้แก่ ๑) กลุ่มเพื่อน ๒) อาตมมันของบุคคล ๓) สถาบันครอบครัว และ ๔) สถาบัน ทางการเมือง^๙

^๖ กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, “การตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย” วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๘๘.

^๗ ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์, “สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี”, วารสารการบริหารท้องถิ่น, ๖ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๕๖.

^๘ อุทิตา ภิญโญทรัพย์, “การเสริมสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนอายุ ๑๘-๑๙ ปี กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านเพชรภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ”, รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ Proceeding, The ๒nd CASNIC ๒๐๑๔.

^๙ สมปอง รักษาธรรม, “ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้กับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๒ : ศึกษากรณีเปรียบเทียบนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ๕ จังหวัดภาคใต้” ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๒), หน้า ๑๕.

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การตื่นตัวทางการเมืองเป็นการปลุกฝัง ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ที่ผ่านกระบวนการกล่อมเกลาก่อนทางการเมืองรวมทั้งวัฒนธรรมทางการเมืองโดยใช้ระยะเวลาในการบ่มเพาะ เมื่อได้รับการปลุกเร้าทำให้เกิดความศรัทธาและการรู้สึกถึงการมีส่วนร่วม ในฐานะพลเมืองคนหนึ่งคนหนึ่งในสังคมจึงทำให้เกิดพลังที่จะสามารถแสดงพฤติกรรมออกมาไม่ว่าจะเป็นเชิงบวกหรือเชิงลบนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์ต่างๆ

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๒.๓.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำกล่าวที่ว่า “การเมืองเป็นเรื่องของคนทุกคน และทุกคนก็ไม่สามารถปฏิเสธผลกระทบทางการเมืองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนได้” คำกล่าวนี้ได้สะท้อนให้นักวิชาการหลาย ท่านได้หันมาให้ความสนใจและ ศึกษาไว้อย่างมากมาย จนสามารถสะท้อนแนวคิดตามบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของตนเอง โดยเฉพาะประเด็นความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผู้ให้แนวคิดไว้อย่างหลากหลาย อาทิ ไมรอน วิเนอร์ ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ในหลายลักษณะ ๑๐ ประการ^{๑๐} ได้แก่

๑. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำในรูปแบบการสนับสนุนหรือเป็นการกระทำเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาล (support and demand)
๒. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ พยายามเพื่อก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการใช้อิทธิพล (influence) ต่อการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือการเลือกสรรผู้นำรัฐบาล
๓. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายของพลเมือง (legitimate)
๔. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีตัวแทนทางการเมือง (representation)
๕. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ สภาพที่บุคคลไม่ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (alienation) เพราะเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับตัวเอง ซึ่งแตกต่างจากการเพิกเฉยทางการเมือง (apathy) เป็นการขาดความสนใจต่อการเมืองทั้งสิ้น
๖. ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองจะหมายถึงผู้กระตือรือร้น (active) หรือผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองเป็นพิเศษ (activists) เช่นผู้ที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การ

^{๑๐} Myron Wiener, “Political Participation : Crisis of the Political Process” in *Crisis on Sequences in Political Development*, (Princeton: Princeton University Press, ๑๙๗๑), pp. ๑๖๑-๑๖๓.

ร่วมประชุมทางการเมือง และการให้ความสนใจต่อปัญหาสาธารณะ นอกจากนี้ยังรวมถึงการเข้าร่วมทางการเมืองในระดับต้น ๆ ได้แก่ การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (ซึ่งถือเป็นการกระทำที่มีแรงจูงใจน้อยมาก) หรือการไม่ได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง แต่มีการพูดคุยกับเพื่อนบ้านในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การแสดงความคิดเห็นและการแสดงประชามติทางการเมือง รวมทั้งการให้ความสนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน

๗. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา (persistence continuum) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความเป็นสถาบัน (institutionalized) และมีการจัดตั้ง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการกระทำที่เป็นครั้งคราว ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างทันทีทันใด และบีบคั้นความรุนแรง อาทิ การจลาจล การยกพวกตีกัน การรวมกลุ่ม และการลอบฆ่านักการเมือง

๘. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่เป็นความพยายามในการที่จะเข้ามาอิทธิพลเหนือการปฏิบัติการของราชการ (bureaucratic actions) และนโยบายสาธารณะ (public policy)

๙. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำที่มีผลต่อการเมืองในระดับชาติ (national politics) และการเมืองในระดับท้องถิ่น

๑๐. การเข้าร่วมทางการเมือง คือ การกระทำทางการเมือง (political action) แต่ในขณะเดียวกัน แต่ละสังคมมีการกระทำทางการเมืองแตกต่างกันออกไป ตามบริบทของสังคมนั้นๆ อาทิ ในสังคมหนึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำที่เกิดจากความสมัครใจไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม หรืออาจเกิดขึ้นเพียงบางครั้งคราวหรือต่อเนื่อง อาจถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้ ซึ่งการกระทำเหล่านี้เพื่อการมีอิทธิพลในการจัดสรรนโยบายสาธารณะและบริหารนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนการเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นการกระทำที่สมัครใจของสมาชิกในสังคม กล่าวคือบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลเรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยตนเอง” (Autonomous Participation) การมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายโดยอ้อม เรียกว่า “การมีส่วนร่วมโดยการถูกระดม” (Mobilization Participation)^{๑๑} ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฌองส์ สีนส์วัสดี ที่ได้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า บุคคลที่สนใจทางการเมือง มีความเข้าใจการเมือง เชื่อว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง มีความศรัทธาในกระบวนการทางการเมือง ตัวนักการเมือง และคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นคนที่

^{๑๑} ทิพาพร พิมพิสุทธิ์, *พัฒนาทางการเมือง*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๑), หน้า ๒๐๔-๒๐๕.

มีความสามารถในการเข้าสังคมและเป็นคนที่มีความหวังในชีวิต^{๑๒} รวมถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นพฤติกรรมในการกำหนด ตัวผู้ปกครอง การถอดถอนผู้ปกครอง การตัดสินใจในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐโดยการร่วมทำประชาพิจารณ์ การร่วมผลักดันการกำหนดนโยบายของรัฐ การวิพากษ์วิจารณ์ และการเคลื่อนไหวชุมนุมทางการเมือง^{๑๓}

ดังนั้น จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีบทบาท เป็นสำคัญที่ส่งผลการกระทำนั้นถึงรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อาทิ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชุมนุมเรียกร้องของประชาชนทางการเมือง การตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐบาลอันมีผลต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม การทำประชาพิจารณ์ ผลแห่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอาจสำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ได้

๒.๓.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือเป็นภาพสะท้อนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนอย่างเห็นได้ชัด รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไว้ ๒ ประการ^{๑๔} ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นลักษณะที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการปกครองตนเองโดยตรง เช่น การบริหารงาน การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง

๒. การมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม เป็นลักษณะที่ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมแต่ไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการปกครองด้วยตนเองโดยตรง แต่เป็นการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ด้วยวิธีการเลือกตั้งโดยประชาชนอย่างเสรี ซึ่งกลไกนี้ต้องการให้ประชาชนเข้ามาควบคุมการบริหารงานฝ่ายปกครองให้เป็นไปตามความต้องการ ภาพกว้างที่สะท้อนระบอบการปกครอง ที่ว่ารูปแบบของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามี ๒ ลักษณะ^{๑๕} ได้แก่

๒.๑ ลักษณะแบบตะวันตก ในประเทศที่มีระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนมักจะเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยความสมัครใจอยู่เสมอ

๒.๒ ลักษณะแบบสังคมนิยมวินิสต์ ซึ่งประชาชนถูกบังคับให้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองในเรื่องที่รัฐบาลเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการบริหาร

^{๑๒} ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, **จิตวิทยาการเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๑๑๗.

^{๑๓} สมบัติ อารังธัญวงศ์, **การเมืองไทย**, (กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๔๙), หน้า ๕๗๐.

^{๑๔} Barber J. David, **Citizen Politics**, (Chicago: Markham, ๑๙๗๒), pp. ๓.

^{๑๕} James R. Townsend, **Political Participation in Communist China**, (Berkley and Los Angeles: University of California Press, ๑๙๖๗), pp. ๒๕-๒๙.

นอกจากนี้การจำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น ๒ รูปแบบใหญ่^{๑๖} ดังนี้

๑. รูปแบบตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Conventional Forms) สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ดังนี้

- ๑.๑ การออกเสียงเลือกตั้ง
- ๑.๒ การสนทนาเรื่องการเมือง
- ๑.๓ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- ๑.๔ การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ
- ๑.๕ การติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง

๒. รูปแบบที่ไม่เป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติ (Unconventional Forms) แบ่งเป็นรูปแบบย่อย ๆ ดังนี้

- ๒.๑ การยื่นข้อเรียกร้อง
- ๒.๒ การเดินขบวน
- ๒.๓ การเข้าประจันหน้ากัน
- ๒.๔ การละเมิดกฎหมายของสังคม
- ๒.๕ การใช้ความรุนแรงทางการเมือง
- ๒.๖ สงครามแบบกองโจรและการปฏิวัติรัฐประหาร

อนึ่งในการจำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เด่นชัด ได้จำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ๖ รูปแบบด้วยกัน^{๑๗} ได้แก่

๑. การเลือกตั้ง (Voting) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบอบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน เป็นการไปทำตามความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีมากกว่า ที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะมีผลทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป

๒. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers) หมายถึงการเข้ามีส่วนร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิใน

^{๑๖} Almond, Gabriel A. and Jr. B.G. Powell, **Comparative Political Today**, (Boston: Little Brown and Company, ๑๙๗๖), pp. ๑๔๕-๑๔๖.

^{๑๗} Lester W. Milbrath, **Political Participation**, (New York: University of buffalo Press, ๑๙๗๑), pp. ๑๒-๑๖.

การลงคะแนนการเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนให้ประชาชนลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนขอ การลงสมัครรับเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ

๓. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activities) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชนจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงตลอดจนมีระดับความผูกพันทางจิตใจกับชุมชน

๔. การติดต่อกับทางราชการ (Contracting Officials) เป็นกิจกรรมที่เน้นเฉพาะของบุคคลซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น อาทิ การติดต่อกับทางราชการในเรื่องการเสียภาษี โรงเรียน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการ เป็นต้น

๕. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ขอบเขตของกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบนี้ คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดจลาจล (ถ้าจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงที่เปิดเผยต่อสาธารณะชน

๖. การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง (Communicators) ได้แก่ การติดต่อข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมือง เมื่อเขากระทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือส่งคำคัดค้านเมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การร่วมถกปัญหาทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชน การให้ความสนใจแก่ทางราชการ และการเขียนจดหมายหรือบทความถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้เข้าร่วมลักษณะนี้มักจะเป็นคนที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมืองเหล่านี้จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล มากกว่าเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือผู้รักชาติ แต่จะไม่แสดงออกด้วยการประท้วง

แนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น ๕ รูปแบบ^{๑๘} ได้แก่

๑. กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral Activity) หมายถึงกิจกรรมการออกเสียงเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

๒. การวิ่งเต้น (Lobby) หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

^{๑๘}Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson, *Participation and Political Stud*, (Cambridge: Cambridge University Press, ๑๙๘๒), p ๑๒-๑๓.

๓. กิจกรรมขององค์การ (Organization Activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์การใดองค์การหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องผลประโยชน์เฉพาะอย่างหรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ได้

๔. การติดต่อในบางประเด็น (Counteracting) หมายถึง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองเป็นส่วนตัว โดยมีมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัว เฉพาะครอบครัวหรือหมู่คณะของตน

๕. การใช้ความรุนแรง (Violence) หมายถึง กิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง อาทิ การก่อการรัฐประหาร การลอบสังหารผู้นำทางการเมือง หรืออาจมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้การจำแนกรูปแบบและกิจกรรมในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ๔ รูป^{๑๔} ได้แก่

๑. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความนิยมสนับสนุนของประชาชน หรืออาจจะเป็นแรงกดดัน เพื่อให้ผู้นำต้องปรับนโยบายของตน ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนต่อไป

๒. การรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ เท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากกิจกรรมการรณรงค์ทำให้ประชาชนสามารถเพิ่มอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมืองได้ การรณรงค์หาเสียงยังเป็นวิธีการสื่อสารหรือบ่งบอกเกี่ยวกับความชื่นชอบของประชาชนได้มากกว่า ด้วยเหตุที่ประชาชนที่ร่วมรณรงค์หาเสียง จะมีความสัมพันธ์ติดต่อกับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น อาทิ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเพื่อพรรคการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง และการเป็นสมาชิกสโมสรทางการเมือง

๓. การติดต่อกับงานของประชาชน คือ การติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลด้วยตัวเองและเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลา เป้าหมายและเนื้อหาสาระการเข้ามีส่วนร่วมของบุคคลได้เอง เป็นกิจกรรมที่ต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ค่อนข้างมาก กิจกรรมในรูปแบบนี้ ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะหรือปัญหาส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อร้องเรียนในการแก้ไขปรับปรุงจากรัฐบาล

๔. การร่วมในกิจกรรมบางอย่างขององค์กร หรือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคมเป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำร่วมกับผู้อื่น ซึ่งอาจจะกระทำร่วมกันในองค์กรที่เป็นทางการเมืองหรือไม่เป็น

^{๑๔} Norman H. Nie and Sidney Verba, *Political Participation* : in *Handbook of Political Science*, V. ๔. edited by Fred I. Greenstein and Nelson W. Polsby: ๙-๑๒ Massachusetts: Addison Wesley.

ทางการก็ได้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมาก เนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วมและอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้เป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วย

ส่วนนักวิชาการของไทยได้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้เช่นเดียวกัน และมีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกับนักวิชาการชาวต่างชาติ ดังเช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยเป็น ๒ รูปแบบ^{๒๐} ได้แก่

๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ มีลักษณะที่กฎหมายรองรับให้กระทำได้หรือต้องกระทำ ได้แก่

๑.๑) การเลือกตั้ง

๑.๒) การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

๑.๓) การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๑.๔) การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์

๒. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ มีลักษณะที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม และมีกฎหมายกำหนดข้อห้ามไว้อย่างชัดเจน ไม่มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้ ได้แก่

๒.๑) การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง

๒.๒) การก่อความไม่สงบทางการเมือง

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ^{๒๑} ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์ การรวมตัวกันของบุคคลเป็นกลุ่มหรือองค์กรในสังคม จะมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้น โดยไม่มีเป้าหมายที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศแต่อย่างใด สำหรับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามสิ่งที่กลุ่มตนต้องการ อาทิ สมัชชาคนจน ก็จะเรียกร้องให้รัฐแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน หนี้สินของเกษตรกร ฯลฯ กลุ่มผู้ประกอบการเอกชนก็จะเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเดิม หรือการออกกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใหม่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มของตน อาทิ กฎหมายภาษี กฎหมายการค้าและการลงทุน ฯลฯ บาง

^{๒๐} จันทนา สุทธิจारी, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วี.เจ. พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๔), หน้า ๔๑๒-๔๑๔.

^{๒๑} วรทิพย์ มีมาก และชิวินทร์ ฉายาชาลิต, หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข, (กรุงเทพมหานคร : รำไทยเพรส, ๒๕๔๓), หน้า ๔๘-๔๙.

กลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำนโยบายหรือโครงการที่กลุ่มตนได้ประโยชน์ เช่น การสร้างบ่อนกาสิโน การขยายเวลาปิดสถานเริงรมย์ เป็นต้น

๒. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง เป็นการเข้ามารวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองที่คล้ายคลึงกัน เป้าหมายหลักจะอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งผ่านนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตาม การเข้ามารวมตัวกันรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีก อาทิ การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมติดตามและตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนก็สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ อาทิ การสมัครเป็นสมาชิกพรรค การเข้าประชุมพรรค การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของพรรค การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ฯลฯ

๓. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การไปออกเสียงเลือกตั้งถือเป็นรูปแบบที่มีความสำคัญของการบริหารในระบอบประชาธิปไตยแต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ ประเทศที่ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือประเทศที่ประชาชน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งกันอย่างมากมายไม่ได้หมายความว่า ประเทศนั้นจะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบของประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น ต้องมีลักษณะดังนี้

๓.๑) การใช้สิทธิโดยอิสระ กล่าวคือ การไปออกเสียงต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการไปออกเสียง

๓.๒) การเลือกตั้งโดยลับ การออกเสียงต้องกระทำในคูหาเลือกตั้งแต่เพียงลำพัง โดยไม่มีผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย เฉพาะผู้กับัตรเท่านั้นที่จะทราบว่าจะตนเองออกเสียงให้แก่ผู้สมัครคนใด การออกเสียงเลือกตั้งของบุคคล ไม่สามารถประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปได้

๓.๓) ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนหนึ่งเสียงเท่านั้น บัตรที่มีการกาหมายเลขมากกว่าหนึ่งหมายเลข ถือเป็นบัตรเสีย

๓.๔) ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๔. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการแสดงออก บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด การโฆษณา การพิมพ์ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของการวิพากษ์วิจารณ์ตามสื่อต่าง ๆ ร้านกาแฟ บ้านเรือน สถานที่สาธารณะ ฯลฯ รัฐบาลต้องไม่ขัดขวางหรือห้ามปรามการแสดงออกของประชาชน โดยเฉพาะโครงการที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความ เป็นอยู่ของประชาชนและชุมชน รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติแล้ว รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนลงมือดำเนินการเสมอ อาทิ การสร้างท่อก๊าซ การสร้าง

เชื่อมการสร้างสนามบิน ฯลฯ นอกจากนี้ การแสดงออกที่สำคัญอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การชุมนุมหรือ การประท้วงโดยสงบและปราศจากอาวุธ รัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อจะได้แสดงความโปร่งใสในการทำงานออกมาให้มากที่สุด

สำคัญสำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารตาม ระบอบประชาธิปไตยประชาชนต้องตระหนักว่าตนเองเป็นเจ้าของประเทศและต้องเข้าไปรับผิดชอบ ในกิจการบ้านเมืองในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ ประชาชนต้องไม่ละเลยหรือเพิกเฉยการกระทำ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของสังคม หน้าที่สำคัญยิ่งของประชาชนคือ การสร้างเสริมคนดีให้เข้ามา บริหารบ้านเมือง ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานไว้ว่า “ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้ บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้ คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้”

ดังนั้นเมื่อกล่าวโดยสรุปผู้วิจัยสามารถสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีอยู่ ๒ รูปแบบใหญ่ๆ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามที่กฎหมายรับรอง ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมายและได้รับการ คุ้มครองไว้ในกฎหมายอย่างถูกต้อง อีกรูปแบบหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผิดกฎหมาย เป็นการชุมนุมที่มีอุดมการณ์ล้มล้างสถาบันใดสถาบันหนึ่ง นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง มักจะเป็นไปตามกลุ่มผลประโยชน์ และลักษณะของการแสดงออกได้เช่นกัน อาทิ แสดงออกทางการ พุด การเขียน การโฆษณา การวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น

๒.๓.๓ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนได้สามารถวัดความมากน้อยได้จึงมีนักวิชาการหลาย ท่านได้จัดเรียงลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปมาก^{๒๒} ได้แก่

๑. การที่บุคคลตอบสนองสิ่งเร้าทางการเมือง เช่น การติดตามข่าวสารทางการเมือง
๒. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
๓. การอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมือง
๔. การพยายามพูดจาชักชวนผู้อื่นเพื่อไปออกเสียงเลือกตั้ง
๕. การคิดเครื่องหมายหรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง
๖. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง
๗. การช่วยเหลือทางการเงินแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

^{๒๒} Lester W. Milbrath, *Political participation; how and why do people get involved in politics?*, (Chicago: Rand McNally political science series, ๑๙๖๕), pp. ๑๘.

๘. การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง
๙. การสละเวลาเพื่อช่วยหาเสียงเลือกตั้ง
๑๐. การเป็นสมาชิกผู้กระตือรือร้นของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง
๑๑. การเข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการกลางของพรรคการเมือง
๑๒. การช่วยหาทุนให้พรรคการเมือง
๑๓. การสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
๑๔. การได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งของรัฐบาลและพรรคการเมือง

นอกจากนี้การจัดลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อีกแนวจัดไว้ ๑๐ ระดับ เรียงจากสูงไปต่ำไว้อย่างน่าสนใจ^{๒๓} ดังนี้

๑. การดำรงตำแหน่งด้านการบริหารหรือการเมือง (Holding Political or Administrative Officer) ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
๒. การเสาะแสวงหาตำแหน่งด้านการบริหารหรือทางการเมือง
๓. การเข้าร่วมในรูปแบบของการเป็นสมาชิกที่เข้มแข็ง (Active Membership) ในองค์การทางการเมือง (Political Organization) ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์
๔. การเข้าร่วมในรูปแบบของการเป็นสมาชิกเฉย ๆ (Passive Membership) ในองค์การทางการเมือง ซึ่งหมายถึงการเป็นสมาชิกโดยไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างไร เพียงแต่เป็นการจ่ายค่าสมาชิกอยู่เป็นประจำเท่านั้น
๕. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งขององค์การ ที่คล้ายคลึงกับองค์การทางการเมือง (Quasi Political Organization) ได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลายที่มีหน้าที่ (Function) เกี่ยวกับการเมืองเป็นบางส่วนเท่านั้น
๖. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการเป็นสมาชิกเฉย ๆ ขององค์การที่คล้ายคลึงกับองค์การทางการเมือง
๗. การเข้าร่วมในรูปแบบการชุมนุมในที่สาธารณะหรือชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การร่วมเดินขบวน (Demonstration)
๘. การเข้าร่วมในรูปแบบของการอภิปรายถกเถียงข้อปัญหาทางการเมืองในรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal Political Discussion)
๙. การเข้าร่วมในรูปแบบของการให้ความสนใจทั่วไปต่อเรื่องราวทางการเมือง

---

^{๒๓} Micheal Rush, อังโนวัชรี ด่านกุล, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอายุ ๑๘-๒๐ ปี : ศึกษากรณี อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา”, ภาคนิพนธ์พัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๑๖-๑๗.

๑๐. การเข้าร่วมในรูปของการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting)

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดการจัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ๓ ระดับ^{๒๔} ได้แก่

๑. ระดับสูง แสดงถึงการมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้ามีส่วนร่วมอื่น ๆ

๒. ระดับกลาง แสดงถึงการมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

๓. ระดับต่ำ แสดงถึงการไม่มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แม้ว่าจะมีส่วนร่วมก็ตาม

นอกจากนี้ยังพบว่ามีนักวิชาการของไทยได้จัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีที่ สอดคล้องกับแนวคิดของแคมเบล แต่มีรายละเอียดที่น่าสนใจซึ่งสอดคล้องกับบริบทของคนไทยซึ่งได้จัดแบ่งไว้ ๓ ระดับ จากระดับต่ำไปหาระดับสูงและยังจำแนกระดับย่อย ได้^{๒๕} ดังนี้

๑. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๑) ระดับต่ำ ได้แก่ การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๒) ระดับต่ำสุด ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยไม่มีเหตุผล

๓) ระดับต่ำๆ ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยถูกชักจูง

๔) ระดับต่ำกลาง ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยคิดว่าเป็นหน้าที่

๕) ระดับต่ำสูง ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยคิดว่าเสียงของตน คือพลังในการเปลี่ยนแปลง

นโยบาย บุคคลเหล่านี้จึงมีข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองมาก

๒. การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม แบ่งได้ดังนี้

๑) ระดับปานกลางต่ำ ได้แก่ การเข้าร่วมในระดับสมาชิกทั่วไปโดยมีสิทธิลงคะแนนเสียง เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในนโยบายกลุ่ม

๒) ระดับปานกลาง ได้แก่ การได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการของกลุ่มที่มีอำนาจในการตัดสินใจแทนสมาชิกคนอื่น

๓) ระดับปานกลางสูง ได้แก่ การได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานหรือหัวหน้ากลุ่มที่มีอำนาจในการตัดสินใจและมีโอกาสในการสร้างบารมีให้คนยอมรับได้

๓. การเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้แทน ซึ่งอาจจะเป็นผู้แทนในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม แบ่งได้ดังนี้

๑) ระดับสูงต่ำ ได้แก่ ระดับที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มให้สมัครให้เข้ารับการเลือกตั้งในนามของกลุ่มหรือพรรคได้

^{๒๔} Angus Campbell, Political Efficacy, In *measure of political attitudes*, The Institute for Social Research, (New York: Knopf, ๑๙๖๕), pp. ๔๕๙.

^{๒๕} ชัตติยา กรรณสูต, “สตรีกับการเมือง” *บทความวิชาการพัฒนาสังคม : แนวคิดและการปฏิบัติการ*, (กรุงเทพมหานคร : คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๑๒๘-๑๓๐.

๒) ระดับสูงปานกลาง ได้แก่ ระดับที่ผู้สมัครได้รับการคัดเลือก คือ

๒.๑) ระดับท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล/เขต

๒.๒) ระดับจังหวัด ได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

๒.๓) ระดับชาติ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา

๓) ระดับสูงสุด ได้แก่ ระดับผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง และได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อาทิ ตำแหน่งกรรมการ ตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นต้น

นอกจากนี้ณรงค์ สินสวัสดิ์ แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับสูงไประดับต่ำ^{๒๖} ดังนี้

๑. ผู้มีตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี

๒. ผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งดังกล่าวข้างต้น

๓. การช่วยโฆษณาหาเสียง อาทิ การแจกใบปลิว การวางแผนเลือกตั้ง

๔. การเข้าร่วมโดยทางอ้อม อาทิ การอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับปัญหาบ้านเมือง การถกปัญหาการเมือง การติดกระดุมที่มีตราพรรคการเมือง

๕. ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๖. การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การไม่รู้ความเป็นไปทางการเมือง

รวมถึงนักวิชาการไทยอีกท่านที่ได้สะท้อนระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล ๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับองค์กรหรือกลุ่ม และ ๓) การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาชน^{๒๗} นอกจากนี้ การสะท้อนแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ด้วยการวัดระดับการเป็นประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล จึงมักจะวัดที่ระดับการมีส่วนร่วมด้วยปัจจัยหนึ่ง แต่ในที่นี้จะให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่เป็นมิติหนึ่งของการเป็นประชาธิปไตย โดยมีลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๒๘} ซึ่งได้พัฒนามาข้อเสนอดังต่อไปนี้

^{๒๖} ณรงค์ สินสวัสดิ์, **จิตวิทยาการเมือง**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐.

^{๒๗} อ่างแก้ว, สมบัติ อ่างธัญวงศ์, **การเมืองไทย**, ๒๕๔๙, หน้า ๕๗๙.

^{๒๘} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, **ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๘), หน้า ๖๔.

ลำดับชั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทสากล

๑๔. ร่วมดำเนินกิจกรรมสาธารณะและดูแลกิจกรรมของพรรคการเมือง	สนใจและมี ส่วนร่วมมาก
๑๓. เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง	
๑๒. ดำเนินกิจกรรมหาเงินเข้าพรรคการเมือง	
๑๑. ร่วมกิจกรรมของพรรคเช่นเข้าร่วมประชุม	
๑๐. สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	สนใจและมี ส่วนร่วม ปานกลาง
๙. ช่วยรณรงค์หาเสียง	
๘. ร่วมการประชุม ฟังการหาเสียง แนะนำตัว หรือการชุมนุมทางการเมือง	
๗. บริจาคเงิน/สิ่งของช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง	
๖. ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง	สนใจและมี ส่วนร่วม น้อย
๕. ร่วมประชาสัมพันธ์ทางการเมือง เช่น การสวมเสื้อหรือติดสติ๊กเกอร์ที่รถยนต์	
๔. พยายามพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นไปเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน	
๓. เป็นผู้เปิดประเด็นพูดคุยเรื่องการเมือง ให้ความรู้ผู้อื่น	
๒. ไปเลือกตั้ง	
๑. แสดงตนเป็นผู้สนใจทางการเมืองเช่นรวมพูดคุยเรื่องการเมือง	
๐. ไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมใดเลย	ไม่มีส่วนร่วม

ตารางที่ ๒.๑ ลำดับชั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทสากล^{๒๙}

ตารางดังกล่าวข้างต้นสรุประดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า ระดับของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ทั้งที่เป็นการบัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญโดยตรงและกิจกรรมที่เป็นผล โดยอ้อม

^{๒๙} อ้างแล้ว, บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, หน้า ๖๔.

จากการที่รัฐธรรมนูญได้เปิดกว้างไว้ เพื่อทำความเข้าใจระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยใช้คำถามที่ถามถึงความถี่ของการมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรม^{๓๐} ได้แก่

๑. ความสนใจและการมีส่วนร่วมระดับต่ำ

- ๑) พูดคุยเรื่องการเมือง
- ๒) ไปลงคะแนนในการเลือกตั้งท้องถิ่น
- ๓) ไปลงคะแนนในการเลือกตั้งระดับชาติ
- ๔) พูดชักชวนผู้อื่น ให้ไปลงคะแนน
- ๕) ร่วมประชาสัมพันธ์ทางการเมือง

๒. ความสนใจและการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

- ๑) มีการติดต่อกับนักการเมือง
- ๒) เคยบริจาคเงินหรือสิ่งของ
- ๓) ร่วมชุมนุมฟังการหาเสียง/แนะนำตัว
- ๔) เข้าร่วมในเวทีสาธารณะ
- ๕) มีการรวมตัวกับคนอื่นเป็นกลุ่มผลประโยชน์หรือเป็นสมาชิกกลุ่ม
- ๖) ช่วยผู้สมัครหรือพรรคการเมืองหาเสียง
- ๗) บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง
- ๘) เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๓. ความสนใจและการมีส่วนร่วมระดับสูง

- ๑) ดำรงตำแหน่งสำคัญในพรรคการเมือง
- ๒) ลงสมัครรับเลือกตั้ง

ตั้งแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีหลายระดับตามแต่บริบทที่ผู้เขียนแต่ละท่านจะหยิบยกขึ้นมาวิเคราะห์ เช่น บริบทเชิงพื้นที่ ก็จะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น และระดับชาติถึงอย่างไรก็ตามยังสามารถมองลงไปในระดับท้องถิ่นลงไปอีกมาก ด้วยเหตุนี้หากพิจารณาถึงความมากน้อยเป็นเกณฑ์ในการวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยสามารถแบ่งอย่างกว้าง ๆ ไว้ ๓ ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับมาก ปานกลาง และน้อย

---

^{๓๐} อ้างแล้ว, ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, โครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ, ๒๕๔๖, หน้า ๘-๙.

๒.๓.๔ กลุ่มและเงื่อนไขการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมของกลุ่มต่าง ๆ และเงื่อนไขของการเข้ามามีบทบาท ซึ่งประเภทของกลุ่มพฤติกรรมของผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายประเภท^{๓๑} ดังนี้

๑. คนชั้นนำระดับสูงและคนชั้นนำระดับกลาง พิจารณาจากการใช้ตำแหน่งและชื่อเสียง
๒. บุคคลระดับอื่นที่มีบทบาททางการเมืองและมีส่วนในการใช้อำนาจทางการเมืองด้วย
ได้แก่

๑) ผู้ที่อยู่ในระดับชั้นของสังคมที่สามารถใช้อิทธิพลทางการเมืองได้
๒) ผู้ที่มีความตื่นตัวและเป็นผู้ดำเนินการทางการเมือง
๓. เป็นผู้ที่สนใจเข้าร่วมในการประชุมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการประชุมระดับเล็กหรือ
ใหญ่

๔. เป็นผู้ช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
๕. เป็นผู้ที่ติดต่อกับสมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองหรือหนังสือพิมพ์ในลักษณะที่
เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือชี้แนะ หรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางการเมือง

๖. เป็นผู้ที่พบปะสนทนาในเรื่องทางการเมืองกับบุคคลทั่วไป
๗. กลุ่มผลประโยชน์

๘. พรรคการเมือง
สาเหตุที่สำคัญในการทำให้นักศึกษากลุ่มเยาวชนปลดแอกเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
มากขึ้น

๒.๓.๕ ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ส่วนลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีการจำแนกไว้ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไป

โดยความหมายที่เป็นรูปธรรมมักมีลักษณะของการแสดงออกซึ่งการกระทำทางการเมืองโดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญ^{๓๒} ได้แก่

(๑) การกำหนดตัวผู้ปกครอง เป็นการแสดงออกทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญที่สุดของประชาชนในระบบประชาธิปไตย โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นั่นหมายถึงผู้นำ

^{๓๑} จรุง สุภาพ, **หลักรัฐศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๒๕๔-๒๖๙.

^{๓๒} สมบัติ อารังธัญวงศ์, **การเมืองไทย**, (กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๔๙), หน้า ๕๘๓-๕๙๕.

ทางการเมืองจะมีโอกาสปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองหรือไม่นั้น หรือจะดำรงอยู่ได้นานเท่าไรก็ขึ้นอยู่กับ การยอมรับหรือการให้ฉันทานุมัติจากประชาชนที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

(๒) การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล ในสังคมประชาธิปไตยทั่วไปจะมีลักษณะ เป็นพหุสังคม คือเป็นสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มที่มีความหลากหลาย อาทิ ชนรรม สมาคม กลุ่ม อิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีวัตถุประสงค์เฉพาะของกลุ่ม การเคลื่อนไหวทุก รูปแบบที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของตนหรือของกลุ่ม ดังนั้น การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล โดยกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์มักจะมีผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนา ประเทศทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

(๓) การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ซึ่งถือว่าเป็นไปตามสิทธิและเสรีภาพของการ ปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย การแสดงออกของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มอิทธิพลและ กลุ่มผลประโยชน์ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลทั้งในเรื่องนโยบายและการ บริหารงาน ถือเป็น การแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีความสำคัญเป็น อย่างยิ่ง

(๔) การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองถือว่าเป็น การแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพื่อแสดงให้ รัฐบาลรู้ว่าประชาชนเห็นด้วยหรือไม่กับนโยบายและการกระทำของรัฐบาลและเพื่อแสดงการ เรียกร้องให้รัฐบาลตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างรวดเร็ว ซึ่งการชุมนุมมี ๒ ประเภท ได้แก่ การชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อสนับสนุนรัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านรัฐบาล

๒) การมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ทั้งการดำเนิน กิจกรรมของรัฐบาลในอดีต ปัจจุบัน หรือในอนาคต โดยรัฐบาลจะเลือกแนวทางที่จะได้นำมาเป็น กรอบในการดำเนินงานของรัฐบาล เพื่อแก้ไขปัญหาให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการของประชาชน^{๓๓} นโยบายสาธารณะมีความสำคัญต่อประชาชน และมีความ เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ ผ่านกลไกการเมือง อาทิ ผ่านพรรคการเมือง นักการเมือง ระบบราชการ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติเป็นต้น นโยบายสาธารณะจึงเป็นผลผลิตของการเมืองที่ส่งผลสำคัญต่อวิถีชีวิต และคุณภาพชีวิตของป ระชาชนประชาชนในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโย

^{๓๓} ศุภชัย ยาวะประภาส, นโยบายสาธารณะ, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒.

บาย และการตัดสินใจดำเนินนโยบายสาธารณะ ต้องทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นไป เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยรวมเป็นหลัก ซึ่งต้องมีมาตรการเยียวยาและชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม^{๓๔}

๓) การมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน เป็นการให้สิทธิกับประชาชนมีส่วนร่วมในการริเริ่มเสนอแนะ (initiatives) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิการเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาในการเสนอกฎหมายไว้เป็นครั้งแรกในมาตรา ๑๗๐^{๓๕} หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทย และหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อซึ่งประธานรัฐสภาจะรับไว้พิจารณา กรณีการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๔๐ นั้น ส่วนใหญ่พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อไม่ครบ ๕๐,๐๐๐ คน แต่นับว่าเป็นก้าวแรกของการมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน ซึ่งต่อมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้แก้ปัญหของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายเป็นประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน สามารถเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาในการเสนอกฎหมายได้^{๓๖}

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายแม้จะพบว่าประชาชนได้เริ่มรับรู้และตื่นตัวในการใช้สิทธิทางการเมือง แต่พบว่ากฎหมายที่จะผ่านวาระ ๓ ของสภาผู้แทนราษฎรที่ริเริ่มโดยการเข้าชื่อขอเสนอกฎหมายของประชาชนยังมีจำนวนน้อย ซึ่งอาจจะเป็นด้วยเหตุผลทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย หรืออาจเป็นที่ข้อจำกัดบางประการจากพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในขั้นตอนกระบวนการเสนอกฎหมาย

๔) การมีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้ความหมายของคำว่า “การออกเสียงประชามติ” (Referendum) หมายถึง กระบวนการตัดสินใจในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนด้วยการออกเสียงลงคะแนน เพื่อตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่มีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ หรือกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพ

---

^{๓๔} สุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย, “เอกสารวิชาการส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมของประชาชนกับหลักประชาธิปไตยในสังคมไทย”, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, ม.ป.ป.), หน้า ๕.

^{๓๕} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๗๐.

^{๓๖} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๖๓.

ของประชาชน และถือว่าเป็นการล่วงละเมิดอำนาจขององค์กรหรือสถาบัน ที่เป็นตัวแทนของประชาชน มิให้ดำเนินการ โดยผลการ

การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองโดยการออกเสียงประชามติได้เคยเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว คือ การให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ^{๓๗} ซึ่งต่อมาได้ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อย่างไรก็ตามแม้ว่าการออกเสียงประชามติเป็นรูปแบบของประชาธิปไตยทางตรงที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญได้โดยตรง และถือเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความสำคัญเพื่อรักษาสิทธิเสรีภาพและประโยชน์สาธารณะของประชาชนโดยยึดโยงกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ แต่การออกเสียงประชามติยังคงพบปัญหาบางประการเช่นเดียวกับกระบวนการการเลือกตั้งซึ่งอาจมีปัจจัยภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องได้ อาทิ พรรคการเมือง หรืออำนาจเศรษฐกิจ เป็นต้น

๕) การมีส่วนร่วมในการต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่ให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยไม่เป็นไปตามวิถีทางตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ ได้กำหนดหลักการแห่งสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญไว้ในหมวดของสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมีความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยห้ามมิให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากบุคคลหรือพรรคการเมืองใดทราบถึงการกระทำดังกล่าวสามารถเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดไต่สวนข้อเท็จจริง และยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาวินิจฉัย และมีคำสั่งให้ยุติการกระทำดังกล่าวได้ โดยพรรคการเมืองใดที่เป็นผู้กระทำการดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการ ให้พรรคการเมืองนั้นเลิกกระทำการดังกล่าว และขณะเดียวกันศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นเสียได้

การบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับกรณีการใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญของประชาชนในการต่อต้านโดยสันติวิธี ซึ่งการกระทำใด ๆ ที่ให้ได้มาซึ่งอำนาจ โดยไม่เป็นไปตามวิถีทางตามรัฐธรรมนูญน้อยกว่าในช่วงที่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งนี้เนื่องจากแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่มีการวินิจฉัยให้การใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญของประชาชนผู้ทราบ หรือรู้เห็นถึงการกระทำดังกล่าวสามารถใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญได้โดยตรง โดยไม่ต้องเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุด

^{๓๗} การออกเสียงลงประชามติตามความแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๒๙ วรรคสอง

ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน^{๓๘} โดยแนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญสรุปสาระสำคัญได้ว่า สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ทราบการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมือง ยื่นคำร้องขอให้มีการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้สองช่องทาง คือ หนึ่ง เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริง และสอง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว ซึ่งเป็นสิทธิของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง^{๓๙} ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐^{๔๐} ระบุไว้ใน มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย และในมาตรา ๔๔

๖) การมีส่วนร่วมอื่น ๆ (อาทิ เสรีภาพในการชุมนุม สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น)

เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะได้รับการบัญญัติและรับรองในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐^{๔๑} และพุทธศักราช ๒๕๕๐^{๔๒} ไว้อย่างชัดเจน องค์ประกอบด้านเนื้อหาและด้านรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน อาทิ ด้านเนื้อหาจะต้องเป็นการชุมนุมโดยสงบ/สันติปราศจากอาวุธ ในสถานที่สาธารณะ ซึ่งในสภาวะการณ์ปกติรัฐไม่อาจแทรกแซงจำกัดเสรีภาพนี้ได้เลย แต่หากเป็นการชุมนุมในที่สาธารณะรัฐก็จำเป็นต้องแทรกแซง เพื่อคุ้มครองความสงบของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะได้

สำหรับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐^{๔๓} มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติกฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้อง

^{๓๘} แนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๕๗.

^{๓๙} แนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖.

^{๔๐} “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”, ราชกิจจานุเบกษา ๑๓๔ (เมษายน ๒๕๖๐) : ๓, ๑๒.

^{๔๑} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๔.

^{๔๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓.

^{๔๓} “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”, ราชกิจจานุเบกษา ๑๓๔ (เมษายน ๒๕๖๐) : ๑๒-๑๓.

กำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระ ไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ในขณะที่ มาตรา ๕๐ บุคคลมีหน้าที่ (๑) พึงศึกษารักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๒) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม (๓) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ และ(๑๐) ไม่รวมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

ดังนั้น สำหรับสิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านอื่น ๆ ที่ได้รับการรับรองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฯ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลหรือสื่อมวลชน ซึ่งเป็นสาระสำคัญของสังคมประชาธิปไตยจะได้รับความคุ้มครองตราบเท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐธรรมนูญ และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหากผู้ใดใช้สิทธิ์ผิดไปจากวัตถุประสงค์แห่งสิทธิ์ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองตามความมุ่งหมายของกฎหมาย

โดยสรุป เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะ สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นสิทธิเสรีภาพที่ได้รับการบัญญัติ รับรองคู่กับประเทศที่ไ้ระบอบประชาธิปไตย เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนจะได้รับ และสามารถใช้อิทธิพลของตนได้ตราบเท่าที่ไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น

๓) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

นอกจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของประชาชนก็เป็นอีกกลไกหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติรับรองไว้ในหมวดของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ส่งเอกสารทั้งหมดที่มีอยู่ พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้แสดงทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติเป็นของแผ่นดินต่อไป

อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของประชาชน ยังสามารถใช้สิทธิผ่านองค์กรอิสระต่าง ๆ อาทิ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเมื่อมีการร้องเรียนของประชาชน หรือมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครอง

ประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและสอบสวนโดยไม่มีคำร้องเรียนได้ทั้งนี้
อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นไปตามที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ กำหนด

๘) การมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐๓, ๓๐๔ และ
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐, ๒๗๑ ได้บัญญัติรับรองถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อถอดถอนผู้
ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองของประชาชนโดยตรง โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
อาทิ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ฯลฯ
ผู้ซึ่งมีพฤติการณ์ร้ายชัดกตัญญู ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่
ราชการ ฯลฯ วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนได้และกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มีจำนวนตามที่
รัฐธรรมนูญกำหนด มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคลออก
จากตำแหน่งได้ซึ่งหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข ในการเข้าชื่อร้องขอถอดถอนบุคคลของประชาชน ให้
เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต^{๔๔} แม้แต่
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๖ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
เท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิ
เข้าชื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ใดกระทำการตามมาตรา
๒๓๔ (๑) โดยยื่นต่อประธานรัฐสภา พร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่า
เหตุอันควรสงสัยว่า มีการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาเสนอเรื่องไปยังประธานศาล
ฎีกา เพื่อตั้งคณะผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็น
ที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง^{๔๕}

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญนี้เกิดขึ้น
เป็นครั้งแรกตามความในรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๔๐ ในขณะที่กำหนดจำนวนคนในการเข้าชื่อร้องขอ
ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งกำหนดไว้ห้าหมื่นคน และมีการลดจำนวนลงในรัฐธรรมนูญฯ
๒๕๕๐ เหลือเพียงสองหมื่นคน เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีความสนใจการเมือง และ
ตรวจสอบการใช้อำนาจของนักการเมืองว่าสุจริตและชอบธรรมหรือไม่ โดยลดจำนวนประชาชนที่จะ

^{๔๔} “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐”, **ราชกิจจานุเบกษา ๑๑๔** (ตุลาคม ๒๕๔๐) :
๘๐-๘๑. “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐”, **ราชกิจจานุเบกษา ๑๒๔** (สิงหาคม ๒๕๕๐) : ๑๐๖-
๑๐๗.

^{๔๕} “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”, **ราชกิจจานุเบกษา ๑๓๔** (เมษายน
๒๕๖๐) : ๗๐.

เข้าซื้อเหลือสองหมื่นคน ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งด้วย ส่วนรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๖๐ บัญญัติว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหาว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งนำไปสู่การแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ได้สวนหาข้อเท็จจริงให้ปรากฏ

๙) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

การพิจารณาลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น สามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน^{๔๖} ดังนี้

๑. การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง
๒. การใช้สิทธิเลือกตั้ง
๓. การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง
๔. การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน
๕. การติดกระดุมหรือติดสติ๊กเกอร์
๖. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
๗. การบริจาคเงิน
๘. การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง
๙. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง
๑๐. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง
๑๑. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
๑๒. การร่วมระดมทุน
๑๓. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง
๑๔. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ดังนั้นผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีอยู่ ๒ ลักษณะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง อาทิ การเข้าไปมีบทบาทในการแสดงออกของกิจกรรมทางการเมือง การเลือกตั้ง การรณรงค์ทางการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การร่วมประท้วง เป็นต้น และอีกลักษณะหนึ่งคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อม อาทิ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ถกปัญหาการเมือง การติดกระดุมที่มีตราพรรคการเมือง เป็นต้น

^{๔๖} Lester W. Milbrath, *Political participation; how and why do people get involved in politics ?*, (Chicago: Rand McNally political science series, ๑๙๖๕), p. ๑๘.

๒.๓.๖ ฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การวิเคราะห์คำว่า ฐาน หมายถึง กลุ่มหรือองค์กรที่บุคคลสังกัด โดยมีจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการที่เป็นของตนเอง ซึ่งแต่ละกลุ่มแต่ละองค์กรต่างก็มีจุดมุ่งหมายและวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งผลอันเป็นที่ปรารถนาอาจคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน หรืออาจขัดแย้งกับของอีกกลุ่มหนึ่งหรือองค์กรหนึ่งก็ได้ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านกลุ่ม หรือองค์กรนี้จะสร้างอิทธิพลในลักษณะที่กว้างขวางกว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของแต่ละบุคคลมาก ฐานของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมี ๔ รูปแบบ^{๔๗} ดังนี้

๑. ชั้นทางสังคม (Social Class) โดยปกติแล้วพวกที่ร่ำรวยกับพวกที่ยากจนจะมีผลประโยชน์แตกต่างกัน และความแตกต่างนี้เองที่นำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง ผู้ที่นำเสนอแนวความคิดขัดแย้งระหว่างชนชั้น

๒. กลุ่มชุมชน (Communal Groups) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและสัญชาติที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน เช่นในสังคมที่มีระดับของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสูง รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มชุมชนจะอยู่ในรูปของสันติวิธี เป็นต้น

๓. กลุ่มเพื่อนบ้าน (Neighborhood Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ตั้งบ้านเรือน หรือที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน เช่นชมรมหมู่บ้านเสรี ชมรมหมู่บ้านสหกรณ์ เป็นต้น

๔. กลุ่มขนาดเล็ก หมายถึง กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันโดยมีความผูกพันต่อกันอย่างแน่นแฟ้น อาทิ กลุ่มอุปถัมภ์ซึ่งเป็นการจับกลุ่มกันระหว่างบุคคลที่มีฐานะ ความมั่งคั่งและอิทธิพลไม่เท่าเทียมกัน และอยู่ในรูปของการใช้ประโยชน์ระหว่างกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพสูงควรดำเนินกิจกรรมนั้นผ่านฐานทางการเมืองที่เป็นองค์กร หรือกลุ่มทางการเมือง ทั้งที่อยู่ในรูปแบบชนชั้นทางสังคม กลุ่มชุมชน กลุ่มเพื่อนบ้าน และกลุ่มขนาดเล็ก

๒.๓.๗ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประเด็นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งนั่นก็คือ ปัจจัยที่ทรงอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นั้นหมายความว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนย่อมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน^{๔๘} ดังนี้

^{๔๗} สิทธิพันธ์ พุทธหุณ, **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๑), หน้า ๑๖๖-๑๖๗.

^{๔๘} อ่างแล้ว, สมบัติ อารังธัญวงศ์, **การเมืองไทย**, ๒๕๔๙, หน้า ๕๙๕-๖๐๔.

๑) ระบบการเมือง

(๑) ระบบประชาธิปไตย เป็นระบบการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด กล่าวคือ

(๑.๑) การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน คือ การที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย อำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน

(๑.๒) การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชน คือ ประชาชนเป็นผู้กำหนดผู้ปกครอง ผู้ปกครองเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบฉันทะจากประชาชนให้เข้ามาทำหน้าที่ในการปกครอง

(๑.๓) การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองเพื่อประชาชน คือ การที่ผู้แทนประชาชนที่ได้รับมอบฉันทะให้เข้ามาทำหน้าที่ปกครองจะต้องใช้อำนาจปกครองกระทำการบริหารเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน ให้ประชาชนอยู่ดีกินดีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย กำหนดให้ประชาชนมีเสรีภาพในทางการเมืองได้แก่ การใช้สิทธิในการกำหนดผู้ปกครอง การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง การผลักดันการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวกิจการคัดค้านหรือสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐบาล การเผยแพร่ข้อมูลความคิด ความเห็นทางการเมือง เป็นต้น

(๒) ระบบเผด็จการอำนาจนิยม เป็นระบบการเมืองที่กีดกัน หรือปิดโอกาสการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพราะอำนาจเด็ดขาดมีแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งมีลักษณะการปกครองดังนี้

(๒.๑) อำนาจการปกครองทั้งหมดเป็นของผู้ปกครอง อาจเรียกว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของผู้ปกครอง

(๒.๒) ประชาชนถูกตัดขาดออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถ้าหากมีก็เกิดขึ้นเฉพาะเป็นคำสั่งสั่งของผู้ปกครองให้เพื่อสนับสนุนเจตนารมณ์ของผู้ปกครองเท่านั้น

(๒.๓) ประชาชนถูกปลูกฝังให้เชื่อว่าประชาชนที่ดีจะต้องเชื่อฟังยอมรับ และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ผู้ปกครองกำหนด

๒) วัฒนธรรมทางการเมือง

ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความศรัทธา และเชื่อมั่นในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย ต้องทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและความมุ่งมั่นอย่างจริงจังของผู้นำทางการเมือง และการเรียกร้องอย่างแข็งขันจากประชาชนอย่างกว้างขวาง หากปราศจากปัจจัยดังกล่าว การเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมือง การพัฒนา

ทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์อันหนึ่งอันเดียวกันที่เป็นเอกภาพจนไม่อาจละทิ้งส่วนใดส่วนหนึ่งได้^{๔๙}

๓) โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ

ปัจจัยนี้มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อาทิ ระดับการศึกษาของประชาชนในสังคม จะมีผลต่อลักษณะวัฒนธรรมทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของคนสังคมนั้น ๆ โดยการศึกษาทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตน ที่พึงกระทำต่อระบบการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีฐานะทางเศรษฐกิจก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อาทิ ผู้ที่มีรายได้น้อย ประชาชนที่ยากจน จะไม่มีเวลาสนใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะจะให้ความสำคัญกับการดำรงชีวิตประจำวัน ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีแนวโน้มมีส่วนร่วมทางการเมืองตลอดจนปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถอธิบายปัจจัยเหล่านี้^{๕๐} ดังนี้

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๒. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ พฤติกรรมร่วมทางสังคม ระดับการพัฒนาหรือความทันสมัยทางสังคมและเศรษฐกิจ การกระทำหรือปฏิกิริยาตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผู้นำทางการเมืองหรือผู้แทนของประชาชน

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพล (Influence) ต่อระดับการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทางการเมืองของปัจเจกบุคคลมีอยู่ ๓ ประการ^{๕๑} ได้แก่

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) ได้แก่ ทศนคติ (Attitudes) ความเชื่อ (Beliefs) และลักษณะบุคลิกส่วนบุคคล (Personality Traits) อาทิ ความรู้สึกมีสมรรถนะส่วนบุคคล (Sense of Personal Efficacy) ทศนคติทางการเมือง การรับรู้หน้าที่ของพลเมือง (Civic Duties)

^{๔๙} ภูสิทธิ์ ชันติกุล, รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๓), หน้า ๔๐.

^{๕๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑.

^{๕๑} David F. Roth & Frank L. Wilson, อังโน โกมินทร์ กุลเวชกิจ, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๙), หน้า ๓๘.

๒. สภาพการณ์ทางการเมือง (Political Setting) รวมถึงการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสารมวลชน (Mass Media) หรือการติดต่อส่วนบุคคล โครงสร้างของพรรคการเมือง การจัดการของกลุ่มการเมือง เป็นต้น

๓. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Factors)

สอดคล้องกับแนวคิดของซูเกียรติ ภัยลี ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม แบ่งออกได้ ๓ ปัจจัย คือ ๑) ปัจจัยส่วนบุคคล ๒) ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และ ๓) ปัจจัยทางการติดต่อสื่อสาร^{๕๒}

ปัจจัยที่เป็นตัวแปรของการมีส่วนร่วมทางการเมืองถูกกำหนดไว้ ๓ ตัวแปร^{๕๓} คือ

๑. ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางสังคม (The Social Environment) อาทิ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ อายุ เชื้อชาติ เพศ ศาสนา และถิ่นที่อยู่อาศัย

๒. ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (Psychological Variables) อาทิ แรงจูงใจลักษณะบุคลิกภาพ และความต้องการ เป็นต้น

๓. ตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง (The Political Environment) อาทิ ระบบการเมือง เหตุการณ์บ้านเมือง ลักษณะการรณรงค์หาเสียงและประเด็นทางการเมืองต่าง ๆ ตัวแปรทั้ง ๓ นี้ ใกล้เคียงกันกับการแบ่งแบ่งตัวแปรหรือแนวคิดที่มีผล มีอิทธิพล หรือมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาไว้ดังต่อไปนี้^{๕๔}

๑. ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุการศึกษา รายได้อาชีพ เชื้อชาติชนกลุ่มน้อย

๒. ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม บ่อเกิดของแนวคิดทางการเมือง บุคลิกภาพ การแปลกแยก และการปรับตัวให้ลงรอยกัน

๓. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ซึ่งได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมือง ระบบพรรคการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมือง วาระทางนโยบายและการรณรงค์ทางการเมือง สื่อมวลชน และองค์การ

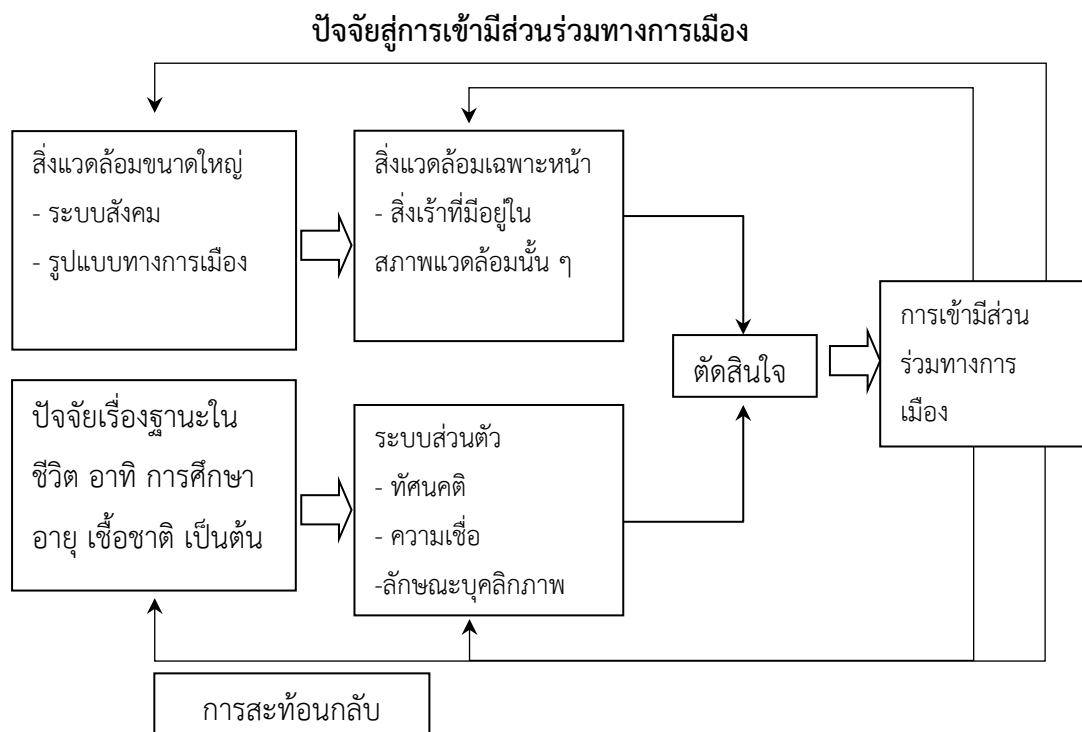
^{๕๒} ซูเกียรติ ภัยลี, “การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๙-๒๑.

^{๕๓} Herbert Mc Closky, “Political Participation”, in *International Encyclopedia of the Social Science*, Vol. ๑๒, (New York: McMillan and Free Press, ๑๙๖๘), pp. ๒๕๒-๒๖๒.

^{๕๔} ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, *โครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ*, ชุดโครงการวิจัยเรื่อง การติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ สันับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๔๖, หน้า ๖๖.

๔. โครงสร้างทางกฎหมาย ซึ่งรวมการทำบัญชีรายชื่อและกฎหมายเลือกตั้ง กระบวนการในการเลือกตั้ง รวมทั้งโอกาสในรูปแบบอื่นๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น โดยเฉพาะในแวดวงของการพัฒนาทางการเมือง มองกันว่าการเข้ามีส่วนร่วมเป็นลักษณะทางการเมือง ที่สำคัญยิ่งของระบบการเมืองที่ทันสมัย และเป็นรากฐานที่สำคัญของระบบการเมืองที่พัฒนาแล้ว โดยได้พยายามสรุปแง่มุมหรือปัจจัยไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง^{๕๕} ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ ปัจจัยนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง^{๕๖}

ทั้งนี้สิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้าในส่วนของสิ่งเร้า จากรวบรวมข้อค้นพบจากการวิจัยของนักวิชาการหลายท่านสรุปได้ดังนี้

^{๕๕} สิทธิพันธ์ พุทธหุน, **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๑), หน้า ๑๗๓-๑๗๖.

^{๕๖} อ่างแก้ว, สิทธิพันธ์ พุทธหุน, **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**, ๒๕๔๑, หน้า ๑๗๓-๑๗๖.

๑. ยิ่งบุคคลได้รับสิ่งเร้าเกี่ยวกับการเมืองมากเท่าไร เขาจะยังมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะที่ “ลึก” มากขึ้นเท่านั้น

๒. บุคคลที่เข้ามีส่วนร่วมในการพูดคุยทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ จะมีแนวโน้มว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นมากกว่า พวกที่ไม่มีการพูดคุยทางการเมืองเลย

๓. คนชั้นกลางมักจะได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าชนชั้นกรรมกร

๔. ในเมื่อบุคคลมีแนวโน้มว่าจะติดต่อเจรจากันกับบุคคลอื่น ที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมกัน และในเมื่อบุคคลที่มีการศึกษาสูงโดยทั่วไป จะยุ่งเกี่ยวและพูดคุยเรื่องการเมืองมากกว่า พวกนี้จึงมักพบกับสิ่งเร้าเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำด้วย

๕. บุคคลที่พึงพอใจในพรรคหรือผู้สมัครใด มักจะมีสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้จะเลือกใครหรือพรรคใดดี

สำหรับประเด็นด้านปัจจัยส่วนตัวมีการรวบรวมข้อค้นพบไว้ดังนี้

๑. บุคคลยังมีความสนใจและห่วงใยเรื่องการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรม

๒. บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง โดยเฉพาะมีระดับของการศึกษาสูงมีแนวโน้มในทางจิตวิทยาว่าจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีสถานภาพต่ำ

๓. บุคคลที่มีความจงรักภักดี หรือมีความพึงพอใจในพรรคการเมือง หรือกลุ่มทางการเมืองใด ๆ มีแนวโน้มว่าจะกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง

๔. บุคคลที่รู้สึกในความสำเร็จของตนเองจะเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับสูงกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกเช่นนี้

๕. บุคคลที่สามารถเข้ามีส่วนร่วมในกิจการของครอบครัวในช่วงเยาว์วัย มีแนวโน้มว่าจะพัฒนาความรู้สึกว่าตนเอง มีความสำคัญในช่วงเวลาแห่งชีวิต

๖. พวกที่มีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมในรูปแบบของการใช้ความรุนแรงหาได้เป็นเพราะถูกบีบคั้น ถูกสังคมเพิกเฉยหรือมาจากชนชั้นต่ำ แต่พวกนี้มักจะเป็นพวกที่ได้รับการศึกษาดี เป็นที่รู้จักกันในสังคม สนใจการเมืองและมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองเป็นอย่างดี และยังเป็นพวกที่เชื่อในความสามารถของตนเองว่าจะสามารถสร้างผลกระทบต่อการเมืองได้

๗. บุคคลที่มีบุคลิกภาพชอบออกสังคม มักจะมีแนวโน้มว่าจะเข้าสู่การเมือง และมักจะมีบทบาทในตำแหน่งผู้นำด้วย

๘. บุคคลที่เกิดจากชนชั้นกลางระดับสูงหรืออยู่ในสภาพแวดล้อม ซึ่งมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูง มีแนวโน้มว่าจะพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถมากกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ

ส่วนปัจจัยด้านฐานะและตำแหน่งทางสังคมได้พบข้อสรุปการรวบรวมไว้ดังนี้

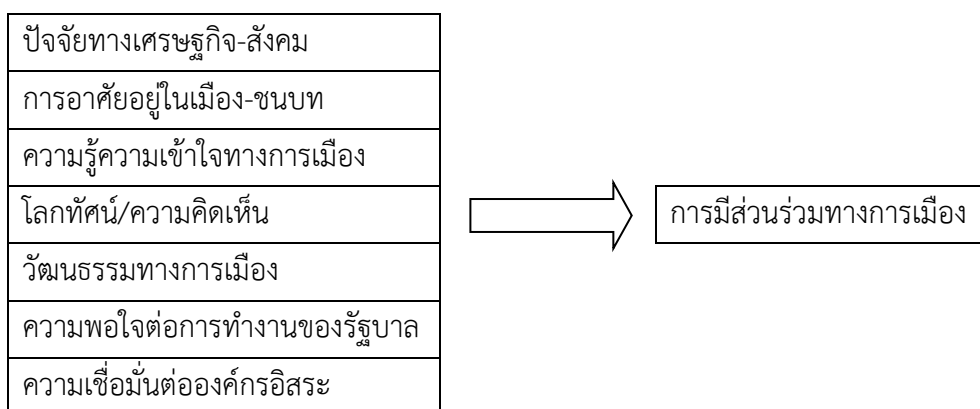
๑. บุคคลที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางของสังคมมีแนวโน้มว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่อยู่ห่างไกล
  ๒. เด็กที่เติบโตจากครอบครัวที่บ้านอยู่ใกล้ศูนย์กลางของสังคมมีแนวโน้มว่าจะพัฒนาบุคลิกภาพ ความเชื่อ และทัศนคติอันจะนำไปสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ง่าย
  ๓. ประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับสูงจะมีระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าในประเทศที่มีระดับของการพัฒนาต่ำ
  ๔. บุคคลที่มีความกินดีอยู่ดีมาก มักจะมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าพวกที่ยากไร้
  ๕. บุคคลที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย
  ๖. บุคคลที่มีฐานะดีมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีฐานะด้อยกว่า
  ๗. ชาวนามักจะมีความตื่นตัวทางการเมืองน้อยกว่าชาวเมือง
  ๘. บุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับองค์กรมักจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้อง
  ๙. สมาชิกสหภาพแรงงานมักจะมีความสนใจการเมืองมีจุดยืนทางการเมือง และไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนมากกว่าพวกที่ไม่ได้เป็นสมาชิก
  ๑๐. ยิ่งบุคคลอาศัยอยู่ในชุมชนใดเป็นเวลานาน มีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมาก
  ๑๑. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของคนจะเพิ่มขึ้น ตามช่วงอายุจนกระทั่งถึงวัยกลางคนแล้วจะค่อยลดลงเมื่ออายุมาก
- ส่วนตัวแปรผันของสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ อาทิ ระบบสังคมและรูปแบบทางการเมืองนั้นมิลบรรเทา กับ โจเอล สรุปไว้ดังนี้
๑. สังคมที่ยิ่งมีความเป็นทันสมัยมากก็จะมีระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง
  ๒. ยิ่งมีการแข่งขันกันในระหว่างพรรคการเมืองก็จะมีแนวโน้มว่าระดับของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะสูงขึ้น
  ๓. ยิ่งการเลือกตั้งเกี่ยวข้องกับตำแหน่งที่มีอำนาจมาก หรือเป็นการเลือกตั้งระดับชาติก็จะมีผู้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมาก

๔. ประชาชนมีแนวโน้มว่าจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในคราวที่มีผู้สมัครให้เขาเลือกมากหรือมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดเจนมากกว่าในคราวที่มีผู้สมัครน้อยคนหรือไม่มีความแตกต่างระหว่างผู้สมัคร

๕. มีการโฆษณาชวนเชื่อมาก จำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะสูง

ส่วนนักวิชาการไทยได้สรุปรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๕๗} ไว้เป็นแผนภาพดังนี้

รูปแบบของความสัมพันธระหว่างตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แผนภาพที่ ๒.๒ รูปแบบของความสัมพันธระหว่างตัวแปรที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๕๘}

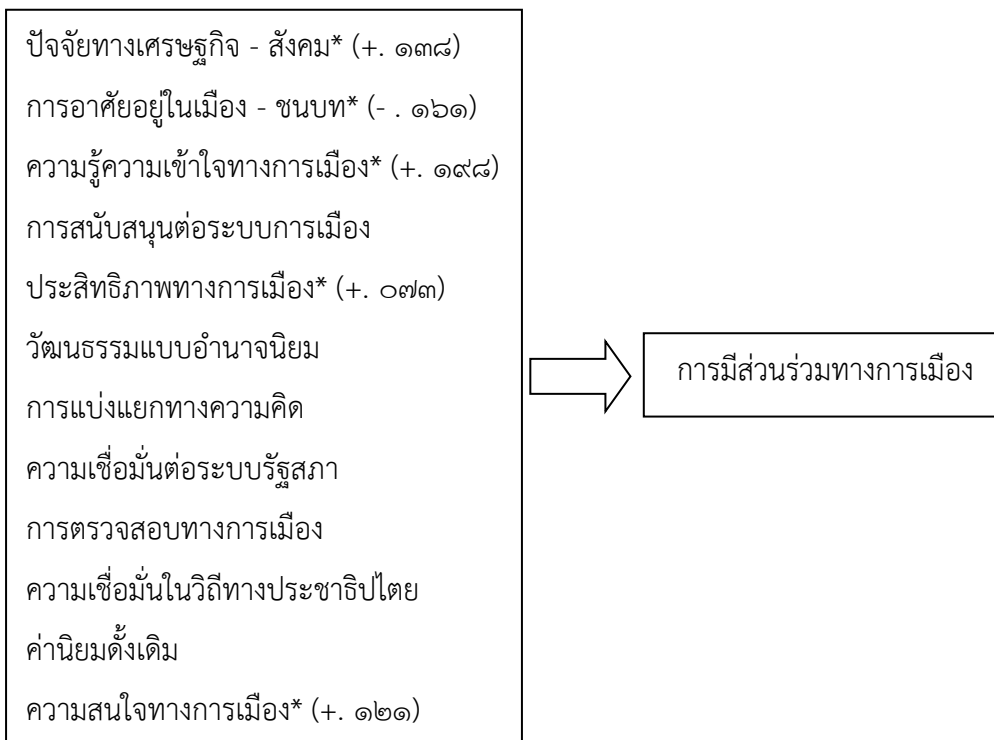
นอกจากนี้ได้สรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยและความเชื่อมโยงกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ^{๕๙} ได้ดังภาพต่อไปนี้

^{๕๗} อ่างแล้ว, ถวิลวดีบุรีกุล และคณะ, โครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ, ๒๕๔๖, หน้า ๕.

^{๕๘} อ่างแล้ว, ถวิลวดีบุรีกุล และคณะ, หน้า ๕.

^{๕๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๒-๑๕๓.

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แผนภาพที่ ๒.๓ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๖๐}

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ ความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง การอาศัยอยู่ในเขตเมือง-ชนบท สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ข่าวสารและความสนใจทางการเมือง ความเชื่อมั่นต่อองค์กรอิสระ และประสิทธิภาพทางการเมือง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ไปสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๓ ในตัวแปรบางตัวที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งนั้น โดยลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย^{๖๑} ได้แก่

๑. ข่าวสารและความสนใจทางการเมือง
๒. ความเข้าใจทางการเมือง
๓. การเป็นสมาชิก กรรมการ ที่ปรึกษา กลุ่ม
๔. กิจกรรมเกี่ยวกับการเมือง

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๒-๑๕๓.

^{๖๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๗.

๕. การศึกษา (ระดับอนุปริญญาขึ้นไป)

๖. ความรู้ (เกี่ยวกับสมาชิกวุฒิสภา)

๗. อายุ

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนของประเทศไทย พอสรุปได้ดังนี้ ๑) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เป็นการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นหน้าที่ ตามกฎหมาย ๒) ปัจจัยด้านสิ่งเร้าทางการเมือง คือ ข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลและผู้นำท้องถิ่นส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ๓) ปัจจัยด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม คือ ค่านิยมเก่าแก่ ระบบคำสั่ง ยึดระเบียบเคาระพาวุโส มีความจงรักภักดีถูกต้องอยู่แล้วไม่ควรเปลี่ยนแปลง และ ๔) ปัจจัยด้านบุคคล คือ บุคคลรอบข้างมีอิทธิพลต่อความสนใจเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น^{๖๒} ทั้งนี้สัมพันธ์กับเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม บทบาทหน้าที่ในครอบครัว บทบาทหน้าที่ในชุมชน การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การพัฒนาทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองพฤติกรรมทางการเมือง การกล่อมเกลางานทางการเมือง^{๖๓}

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม (The Social Environment) ปัจจัยด้านจิตวิทยา (Psychological Variables) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง นอกจากนี้ยังต้องรวมถึงปัจจัยที่เชื่อมโยงกับเจตนาธรรมณ์ของรัฐธรรมนูญอัน ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ-สังคม การอาศัยอยู่ในเมือง-ชนบท ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การสนับสนุนต่อระบบการเมือง ประสิทธิภาพทางการเมืองวัฒนธรรมแบบอำนาจนิยม การแบ่งแยกทางความคิด ความเชื่อมั่นต่อระบบรัฐสภา การตรวจสอบทางการเมือง ความเชื่อมั่นในวิถีทางประชาธิปไตย ค่านิยมดั้งเดิม ความสนใจทางการเมือง ความพอใจต่อการทำงานของรัฐบาล และความเชื่อมั่นต่อองค์กรอิสระ

^{๖๒} ฐานิตา เฉลิมช่วง และอัมรินทร์ นาคณัฐเศรษฐ์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา”, วารสารชุมชนวิจัย, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๕๙) : ๘๒.

^{๖๓} ภูสิทธิ์ ชันติกุล, “ทัศนะทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน ๔๔ ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”, วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๔) : ๖๘.

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง

๒.๓.๑ ความหมายของวัฒนธรรมการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นส่วนหนึ่งวัฒนธรรมทางสังคม (Social Culture) หมายถึงแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ซึ่งมาจากความเชื่อ (Beliefs) ค่านิยม (Values) และทัศนคติทางการเมือง (Attitude) ของบุคคลซึ่งได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังสืบต่อกันมา จนกระทั่งบุคคล ยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติการเมืองของสังคมวัฒนธรรมทางการเมือง เกิดจากกระบวนการ ปลูกฝังอบรมกลุ่มเกลาทางการเมือง (Political Socialization Process) ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่สืบต่อกัน มาเป็นระยะเวลายาวนาน จนทำให้บุคคลในสังคมมีความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) ของบุคคลในสังคมและเมื่อบุคคลในสังคมมี พฤติกรรมทางการเมืองเป็นแบบแผน (Pattern) พฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นแบบแผน จะกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมนั้น จากกระบวนการเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองดังกล่าว การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับวิวัฒนาการของระบบการเมืองการปกครองที่ผ่านมาในอดีต โดยเฉพาะกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ที่จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

คำว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” เป็นคำศัพท์เฉพาะทางรัฐศาสตร์ มาจากภาษาอังกฤษว่า “Political Culture” โดยคำว่า “วัฒนธรรม” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Culture” ซึ่งมีรากศัพท์จากภาษาละติน คือ Cultural อันหมายถึง การเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง^{๖๔} ส่วนภาษาไทยนั้น คำว่า “วัฒนธรรม” มาจากคำสองคำ คือ คำว่า “วัฒนธรรม” มาจาก “วัฒนธรรม” ในภาษาบาลี^{๖๕}

ประเด็นที่ควรสังเกตที่สำคัญ คือ การที่นักวิชาการไทยและผู้ที่สนใจแนวความคิด วัฒนธรรมทางการเมือง มีการสับสนจากภาษาของคำว่า วัฒนธรรมทางการเมือง ที่ถูกแปลเป็นภาษาไทย กับแนวความคิด ที่เป็น concept ที่แท้จริงของแนวความคิดวิชาการคำนี้ ทั้งนี้เพราะผู้สนใจหลายท่าน ไปทำความเข้าใจแนวความคิดที่คิดจากความเข้าใจแยกส่วน ตามภาษาของคำว่า วัฒนธรรมกับการเมือง ดังนั้น ความเข้าใจของนักวิชาการไทยบางท่าน จะมองวัฒนธรรมการเมืองไป

^{๖๔} จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, และคณะ, สังคมวิทยา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๑๕.

^{๖๕} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖), หน้า ๑๑๐๓.

ในส่วนของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง อาทิเช่น วัฒนธรรมการเลือกตั้ง วิธีการเลือกตั้ง ความเชื่อในการเลือกตั้ง หรือ อีกตัวอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม วัฒนธรรมการมีส่วนร่วม กับ พฤติกรรมการมีส่วนร่วม เป็นต้น^{๖๖} แม้ว่านักรัฐศาสตร์ จะนำปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเป็นตัวแปรในการศึกษา แต่นักรัฐศาสตร์ที่นิยม Political culture กลับมีการใช้เป็นความหมายในส่วนที่แคบลงที่เกี่ยวข้องเฉพาะ เรื่องของความเห็น อุดมการณ์ ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ ทางการเมืองโดย Almond ได้เปิดใจว่า แนวความคิดทางวัฒนธรรมที่เขาใช้เป็นคนแรกในทางรัฐศาสตร์ที่ชัดเจนนี้ เกิดจาก อิทธิพล ๓ กระแส คือ กระแสที่ ๑ คือ ความคิดของ Max Weber ที่เกี่ยวกับจารีตประเพณี (tradition) กระแสที่ ๒ คือ แนวทางการวิเคราะห์แบบโครงสร้างนิยม ของ Talcott Parsons และ ๓ กระแสการทำวิจัยตามหลักพฤติกรรมนิยมที่เน้นการวิจัยแบบสุ่มตัวอย่าง

สำหรับความหมายของวัฒนธรรมการเมือง ที่นักรัฐศาสตร์ให้ความหมายมีหลากหลาย Almond ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นตัวกำหนดและกำกับระบบการเมือง ซึ่งความหมายดังกล่าวเห็นว่าเป็นมองการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในแง่โครงสร้างนิยม ซึ่งดูจะไม่เน้นหน่วยการศึกษาแบบปัจเจกนิยม^{๖๗} ส่วน Verba เห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมือง เป็นเรื่องของความเชื่อ สัญญาลักษณ์ และค่านิยมซึ่งบ่งบอกถึงสถานะของการเมืองที่กำลังเป็นอยู่^{๖๘} ต่อมา Lucian Pye ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมทางการเมืองได้กระชับขึ้น และเป็นความหมายที่ได้รับ ความนิยมในการวิจัยแนวคิดดังกล่าวในสังคม ว่า “ วัฒนธรรมทางการเมือง คือ แบบแผนของ ทศนคติ ความเชื่อ สภาวะทางอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่สั่งการและมีความหมายต่อ กระบวนการทางการเมือง เป็นกรอบของพฤติกรรมของระบบการเมืองนั้น ๆ”^{๖๙}

จริงอยู่ว่า แนวความคิดวัฒนธรรมทางการเมืองจะพัฒนาหดยิบยิบมาจากแนวความคิดทางสังคมวิทยาที่นำมาใช้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่แนวความคิดวัฒนธรรมการเมืองที่ Gabriel A. Almond เป็นคนริเริ่มในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นแนวความคิดที่ชัดเจนที่สุด ที่เอาแนวความคิดนี้มาเป็นแก่นกลางหรือใช้เป็นแนวคิดที่ชัดเจนในการวิเคราะห์ ซึ่งที่

^{๖๖} พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, วัฒนธรรมการเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๒๒.

^{๖๗} Almond, Gabriel and Verba, Sidney, *the Civic Culture*, (Princeton University Press: Princeton, ๑๙๗๒), pp. ๓๔-๔๒.

^{๖๘} Ibid., p. ๕๑๓.

^{๖๙} Lucian W. Pye, “Political Culture. International Encyclopedia of the Social Sciences”, (New York: Macmillan, ๑๙๘๖), p. ๒๘๑.

จริงแล้วนักรัฐศาสตร์ในหลังสงครามโลกครั้งที่สองอีกจำนวนไม่น้อยก็ได้ใช้แนวความคิดทางวัฒนธรรมมาในการวิเคราะห์การเมืองอยู่แล้ว

การนำเอาแนวความคิดเรื่องวัฒนธรรมมาช่วยอธิบายทางการเมืองแม้ว่าจะจะเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ แต่การเข้าใจความแตกต่างของความหมาย วัฒนธรรมที่นักสังคมวิทยา เข้าใจกับวัฒนธรรมการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ประยุกต์ในการใช้ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้เข้าใจบริบทและขอบข่ายของการศึกษาที่แตกต่างกัน

คำว่าวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ซับซ้อน ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม กฎหมาย จารีตประเพณี นิสัย และ สมรรถนะอื่น ๆ ของคนในสถานะที่เป็นสมาชิกของสังคม^{๗๐} ส่วน Clyde Kluckhohn นักมานุษยวิทยาที่ให้ความหมายของวัฒนธรรม ซึ่งพอสรุปได้ เป็น ๑๐ ประเด็น^{๗๑} คือ

๑. วิถีชีวิตของประชาชน
๒. มรดกทางสังคม
๓. แนวความนึกคิด ความรู้สึก และความเชื่อ
๔. ลักษณะนามธรรมของพฤติกรรม
๕. แนวทางที่กลุ่มบุคคลประพฤติจริง
๖. การเรียนรู้ร่วมกัน
๗. แนวทางมาตรฐานที่ใช้แก้ปัญหาาร่วมกัน
๘. พฤติกรรมการเรียนรู้
๙. แบบแผนการปรับตัวต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อม
๑๐. ทายะสมบัติทางประวัติศาสตร์

วัฒนธรรมทางการเมือง เกิดจากกระบวนการปลูกฝังอบรมหล่อหลอมกลมกล่อมกลาทางการเมือง (Political socialization process) ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดความรู้ทางการเมืองได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับลัทธิการเมืองหรือการใช้อำนาจของผู้นำ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของประชาชน เมื่อประชาชนมีความรับรู้้อย่างไรก็จะกลายเป็นความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองของผู้นั้น ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มนั้น และเมื่อประชาชนมีพฤติกรรมทางการเมืองจนเป็นแบบแผนก็จะกลายเป็น “วัฒนธรรมทางการเมือง” ของประชาชนกลุ่มนั้น โดยลักษณะสำคัญของ “วัฒนธรรมทางการเมือง” ประกอบด้วย

^{๗๐} Edward B. Tyler, *Primitive Culture Researches into the Development of Mythology, Religions, languages, Art and Customs*, (New York: Henry Holt, ๑๙๗๗), p. ๓๖.

^{๗๑} Clyde Kluckhohn, *Mirror for Man*, (New York: Whittlesey, ๑๙๔๙), p.๑๒.

๑. ประชาชนต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย หลักอธิปไตยของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย และหลักเสียงข้างมาก
๒. บุคคลต้องมีใจกว้าง ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่นโดยไม่ยึดมั่นความคิดตนเป็นใหญ่
๓. บุคคลต้องมีความไว้วางใจและยอมรับความสามารถของบุคคลอื่นเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาตนเองอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน
๔. บุคคลจะต้องเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยแสดงอำนาจ ในการกำหนดผู้ปกครองตลอดจนควบคุมกำกับตรวจสอบผู้ปกครองทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน
๕. บุคคลจะต้องเคารพในกติกาและกฎระเบียบของบ้านเมืองไม่ละเมิดซึ่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ส่งเสริมให้สังคมดำรงอยู่อย่างมีระเบียบวินัย
๖. บุคคลจะต้องให้ความสนใจและติดตามกิจกรรมทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่องมิให้ใช้อำนาจในทางมิชอบ มีความพร้อมในการสนับสนุนและต่อต้านรัฐบาลเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวม
๗. บุคคลต้องมีความกล้าหาญในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองด้วยความคิดที่สร้างสรรค์^{๗๒}

วัฒนธรรมทางการเมือง จึงเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองกับสังคมการเมืองในเชิงจิตวิทยา โดยวัฒนธรรมทางการเมืองใดที่สังคมการเมืองต้องการก็มักถูกปลูกฝังให้เป็นความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อ ของสมาชิกในสังคมการเมืองนั้นๆ ดังนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อ ฯลฯ ที่ขึ้นตรงกับกระบวนการสร้างความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อ จากสถาบันในทางการเมืองต่างๆ ที่แปรผันต่างกันไปตามแต่ละสังคมการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นมโนทัศน์ที่สำคัญในสาขาวิชาการพัฒนาการเมือง ซึ่งเป็นสาขาวิชาในทางรัฐศาสตร์^{๗๓}

วัฒนธรรมการเมือง คือ แบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่ง ทั้งนี้ภายในวัฒนธรรมการเมืองหนึ่งสามารถมีวัฒนธรรมการเมืองย่อยๆ เกิดขึ้นได้ และวัฒนธรรมการเมืองในแต่ละสังคมนั้น ถูกกำหนดขึ้นหรือได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อมหลายประการ เช่น ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา โดยผ่านกระบวนการขัดเขลาทางสังคมโดยสถาบันต่างๆ เพื่อจะถ่ายทอดวัฒนธรรมทาง

^{๗๒} สมบัติ อารังธัญวงศ์, วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๘.

^{๗๓} Heywood, A. *Politics*, (London: Macmillan, ๑๙๙๗), p. ๘๙.

การเมืองจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง และมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมต่างๆ เสมอ^{๗๔}

นักวิชาการไทย ดังเช่น พทยา สายหู ให้ความหมายของวัฒนธรรมการเมืองว่า เป็นแบบอย่างของการดำรงชีวิตของชนหมู่ใดหมู่หนึ่ง และก่อนที่จะเป็นแบบอย่างขึ้นมาได้จะต้องมีการปฏิบัติ คล้อยตามกันในหมู่คนจำนวนมาก จนปฏิบัติตามกันไปทั้งกลุ่ม และมีการปฏิบัติสืบทอดกันไปเป็นเวลานาน จนปรากฏเป็นแบบอย่างให้เห็นได้ชัดเจนแน่นอน หากหมู่ชนที่เป็นเจ้าของร่วมกันปฏิบัติตามแบบอย่างความประพฤติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ ที่รวมกันเป็นแบบแผนของชีวิตของหมู่คนนั้นติดต่อกันเป็นเวลายาวนาน แบบแผนของความประพฤตินั้นจะกลายเป็นวัฒนธรรม^{๗๕}

วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง ความคิดและความเข้าใจ (Perceptions and Ideas) ว่าอะไรคือทรัพยากรที่ต้องจัดสรรและแบ่งปันกัน จะต้องจัดสรรแบ่งปันแก่ใคร และในเงื่อนไขอะไร และเพื่อจะจัดสรรแบ่งปันกันได้ตามที่ทุกคนเห็นว่าชอบธรรม ยังมีความคิดความเข้าใจในเรื่องอื่นเป็นพื้นฐานอยู่ด้วย ได้แก่ ความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับว่าอะไรคือส่วนรวมและอะไรเป็นส่วนตัว การกระทำอะไรที่ถือว่าดีแก่ส่วนรวม อะไรคือความยุติธรรม อะไรคือสิทธิเสรีภาพที่ทุกคนมีอย่างชนิดที่ลิดรอนไม่ได้ อะไรคือสิทธิเสรีภาพที่ทุกคนควรมีอำนาจและการใช้อำนาจอย่างจริงจังถือว่าชอบธรรม กลุ่มของเขาใครและสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นอย่างไรหรือที่เรียกในปัจจุบันว่า “อัตลักษณ์” นั่นเอง ทั้งนี้ เพื่อจะเข้าใจวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องเข้าใจมรดกที่คนไทยปัจจุบัน รับผิดชอบมาจากอดีต รวมทั้งมีสำนึกถึงเงื่อนไขความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งเกิดขึ้นภายในและสภาพโลกาภิวัตน์ที่เราต้องเผชิญอยู่ไปพร้อมกัน^{๗๖}

วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึง แบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่ง โดยวัฒนธรรมทางการเมืองในแต่ละชุมชนนั้นก็จะมีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งถูกกำหนดขึ้นหรือได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อม อาทิ ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางการเมือง (Political socialization) โดยสถาบันต่างๆ อาทิ ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน กลุ่มสังคม และ

^{๗๔} ณิชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร, รัฐศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๗๕} พทยา สายหู, กลไกของสังคม, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๘.

^{๗๖} นิธิ เอียวศรีวงศ์, “วัฒนธรรมทางการเมืองไทย”, วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๔) : ๔๙-๖๓.

สื่อมวลชน เพื่อที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง และมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมต่างๆ อยู่เสมอ^{๗๗}

วัฒนธรรมทางการเมือง คือ ทศนคติ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนปทัสถานในการประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองการปกครองสถาบันการเมืองที่มีต่อระบบการเมืองการปกครองสถาบันการเมือง บทบาททางการเมืองและกิจกรรมต่างๆ ทางการเมืองที่ได้รับการเรียนรู้ ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่ง ฉะนั้นเมื่อต้องการจะทราบหรือเข้าใจวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมใด หรือประเทศหนึ่งประเทศใด จึงจำเป็นจะต้องศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของคนในประเทศนั้น ศึกษาทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ความเข้าใจ สิ่งแวดล้อมของบุคคลที่มีต่อเพื่อนมนุษย์และเพื่อนร่วมชาติ ตลอดถึงความสำคัญในความเป็นชาติว่า แต่ละกลุ่มแต่ละคนนั้นมีทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และปทัสถานในการดำเนินชีวิตต่อทิศทางการเมืองอย่างไร^{๗๘}

กล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมือง จึงมีลักษณะ ๒ กระบวนการคือ กระบวนการที่หนึ่ง คือ ความคิด ทศนคติ ที่สอดพ้องกับการแสดงออก (พฤติกรรม) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สอง ควบคู่กันไป จากนิยามนี้จะเห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมือง เกี่ยวข้องกับเรื่องทางจิตวิทยาของพฤติกรรม เรื่องของการเมืองนั้นแตกต่างหรือแยกมาจากวัฒนธรรมของสังคม ลักษณะเช่นนี้ เป็นแนวคิดที่แตกต่างไปจากการศึกษาลักษณะประจำชาติ หรือ ลักษณะประจำภูมิภาค ในการคิดถึงแบบแผนของทศนคติ นักรัฐศาสตร์ยังได้ลงลึกถึงมิติทางจิตวิทยา ที่อธิบายความโน้มเอียงทางการเมือง ซึ่งแบ่งเป็น ๓ ด้าน กล่าวคือ^{๗๙}

๑. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive Orientation) เป็นความรู้ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง

๒. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับความรู้สึก (Affective Orientation) เป็นความรู้สึกที่มีต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองและองค์กรทางการเมือง

๓. ความโน้มเอียงเกี่ยวกับการประเมินค่า (Evaluation Orientation) เป็นการตัดสินใจ และการให้ความเห็นต่าง ๆ ต่อกิจกรรมการเมืองและปรากฏการณ์ทางการเมืองซึ่งตรงจุดนี้ เป็นการ

^{๗๗} ชำนาญ จันทร์เรือง, วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/๖๓๗๗๑๓> [๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔].

^{๗๘} รัฐดิทัศน์ นิพนธ์พิทยา, “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการตัดสินใจสนับสนุนการเมือง”,

วารสารวิจัยวิชาการ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๒) : ๑๑๗-๑๓๔.

^{๗๙} พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, วัฒนธรรมการเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๒๑.

ตอกย้ำของการใช้แนวความคิดของวัฒนธรรมทางการเมืองไปในทิศทางของจิตวิทยามากกว่าการเป็นไปตามความหมายของวัฒนธรรมทั่ว ๆ ไป

หลังจากนั้นในปี พ.ศ.๒๕๐๖ แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองได้ถูกนำมาใช้อีกครั้งในงานของ Gabriel A. Almond ที่ร่วมมือกับ Sidney Verba ในผลงานการศึกษาที่มีชื่อเสียงเรื่อง “The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations” โดยเป็นการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างเอาจริงเอาจังมากขึ้นใน ๕ ประเทศ ที่มีระบบการเมืองแตกต่างกัน คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เม็กซิโก อิตาลี และเยอรมันตะวันตก โดยใช้ปัจจัยเกี่ยวกับความสำคัญทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดเพื่อดูว่าปัจเจกบุคคลหรือประชาชนที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองนั้น มีคุณภาพในเรื่องการรับรู้ มีความเข้าใจ มีความตระหนัก และมีความไว้วางใจต่อระบบการเมืองการปกครองของพวกเขาเป็นอย่างไร อันมาจากคำถามดั้งเดิมทางสังคมวิทยาการเมืองที่ว่า “ประชาชนสามารถสร้างผลกระทบต่อระบบการเมืองที่พวกเขาดำรงอยู่ได้อย่างไร” คำว่า “วัฒนธรรมทางการเมือง” ตามความหมายนี้จะเห็นได้ว่ามีความชัดเจนมากขึ้น หมายถึง “แบบแผน ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคมหนึ่งๆ ที่มีต่อระบบการเมือง” ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของระบบการเมืองการปกครองของประเทศนั้นๆ^{๘๐}

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความหมายของ “วัฒนธรรมทางการเมือง” เป็นแบบแผนพฤติกรรมของคนในสังคม ในลักษณะของความเชื่อ ที่คนคิดชนบประเพณีที่หล่อหลอมให้แก่บุคคลที่มีต่อระบบการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งปรากฏอยู่ในระบบการเมืองซึ่งเกิดจากการอบรมกล่อมเกลாதทางการเมืองซึ่งนำไปสู่การแสดงออกทางการเมือง

๒.๓.๒ ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง

ทางรัฐศาสตร์มีการจำแนกวัฒนธรรมการเมืองออกเป็น ๓ ประเภท โดยงานคลาสสิกของ Almond & Verba ดังนี้

๑. วัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบ (parochial political culture)
๒. วัฒนธรรมการเมืองแบบไปพร่ฟ้า (subject political culture)
๓. วัฒนธรรมการเมืองแบบการมีส่วนร่วม (participation political culture)

ระบบการเมืองทุกระบบมีส่วนผสมของ ๓ วัฒนธรรมพื้นฐานของความกล้าหลังและทันสมัยรวมอยู่ด้วยกันเสมอ ไม่มีระบบการเมืองที่ทันสมัยสมบูรณ์ หรือกล้าหลังที่สุด ดังนั้น Almond & Verba จึงได้แบ่งการผสมของวัฒนธรรมการเมือง ออกเป็นอีก ๓ แบบ ได้แก่

^{๘๐} วรัญญา ศรีริน และ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการสร้างประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ: ทศนะทางสังคมวิทยาการเมือง”, การประชุมระดับนานาชาติ มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ ๑๕, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๖๒) : ๖๗๒-๖๘๖.

๑. วัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า (parochial-subject political culture) หมายถึงสภาพทางการเมืองของระบบไม่ได้ยอมรับผู้นำชุมชน ผู้นำเผ่า ในกรณีไทยอาจหมายถึงการไม่ยอมรับผู้มีอำนาจท้องถิ่น เช่น นักการเมืองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายองค์การบริหาร การปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลาง ผู้นำการเมืองระดับรัฐ อย่างไรก็ตาม ผู้คนก็ยังไม่สนใจเรียกร้องสิทธิทางการเมือง หรืออาจได้รับสิทธิทางการเมืองแต่ก็จะไม่สนใจที่จะใช้สิทธิทางการเมือง ระบบคิด และทัศนคติ ก็จะไม่ได้อึดใจว่าตนมีบทบาทหรืออิทธิพลทางการเมืองต่อระบบ

๒. วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วม (subject-participant political culture) หมายถึงระบบการเมืองที่มีพลเมืองบางส่วนเริ่มสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทราบและตระหนักถึงบทบาทของตนที่จะเปลี่ยนแปลงและมีอิทธิพลทางการเมือง โดยแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเช่นการไปเลือกตั้ง การไปชุมนุมเรียกร้องทางการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง แต่ประชาชนอีกกลุ่มยังเมินเฉยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือว่าการเมืองไม่เกี่ยวกับพวกเขา หรือไม่ตระหนักในอิทธิพลทางการเมืองของตน ระบบการเมืองที่มีส่วนผสมของคนที่ไม่สนใจการเมือง และคนที่ไม่ตระหนักในความสำคัญของการเมืองที่จะมีผลกระทบต่อเขาอย่างสำคัญ ทำให้ระบบการเมืองไม่มั่นคง ประชาธิปไตยไม่มีเสถียรภาพ และเป็นระบบการเมืองที่เอื้อให้ ทหาร กลุ่มการเมืองบางกลุ่ม พรรคการเมือง แทรกแซงทางการเมือง หรือ ชักจูงทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งเอื้อต่อการเกิดปัญหาการซื้อสิทธิ์ขายเสียงในการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นอย่างระบบการเมืองในประเทศไทยด้วย เพราะประชาชนไม่ตระหนักในคุณค่าของสิทธิทางการเมืองของตน

๓. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมการมีส่วนร่วม (parochial participant political culture) หมายถึงสภาพระบบการเมืองที่สังคมประกอบไปด้วยคนหลายเชื้อชาติ กลุ่มคนในแต่ละภาคหรือพื้นที่ แต่ละเชื้อชาติ และคนแต่ละพื้นที่จะมีความจงรักภักดีอย่างแน่นแฟ้นต่อกลุ่มของตนเป็นลำดับแรก และทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็จะเน้นการแสวงหาประโยชน์เฉพาะกลุ่มเชื้อชาติและพื้นที่ ที่ให้มากที่สุดที่จะเป็นไปได้ ในระบบการเมือง หลายกลุ่มจะมีความสำนึกทางการเมืองสูง ที่มีความขัดแย้งทางการเมืองต่อกัน และไม่ยอมประนีประนอมทางการเมือง ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศแอฟริกาที่มีหลายเผ่าที่มีความสำนึกในผลประโยชน์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน หรือ ประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซีย และสิงคโปร์ เป็นที่น่าสังเกตว่า พัฒนาการของ

ประเทศไทยในปัจจุบันที่มีความขัดแย้งทางการเมืองเป็นกลุ่มสี่ มีลักษณะทางการเมืองแสดงออกทางการเมืองในประเภทของวัฒนธรรมการเมืองนี้^{๘๑}

เป็นที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งว่า Almond & Verba ไม่ได้ระบุว่า การที่สังคมใดมีวัฒนธรรมการเมืองที่มีส่วนร่วมจะเป็นสังคมที่เป็นประชาธิปไตยโดยอัตโนมัติอย่างที่เรอาจจินตนาการตามตรรกะทางการเมือง เพราะ Almond & Verba เห็นว่าการมีส่วนร่วมที่ให้ผลประโยชน์ที่คับแคบเกิดประโยชน์แต่บางกลุ่มก็ไม่ใช่ลักษณะการเป็นประชาธิปไตย ทั้ง Almond & Verba เลยให้ความเห็นว่า วัฒนธรรมการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย นั้น เป็นลักษณะที่เรียกว่า Civic Culture ที่เป็นสภาพทางการเมืองที่เกิดขึ้นในอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา^{๘๒}

ลักษณะอย่างหนึ่งของการมี Civic Culture คือการที่สมาชิกส่วนหนึ่งในระบบการเมืองมีความรู้ทางการเมืองระดับสูงที่จะมีวินิจฉัยการเมืองอย่างมีเหตุผล เช่น การมีวินิจฉัยในการไปเลือกตั้ง การไปชุมนุมประท้วงที่ไม่กระทำไปอย่างปราศจากอคติ แต่ใช้หลักการของเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ ความชอบ ความเกลียด ความผูกพัน เป็นการส่วนตัวทางการเมือง ในการตัดสินใจเข้าไปสู่กระบวนการทางการเมืองและการมีส่วนร่วม อาทิ เช่น การไปเลือกตั้ง คนหนึ่งที่สนใจการเมืองก่อนที่จะตัดสินใจเลือกตั้ง ต้องตรวจสอบข้อมูล ข่าวสาร ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานของพรรคของผู้สมัครอย่างรอบคอบ ด้วยความรู้และเหตุผล

ลักษณะประการถัดมาของสมาชิกที่อยู่ในระบบการเมืองที่มี civic culture คือ การที่สมาชิกในสังคมด้านหนึ่ง มีความสามารถในการเป็นผู้ได้การปกครอง (subject competence) ที่ดี ลักษณะอีกอันหนึ่ง คือความสามารถของการเป็นสมาชิกในสังคมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ดี (citizen competence)

ประเด็นถัดมา ความชัดเจนของนักรัฐศาสตร์ที่กำหนดความสัมพันธ์ของ civic culture กับ ความเป็นประชาธิปไตย ก็คือตัว civic culture เป็นตัวแปร ที่จะกำหนดการเกิดขึ้นของประชาธิปไตย ในฐานะตัวแปรตาม แต่ก็มี การตั้งข้อสงสัยในภายหลังว่าการที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงระดับประชาธิปไตยหรือคุณภาพประชาธิปไตย (quality of democracy) จะมีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเมืองของสังคม นั้น ๆ เป็น civic culture ด้วยหรือไม่ นี่เป็นสิ่งที่จะต้องทำการศึกษาค้นคว้าในการวิจัยต่อไป รวมถึงคำถามที่ว่า การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเมืองจะมีกระบวนการอย่างไร ในสังคม และ รูปแบบใด อย่างไรที่ได้ตั้งข้อสังเกตมาแต่แรก อัลมอนด์ (Almond) กับเวอร์บา (Verba) ไม่ได้ยืนยันว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบเข้ามามีส่วนร่วมนั้น เป็น

^{๘๑} ชัยอนันต์ สมุทวณิช, วัฒนธรรมทางการเมืองกับระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๔-๓๕.

^{๘๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๔.

วัฒนธรรมที่เอื้ออำนวยต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งถ้าเรามองการตามความหมายแล้ว จะพบว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ ส่งเสริมให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง อันเป็นลักษณะหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะลักษณะของการเข้ามีส่วนร่วมอาจจะอยู่ในรูปของอารมณ์ ปราศจากเหตุผล ทำไปโดยความชอบ หรือความเกลียดส่วนตัว ปราศจากข้อมูลก็ได้ ด้วยเหตุนี้ Gabriel จึงได้เสนอวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม ในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเขาเรียกว่า Civic Culture ระบบการเมือง ที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้จะเน้นที่การเข้ามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีเหตุผล นอกจากนี้ยังผสมกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิม และแบบไพร่ฟ้าด้วย แต่มีความสำคัญ น้อยกว่าแบบเข้ามีส่วนร่วม นั่นคือ ประชาชนในระบบการเมืองที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ Civic จะมีลักษณะร่วม ๒ ประการ โดยสรุปคือ ประการแรก มีความสามารถในการเป็นผู้อยู่ใต้ปกครองที่ดี (Subject Competence) และประการที่สอง มีความสามารถในการเป็นราษฎรที่ดี กล่าวคือ เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีเหตุผล (Citizen Competence)^{๘๓}

ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองไว้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และการประเมินคุณค่าของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่น ๆ ในระบบการเมือง ทั้งที่มีต่อสถาบันการเมืองต่าง ๆ ในระบบการเมือง เช่น การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้ความไว้วางใจหรือความศรัทธาต่อนักการเมือง หรือ สถาบันรัฐสภา เป็นต้น

๒. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และการประเมินคุณค่าของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพเชิงอำนาจระหว่างประชาชนในฐานะชนชั้นผู้ถูกปกครองกับผู้นำทางการเมืองในฐานะชนชั้นผู้ปกครอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับ หรือการต่อต้านการมีอำนาจและการใช้อำนาจของผู้ปกครอง

๓. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และการประเมินคุณค่าของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ยึดมั่นในหลักอิสริภาพและสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง หรือยึดมั่นในหลักความสัมพันธ์แบบอำนาจนियมหรือความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์

^{๘๓} Gabriel, A. Almond, *Comparative Politic Today*, (Canada: Little Brown and Company, ๑๙๙๓), p. ๔๕๑.

๔. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และการประเมินคุณค่าของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสอดคล้องต่อกัน อันนำไปสู่การสร้างสรรคความเป็นเอกภาพทางการเมืองและให้ความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองโดยรวม^{๘๔}

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะ คือ แบบแผนของความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลความไว้วางใจหรือความศรัทธาต่อนักการเมืองหรือสถาบันทางการเมือง ความยึดมั่นในหลักอิสรภาพและสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง หรือยึดมั่นในหลักความสัมพันธ์แบบอำนาจนิยมหรือความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ความเชื่อที่มีต่อระบบการเมืองและต่อส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง ประชาธิปไตยมุ่งถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการที่จะกำหนดนโยบายต่างๆ อันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม ส่วนด้านการดำเนินชีวิตนั้น ประชาธิปไตยหมายถึงการยอมรับเสรีภาพ ความสำคัญและประโยชน์ซึ่ง กันและกัน โดยมีเหตุผลที่เป็นเครื่องนำทางเพื่อนำไปสู่ความผาสุกร่วมกัน

๒.๓.๓. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย

ในการที่เราจะเข้าใจในความเป็นประชาธิปไตยของประเทศใดประเทศหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งมิใช่เพียงเพราะการศึกษาสถาบันทางการเมืองหรือพฤติกรรมทางการเมืองของประเทศหรือสังคมนั้นๆ เท่านั้น เพราะการสร้างประชาธิปไตยต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านวัฒนธรรมทางการเมืองซึ่งมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ประชาธิปไตยในประเทศนั้นประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว วัฒนธรรมทางการเมืองจึงหมายถึงแบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคล ที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่ง โดยวัฒนธรรมทางการเมืองในแต่ละชุมชนก็จะเป็นตัวของตัวเองซึ่งถูกกำหนดขึ้นหรือได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อม เช่น ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางการเมือง (Political Socialization) โดยสถาบันต่างๆ เช่น ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน กลุ่มสังคมและสื่อมวลชน เพื่อที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง และมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมต่างๆ อยู่เสมอ^{๘๕}

วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย มีลักษณะเป็นลูกตุ้มแกว่งระหว่างอิสระนิยมกับค่านิยมขัดแย้งกันเองระหว่างความปรารถนาที่จะมีวิถีชีวิต ซึ่งไม่มีสิ่งเหนี่ยวรั้งจำกัดกับความจำเป็น

^{๘๔} วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาการเมืองไทย”, ใน เอกสารการสนทนาวิชาการพัฒนาการเมืองไทย หน่วยที่ ๔, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๑), หน้า ๑๕๑-๑๕๒.

^{๘๕} สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, สารานุกรมเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ชุดที่ ๒ ความรู้เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและวัฒนธรรมทางการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., ๒๕๖๒).

ที่จะต้องอยู่ภายใต้อำนาจของบุคคลที่เหนือกว่า กล่าวคือ วัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทยยังไม่เอื้อต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตก เพราะมีลักษณะอำนาจนิยมอยู่มาก^{๘๖}

ประเทศไทยนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๕ ถือเป็นปฐมฤกษ์ในการปกครองประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของประเทศตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตย อันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยประชาชนจะใช้อำนาจออกกฎหมายผ่านรัฐสภา ใช้อำนาจบริหารผ่านรัฐบาล และใช้อำนาจตุลาการผ่านทางศาล จนทำให้ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองในอุดมคติของหลายๆ ประเทศ^{๘๗} อย่างไรก็ตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยถ้าจะอาศัยแต่เพียงการจัดโครงสร้าง และจัดวางรูปแบบสถาบันทางการเมืองการปกครองเท่านั้นยังไม่เพียงพอ ถ้าจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยบรรลุเป้าหมายและมีเสถียรภาพได้ จะต้องพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยขึ้นมาด้วย^{๘๘}

๑. ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

วัฒนธรรมแบบประชาธิปไตยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมที่มีแบบแผนเป็นลักษณะเฉพาะตน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน วัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย

๑) การมีทัศนคติที่ดีที่แต่ละคนมีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเป็นการมองโลกในแง่ดี โดยมีพื้นฐานจากความเชื่อที่ว่า มนุษย์สามารถเอาชนะสิ่งแวดล้อมได้และเอาชนะความสามารถสนองตอบความต้องการของแต่ละคนได้

^{๘๖} พิทยา มาศมินทร์ไชนรา, “วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย: ข้อสังเกตและพิจารณา”, วารสารปริชาต, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ (เมษายน - กันยายน ๒๕๔๘) : ๙๑-๙๔.

^{๘๗} ทินพันธุ์ นาคะตะ, วิถีชีวิตไทย: วัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่, (กรุงเทพมหานคร: โครงการเอกสารและตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิศา, ๒๕๔๖), หน้า ๕๖.

^{๘๘} วรัญญา ศรีริน และ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการสร้างประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ: ทิศนะทางสังคมวิทยาการเมือง”, การประชุมระดับนานาชาติ มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ ๑๕, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, (๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒), หน้า ๖๗๒-๖๘๖.

๒) การมีทัศนคติที่ว่ารัฐบาลเป็นเครื่องมือของสังคม กล่าวคือ รัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละคนได้ การเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็น มิใช่สิ่งสกปรก รวมทั้งยังเป็นเรื่องของประชาชนโดยตรงอีกด้วย

๓) การมีความเชื่อที่ว่าสิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ติดมาพร้อมๆ กับความเป็นมนุษย์ ความคิดเห็นของแต่ละคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

๔) การมีทัศนคติที่ว่าประชาชนสามารถล้มล้างรัฐบาลได้ ถ้ารัฐบาลกระทำตนเป็นนายของประชาชน และไม่ทำตามความประสงค์ของมวลชน^{๘๙}

รูปแบบของประชาธิปไตยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ ๑. ประชาธิปไตยโดยตรง เป็นประชาธิปไตย โดยประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นผู้ใช้อำนาจโดยตรงด้วยตัวเอง โดยการลงประชามติ หรือ Referendum ซึ่งเป็นการปกครอง อยู่ในอำนาจของพลเมืองส่วนใหญ่โดยแท้จริง หลักการบริหารและสถาบันการเมืองขึ้นอยู่กับ การแสดงออกของพลเมืองเกี่ยวกับความรู้สึกและความต้องการของตนเอง พลเมืองทุกคนมีความ เสมอภาคมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสภาประชาชน รวมทั้งมีอำนาจในการ ควบคุมสภาบริหารผ่านสภาประชาชน ๒. ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน เป็นการมอบอำนาจของประชาชนให้กับตัวแทนด้วย การเลือกตั้งตัวแทน ซึ่งเป็นการมอบอำนาจล่วงหน้าแก่ผู้แทนให้ไปปฏิบัติหน้าที่แทนในนามของ ประชาชน ระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทน ซึ่งเป็นระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน หมายถึง ระบอบการปกครองที่ประชาชนมิได้เข้ามาส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองด้วย ตัวเองโดยตรง แต่ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งตัวแทนให้ทำหน้าที่ตัดสินใจการปกครองแทนตน ซึ่งอริสโตเติลกล่าวว่า เป็นระบอบการปกครองโดยคนส่วนน้อยภายใต้การควบคุมของคนส่วนใหญ่ ซึ่งสาระสำคัญของการนี้มีใช้การปกครองส่วนน้อย แต่อยู่ที่การควบคุมของคนส่วนใหญ่ ซึ่งคนส่วนใหญ่จะต้องสามารถผลักดันความต้องการของตนผ่านกระบวนการทางการเมือง ประชาชนจะมีอำนาจในการควบคุมผู้นำ ของตนโดยผ่านการเลือกตั้ง (elections) และหาก ๒ ผู้ปกครองไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชน ประชาชนก็มีสิทธิที่จะถอดถอน ผู้ปกครองได้^{๙๐}

---

^{๘๙} Daniel Wit, *Comparative Political Institutions: A Study of Modern Democratic and Dictatorial Systems*, By Daniel Wit, (New York: Henry Holt and Company, ๑๙๕๓), p. ๕๓๔.

^{๙๐} ประณต นันทิยะกุล, “การจัดทำแผนพัฒนาการเมืองและแผนพัฒนาประชาธิปไตย”, เอกสารหลักสูตร การบรรยายหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖), หน้า ๓๑

๑) บุคคลต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ตามหลักการสำคัญ ๕ ประการ คือ หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย และหลักเสียงข้างมาก

๒) บุคคลต้องมีใจกว้าง ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น อันจะนำไปสู่ความคิดที่สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง

๓) บุคคลต้องมีความไว้วางใจและยอมรับความสามารถของบุคคลอื่นซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเอง

๔) บุคคลจะต้องเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อแสดงว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นการแสดงอำนาจในการกำหนดผู้ปกครอง ตลอดจนการควบคุมกำกับ และตรวจสอบผู้ปกครอง ให้มุ่งมั่นในการบริหารเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างมั่นคง

๕) บุคคลจะต้องเคารพในกติกากฎระเบียบที่เป็นประชาธิปไตยโดยเคร่งครัด ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และกติกากฎระเบียบจะส่งเสริมให้สังคมดำรงอยู่อย่างมีระเบียบวินัยที่เกิดจากความสำนึกของผู้คนในสังคม

๖) บุคคลจะต้องให้ความสนใจและติดตามกิจกรรมทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อมิให้นักการเมืองฉวยโอกาสใช้อำนาจไปในทางมิชอบ

๗) บุคคลจะต้องมีความกล้าหาญในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองด้วยความคิดสร้างสรรค์ เพื่อแสดงให้ผู้ปกครองตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และผู้ปกครองมีเพียง “หน้าที่” ที่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน ผู้ปกครองไม่มี “สิทธิ” ที่จะละเมิดอำนาจอธิปไตยของประชาชน

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic Political Culture) เป็นรูปแบบวัฒนธรรมที่ปลูกฝังหล่อหลอมปรัชญาประชาธิปไตยและตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย โดยยึดมั่นหลักการสำคัญ คือ ต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ต้องมีใจกว้าง ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลอื่น มีความไว้วางใจและยอมรับในความสามารถผู้อื่น เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ให้ความสนใจและติดตามกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองด้วยความคิดสร้างสรรค์มีเหตุผลในการวิจารณ์^{๙๑}

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นรูปแบบวัฒนธรรมที่ปลูกฝังหล่อหลอมปรัชญาประชาธิปไตยและตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย

^{๙๑} ศีลาวัฒน์ ชัยวงศ์ และ อนุวัต กระสังข์, “การกล่อมเกลางานทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง”, วารสารสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑ : ๑๓-๒๗.

ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น เคารพในกติกาและกฎระเบียบที่เป็นประชาธิปไตย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างมั่นคง

๒. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในสังคมไทย

ภายหลังสังคมไทยเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยอันทรงมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการปกครองของประเทศตามระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชนที่ยึดหลักเสียงข้างมากเป็นหลัก และให้ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตยจึงขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองไทย ฉะนั้นเพื่อให้การปกครองของประเทศไทยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ชาวไทยทุกคนควรร่วมกันเสริมสร้างและสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางการเมือง

ดังนั้น ปัจจัยเป็นอุปสรรคต่อเส้นทางระบอบประชาธิปไตยของไทย คือ การแทรกแซงการเมืองของทหาร ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางการเมือง การออกแบรัฐธรรมนูญและสถาบันทางการเมืองที่เอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชัน การขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยของคนไทยที่เคยชินกับการอยู่ภายใต้ระบอบอุปถัมภ์ เนื่องจากผู้นำทางการเมืองไทยเน้นการพัฒนาประชาธิปไตยไปที่การพัฒนาสถาบันทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว คือ ให้ความสำคัญกับการร่างรัฐธรรมนูญ การพัฒนาความเข้มแข็งของพรรคการเมือง การกระจายอำนาจระหว่างสถาบันการเมือง และพัฒนาองค์กรอิสระอื่นขึ้นมาควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของสถาบันการเมืองต่าง ๆ^{๑๒}

๒.๑ วัฒนธรรมทางการเมืองไทยที่อ่อนด้อยและไม่ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย

คนไทยจำนวนมากยังคงมีแนวความคิด ความเชื่อ ทักษะคิด ค่านิยม และพฤติกรรมหลายอย่างในทางการเมืองซึ่งเรียกรวมกันว่า “วัฒนธรรมทางการเมืองไทย” ที่อ่อนด้อยและไม่ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยที่แท้จริง มีดังต่อไปนี้^{๑๓}

๑. ความรักอิสระ กล่าวคือ คนไทยชอบทำอะไรอย่างอิสระตามลำพังตนเอง ไม่อยากให้ใครคนอื่นมายุ่งเกี่ยวกับตนเองมากนัก ชอบผูกพันอยู่แต่เฉพาะกลุ่มเดิมของตน ไม่ชอบถูกบังคับหรือ

^{๑๒} บุญวัฒน์ สว่างวงศ์, “พัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยและเกาหลีใต้”, วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๙) : ๖๒-๗๔.

^{๑๓} พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, “ก้าวข้ามกับดักการพัฒนาประชาธิปไตยไทยด้วยการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย: สู่เส้นทางใหม่ที่ยั่งยืนกว่า”, วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม -สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๗๐-๙๙.

ตกอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้อื่น ลักษณะเช่นนี้จึงมีผลทำให้คนไทยขาดระเบียบวินัย และขาดกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต ดังจะเห็นได้ว่าการบังคับด้วยกฎเกณฑ์ให้คนอยู่ในระเบียบวินัยจะได้ผลก็เฉพาะหน้าแต่หากกลับหลังคนก็จะละเมิดกัน การละเลยหรือการฝ่าฝืนกฎหมายจึงมีอยู่ทั่วไปเพราะการรักอิสระของคนไทย แต่ในสังคมที่ผู้คนขาดวินัย ไม่เคารพกฎกติกาของสังคมยากที่จะสร้างสังคมประชาธิปไตยที่พึงปรารถนาได้

๒. ยึดถือความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ คนไทยเป็นคนที่ยึดถือความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใด ทำให้เป็นคนที่มีจิตใจค่อนข้างคับแคบ ทว่าประชาธิปไตยจะพัฒนาไปได้ผู้คนในสังคมนั้นต้องมีจิตใจเปิดกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น

๓. ชอบใช้ชีวิตอย่างมีความสุข สนุกสนานรื่นเริง คนไทยส่วนใหญ่จะตอบสนองต่องานหรือกิจกรรมที่สนุกสนานได้ง่ายกว่างานที่ต้องใช้ความคิดเอาจริงเอาจังและการใช้เหตุผล ตามค่านิยมดั้งเดิมของคนไทยถือว่า ความสนุกสนานเป็นกำไรชีวิต ขณะที่การทำงานถือว่าเป็นทุกข์ คนไทยบางส่วนยังยึดมั่นในคติที่ว่า “มีบุญเกิดมาสบาย นั่งอยู่บนกองเงินกองทอง” ทำให้คนไทยต่างแสวงหาความสุขความสบาย มักหลีกเลี่ยงความยากลำบาก ค่านิยมการรักความสนุกสนานรื่นเริงเช่นนี้ส่งผลให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องส่วนรวม หรือไม่ค่อยทุกข์ร้อนกับปัญหาของประเทศชาติบ้านเมือง ประชาธิปไตยเกิดขึ้นได้ยากในสังคมที่ผู้คนไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนรวมและปัญหาของประเทศชาติบ้านเมือง

๔. ไม่ชอบการรวมกลุ่ม จากความรักในอิสระมีผลทำให้คนไทยไม่ชอบการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม องค์กร เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมส่วนรวม ดังนั้น การรวมกลุ่มหรือการจัดตั้งองค์กรทางการเมือง เพื่อวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาของส่วนรวมจึงเกิดขึ้นได้ค่อนข้างยากและยังส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมของคนไทยที่มีน้อยตามไปด้วย

๕. ไม่ค่อยให้ความสนใจปัญหาของบ้านเมืองหรือปัญหาของสังคมส่วนรวม ในประเด็นนี้มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คนไทยโดยส่วนใหญ่ถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง เป็นเรื่องของผู้นำ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หรือชนชั้นปกครองเท่านั้น เกินกำลังที่ตนเอง ครอบครั้ว และพวกพ้องจะเข้าไปยุ่งเกี่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้ยากไร้หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี มีการศึกษาน้อย มักจะไม่ให้ความสนใจต่อกิจการบ้านเมืองหรือกิจกรรมของสังคมส่วนรวม หากจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของบ้านเมืองหรือเรื่องของส่วนรวมก็มักจะทำตามที่ผู้นำหรือผู้มีอำนาจสั่งการมา แนวความคิดเช่นนี้มีการยึดถือและปฏิบัติกันมาจนตกตะกอนกลายเป็นนิสัยความเคยชินหรือเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองไทย ผลตามมาก็คือทำให้คนไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความคิดอ่านทางการเมืองค่อนข้างคับแคบ

๒.๒ วัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้อต่อการพัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยของสังคมไทย

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เริ่มต้นด้วยการส่งเสริมเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ จนกระทั่งเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ในคุณค่าของประชาธิปไตยว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสำหรับสังคมไทยหรือตามวิถีชีวิตของคนไทย มีนักวิชาการได้เสนอมีลักษณะสำคัญ ๑๐ ประการ ดังนี้

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของไทยหรือการมีจิตใจแบบประชาธิปไตย นั้นเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อความสำเร็จของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะหากคนในสังคมไทยไม่มีจิตใจแบบประชาธิปไตย หรือไม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแล้วก็ยากที่จะปฏิรูปการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยได้ ลักษณะจิตใจที่เป็นประชาธิปไตย หรือการมีวัฒนธรรมประชาธิปไตยพอจะแยกออกได้ ดังนี้

๑. จิตสำนึกและศรัทธาในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะศรัทธาจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นว่าแม้จะเกิดอะไรขึ้นก็ตามระบบประชาธิปไตยก็จะเป็นระบบการเมืองที่ต้องจรรโลงไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นระบบการเมืองที่ทำงานได้ผลและก่อความเสียหายน้อยที่สุด เพราะเป็นระบบที่มีการประชุมต่อรองหาข้อยุติ และเคารพในหลักสิทธิเสรีภาพ ด้วยเหตุนี้จิตสำนึกและศรัทธาในระบบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในหมู่ผู้นำเป็นตัวแปรสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของระบบ

๒. จิตสำนึกในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ถือเป็นหัวใจสำคัญของลักษณะจิตใจประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะสิทธิเสรีภาพ คือ ฐานสำคัญของระบบเสรีประชาธิปไตย เป็นสิทธิอันศักดิ์สิทธิ์ของมนุษย์ชาติที่เป็นเสรีชน เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็นในการชุมนุม ในการเลือกที่อยู่อาศัย ในการเลือกอาชีพ ฯลฯ สิทธิในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

๓. จิตสำนึกในการต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น ผู้ที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยพร้อมที่จะสู้เพื่อสิทธิของตนอันชอบธรรม เช่น การถูกกีดกันไม่ให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จะต้องไว้วางใจต่อสู้เพื่อได้คืนมาซึ่งสิทธิดังกล่าว หรือถ้าถูกปิดกั้นไม่ให้แสดงความคิดเห็นก็ต้องต่อสู้เพื่อการคืนมาซึ่งสิทธิขั้นมูลฐานอันสำคัญ วิทยุญาณแห่งการต่อสู้เพื่อสิทธิอันชอบธรรมของตนเองเป็นหัวใจสำคัญของระบบประชาธิปไตย การใช้สิทธิของตนรวมทั้งการต่อสู้เพื่อสิทธิของตน ต้องไม่ละเมิดสิทธิของคนอื่น การเคารพสิทธิของผู้อื่นจึงเป็นของคู่กันกับการต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง การเอาแต่ได้โดยไม่คำนึงถึงสิทธิอันชอบธรรมของผู้อื่น ไม่ใช่ลักษณะจิตใจแบบประชาธิปไตย แต่เป็นเรื่องเห็นแก่ตัว ขาดจิตสำนึกอันถูกต้อง

๔. จิตสำนึกในเรื่องส่วนใหญ่และสิทธิเสียงส่วนน้อย (Majority rule and minority rights) หลักการตัดสินข้อขัดแย้งและหาข้อยุติในระบบประชาธิปไตย คือ การลงคะแนนเสียงและใช้

เสียงเป็นเกณฑ์การตัดสิน แต่การใช้เสียงส่วนใหญ่จะต้องไม่ขัดต่อสิทธิของเสียงส่วนน้อยหรือต้องมีการเคารพเสียงส่วนน้อย เช่น เสียงส่วนใหญ่จะลงมติออกกฎหมายมาทำร้ายหรือจำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อยไม่ได้

๕. จิตสำนึกในความเสมอภาค ประชาธิปไตย หมายถึง อำนาจของประชาชนส่วนใหญ่ ประชาชน หมายถึง ประชาชนทุกคน ไม่ใช่ประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เรื่องความเสมอภาคในทางการเมือง คือ หนึ่งคนหนึ่งเสียง และความเสมอภาคในทางกฎหมาย คือ การใช้กฎหมายฉบับเดียวกันกับทุกๆ คนในสังคม เป็นจิตสำนึกที่สำคัญยิ่ง เพราะถ้าจิตสำนึกเรื่องความเสมอภาคขาดหายไป ฐานสำคัญของระบบประชาธิปไตยก็จะหายไป ระบบประชาธิปไตยย่อมไม่สามารถยืนหยัดได้ ความเสมอภาคทางการเมืองและทางกฎหมายจะต้องมีขึ้น มิฉะนั้นจะกลายเป็นสังคมชนชั้นมีอภิสิทธิ์ทางกฎหมายและการเมือง ทำให้ระบบประชาธิปไตยกลายเป็นความเข้มแข็ง

๖. จิตสำนึกในความยุติธรรม การเคารพกติกา ความมีใจนักเลง (ไม่ใช่ใจนักเลงหัวไม้หรืออันธพาล) จิตใจนักกีฬา เป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการของระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะความขัดแย้งต่างๆ จะหายุติไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานของความยุติธรรม การมองประเด็นโดยใจอคติลำเอียง ฉกฉวยผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง ไม่เคารพกติกา ขาดความมีใจนักเลง หรือจิตใจนักกีฬา ก็ย่อมยากที่จะหาข้อยุติในข้อขัดแย้งต่างๆ ปัญหาที่จะไม่สามารถแก้ไขได้

๗. จิตสำนึกในการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ จิตใจที่เป็นประชาธิปไตย จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ของสังคมและประเทศชาติ ไม่มุ่งมันเฉพาะและประโยชน์ส่วนตัวโดยก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่น หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติ เช่น ไม่สร้างความมั่นคงด้วยการทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่หาความร่ำรวยด้วยการตัดไม้ทำลายป่า ไม่ผลิตยาปลอมเพื่อหารายได้ ไม่ผลิตและขายยาเสพติด ฯลฯ

๘. จิตสำนึกในเรื่องความรับผิดชอบ เคารพกฎระเบียบและมีวินัย ประชาธิปไตยต้องมีการสร้างจิตสำนึกในเรื่องความรับผิดชอบ เคารพกฎระเบียบและมีวินัย ความรับผิดชอบ การเคารพกฎระเบียบและมีวินัยเป็นตัวคานการใช้สิทธิเกินขอบเขต สิทธิเสรีภาพที่ขาดความรับผิดชอบ ไม่เคารพกฎระเบียบและขาดวินัย จะนำไปสู่การขาดกฎเกณฑ์และการล่มสลายของกฎระเบียบทางการเมืองที่เรียกกันว่า อนาธิปไตย (Anarchy)

๙. จิตสำนึกในความอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง เมื่อผู้ใดใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หรือมีพฤติกรรมอันใด แม้เราจะไม่ชอบหรือไม่เห็นด้วยก็ต้องอดทนอดกลั้น ถ้าการใช้สิทธิเสรีภาพของเขาอยู่ภายใต้ขอบเขตกฎหมาย เขาอาจจะพูดแปลกๆ ไม่เข้าหู มีที่ทำการแสดงออกแปลกๆ แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่ดูไม่ได้ แต่ก็ยังเป็นสิทธิเสรีภาพอันชอบธรรม เราไม่มีสิทธิไปก้าวก่ายเขา トラบเท่าที่เขาไม่ทำผิดกฎหมายหรือทำให้เราเดือดร้อน

๑๐. จิตสำนึกในหลักนิติธรรม (The rule of law) หลักนิติธรรม คือ หลักการอันถูกต้องทางกฎหมาย ทั้งในแง่หลักการกระบวนการตรากฎหมาย และการบังคับกฎหมายเป็นฐานในการปกครองไม่ใช่อำนาจของผู้นำเป็นหลักที่เรียกว่าการปกครองโดยคน (The rule of men) เป็นหลักนิติธรรมอันเป็นการยอมรับโดยทั่วไปว่าจะผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรม^{๔๔}

วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือ วิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หรือบุคลิกภาพประชาธิปไตย มีลักษณะสำคัญต่างๆ ดังนี้^{๔๕}

๑. ความมีเหตุผล หมายความว่า การดำเนินชีวิตของ นักประชาธิปไตยจะต้องใช้เหตุผลประกอบเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวมหรือเกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ เหตุผลที่นำมาใช้นั้นจะต้องพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ กล่าวคือ ต้องเป็นเหตุผลที่มีพื้นฐานของข้อเท็จจริงรองรับ หากสิ่งนั้นเป็นเรื่อง ทางวัตถุหรือรูปธรรม และถ้าหากสิ่งนั้นเป็นนามธรรมก็ต้องสามารถ แสดงความสมเหตุสมผลตามหลักตรรกศาสตร์ (ปรัชญาสาขาหนึ่ง ด้วยการหาเหตุผลว่าจะสมเหตุสมผลหรือไม่) อันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

๒. เคารพตนเคารพท่านหรือการเคารพซึ่งกันและกัน คือ การเคารพในความเป็นคน หรือความเป็นมนุษย์โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ ไม่ดูถูกดูแคลนกันเพราะถ้อยศ ถ้อยศักดิ์ ถ้อยฐานะ ถ้อยชาติตระกูล ถ้อยชนชั้น และจะต้องเคารพในความสามารถของกันและกัน โดยนักประชาธิปไตยจะไม่ขัดขวางหรืออิจฉาริษยาผู้ที่มีความสามารถในทางสุจริต ให้มีโอกาสได้แสดงความสามารถ และพร้อมจะยกย่อง ชมเชย ซึ่งคนเราเมื่อมีความเคารพซึ่งกันและกันในทุกด้านมากขึ้น ก็จะทำให้เกิดความเชื่อถือกันมากขึ้นเท่านั้น และจะมีความรักความปรารถนาดีต่อกันตามมา ก่อให้เกิดความร่วมมือที่ดีต่อกันในสังคม สามารถรวมพลังในการสร้างสรรค์และแก้ปัญหาของสังคมและประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

๓. ความอดกลั้นในความแตกต่าง หมายถึง การยอมรับความแตกต่างของกันและกันว่าเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ ทั้งในเรื่องความแตกต่างทางกายภาพและพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นตราบใดที่ความต่างนั้นไม่ทำความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้ใดผู้หนึ่ง วัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยจะไม่กล่าวหาใครง่าย ๆ โดยไม่คิดใคร่ครวญให้รอบคอบเสียก่อน ซึ่งการอดกลั้นในความแตกต่าง จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนเรามีความเคารพซึ่งกันและกัน อันนำมาซึ่งการเห็นพ้องต้องกันที่จะไม่เห็นด้วยก็ได้ และสามารถสร้างเอกภาพในความแตกต่างของการอยู่ร่วมกันในสังคมได้

^{๔๔} ลิขิต ธีรเวคิน, วัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลารเรียนรู้ทางการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙), หน้า ๗๕.

^{๔๕} วิสุทธิ์ โปธิแท่น, ประชาธิปไตย: แนวคิดแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๘.

๔. ตกลงกันอย่างสันติวิธี หมายถึง การดำรงและดำเนินชีวิต ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ ถ้อยทีถ้อยอาศัย เอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน ไม่มุ่งร้าย ไม่ริษยาอาฆาต หรือไม่ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด เช่น คำทอ ใช้กำลัง เป็นต้น ในขณะที่การถกเถียง คือ การแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและความคิดเห็นอย่างสุภาพด้วยเหตุผล เพื่อพยายามหาข้อสรุป ที่น่าจะเป็นประโยชน์มากที่สุดกับทุกคนทุกฝ่าย การถกเถียงเป็นเรื่องปกติธรรมดาในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งต่างกับการทะเลาะที่เป็นการมุ่งเอาชนะกันฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริง เหตุผล การทะเลาะเป็นการขาดการเคารพซึ่งกันและกัน และอาจจะมีการนำวิธีการทุกรูปแบบ มาใช้เพื่อเอาชนะโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือ มีความยุติธรรมหรือไม่ วิธีการที่ใช้อาจมีแม้กระทั่งการใช้ความรุนแรง ด้วยวาจาหรือความรุนแรงด้วยกำลังหรืออาวุธ

๕. รู้จักมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายความว่า ผู้มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยจะต้องรู้จักที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ด้วยการกระทำอย่างสมเหตุสมผลตามหลักการประชาธิปไตย เพื่อที่จะให้เกิดความถูกต้องเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าเป็นโทษ เช่น การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้ลงคะแนนแต่ละคนก็ต้องรู้จักเลือกโดยพิจารณาเปรียบเทียบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด ถ้าไม่ทราบก็ต้องพยายามแสวงหาข้อมูลมาเพื่อให้ทราบมากที่สุด แล้วลงคะแนนด้วยความรอบคอบเพื่อให้ได้ผู้ที่ดีที่สุด

๖. ไม่ลืมเรื่องสิทธิและหน้าที่ หมายความว่า ทุกคนในสังคมประชาธิปไตยต้องตระหนักว่าแต่ละคนต่างมีทั้งสิทธิและหน้าที่ตามหลักการของประชาธิปไตย สิทธิ คือ ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ หรือสิ่งที่คนแต่ละคนจะได้จากสังคม ซึ่งคนแต่ละคนจะต้องใช้สิทธิของตนเองให้เหมาะสมโดยไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น หน้าที่ คือ สิ่งที่คนแต่ละคนจะต้องทำให้แก่สังคมและประเทศชาติ คนแต่ละคนก็ต้องทำหน้าที่ในฐานะต่างๆ ที่ตนเป็นอยู่ เช่น ในฐานะเป็นราษฎรของประเทศ ในฐานะเป็นสมาชิกชุมชน ในฐานะเป็นพนักงานในหน่วยงาน เป็นต้น ทั้งนี้ คนทุกคนจะต้องคำนึงอยู่เสมอถึงความเหมาะสมในการ เรียกร้องสิทธิและการทำหน้าที่ของตนเองอย่างมีความรับผิดชอบ อีกทั้งต้องมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ไม่ใช่สู้ตามกติกาสันติวิธีไม่ได้ แล้วก็ใช้ความรุนแรงเอาชนะแล้วสร้างกติกากองพวกตนขึ้นมาเอง โดยไม่คำนึงถึงเสียงประชาชนส่วนใหญ่ ว่าแท้จริงแล้วเขาต้องการหรือไม่ นอกจากนี้ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งในเรื่องการตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองและของผู้อื่นนั้นคือ การตระหนักถึงความมีระเบียบวินัยของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่คนมักมองข้าม การมีระเบียบวินัยของตนเองเป็นเรื่องสำคัญของการปกครองตนเอง คนเราจะปกครองตนเองได้จะต้องมีระเบียบวินัยมากพอสมควร เพื่อเป็นการควบคุมตัวเองให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการโดยไม่ให้ใครคนอื่นมาอ้างเหตุว่าเราปกครองตนเองไม่เป็น แล้วเข้ามา

ควบคุมเราหรือปกครองเรา โดยเราไม่เรียกร้องหรือไม่ยินยอม เพราะการปกครองตนเองร่วมกันของประชาชนตามแนวคิดประชาธิปไตยนั้น ประชาชนแต่ละคนที่รวมกันเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะต้องแสดงศักยภาพของตนว่า “ตนปกครองตนเองเป็น”

๗. ทำดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การที่แต่ละคนคิดและทำตนให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เมื่อส่วนรวมได้ประโยชน์ คนแต่ละคนก็ได้ประโยชน์ด้วย เพราะคนแต่ละคนเป็นองค์ประกอบของคนทั้งหมด ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าคนแต่ละคนจะแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวไม่ได้ คนแต่ละคนย่อมแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวได้เสมอตราบดีที่ประโยชน์ส่วนตัวหรือการแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวนั้นไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหายหรือเดือดร้อน อย่่างไรก็ตาม ถ้าแต่ละคนแต่ละกลุ่มคิดถึงแต่เรื่องผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องจนทำให้ประโยชน์ส่วนรวมเสียหาย หรือประโยชน์ผู้อื่นเสียหายอย่างมิยุติธรรมแล้ว สังคมย่อมไม่อาจสงบสุขได้เพราะอาจเกิดการขัดแย้งรุนแรงเกี่ยวกับการจัดสรรประโยชน์ เพราะฉะนั้น ในสังคมประชาธิปไตยจึงมีหลักยึดถือว่า หากมีความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์แล้ว ผลประโยชน์ส่วนรวมย่อมมาก่อนเสมอ เพราะผลประโยชน์ส่วนรวมคือผลประโยชน์ที่ทุกคนต่างได้รับนั่นเอง

๘. มีอุดมการณ์ร่วม คือ แน่วแน่ วัฒนธรรมประชาธิปไตยในข้อนี้แสดงให้เห็นว่าการจะสร้าง พัฒนา และธำรงรักษาความเป็นประชาธิปไตยของประเทศให้อยู่ในระดับสูงได้นั้น คนส่วนใหญ่ในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ผู้นำ” ในระดับต่างๆ ของสังคม ต้องรู้จักและเข้าใจสาระสำคัญของประชาธิปไตย และมีความต้องการประชาธิปไตยด้วย

๙. เห็นแก่ประเทศชาติหรือมีความรักชาติ หมายความว่า การที่คนเรามีความสำนึกในความเป็นชาติของตน มีจิตสำนึกของความเป็นชาตินิยม มีความรักและภูมิใจในประเทศชาติของตน ต้องการให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง ราษฎร์พลเมืองมีความสันติสุข ร่วมกันทำนุบำรุงสิ่งที่ดีอยู่แล้ว และสร้างสิ่งดีที่ขาดแคลนขึ้นมาใหม่ ขจัดสิ่งที่ไม่ดีงามซึ่งขวางกั้นความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองให้หมดไปหรือลดน้อยลงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เป็นการรู้จักแบ่งแยกส่วนดีส่วนไม่ดีโดยแก้ไขส่วนที่ไม่ดีพร้อมกับเสริมสร้างส่วนที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งๆ ขึ้น โดยไม่มีความจำเป็นต้องมุ่งร้ายหรือรุกรานใครหรือประเทศใด

๑๐. พัฒนาความรู้ความสามารถของตน หมายความว่า คนที่มีคุณภาพที่จะสามารถช่วยสร้างชาติให้เจริญรุ่งเรืองได้นั้นจะต้อง พัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง และของกันและกันอยู่เสมอ ให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก คนเราเมื่อเชื่อว่าตนเองมีความรู้ความสามารถก็จะมีความมั่นใจในตัวเอง และเชื่อมั่นในการกระทำของตัวเอง คนที่มีความมั่นใจในตัวเองย่อมมีโอกาสที่จะทำการสิ่งใดให้ ประสบความสำเร็จได้มากกว่าคนที่ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง

การที่สังคมไทยจะเป็นประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริงหรือไม่นั้น หากขึ้นอยู่กับการมีระบอบการเมืองการปกครอง และมีสถาบันทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยแต่เพียงเท่านั้นไม่ แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดคือ การที่ประชาชนสามารถนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในการดำรงชีวิตจนเป็นปกติวิสัย แล้วกลายเป็นวิถีชีวิตหรือเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองนั่นเอง โดยคุณลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมที่จำเป็นจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาไปสู่ประชาธิปไตยของไทยมี ๖ ประการ ดังต่อไปนี้^{๕๖}

๑. การมีสำนักแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง นักคิดและนักทฤษฎีทางสังคมและการเมืองจำนวนมากต่างเชื่อกันว่า เงื่อนไขของความเป็นประชาธิปไตยนั้น หลีกเลียงไม่ได้ที่ผู้คนในสังคมนั้นจะต้องมีพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมอยู่ด้วย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงนับได้ว่าเป็นแกนหลักที่สำคัญอย่างมากประการหนึ่งของประชาธิปไตย และยังเป็นตัวชี้วัดสำคัญของความเป็น ประชาธิปไตย นอกจากนี้แล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นตัวการกำหนดคุณภาพของนักการเมือง และสถาบันทางการเมืองไปในตัวอีกด้วย ในสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงอยู่ในระดับสูงตามไปด้วย

๒. การสร้างสำนักแห่งการรักษากฎหมายและเคารพกฎกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัด ตามความหมายนี้ หมายถึง การเคารพกฎหมายและกฎกติกาของสังคมที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังอย่างเคร่งครัด และพร้อมที่จะทำให้กฎหมายของบ้านเมืองมีความศักดิ์สิทธิ์โดยไม่ยอมให้ผู้ใดละเมิดได้ตามอำเภอใจ และพร้อมที่จะออกมาต่อต้าน หรือรวมกลุ่มกันคัดค้านผู้ที่ละเมิดกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนที่ดีของสังคม แต่ถ้าหากเห็นว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ไม่เป็นธรรม ก็ต้องหาทางเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายนั้น ไม่ใช่การฝ่าฝืนไม่ยอมรับ เพราะหากบางคนละเมิดกฎหมายได้ คนอื่นก็ยอมนำมาเป็นข้ออ้างได้เช่นกัน ทำให้สังคมเกิดความวุ่นวายได้ ประชาธิปไตยกับอารยะมีความแตกต่างกันตรงนี้ ประชาธิปไตยสะท้อนถึงความเป็นอารยะ ความเป็นอารยะนั้นหมายถึงการที่ผู้คนในสังคมต้องมีสำนักแห่งการรักษากฎหมาย มีระเบียบวินัย และเคารพกฎกติกาของสังคมอย่างเคร่งครัด

๓. การมีจิตสาธารณะ หมายถึง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนหรือมีจิตสำนึกแห่งความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมนี้ เกิดขึ้นจากความรู้สึกของคนในสังคมที่ว่าประเทศชาติเป็นของทุกคนและตนก็เป็นเจ้าของประเทศด้วย ดังนั้นประชาชนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยกันรับผิดชอบดูแลบ้านเมืองและยังรวมถึงการมีความ

^{๕๖} พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน: กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบง และหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอหนองบัว จังหวัดขอนแก่น”, วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๓ (สิงหาคม-ตุลาคม ๒๕๕๗) : ๖๓-๙๖.

สำนึกรับผิดชอบในหน้าที่และการกระทำของตน เมื่อหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยแท้จริงประการหนึ่ง คือ การยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ฉะนั้นคนที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงก็คือ คนที่ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือประเทศชาติเป็นที่ตั้งมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว การเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมนับเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองและเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองสำคัญที่สมควรจะต้องช่วยกันปลูกฝัง เผยแพร่ สืบทอด และให้มีการยึดมั่นถือมั่นในค่านิยมเช่นนี้เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตทั้งของผู้นำทางการเมือง และประชาชนชาวบ้านทั่วไปในทุกระดับของสังคม ถ้าเราอยากให้ประชาธิปไตยเกิดขึ้นในสังคมไทยได้จริง

๔. การยึดหลักสันติวิธีและการประนีประนอม สันติวิธีและการประนีประนอมในที่นี้ หมายถึง การมีความอดทนอดกลั้น ซึ่งเกิดจากการยอมรับในนานาจิตตังของคน โดยยอมรับว่าคนเราจะ เหมือนกันไม่ได้ ในบางครั้งอาจมีการขัดแย้งกันบ้างแต่ก็ต้องรู้จักอดทนอดกลั้น ประชาธิปไตยเน้นการใช้ความรู้และความมีเหตุผล ไม่นิยมใช้ความรุนแรง ในการแก้ไขปัญหาผู้ที่นิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาคือประชาธิปไตยไม่ เนื่องจากในกระบวนการประชาธิปไตยหากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ก็จะต้องอาศัยการเจรจาพูดคุยการต่อรอง การหาข้อยุติด้วยเสียงข้างมาก และการประนีประนอมกันด้วยสันติวิธีเป็นหลัก การดำรงชีวิตตามแนวทางนี้จะเป็นการส่งเสริมให้การมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย สันติวิธีและการประนีประนอมรวมถึงการเดินทางสายกลางและรู้จักผ่อนปรน (Moderation) จะทำให้ประชาธิปไตยสามารถพัฒนาไปได้อย่างราบรื่น และยังทำให้ผู้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

๕. การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เป็นคุณลักษณะหนึ่งของผู้คนในประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตย ปัจจุบันคนต้องมีความเชื่อว่าสิทธิเสรีภาพเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และติดตัวมาแต่กำเนิด จึงเป็นสิ่งที่ต้องหวงแหนและรักษาไว้เช่นเดียวกับหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ที่ได้ยอมรับหลักการสำคัญร่วมกันประการหนึ่ง คือ “การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของปัจเจกชน” เราจึงเห็นได้ว่า แม้ว่าประชาธิปไตยจะเป็นระบอบการปกครองที่บูชาสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ แต่การอ้างถึงสิทธิและเสรีภาพก็ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย การใช้สิทธิและเสรีภาพเกินขอบเขตจนละเมิดหรือก้าวล่วงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือทำให้เกิดความไม่สงบขึ้นในสังคมนั้นถือว่าการใช้สิทธิ และเสรีภาพเช่นนี้ย่อมเป็นสิ่งมิชอบ และมีใช่เป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยอย่างแน่นอน

๖. การมองโลกในแง่ดี (Optimism) นักประชาธิปไตยจะต้องมองโลกในแง่ดีและมีความไว้วางใจในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เมื่อเรามองโลกในแง่ดีหรือคิดในแง่บวกต่อสิ่งแวดล้อมและผู้คน

ในสังคมก็จะทำให้เรามีทัศนคติต่อโลกและผู้คนไปในทางบวก แล้วจะทำให้เรากระตือรือร้นที่จะมีสัมพันธภาพและความเป็นมิตรไมตรีต่อผู้อื่นถ้าคนเรามองเพื่อนร่วมสังคมโดยทั่วไปว่าเป็นคนดี เป็นคนมีเหตุผล สามารถที่จะปกครองกันเองได้แล้ว สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลให้การดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและมีมิตรภาพต่อกัน และการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองสังคมหรือชุมชนที่เขาอยู่ก็จะกลายเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนพึงกระทำการที่ผู้คนในสังคมมองโลกในแง่ดี ยังนับได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาความสำเร็จของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากในกระบวนการทางการเมืองนั้น เป็นทั้งเรื่องของความร่วมมือร่วมใจกัน รวมถึงมีการแข่งขันและมีการขัดแย้งกันอยู่ด้วยความสำเร็จของการดำเนินงานของสถาบันทางการเมืองต่างๆ และการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคม ย่อมต้องอาศัยการมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันอันเกิดจากการมองโลกในแง่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกของสังคมจะต้องมีความเชื่อมั่นว่า คนเราสามารถปกครองกันเองได้ การมองโลกในแง่ดียังช่วยให้มนุษย์มีความหวังร่วมกันว่า เราสามารถที่จะเอาชนะสิ่งแหว่งลมได้ และสามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายร่วมกันไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการอาศัยการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งมักจะจะเป็นไปอย่างเชื่องช้า แต่มีความมั่นใจได้ว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์และนำความผาสุกมาสู่คนส่วนใหญ่ในสังคมได้

ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ที่ควรถือปฏิบัติให้เป็นปกติในการดำเนินชีวิต สร้างความคุ้นเคยต่อระบอบประชาธิปไตย ๘ ประการ^{๑๗} ดังนี้

๑. มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนในสังคมนั้นจะต้องมีจิตใจสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีหลักการที่ถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เพราะยึดมั่นในความสำคัญความเสมอภาคและเสรีภาพของบุคคล มีวิธีการให้ประชาชนได้ใช้อำนาจดังกล่าว โดยมีข้อกำหนดต่างๆ ให้เกิดการใช้อำนาจนั้น เช่น รัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง รวมทั้งมีวัตถุประสงค์ในการปกครองเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน

๒. ยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล ทั้งผู้นำและประชาชนจะต้องยึดมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล จะต้องมีความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของบุคคลรวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นในการพูดในการแสดงความคิดเห็น และในการแสดงออกแม้ว่าสิ่งนั้นจะขัดแย้งหรือคัดค้านกับความคิดเห็นหรือธรรมเนียมของตนก็ตาม คนที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยจะต้องยอมรับหรือมีความอดกลั้นในเรื่องความแตกต่างในการประพฤติปฏิบัติของ

^{๑๗} ทินพันธุ์ นาคะตะ ,วิถีชีวิตไทย: วัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่, (กรุงเทพมหานคร : โครงการเอกสารและตำราสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิต้า, ๒๕๔๖), หน้า ๑๖-๑๘.

ผู้อื่นตราบไต่ที่บุคคลผู้นั้นไม่ละเมิดศีลธรรมหรือสิทธิเสรีภาพของผู้ใด ทั้งนี้ เพราะคนเราย่อมมีผลประโยชน์ ความเชื่อ และเหตุผลต่างๆ กัน

๓. เคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ หลักการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมาก จะถือว่าเป็นฝ่ายตรงกันข้ามหรือจะขจัดออกนอกสังคมไม่ได้ เช่น จะห้ามการวิพากษ์วิจารณ์ของฝ่ายนั้นไม่ได้ ยิ่งกว่านั้นกติกาของการปกครองแบบนี้ยังรวมถึงการปฏิบัติต่อกันอย่างยุติธรรม การยึดถือระเบียบวิธีการตามกฎหมาย และการเคารพสิทธิของบุคคลที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยยุติธรรมอีกด้วย

๔. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง โดยติดตามข่าวสารของบ้านเมือง พุดคุยถึงปัญหาของบ้านเมืองกับผู้อื่นในทางสร้างสรรค์ และพยายามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือในการกำหนดนโยบายของทางราชการ เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

๕. มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล่าวคือ ต้องเชื่อมั่นว่าตนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายของรัฐบาล การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากการปฏิบัติเช่นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

๖. มองโลกในแง่ดี สิ่งนี้นับว่ามีความจำเป็นต่อความสำเร็จของการปกครองแบบประชาธิปไตยอยู่ไม่น้อย เพราะตามธรรมชาติการเมืองเป็นเรื่องของความร่วมมือร่วมใจกัน แม้จะมีความขัดแย้งกันอยู่ด้วยก็ตาม ความสำเร็จในการดำเนินงานของสถาบันทางการเมืองต่างๆ ส่วนหนึ่งย่อมต้องอาศัยการมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีความเชื่อมั่นว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคมได้ดีกว่าการปกครองแบบอื่น ทั้งฝ่ายผู้นำและฝ่ายประชาชนจะต้องมีความเชื่อว่าคนเราจะปกครองตัวเองได้ การมองโลกในแง่ดีย่อมช่วยให้มนุษย์มีความหวังได้ว่าเรามีความสามารถที่จะเอาชนะสิ่งแวดล้อมและฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายไปได้ด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมักจะเป็นไปอย่างเชื่องช้า แต่มีความมั่นใจได้

๗. วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปได้ในทางสร้างสรรค์ โดยเฉพาะต่อการใช้อำนาจหน้าที่และการปฏิบัติของทางราชการ เพราะถ้าปล่อยให้ฝ่ายหลังนี้ทำอะไรได้โดยไม่มีการคัดค้าน การควบคุม การตรวจสอบ หรือการเหนี่ยวรั้งแล้ว อาจทำให้ฝ่ายหลังนั้นหลงอำนาจปฏิบัติตามอำเภอใจ และเกิดการผิดพลาดขึ้นได้โดยง่าย ในประเทศเผด็จการคนส่วนมากมักจะมอบความไว้วางใจให้แก่ผู้มีอำนาจโดยสิ้นเชิงและปราศจากการโต้แย้งหรือการวิพากษ์วิจารณ์ใดๆ

๘. ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ เพราะหากคนส่วนใหญ่ในสังคมมีจิตใจเป็นเผด็จการก็ยากที่การปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศนั้นจะประสบความสำเร็จได้ เพราะผู้มีจิตใจเป็นเผด็จการจะมอบความรับผิดชอบทุกอย่างไว้ที่ผู้นำ ชอบการใช้อำนาจเด็ดขาด อ่อนน้อมยอมจำนนต่อผู้ที่นิยมอำนาจระบบเจ้าขุนมูลนาย ไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล ไม่ยอมรับความแตกต่าง

ของผู้อื่นในการใช้สิทธิเสรีภาพของเขา และยึดมั่นในค่านิยมแบบดั้งเดิม รวมทั้งการมีความคิดอ่านที่ตรงกันข้ามกับจิตใจแบบประชาธิปไตยที่ได้กล่าวมาแล้ว

วัฒนธรรมทางการเมือง เกิดจากกระบวนการปลูกฝังอบรมหล่อหลอมกลุ่มเกลตาทางการเมือง (Political socialization process) ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดความรู้ทางการเมือง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับลัทธิการเมืองหรือการใช้อำนาจของผู้นำ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของประชาชน เมื่อประชาชนมีความรับรู้อย่างไรก็จะกลายเป็นความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองของผู้คน ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มนั้น และเมื่อประชาชนมีพฤติกรรมทางการเมืองจนเป็นแบบแผนก็จะกลายเป็น “วัฒนธรรมทางการเมือง” ของประชาชนกลุ่มนั้น โดยลักษณะสำคัญของ “วัฒนธรรมทางการเมือง” ประกอบด้วย^{๔๘}

๑. ประชาชนต้องมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย หลักอธิปไตยของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย และหลักเสียงข้างมาก

๒. บุคคลต้องมีใจกว้าง ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่นโดยไม่ยึดมั่นความคิดตนเป็นใหญ่

๓. บุคคลต้องมีความไว้วางใจและยอมรับความสามารถของบุคคลอื่นเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาตนเองอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

๔. บุคคลจะต้องเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยแสดงอำนาจ ในการกำหนดผู้ปกครองตลอดจนควบคุมกำกับตรวจสอบผู้ปกครองทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน

๕. บุคคลจะต้องเคารพในกติกาและกฎระเบียบของบ้านเมืองไม่ละเมิดซึ่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ส่งเสริมให้สังคมดำรงอยู่อย่างมีระเบียบวินัย

๖. บุคคลจะต้องให้ความสนใจและติดตามกิจกรรมทางการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่องมิให้ใช้อำนาจในทางมิชอบ มีความพร้อมในการสนับสนุนและต่อต้านรัฐบาลเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวม

๗. บุคคลต้องมีความกล้าหาญในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองด้วยความคิดที่สร้างสรรค์

^{๔๘} สมบัติ อารังธัญวงศ์, วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๑๘.

๒.๓ การสังเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสำหรับสังคมไทย

ตารางที่ ๒.๒ การสังเคราะห์องค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสำหรับสังคมไทย

	ลิติตี ธีรเวคิน	วิสุทธิ์ โปธิแทน	พรอัมรินทร์ พรหมเกิด	ทินพันธ์ นาคะตะ	สมบัติ อารังอัญวงศ์	รวม	ร้อยละ
ศรัทธาในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย	✓	✓		✓	✓	๕	๘๐*
สิทธิเสรีภาพ	✓			✓		๒	๕๐
การต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองและการเคารพสิทธิผู้อื่น	✓	✓	✓	✓	✓	๕	๑๐๐*
การตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่และสิทธิเสียงส่วนน้อย	✓	✓	✓			๓	๖๐*
ความเสมอภาค	✓				✓	๒	๕๐
ความยุติธรรม	✓	✓		✓		๓	๖๐*
การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม	✓	✓	✓			๓	๖๐*
ความรับผิดชอบ	✓					๑	๒๐
อดทนต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง	✓	✓		✓	✓	๔	๘๐*
หลักนิติธรรม	✓		✓			๒	๕๐
การมีเหตุผล		✓				๑	๒๐
การมีส่วนร่วมทางการเมือง		✓	✓	✓	✓	๔	๘๐*
เห็นแก่ประเทศชาติหรือมีความรักชาติ		✓				๑	๒๐
พัฒนาความรู้ความสามารถของตน		✓			✓	๒	๕๐
การมองโลกในแง่ดี			✓	✓		๒	๕๐
ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ				✓		๑	๒๐
ความกล้าหาญในการวิพากษ์วิจารณ์					✓	๑	๒๐

จากผลการสังเคราะห์คุณลักษณะหรือพฤติกรรมด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของสังคมไทยจากนักวิชาการจำนวน ๕ ท่าน ประกอบไปด้วย ลิติตี ธีรเวคิน วิสุทธิ์

โพธิ์แทน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด ทินพันธ์ นาคะตะ และสมบัติ อารงธัญวงศ์ ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวน ร้อยละ ๕๐ ของคุณลักษณะหรือพฤติกรรมด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ สังคมไทยที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันของแต่ละนักวิชาการเป็นคุณลักษณะที่นำมาใช้ในการศึกษา วิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย

๑. การศรัทธาในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึง ความเชื่อมั่นใน หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ยึดมั่นในเสรีภาพของบุคคล ความเชื่อมั่นว่ารัฐย่อมรักษา ประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง เชื่อมั่นว่ากฎหมายภายในประเทศมีความเป็นธรรมให้แก่ทุกคน เท่าเทียมกัน และสนับสนุนหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. การเคารพสิทธิของตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น หมายถึง การเคารพในความ เป็นคน หรือความเป็นมนุษย์โดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ การพร้อมที่จะสู้เพื่อสิทธิของตนอันชอบธรรม ไม่ ละเมิดสิทธิของคนอื่น การอ้างถึงสิทธิต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย และส่งเสริมให้สังคมดำรง อยู่อย่างมีระเบียบวินัย

๓. การเคารพตัดสินด้วยเสียงส่วนใหญ่ หมายถึง หลักการตัดสินด้วยเสียงข้างมาก การ เสียงส่วนใหญ่จะจำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อยไม่ได้ เสียงส่วนใหญ่ต้องไม่นำไปสู่เผด็จการ ทางรัฐสภา เสียงส่วนน้อยไม่มีประโยชน์ในทางปฏิบัติ การตัดสินด้วยเสียงส่วนมากต้องไม่ใช่ลักษณะ ของพวกมากลากไป

๔. ความยุติธรรม หมายถึง การตกลงแก้ไขปัญหากันอย่างสันติวิธี การถกเถียงเป็นเรื่อง ปกติธรรมดาในสังคมประชาธิปไตย มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย เคารพกติกา ไม่มองประเด็น ต่างๆโดยใจอคติ ลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง

๕. การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ หมายถึง คำนึงถึงผลประโยชน์ของคน ส่วนใหญ่ของสังคมและประเทศชาติ ผลประโยชน์ส่วนรวมย่อมมาก่อนผลประโยชน์ส่วนตัว การ แสวงหาประโยชน์ส่วนตัวนั้นต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหายหรือเดือดร้อน การเสียสละผลประโยชน์ ส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

๖. การอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง หมายถึง การยอมรับ ความแตกต่างของกันและกันว่าเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ ทั้งในเรื่องความแตกต่างทางกายภาพและ พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด การแสดงออกซึ่งความคิดเห็น トラบใดที่ความแตกต่างนั้นไม่ทำความ เดือดร้อนเสียหายแก่ผู้ใด

๗. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ การร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่อง

ทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี สนใจศึกษาเฉพาะการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลภายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๓ องค์การ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม และ องค์การบริหารส่วนตำบลนาขุ่น โดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

๒.๔.๑ ข้อมูลบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก

องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก เป็นหน่วยราชการบริหารงานส่วนท้องถิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ลงนามในประกาศจัดตั้งสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี ๒๕๓๙ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ปัจจุบันนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแกได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนภายในตำบลช่องสะแก ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๖ ตำบลช่องสะแก มีจำนวน ๑๐ หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ ๑๓.๗๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๘,๕๘๑.๒๕ ไร่ เป็นพื้นที่ลุ่มดินดำเหมาะแก่การเกษตร เป็นพื้นที่กึ่ง เมืองกึ่งชนบท เหมาะแก่การปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ประชาชนชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย รับราชการประกอบธุรกิจขนาดเล็ก และรับจ้างทั่วไป^{๙๙}

๒.๔.๒ ข้อมูลบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลางและได้กำหนดส่วนราชการเพื่อรองรับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา เลี้ยงสัตว์ และประกอบอาชีพทำขนมหวาน ซึ่งตำบลนาพันสาม มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ ๑๕,๖๕๐ ไร่ จำนวน ๙๓๓ ครัวเรือน

๑. ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหรือชุมชน

ตำบลนาพันสามมีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะต่อการเพาะปลูกและทำการเกษตร มีเนื้อที่ประมาณ ๒๕.๐๔๐ ตารางกิโลเมตร มีทั้งหมด ๙ หมู่บ้าน ประชากรทั้งสิ้น

^{๙๙} องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3NuHLPo> [๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔].

๓,๗๕๕ คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักจากสภาพพื้นที่ซึ่งสามารถกำหนดตำแหน่งจุดยืนทางยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเส้นทางคมนาคมและเส้นทางสำหรับขนส่งผลผลิตทางการเกษตร และพัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาด้านเกษตรกรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ ด้านการเกษตร พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลนาพันสามเป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะต่อการเกษตรกรรม

๒. วิสัยทัศน์

ตำบลนาพันสามเป็นชุมชนน่าอยู่ ควบคู่ทรัพยากรธรรมชาติ การคมนาคมสะดวก สาธารณูปโภคครบครัน มีการบริหารจัดการที่โปร่งใส ชุมชนมีส่วนร่วม ก้าวนำเศรษฐกิจ

๓. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

๓.๑) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๓.๒) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๓.๓) ด้านพาณิชยกรรม การท่องเที่ยว เศรษฐกิจพอเพียง และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๔) ด้านการศึกษา ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๕) ด้านกระบวนการบริหารจัดการที่ดีในองค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชน

๔. เป้าประสงค์องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

๔.๑) ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล

๔.๒) ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพร่างกาย และจิตใจที่ดี มีศักดิ์และศรีเท่าเทียมเสมอภาคกัน

๔.๓) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น^{๑๐๐}

๒.๔.๓ ข้อมูลบริบทองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีพวกทหารเดินทางผ่านมาและเกิดหิวน้ำ หาแหล่งน้ำกินไม่มีทหารจึงใช้มีดดาบที่ถือติดตัวมาช่วยกันขุดเป็นบ่อไว้ ๑ บ่อ แล้วเขียนชื่อติดไว้ที่สระว่า แสนกันดาน เลยเรียกหมู่บ้าน แสนกันดาน และต่อมามีหมู่บ้านเกิดขึ้นอีกหลายหมู่บ้าน จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นบ้านไสกระดาน และในสมัยนั้นยังไม่มีกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้มีการจัดตั้งสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๕ บ้านไสกระดานจึงมีกำนันคนแรก ชื่อกำนันทับ อาบสีนาค อาศัยอยู่หมู่ที่ ๖ ชื่อหมู่บ้านไสกระดาน พอต่อมามีการเปลี่ยนจากหมู่บ้านเป็นตำบล แต่เนื่องด้วย

^{๑๐๐} องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 - พ.ศ.2570), องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, ม.ป.ป., หน้า ๑, ๑๙.

บ้านไสกระดานมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นา พื้นที่เป็นเว้งมีส่วนเว้า ส่วนโค้งมากมาย กำนันจึงได้เปลี่ยนจากหมู่บ้านไสกระดานมาเป็นบ้านนาวัง และตั้งชื่อเป็นตำบลนาวังจนถึงปัจจุบันและสมัยนั้นตำบลนาวังมีหมู่บ้านจำนวน ๘ หมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ชื่อบ้านคลองยาง หมู่ที่ ๒ ชื่อบ้านไร่ตีนหงส์ หมู่ที่ ๓ ชื่อบ้านสนาม หมู่ที่ ๔ ชื่อบ้านเหนือ หมู่ที่ ๕ ชื่อบ้านใต้ หมู่ที่ ๖ ชื่อบ้านนาวัง หมู่ที่ ๗ ชื่อบ้านต้นถนน และหมู่ที่ ๘ ชื่อบ้านบ่อพราหมณ์ บ่อมอญ และต่อมาตำบลนาวัง หมู่ที่ ๗ บ้านต้นถนน มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ใหญ่บ้านดูแลลูกบ้านไม่ทั่วถึง ฝ่ายปกครองจึงได้ปรึกษากันขอให้มีการจัดตั้งหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีก ๑ หมู่บ้าน จากเดิม ๘ หมู่บ้าน เป็น ๙ หมู่บ้าน และได้ทำหนังสือไปที่นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อขอจัดตั้งหมู่บ้านเพิ่ม โดยแยกมาจากหมู่บ้านต้นถนนหมู่ที่ ๗ มาเป็นหมู่บ้านสนามล่าง หมู่ที่ ๙ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๕ โดยสองหมู่บ้านนี้มีพื้นที่ติดต่อกัน ซึ่งตำบลนาวังมีหมู่บ้านทั้งหมด ๙ หมู่บ้าน จนถึงปัจจุบัน ประชาชนชาวตำบลนาวังประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ทำนา เลี้ยงไก่ เลี้ยงโค รั้งจ้าง ข้าวเกรียบ

๑. วิสัยทัศน์

การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง “ชุมชนน่าอยู่ มีการบริหาร จัดการดี”

๒. พันธกิจ

๒.๑) สร้างระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการที่ได้มาตรฐาน และทั่วถึง

๒.๒) ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่ดีและมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒.๓) ส่งเสริมการประกอบอาชีพและกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชน

๒.๔) ส่งเสริมการจัดระเบียบชุมชนให้มีความสงบเรียบร้อยและมีความปลอดภัยในชีวิต

๒.๕) ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืนตลอดจนจัดระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ได้มาตรฐาน

๒.๖) ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๗) พัฒนาด้านกระบวนการบริหารจัดการที่ดีในองค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๑๑๑}

^{๑๑๑} องค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง, ประวัติความเป็นมา และตราสัญลักษณ์, วิสัยทัศน์ พันธกิจ อบต.นาวัง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3lFB8xY> [๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔] ; สำนักปลัด/นักวิเคราะห์นโยบายและแผน, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕) เพิ่มเติม (ครั้งที่ ๔/๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลนาวังอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, ม.ป.ป., หน้า ๑-๓,

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี” ได้สังเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมือง (Political awakening) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) และวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) โดยมีผู้วิจัยไว้หลายหลักและมีรายละเอียดดังนี้

๒.๕.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน

การศึกษาสังเคราะห์การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและอธิบายข้อมูล ดังนี้

อนุชา พลทะกุล ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้แก่ ด้านภูมิฐานะของเยาวชน ผู้ที่อาศัยอยู่ในกลุ่มการเมือง ตระกูลทางการเมืองมีความสนใจทางการเมือง ภูมิฐานะแบบเกษตรและสังคมชนบท ค่อนข้างมีค่านิยมแนวอนุรักษ์นิยม ด้านสภาพเศรษฐกิจครอบครัว ผู้ที่มีฐานะทางการเงินปานกลางอาจมีช่วงเวลานอกใจการเมือง ครอบครัวที่มีเศรษฐกิจต่ำเชื่อว่า ตนไม่มีพลังทางการเมือง และด้านอิทธิพลทางการเมือง มีบทบาทต่อสังคมไทยตลอดมา นักการเมืองรุ่นใหม่สร้างแรงจูงใจด้วยนโยบายหาเสียง และพรรคการเมืองกระแสหลัก

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า สถาบันครอบครัวมีการติดตามรับฟังข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อหลากหลายประเภท บุคคลในครอบครัวสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง สถาบันการศึกษามีหลักสูตรเนื้อหา การเรียนการสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย กลุ่มเพื่อนกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นประเด็นสำคัญทางการเมืองอย่างอิสระเชิงสร้างสรรค์ สถาบันสื่อมวลชนสามารถสื่อสารผ่านสื่อสังคม อาทิ เฟซบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ เพื่อส่งเสริมสร้างการตื่นตัวทางการเมือง และสถาบันทางการเมืองเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและท้องถิ่น

๓. รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ การสร้างโครงสร้างทางการเมืองและการเลือกตั้งทุกระดับและทุกครั้งตามแนวประชาธิปไตย การสร้างการยอมรับความจริงทางสังคม การสร้างพื้นฐานทางคุณธรรม การใช้สติปัญญา การใช้รัฐสภาแลกเปลี่ยน เสนอนโยบาย และ

แนวทางแก้ไขปัญหา การแสดงเจตนาการเลือกผู้แทนทางตรง การขับเคลื่อนประชาธิปไตยแนวราบ การจัดกิจกรรมทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาเด็กและเยาวชนตามวิถีประชาธิปไตย การยอมรับมติเสียงข้างมากตามหลักประชาธิปไตยเพื่อรักษากติกา และการปฏิบัติตามหลักธรรม การติดตามความเคลื่อนไหวของรัฐบาล การสร้างกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับเจตนาเยาวชน การจัดตั้งสภาเยาวชนเพื่อประสานงานกับภาครัฐ การคัดค้านนโยบายที่อาจสร้างความเสียหายต่อประชาชน เยาวชนต้องมีข้อเท็จจริง การสื่อสารทางการเมืองที่เป็นกลางและบริสุทธิ์ใจ การสร้างมาตรฐานทางกฎหมาย และการสะท้อนความต้องการของเยาวชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๑๐๒}

สัญญา เคนาภูมิ และกชพร ประทุมวัน ได้ศึกษาเรื่อง วิถีประชาธิปไตยของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า วิถีประชาธิปไตยมีองค์ประกอบ ๓ มิติ ได้แก่ ๑) ความเข้าใจในหลักแห่งประชาธิปไตย พลเมืองของรัฐประชาธิปไตยต้องเข้าใจในกฎ กติกาของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขโดยต้องเรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ และเสรีภาพของตนเอง รวมถึงการเคารพในเสรีภาพของผู้อื่น ๒) อุดมการณ์แบบประชาธิปไตย เป็นความเชื่ออย่างแรงกล้าในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนว่ามีค่ามีศักยภาพที่จะเรียนรู้มีอิสรภาพ มีความรักความเอื้ออาทรต่อกัน และร่วมมือกันพัฒนาสังคมจนเกิดประโยชน์ต่อทุกคนในสังคม และ ๓) การดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย เป็นการดำเนินชีวิตของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยยึดหลักความเสมอภาค เสรีภาพ ภราดรภาพ และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์^{๑๐๓}

อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ประกอบด้วย ปัญหาการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง ปัญหารัฐรวมศูนย์อำนาจ ปัญหาพลวัตวัฒนธรรมการเมืองไทยในประวัติศาสตร์ ปัญหาระบบอุปถัมภ์และปัญหาการขาดการกลมกลืน เพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ๒) แนวทางการการพัฒนาคความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย ได้แก่ การกำหนดให้การพัฒนาพลเมืองและการสร้างวัฒนธรรมพลเมืองให้เป็นยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติ มีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่บังคับใช้อย่างต่อเนื่อง และสถาบันการศึกษากับการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบ

^{๑๐๒} อนุชา พลทะกุล, การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕).

^{๑๐๓}สัญญา เคนาภูมิ และกชพร ประทุมวัน, วิถีประชาธิปไตยของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย, **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๑๘๑.

ประชาธิปไตยของประเทศไทย ๓) แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ได้แก่ การพัฒนาความเป็นพลเมืองบนฐานคิดตะวันตก ให้สิทธิและความรับผิดชอบแก่พลเมือง มีสิทธิ มีเสรีภาพ มีการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในฐานะสมาชิกหนึ่งของรัฐ การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามหลักภาวะ ๔ ประกอบด้วย กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา^{๑๐๔}

ณัฐมน หมวกฉิม ได้วิจัยเรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย พบว่า สภาพทั่วไปปัญหาและอุปสรรคของการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย ด้านสถาบันครอบครัว ไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน ด้านสถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนมาก รวมถึงอิทธิพลจากสื่อโซเชียลจะมีผลต่อความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ และค่านิยมของเยาวชน การรวมกลุ่มกันหรือร่วมแสดงความคิดเห็น จะผ่านทางสื่อโซเชียล อาทิ เฟสบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ เป็นส่วนใหญ่ วัฒนธรรมทางการเมืองที่ผ่านมาทำให้เยาวชนเชื่อว่าระบบอุปถัมภ์ฝังรากลึก นักการเมืองส่วนใหญ่เป็นพวกเดียวกัน หาผลประโยชน์ร่วมกัน เยาวชนจึงอยากได้นักการเมืองคนรุ่นใหม่ ใจซื่อ มือสะอาด ปราศจากคอร์รัปชัน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองมีการส่งเสริมต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทยมากกว่า ด้านการกล่อมเกลາทางการเมืองและด้านหลักอิทธิบาท ๔ สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๙$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = ๓.๙๒$) หลักอิทธิบาท ๔ ($\bar{X} = ๓.๖๖$) และด้านการกล่อมเกลาทางการเมือง ($\bar{X} = ๓.๔๕$) ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านการกล่อมเกลาทางการเมือง ($X_๑$) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ($X_๒$) และหลักอิทธิบาท ๔ ($X_๓$) มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย (Y) ร้อยละ ๓๗.๗^{๑๐๕}

^{๑๐๔} อภิญา ฉัตรช่อฟ้า, การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย, วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๖๔) : ๓๐๓-๓๐๔.

^{๑๐๕} ณัฐมน หมวกฉิม, “การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย”, *ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

สุมาลี บุญเรือง ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ระดับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ประกอบด้วย ปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองหลักอิทธิบาท ๔ และการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒) ปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองและหลักอิทธิบาท ๔ มีผลต่อการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑ และ ๓) นำเสนอการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนโดยการบูรณาการตามหลักพุทธธรรม คือ ความชอบการเมือง โดยการเข้าร่วมรับฟังปราศรัยทางการเมือง พยายามเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมีใจทางการเมือง ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนมีสติปัญญาควบคุมกิจกรรมทางการเมืองคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งให้โปร่งใส^{๑๐๖}

กฤษชพลณ์ บุญครอง และศิวัช ศรีโกคางกุล ได้วิจัยเรื่อง “นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นกับความตื่นตัวทางการเมือง” ผลการวิจัยพบว่า สถาบันกลุ่มมเกลทาทางการเมือง มีบทบาทต่อความตื่นตัวทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (๒.๑๒, S.D. = ๐.๒๘) วัฒนธรรมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (๒.๓๑, S.D. = ๐.๓๑) นักศึกษาร้อยละ ๙๗.๗๗ มีความเข้าใจทางการเมืองเป็นอย่างดี แต่บางท่านมีความสนใจทางการเมืองค่อนข้างน้อย การมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (๑.๕๕, S.D. = ๐.๔๒) และนักศึกษารับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ คือ เฟซบุ๊ก มากที่สุด สรุปโดยภาพรวมนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมา ส่วนทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ในวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๒) นักศึกษาคิดว่า จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ ๙๗.๓๓ เหตุผลหลักในการตัดสินใจเลือก คือ นโยบาย ในอนาคตประเทศไทยน่าจะมีการรัฐประหารขึ้นอีก และนักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่า จะเลือกพรรคอนาคตใหม่มากที่สุด^{๑๐๗}

ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ และโชติ บดีรัฐ ได้วิจัยเรื่อง “สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนก่อนรัฐประหาร ๒๕๕๗ มีการตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่ทว่า หลังการรัฐประหาร ๒๕๕๗

^{๑๐๖} สุมาลี บุญเรือง, “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^{๑๐๗} กฤษชพลณ์ บุญครอง และศิวัช ศรีโกคางกุล, “นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นกับความตื่นตัวทางการเมือง, *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*”, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๘๔-๙๕.

มีความเฉื่อยชาทางการเมือง สำหรับ ประเด็นการตื่นตัวทางการเมืองที่มีความโดดเด่นและประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทุกประเภท^{๑๐๘}

วัฒนา แซ่ไพเราะ ได้วิจัยเรื่อง “ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๔” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกล่อมเกลາทางการเมืองของเยาวชน ได้แก่ ทางสถาบันการศึกษา สถาบันสื่อมวลชน สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการเมือง และกลุ่มเพื่อนและชุมชน ส่วน ด้านการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชน ได้แก่ ความตื่นตัวทางการเมืองด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับ ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของเยาวชน ได้แก่ ความเป็นอาตมมันเชิงปัจเจกภาพและอาตมมันทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้พบข้อเสนอแนะ คือ ควรส่งเสริมให้สถาบันต่างๆ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา และสถาบันสื่อมวลชน ที่มีผลต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองมากที่สุด ซึ่งมีบทบาทต่อการส่งเสริมการกล่อมเกลาทางการเมืองแก่เยาวชนให้มากขึ้น ส่วนกลุ่มเพื่อนและชุมชน มีผลต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองน้อย รัฐควรให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นตระหนัก และเร่งส่งเสริมจัดงบประมาณของรัฐ เข้าไปให้มากยิ่งขึ้นเพื่อจัดกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแก่เยาวชน^{๑๐๙}

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน สามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่า สถาบันกล่อมเกลาทางการเมือง มีบทบาทต่อความตื่นตัวทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง มีความเข้าใจทางการเมืองเป็นอย่างดี เข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ถือว่าการตื่นตัวทางการเมืองที่มีความโดดเด่นและประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด สัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๒.๕.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation Theory) ผู้วิจัยพบทั้งผลการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยคัดเลือกเฉพาะงานวิจัยที่สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้

^{๑๐๘} ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ และโชติ บติรัฐ, “สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี, วารสารการบริหารท้องถิ่น”, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน – มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๕๖.

^{๑๐๙} วัฒนา แซ่ไพเราะ, “ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๔”, **ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเอริก, ๒๕๕๕).**

ณัฐวิชัย ดำรงศรีวงศ์ พัฒนาการ ได้วิจัยเรื่อง ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการพัฒนาประชาธิปไตยไทย รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ ไม่ได้เป็นการพัฒนาเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบชิงสุกก่อนห่าม^{๑๑๐}

ณัฐมน หมวกฉิม และจิรเดช ทังสุบุตร ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทย เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เมืองค์ประกอบอยู่ ๘ ส่วน คือ ๑) ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ๒) ด้านความรู้ความเข้าใจการเมือง ๓) ด้านการพัฒนาทางการเมือง ๔) ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ๕) ด้านจิตสำนึกทางการเมือง ๖) ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ๗) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ ๘) ด้านความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง ในขณะนั้นให้เกิดความมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการลดความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อความสมานฉันท์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติต่อไป^{๑๑๑}

สมพร เฟื่องจันทร์ ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของนิสิตในด้านการศึกษา สังคม และครอบครัว ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งด้านการรับรู้ข่าวสาร การกล่อมเกลาทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๑๑๒}

ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์ ได้วิจัยเรื่อง การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า มีหลักให้ดำเนินการ คือ ๑) การสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อตรง เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประชาชน ยึดหลักธรรมาภิบาล ทำงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ๒) การสร้าง

^{๑๑๐}ณัฐวิชัย ดำรงศรีวงศ์, “พัฒนาการ ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”, วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๖๔) : ๖๑.

^{๑๑๑}ณัฐมน หมวกฉิม และจิรเดช ทังสุบุตร, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทย เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร”, วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๓) : ๒๐.

^{๑๑๒}สมพร เฟื่องจันทร์, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา”, วารสารสารสนเทศ, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๙๗.

ความตระหนักในจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดใจและเกรงกลัวต่อบาปกรรม ๓) การสร้างความร่วมมือในชุมชน ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส มุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ๔) การสร้างความรู้ความเข้าใจ การเคารพกติกา และมีจิตสำนึกให้เกิดธรรมาภิบาล พัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นต่อไป^{๑๓๓}

สุกัญญาณัฐ อบสิน ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง คือ ปัจจัยด้านจิตวิทยาการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย ความสนใจทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง การกล่อมเกลางานการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมือง สำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่างโดยบูรณาการตามหลักพุทธธรรม คือ กิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้นว่า การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือกันทางการเมือง การมีความพร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง การยึดมั่นในหลักและอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย^{๑๓๔}

พระครูปลัดสุพัฒน์ ผาสุโก (แก้วประเสริฐ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัด

^{๑๓๓}ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์, “การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา”, *ดุชนิพนธ์นิตยสารดุชนิต* สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๑๓๔}สุกัญญาณัฐ อบสิน, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง”, *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๔) : ๑๖๔-๑๖๕.

สุรินทร์ ลำดับความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก ได้แก่ วรรณรงค์ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติอย่างต่อเนื่อง^{๑๑๕}

ชุมพล เพ็งศิริ ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ ๑) ด้านการเคลื่อนไหวร้องทุกข์หรือเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหา การเคลื่อนไหวร้องทุกข์หรือเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ๒) ด้านการเคลื่อนไหวเพื่อมุ่งตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อปกป้องและเรียกร้องสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมให้กับตนเอง ๓) ด้านการประท้วงอำนาจรัฐและเรียกร้องให้มีการถ่ายโอนอำนาจรัฐประชาชนเรียกร้องให้มีการถ่ายโอนอำนาจรัฐ จัดเลือกตั้งใหม่ ๔) ด้านร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐและผูกพันในทางสร้างสรรค์ ในกระบวนการใช้อำนาจของประชาสังคม ไม่ขัดขวางการแสดงออกของประชาชน ๒. กระบวนการส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย ๑) ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น สร้างการเปลี่ยนแปลงท้องถิ่นโดยเลือกตั้งนักการเมืองที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาท้องถิ่น ๒) ด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้งกลุ่มการเมืองภาคประชาชน มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมในการเลือกตั้งซึ่งเป็นการแสดงออกตามวิถีประชาธิปไตย ๓) ด้านการตัดสินใจทางการเมือง ตัดสินใจเลือกตัวแทนนักการเมือง โดยดูจากหลักการนโยบายของกลุ่มการเมือง ที่แสดงถึงความมีคุณธรรม สร้างความยุติธรรมให้กับชุมชน ๓. การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติดังต่อไปนี้ ๑) ด้านหมั่นประชุมกันเป็นประจำ ประชาชนมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการประชุม ๒) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม การประสานให้เกิดการประชุมอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นการประชุมโดยพร้อมเพรียงกันและเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ๓) ด้านปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ การส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มการเมืองปฏิบัติตามมติที่ประชุม ๔) ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่ ประชาชนจะให้ความเคารพนับถือต่อประธานที่ประชุมหรือผู้ดำเนินกิจกรรม ๕) ด้านการไม่ลุแก่อำนาจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีลักษณะของการ

^{๑๑๕}พระครูปลัดสุพัฒน์ ผาสุโก (แก้วประเสริฐ), “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์”, วารสารธรรมทศวรรษ, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๑๓๘.

ไม่ลู่แก่อำนาจ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ๖) ด้านรักสันติภาพ จัดเวทีทางการเมืองเพื่อสร้างสันติภาพพิจารณาความคิดเห็นของทุกคนด้วยความเป็นกลาง ๗) ด้านตั้งใจสนับสนุนคนดี การสร้างเครือข่ายการเมืองภาคประชาชนเพื่อปกป้องและรักษาคนดีส่งเสริมคนดีให้เข้ามามีบทบาททางการเมือง^{๑๑๖}

ณรงค์ พึ่งพานิช ภิภพ วังเงิน และอดิพร เกิดเรือง ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก” ผลการศึกษาพบว่า ๑) ปัจจัยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก พบว่า ปัจจัยความเสมอภาคทางสังคมและทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยการให้รางวัล ๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก ไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก ที่แตกต่างกัน และ ๓) ทุกพฤติกรรมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๑^{๑๑๗}

เทิดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และวราภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านพฤติกรรม และด้านอารมณ์ความรู้สึก ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองแสดงออกด้านการเลือกตั้ง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และด้านการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และด้านผู้ณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

สำหรับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ ๑) ด้านการเลือกตั้ง คือภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด บัญชีรายชื่อการเลือกตั้งตกหล่น มีหน่วยเลือกตั้งไม่เพียงพอ ต่อจำนวนประชาชน มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ระยะเวลาการเลือกตั้งนอกเขตมีน้อย อยู่ในช่วงเรียนหรือสอบ ไม่สามารถไปเลือกตั้งได้ และส่วนหนึ่งคือไม่รู้จักผู้ลงสมัคร ๒) ด้านการเป็นเจ้าหน้าที่พรรค

^{๑๑๖} ชุมพล เพ็งศิริ, “การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา”, **คุณวินิพนธ์ปรัชญาคุณภิวัตน์ สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๑๑๗} ณรงค์ พึ่งพานิช ภิภพ วังเงิน และอดิพร เกิดเรือง, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก”, **วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก**, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๒) : ๑๗๕.

การเมืองและผู้ รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง บางครั้งให้ข้อมูลไม่ชัดเจน ส่งผลให้ขาดความน่าเชื่อถือ ๓) ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน คือ ไม่วางตัวเป็นกลาง ๔) ด้านการติดต่อกับทางราชการ มีความล่าช้า ไม่ยิ้มแย้ม ขาดมนุษยสัมพันธ์ ๕) ด้านการเป็นผู้ประท้วง คือ มีการรับจ้างประท้วง และ ๖) ด้านการเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง คือ สื่อสารความคิดเห็นไม่ตรงกัน

ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ได้แก่ ๑) ด้านการเลือกตั้ง คือ ควรเพิ่มหน่วยการเลือกตั้ง ให้เพียงพอในทุกๆ เขต รณรงค์ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ควรจัดให้มีการเลือกตั้งแบบอัตโนมัติ ๒) ด้านการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง คือ ควรให้ข้อมูลอย่างชัดเจน ๓) ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน คือ ควรเป็นกลางสร้างความน่าเชื่อถือ ๔) ด้านการติดต่อกับทางราชการ คือ ยิ้มแย้มและให้การต้อนรับที่เป็นมิตร มีการประเมินความพึงพอใจเพื่อแก้ปัญหา ๕) ด้านการเป็นผู้ประท้วง คือ ควรวางตัวเป็นกลาง และ ๖) ด้านการเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง คือ ควรรับฟังข่าวสารให้ถูกต้องก่อนมีนำไปประชาสัมพันธ์^{๑๑๘}

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ ความเสมอภาคทางสังคมทางการเมือง และการให้รางวัล ส่วนลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่น เป็นรูปแบบการพูดคุยประเด็นทางการเมือง การเลือกตั้งทั่วไปซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญ สำหรับ นักศึกษามีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านพฤติกรรม ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และด้านผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

๒.๕.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ผู้วิจัยได้รวบรวมศึกษางานวิจัยได้ดังนี้

ไพวรรณ ปุริมาตร ได้วิจัยเรื่อง พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น มีหลักดำเนินการ คือ ๑) ด้านการมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย คำนึงถึงหลักสิทธิเสรีภาพขั้น

^{๑๑๘} เทิดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และวารารณ เทพสัมฤทธิ์พร, “ทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๓๘.

พื้นฐาน ๒) ด้านการยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล เชื่อถือในความสำคัญศักดิ์ศรีของตนเอง และศักดิ์ศรีก็ย่อมถูกคุ้มครองโดยกฎหมาย ๓) ด้านการเคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง สร้างการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยโดยสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ๕) ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ทำหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะนักการเมือง ใช้ความรู้เพื่องานจะได้สำเร็จลุล่วง ๖) ด้านการมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ สร้างความไว้วางใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการเมือง ๗) ด้านการรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามข้อกฎหมายและคุณธรรม ๘) ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ รักความเป็นธรรมสำนึกในพันธะหน้าที่ต่อสังคมโดยใช้อำนาจที่เป็นธรรม^{๑๑๙}

นิยาม เวชกามา ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ๑) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนทำหน้าที่เป็นสภาใช้อำนาจนิติบัญญัติบริหารและตุลาการด้วยตนเอง โดยมีความคิด พุด และทำด้วยเมตตาต่อกัน กระจายผลประโยชน์ปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎหมาย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดที่แตกต่าง ๒) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยอ้อม ประชาชนเลือกผู้แทนไปใช้อำนาจนิติบัญญัติและบริหารแทนตนผ่านการเลือกตั้งด้วยความรู้รักสามัคคีปรารถนาดีและหวังประโยชน์สุขร่วมกัน ๓) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของตนในรูปของภาคพลเมืองหรือผ่านตัวแทนตามหลักสาราณียธรรม และ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบถกแถลง เป็นกระบวนการสำคัญของ

^{๑๑๙} ไพรพรรณ ปุริมาต, “พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น”, *ดุขฎิณิพนธ์ปรัชญาดุขฎิณิบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

ประชาธิปไตยภาคพลเมืองในรูปของประชาธิปไตยชุมชน เป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เป็นรูปแบบสถาบันที่ตายตัว ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีความซับซ้อน และมีความแตกต่างหลากหลายให้มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันด้วยไมตรีจิต^{๑๒๐}

ศราวดี วิสาพรม วชิรวัดดี อาริยะสิริโชติ และวนิดา เสาสลิมา ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การสร้างพลเมืองเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยจากฐานราก: กรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) เป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองที่มั่นคงและมีเสถียรภาพ การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไม่ใช่เพียงแค่เสริมสร้างความรู้ให้แก่ประชาชน และไม่ใช่เพื่อจรรโลงระบบการเมือง แต่ยังส่งผลที่เป็นรูปธรรมโดยตรงต่อประชาชน ให้ประชาชนกลายเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) และให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพกติกาในสังคม อีกทั้ง การใช้ประชาธิปไตยหรือการปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน จะต้องมีการฝึกฝนประชาชนเจ้าของประเทศจึงจะสามารถปกครองกันเองได้ และอยู่ร่วมกันได้ท่ามกลางความแตกต่างและความขัดแย้ง และการสร้างพลเมืองเพื่อการสร้างพลเมืองเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตย จากฐานรากในกรณีของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่ามีกระบวนการสร้างพลเมืองที่สำคัญ คือ ๑) ช่อม ถอดรื้อความคิด ปรับมุมมอง ทำความเข้าใจนิยามความหมายพลเมือง ๒) เสริมสร้างองค์กระบวนการสำคัญ ๔ มิติ ความรู้สู่การเป็นพลเมืองตื่นรู้ ๓) ต่อเติม เพิ่มศักยภาพพลเมือง และ๔) ต่อยอด เชื่อมเครือข่ายขยายภาคีพลเมือง^{๑๒๑}

สุรพล สุธะพรหม ได้วิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองของพระเทพปฏิภาณวาที (เจ้าคุณพิพิธ) : ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๖๐ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของพระเทพปฏิภาณวาที (เจ้าคุณพิพิธ) ในช่วงเวลาปี พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๖๐ นั้น เจ้าคุณพิพิธในฐานะผู้สื่อสารที่เป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ได้นำเทคนิคและวิธีการสื่อสารของพระพุทธเจ้ามา

^{๑๒๐}นิยม เวชกามา, “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา”, **ดุขฎฐินิพนธ์พุทธศาสนดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา**, (พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

^{๑๒๑}ศราวดี วิสาพรม วชิรวัดดี อาริยะสิริโชติ และวนิดา เสาสลิมา, “การวิเคราะห์การสร้างพลเมืองเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยจากฐานราก:กรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม”, **วารสารการเมืองการปกครอง**, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๑.

ใช้ คือ สื่อสารได้อย่างแจ่มแจ้ง จูงใจ แก่ล้าแก่ล้า และร่าเริง อีกทั้งเป็นผู้ส่งสารทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างตรงไปตรงมา นับเป็นพระภิกษุที่มีฝีปากแก่ล้าแก่ล้าด้วยการใช้ภาษาไทย ทั้งรูปแบบของร้อยแก้วและร้อยกรอง ส่วนสารนั้นเจ้าคุณพิพิธได้ใช้เนื้อหาของหลักพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ เพื่อเสนอเป็นแนวทางแก้ปัญหาสังคมและปัญหาทางการเมือง โดยผ่านช่องทางของสื่อ ทั้งสื่อกระแสหลักคือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หนังสือและในรูปแบบของการบรรยาย ปาฐกถา การเทศนา รวมถึงการใช้สื่อบุคคลผ่านสื่อใหม่ทั้งยูทูบ เฟซบุ๊ก และเพจ ตลอดจนรูปแบบของ มัลติมีเดียที่มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และผู้รับสารของเจ้าคุณพิพิธ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชน ชั้นกลางที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและในตัวเมือง ที่เป็นผู้ที่มีความสนใจทางการเมืองและเข้าร่วม กิจกรรมทางการเมือง^{๑๒๒}

ร้อยเอก ไพบูลย์ สุขเจตนิ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของ ประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการมี ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี อาทิ การสื่อสารของนักการเมืองกับ ประชาชนที่สื่อสารไม่ตรงกัน นักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน พฤติกรรมและการกระทำของ นักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวต่างๆ การวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อและนโยบายของ นักการเมือง บางนโยบายอาจจะทำได้หรือทำไม่ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และต่อ ความไว้วางใจของประชาชน^{๑๒๓}

เปรมศักดิ์ แก้วมรกฏ ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่นใน สังคมพุทธวัฒนธรรม : กรณีศึกษา อำเภอกะเทพา จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า ด้านลักษณะการ เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่นจะเป็นไปในรูปแบบของการพูดคุยเรื่อง การเมือง แต่ที่เป็น หลักคือการไปเลือกตั้งโดยส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญ ด้านลักษณะ การมีส่วน ร่วมทางการเมืองที่วัยรุ่นพึงประสงค์ ได้แก่ ๑) ต้องการพื้นที่เพื่อใช้ในการแสดงออกทาง การเมือง ๒) การเลือกตั้ง และ๓) มีส่วนร่วมใน การเลือกผู้ปกครองระดับท้องถิ่นด้วยตนเอง แนว ทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่น ได้แก่ ๑) ครอบครัว ปลูกฝังจิตสำนึก

^{๑๒๒}สุรพล สุขะพรหม, “การสื่อสารทางการเมืองของพระเทพปฏิภาณวาที (เจ้าคุณพิพิธ) : ศึกษา ในช่วงเวลา พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๖๐”, *วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง*, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๖๒).

^{๑๒๓} ร้อยเอก ไพบูลย์ สุขเจตนิ, “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อ นักการเมือง ระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี”, *ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

การเมือง ๒) โรงเรียน ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง ๓) ชุมชน ต้องสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองขึ้นมา ๔) ศาสนา ต้องปลูกฝังเรื่องความดีหรือสิ่งที่ควรประพฤติ และ๕) หน่วยงานทางการปกครองมีส่วนสำคัญ เพราะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยตรง ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่น ได้แก่ ๑) การศึกษา ที่ยังไม่ทั่วถึงโดยเฉพาะใน หมู่บ้านที่ห่างไกล ๒) วัยรุ่น ตีดยาเสพติดจนทำตัวนิ่งเฉยเรื่องบ้านเมือง ๓) สภาพเศรษฐกิจครอบครัว รายได้ไม่พอเลี้ยงชีพทำให้วัยรุ่นสนใจแต่เรื่องปากท้องและทำงาน ๔) การพนันฟุตบอลแพร่หลาย และ๕) เกรงกลัวอันตราย จนไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรม ต่างๆทางการเมือง เพราะกลัวจะตกเป็นเป้าหมายของฝ่ายตรงข้าม^{๑๒๔}

อิสมาแอล เบญอุบรอฮีม และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนาความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของไทย” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริม และสนับสนุนต่อการสร้างกระบวนการทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาความมั่นคงเพื่อความสงบสุข และสันติในพื้นที่ได้ อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ด้านการพัฒนาระบบสาธารณสุขปโภค ด้านการพัฒนาเครือข่ายโทรคมนาคม ด้านการพัฒนาระบบการศึกษา ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนา การค้าและการลงทุน ด้านการพัฒนาสังคมจิตวิทยา และด้านการพัฒนาการเมืองตามลำดับ ทั้งนี้ การที่ภาครัฐได้ดำเนินยุทธศาสตร์สนองรับแนวทางตามพระราชดำริ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ได้สร้างความเชื่อมั่นต่อพี่น้อง ประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาความมั่นคง ภายใต้อยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความไม่สงบสามารถดำเนินไปได้อย่างถูกต้องตามทิศทาง ที่ควรจะเป็น ดังนั้น ภาครัฐจึงควรผลักดันการเสริมสร้างกระบวนการทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมทาง การเมืองในทุกมิติ^{๑๒๕}

ธนาภรณ์ ไ้ว์เจริญ และวัชรินทร์ ชาญศิลป์ ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในระดับสูง

^{๑๒๔} เปรมศักดิ์ แก้วมรกต, “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่นในสังคมพหุวัฒนธรรม : กรณีศึกษา อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, ปีที่๑๒ ฉบับพิเศษ (ตุลาคม ๒๕๖๑) : ๒๑๘-๒๒๕.

^{๑๒๕} อิสมาแอล เบญอุบรอฮีม, และคณะ, “วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนาความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของไทย”, วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยวิทยาลัยสวนดุสิต, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๗๙-๙๐.

โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดในการยึดถือเสียงข้างมาก เป็นหลัก แต่ก็ต้องคำนึงถึงเสียงข้างน้อยด้วย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุดกับประเด็นที่ท่านคิดว่าท่านมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นสำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ของครอบครัวต่างกัน มีผลต่อระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับชั้นการศึกษาสายวิชาการศึกษา และภูมิฐานะของครอบครัวที่ต่างกัน มีผลต่อระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๒๖}

ปรมต วรรณบวร และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น มีลักษณะสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบของศีลธรรมโดยยึดมั่นและเชื่อมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเคารพหลักความเสมอภาค เคารพสิทธิของกันและกัน เท่าเทียมกัน กล้าเสนอความคิดต่อส่วนรวม ๒. หลักธรรมแนวคิดและทฤษฎีสำหรับความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยการยึดมั่นในหลักพุทธธรรม คือ หลักสัปปุริสธรรม ๗ ข้อ พบว่า ๑) การเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จัก หน้าที่ พบว่าได้มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยมีการยึดถือคำสั่งสอนของศาสนามาเป็นเครื่องมือใน การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีการสำนึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบ และรู้จักลำดับความคิดได้ตรงตรง ปัญหาหน้าที่ของตนเองเข้าใจตระหนักในหน้าที่ของตนเอง ข้อที่ ๒) การเป็นผู้รู้จักผล รู้จัก เป้าหมาย พบว่าได้มีการคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีเป้าหมายในทาง ความดีงามเพื่อเป็นคนที่มีเหตุผล ข้อที่ ๓) การเป็นบุคคลที่รู้จักตนเป็นใคร พบว่า มีความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีบทบาทหน้าที่อย่างไรในสังคม ข้อที่ ๔) การรู้จักประมาณ รู้จักความพอดีพบว่าได้ มีการรู้จักถึงความพอดีเหมาะสม รู้จักพอดีและพอเพียงในการดำเนินชีวิต พึ่งตนเอง อยู่อย่างพอเพียงเลี้ยงตนบนสัมมาชีพและวางตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางการเมืองได้ ข้อที่ ๕) การรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมพบว่าได้ใช้ดุลยพินิจในการใช้เวลาให้เหมาะสมระหว่างประชาธิปไตยกับพุทธศาสนาที่มีความเหมาะสมใกล้เคียงกันในหลายมิติ รู้จักแสดงออกให้เหมาะสมกับกาลเวลาในการ เอาใจใส่บ้านเมืองในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ข้อที่ ๖) การรู้จักชุมชน รู้จักระเบียบในสังคม พบว่าได้ปฏิบัติตนเหมาะสมกับสภาพของสังคม รู้จักและเคารพระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม และรู้ถึงจารีตขนบธรรมเนียมของชุมชนและข้อที่ ๗) การรู้จักบุคคล หรือการรู้จักอุปนิสัยใจคอและอารมณ์ของ

^{๑๒๖} ธนาภรณ์ ไ้วเจริญ และวัชรินทร์ ชาญศิลป์, “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี”, วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๑๓๓-๑๔๗.

ผู้อื่นพบว่าได้มีการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เข้าใจอารมณ์ของคนในชุมชนมี การยอมรับข้อดี ข้อเสียของตนเองและของผู้อื่นเรียนรู้การการดำเนินชีวิตร่วมกัน และ๓) แนวทางในการสร้างความ เป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่นด้านการยึดมั่นในหลักธรรมตามแนวทางพุทธ ศาสนา พบว่า ประชาชนได้ยึดหลักธรรมเป็นแนวทางในการใช้ วิธีชีวิตเป็นทุนทางสังคมอยู่แล้ว การ ส่งเสริมประชาธิปไตยมีพื้นฐานจากการยึดถือปฏิบัติในหลัก พระพุทธศาสนาให้เป็นจริงก่อน และ เหมาะสมในท้องถิ่นและมีความรู้หลักพุทธธรรมให้เข้าใจและปฏิบัติได้จริง เกิดชุมชน แห่งการเรียนรู้ การเมืองกับหลักพุทธธรรม^{๑๒๗}

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการกล่อม เกลาทางการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า การกล่อมเกล าทางการเมือง (.๔๓๑) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกในระดับที่สูงกว่าความรู้เกี่ยวกับการเมืองไทยซึ่งมี อิทธิพลในเชิงลบ (.๐๐๒) ต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งหมายความว่า หากระดับของการกล่อมเกลาทางการเมืองเพิ่มขึ้น ๑ ระดับ จะทำให้วัฒนธรรม ทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้น .๔๓๑ ระดับ และในทางเดียวกันกับความรู้เกี่ยวกับการ เมืองไทยที่เพิ่มขึ้น ๑ ระดับ จะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นเพียง .๐๐๒ ระดับ โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างการกล่อมเกลาทางการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการ เมืองไทยกับวัฒนธรรมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มี ความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๒๘}

ไอยธร เทพทอง และกนกกาญจน์ อนุแก่นทราย ได้วิจัยเรื่อง ค่านิยมประชาธิปไตย ของเยาวชนไทย: กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมประชาธิปไตยเยาวชนไทยที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย ๑) ยอมรับความแตกต่างทางเพศ ๒)

^{๑๒๗} ปรมต วรรณบวร , และคณะ “ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยใน ท้องถิ่น”, วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๘๕-๑๐๐.

^{๑๒๘} วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ, “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการกล่อมเกลาทางการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล”, วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๖๖.

ความไว้วางใจและเชื่อมั่นผู้อื่น ๓) ติดตามข่าวสาร ๔) มีน้ำใจและจิตสาธารณะ และ ๕) รักษาติและ
 ภูมิใจในความเป็นชาติ สำหรับ ค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทยที่ไม่พึงประสงค์และเป็น
 อุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประกอบด้วย ๑) ความสัมพันธ์อำนาจแนวดิ่ง ๒) คำนิ่งต่อ
 ผลตอบแทน ๓) ให้คุณค่าต่อวัตถุนิยม และ ๔) ขาดระเบียบวินัยและไม่เคารพกฎหมาย^{๑๒๙}

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมือง คือแบบแผนที่ได้ประพฤติปฏิบัติกัน
 และถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งเกิดจากความรู้ ความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ นำไปสู่ความ
 ศรัทธาโดยผ่านกระบวนการกลมกลืนทางการเมืองที่บ่มเพาะทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมือง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทั้งหมดข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการ
 วิจัย โดยสรุปตามที่มาของแต่ละตัวแปรได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
 ในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

๑. ด้านสังคม
๒. ด้านเศรษฐกิจ
๓. ด้านอิทธิทางการเมือง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การ
 บริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย

๑. ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย
๒. ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก
๓. ด้านความยุติธรรม
๔. ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่
๕. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

^{๑๒๙} ไอยธร เทพทอง และกนกกาญจน์ อนุแก่นทราย, “ค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทย:
 กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนนทบุรี”, วารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, ปี
 ที่ ๓๓ ฉบับที่ ๑๐๕ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๒) : ๙๑

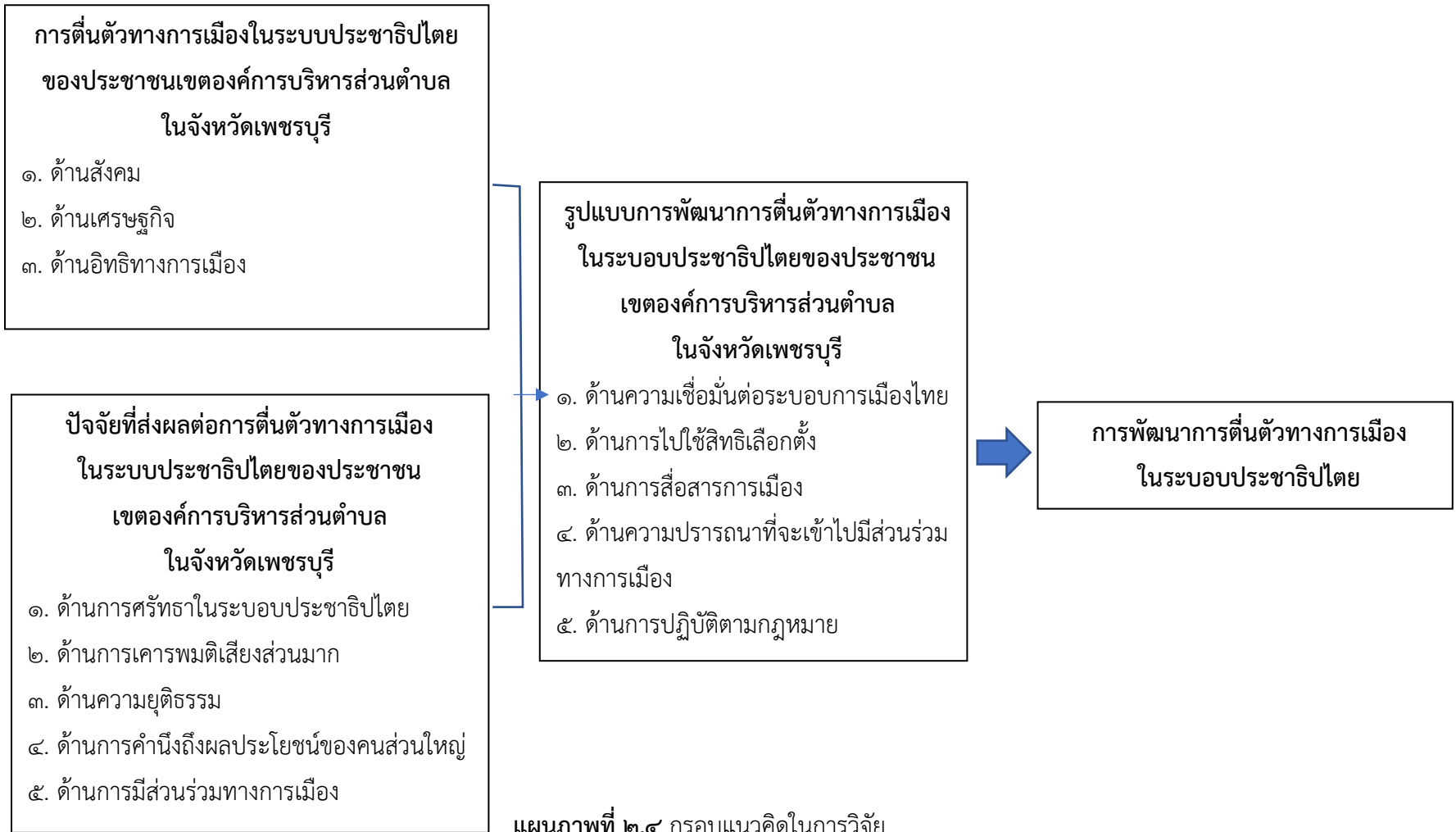
ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีตามแนวคิดของสมบัติ อารังธัญวงศ์^{๑๓๐}

๑. ด้านความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทย
๒. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
๓. ด้านการสื่อสารการเมือง
๔. ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
๕. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย

---

^{๑๓๐} สิทธิพันธ์ พุทธหุ่น, ทฤษฎีพัฒนาการเมือง, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๕๔.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นข้อมูลหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อสนับสนุนให้เกิดความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งเน้นการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ พื้นที่การวิจัย

๓.๒.๑ ประชากร/กลุ่มอย่าง

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๓.๑ ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๔ การวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๔.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๔.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๔.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

๓.๔ สรุปกระบวนการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรูปแบบการวิจัยดังนี้

๑. การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น ๕ กลุ่ม คือ ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก จำนวน ๕ คน ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม จำนวน ๕ คน และผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยจำขึ้นตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ วางเค้าโครงของข้อมูล คำนึงถึงบริบท (Context) และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยใช้การตรวจสอบสามเส้า เพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ และป้องกันความผิดพลาด

๒. การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชากร ประกอบด้วย ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแกจำนวน ๖,๙๓๘ คน ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามจำนวน ๓,๘๒๗ คน และประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาวังจำนวน ๒,๙๖๗ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๓,๗๓๒ คน ส่วนวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างและขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ เป็นเยาวชนทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน จำแนกเป็นรายอำเภอทั่วทั้งจังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) คือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของยามาเน่ (Taro Yamane)^๑ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ หรือมีค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ ๕ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน ๓๐๔ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน ๖ ส่วน การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยการใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เสนอข้อมูล ประกอบการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้ ๑) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ๒) ค่าสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Product Moment) และ ๓) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis)

^๑ ยุทธ ไกรวรรณ, วิธีวิจัยทางธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๗๙.

๓.๒ พื้นที่การวิจัย

การวิจัยนี้ใช้พื้นที่จังหวัดเพชรบุรี โดยเน้นศึกษาเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลที่น่าสนใจ ที่แสดงออกถึงการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ในพื้นที่ตัวอย่าง ๓ องค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

๓.๒.๑ พื้นที่วิจัย ได้แก่ พื้นที่ที่มีผู้นำทางการเมืองมีบทบาทต่อการพัฒนาพื้นที่ โดยมีผลงานเชิงประจักษ์ที่ประชาชนภายในตำบลรับรู้ได้ แต่บางพื้นที่บทบาทการพัฒนาไม่มีความรูปธรรม ประชาชนต้องการเปลี่ยนแปลงผู้นำด้วยการเลือกตั้ง แต่ภายหลังการเลือกตั้งยังได้ผู้ชนะคนเดิม ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกพื้นที่วิจัยแบบเจาะจง

๓.๒.๒ ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแกจำนวน ๖,๙๓๘ คน ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามจำนวน ๓,๘๒๗ คน และประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาวังจำนวน ๒,๙๖๗ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๓,๗๓๒ คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม และประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๔ คน

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักด้านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น ๕ กลุ่ม คือ ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก จำนวน ๕ คน ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม จำนวน ๕ คน และผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๕ คน ดังนี้

๑. ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก	จำนวน ๕ คน
๒. ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม	จำนวน ๕ คน
๓. ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง	จำนวน ๕ คน

๓.๓ การวิจัยเชิงปริมาณ

แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลด้วยการแบบสอบถาม (Questionnaires) แก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี โดยมีกระบวนการดังนี้

๓.๓.๑ ประชากร วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากร ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแกจำนวน ๖,๙๓๘ คน ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามจำนวน ๓,๘๒๗ คน และประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาวังจำนวน ๒,๙๖๗ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๓,๗๓๒ คน

๒. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างและขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ เป็นเยาวชนทั้งวัยเรียนและวัยทำงานจำแนกเป็นรายอำเภอทั่วทั้งจังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัย

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) คือ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ หรือมีค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ ๕ จากประชากร ทั้งหมดจำนวน ๓๐๔ คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร (Sample Size) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (๐.๐๕)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{๑๗,๗๓๒}{๑ + ๑๗,๗๓๒ (๐.๐๕)^2}$$

$$n = \frac{๑๗,๗๓๒}{๑ + ๑๗,๗๓๒ (๐.๐๐๒๕)}$$

$$n = \frac{๑๗,๗๓๒}{๑ + ๑๗,๗๓๒}$$

$$n = ๓๐๔$$

$$n = ๓๐๔ \text{ ตัวอย่าง}$$

๓) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก ประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม และประชากรองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๔ คน

ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างอายุ

ที่	พื้นที่ประชากร	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
		N=๑๗,๗๓๒	n=๓๐๔
๑	ประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก	๖,๙๓๘	๑๕๓
๒	ประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม	๓,๘๒๗	๘๕
๓	ประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง	๒,๙๖๗	๖๖
	รวมทั้งสิ้น	๑๗,๗๓๒	๓๐๔

^๒ ยุทธ ไกรวรรณ, วิจัยวิทยทางธุรกิจ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๗๙.

๓.๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยแบบสอบถามในการวิจัย จำนวน ๖ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และพื้นที่อาศัย เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน ๗ ตัวแปร ดังนี้

ด้านเพศ	จำนวน ๒ ตัวเลือก
ด้านอายุ	จำนวน ๙ ตัวเลือก
ด้านสถานภาพ	จำนวน ๓ ตัวเลือก
ด้านการศึกษา	จำนวน ๖ ตัวเลือก
ด้านอาชีพ	จำนวน ๑๐ ตัวเลือก
ด้านรายได้ต่อเดือน	จำนวน ๖ ตัวเลือก
ด้านพื้นที่อาศัย	จำนวน ๓ ตัวเลือก

ส่วนที่ ๒ สอบถามเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านอิทธิพลทางการเมือง มีข้อความทั้งหมด ๙ ข้อ โดยแยกตามตัวแปร ดังนี้

ด้านสังคม	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านเศรษฐกิจ	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านอิทธิพลทางการเมือง	จำนวน ๓ ข้อ

ส่วนที่ ๓ สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด ๑๕ ข้อ โดยแยกตามตัวแปร ดังนี้

ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านความยุติธรรม	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	จำนวน ๓ ข้อ

ส่วนที่ ๔ สอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด ๑๕ ข้อ โดยแยกตามตัวแปร ดังนี้

ด้านความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทย	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการสื่อสารการเมือง	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเมือง	จำนวน ๓ ข้อ
ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย	จำนวน ๓ ข้อ

ส่วนที่ ๕ สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย

- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
- ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ
- ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ทั้งนี้ การปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้ ค่าสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Product Moment) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + e$$

โดย Y = รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

X_1 = สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการตื่นตัวทางการเมือง

X_2 = ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แปลผล

๐.๙๑ - ๑.๐๐ มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

๐.๗๑ - ๐.๙๐ มีความสัมพันธ์ระดับสูง

๐.๓๑ - ๐.๗๐ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

๐.๑๑ - ๐.๓๐ มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

๐.๐๐ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนที่ ๒ ถึงส่วนที่ ๕ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale^๓ ซึ่งจะมีข้อคำถามแบบประมาณค่าที่ใช้วัด ๕ ระดับ (Rating Scale) และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน ๕ คะแนน
มาก	ให้คะแนน ๔ คะแนน

^๓ ชูติ ระบอบ และคณะ, *ระเบียบวิธีวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

ปานกลาง ให้คะแนน ๓ คะแนน

น้อย ให้คะแนน ๒ คะแนน

น้อยที่สุด ให้คะแนน ๑ คะแนน

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการอภิปรายผล ซึ่งผลจากการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอัตราภาคชั้น^๔ จากสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงชั้นคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{๕-๑}{๕} \\ &= ๐.๘ \end{aligned}$$

จะได้เกณฑ์การแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และกำหนดค่าเฉลี่ยไว้ ๕ ระดับ ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย^๕ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐ หมายถึง มากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐ หมายถึง มาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐ หมายถึง ปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง น้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง น้อยที่สุด

ทั้งนี้ หากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ข้อใดมีค่าเท่ากับให้พิจารณาค่า S.D. ที่มีค่าต่ำกว่าจัดให้อยู่ในลำดับที่สูงกว่า

๑. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑.๑) ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา และสร้างเครื่องมือเป็นแบบบันทึกเอกสาร เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ เก็บผลการวิเคราะห์ไว้ในแบบบันทึกเอกสาร

๑.๒) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลเพื่อกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา โดยการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยการนำข้อมูลสรุปประเด็นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์มาจัดทำเป็น

^๔ มัลลิกา บุนนาค, สถิติเพื่อการตัดสินใจ, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๔๓.

^๕ Best, J.W., *Research in Education*, New jersey: Prentice – Hall, p. 482.

ข้อคำถามในแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปรการศึกษาการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ทั้ง ๑๓ ตัวแปร รวมข้อคำถามทั้งสิ้น ๓๙ ข้อคำถาม ภายใต้คำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ จำนวน ๓ รูปหรือคน และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC มากกว่า ๐.๖๐ ขึ้นไป

๑.๓) นำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาเป็นฐานในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี และการหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๒. การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

๒.๑) หาค่าความสอดคล้องตามเนื้อหา rays ข้อ และความตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม แบ่งออกเป็น ๒ ครั้ง ดังนี้

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหาครั้งที่ ๑ จำนวน ๓ รูป/คน ประกอบด้วย

ลำดับที่	ชื่อสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ. ดร.	ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒	พระมหาสมบุรณ์ วุฒิกโร, รศ. ดร.	ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
๓	ผศ.ดร. กมลลาศ ภูวนาธิพงษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหาครั้งที่ ๒ จำนวน ๓ รูป/คน ประกอบด้วย

ลำดับที่	ชื่อสกุล	ตำแหน่ง
๑	พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ. ดร.	ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒	รศ. ดร. สุวิน รักษ์สัตย์	ผู้ทรงคุณวุฒิ จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ลำดับที่	ชื่อสกุล	ตำแหน่ง
๓	รศ.ดร. กมลาศ ภูวนาธิพงษ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทั้งนี้ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้าง และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านจะประเมินให้คะแนน ๓ ระดับ คือ +๑ = มีความสอดคล้อง ๐ = ไม่แน่ใจ -๑ = ไม่สอดคล้อง แล้วคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๖ - ๑.๐ ทุกข้อคำถาม

๒.๒) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง ซึ่งเป็นประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๓๐ คน

๒.๓) นำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α = Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ ๐.๙๘๐

๓. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลจากการทดลองใช้ในขั้นตอนที่ผ่านมา ทำการปรับปรุงแก้ไข หลักจากนั้นจึงนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามที่ได้แจกตามกลุ่มตัวอย่างที่กระจายตัวอยู่ทั่วพื้นที่ศึกษา จำนวน ๓ องค์การบริหารส่วนตำบล ตามระยะเวลาที่ได้ตกลงไว้แล้วพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดไว้ที่ระยะเวลาประมาณ ๔-๘ สัปดาห์ หลักจากได้แบบสอบถามครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการคัดแยกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ให้เหลือจำนวน ๓๐๔ ชุด ด้วยตนเอง ถัดจากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างน้อยร้อยละ ๙๐ ขึ้นไป จึงจะถือว่าสมบูรณ์ ขณะเดียวกัน ได้ระบุหมายเลขกำกับไว้ที่มุมขวาของแบบสอบถามแต่ละฉบับ เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนและสร้างความสับสนขณะคัดแยก และสะดวกต่อการกรอกลงมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในขั้นตอนต่อไป ดังนี้

๑. การศึกษาและวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และสังเคราะห์ตัวแปรการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยทำการรวบรวมเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์เอกสารโดยการจัดทำแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร บันทึกเกี่ยวกับลักษณะเอกสารแหล่งที่มา และสาระสำคัญของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร จะเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการศึกษาด้วยวิธีการอื่น ๆ ต่อไป

๒. การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นประชาชนทั่วไป ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาุ้ง และประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๐๔ คน

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยการใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เสนอข้อมูล ประกอบการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Research)

๓.๓.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

๑. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. ค่าสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Product Moment) โดยใช้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้สถิติ คือ ค่าสถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Product Moment) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรี

๓. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามหนึ่งตัว ซึ่งส่งผลมาจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป ที่มีผลต่อรูปแบบการบูรณาการหลักธรรมาธิปไตย โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๑

๓.๔ การวิจัยเชิงคุณภาพ

แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลด้วยการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับสภาพปัญหาและบริบทการ พัฒนาการต้นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

๓.๔.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. ผู้ให้ข้อมูลหลักด้านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยได้ กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบล ช่างสะแก จำนวน ๕ คน ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม จำนวน ๕ คน และผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง จำนวน ๕ คน รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๕ คน ดังนี้

๑) ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลช่างสะแก	จำนวน ๕ คน
๒) ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม	จำนวน ๕ คน
๓) ผู้บริหารและประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง	จำนวน ๕ คน

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
กลุ่มที่ ๑ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลช่างสะแก		
๑	นายสุพจน์ กลิ่นพ่วง	อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่างสะแก
๒	นายประภาส เนตรสุข	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่างสะแก
๓	นางณัฐมน ยอดทอง	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่างสะแก หมู่ที่ ๔
๔	นางสาวจิราภรณ์ กอวิจิตร	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่างสะแก หมู่ที่ ๖
๕	นาวสาวรวิญญาภรณ์ ธนพรวิชิรพัทธ์	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่างสะแก หมู่ที่ ๙
กลุ่มที่ ๒ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม		
๖	นายประสิทธิ์ อินทรพงษ์	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม
๗	นายประสงค์ หมูศิริ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม
๘	นางสาวนันท์นภัส ทองเงิน	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘
๙	นายวุฒิชัย คล้ายพันธ์	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘
๑๐	นายจรัญ ทองใบ	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๑
กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง		
๑๑	นางภัทราภรณ์ สุนทร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวัง
๑๒	นายชะลอ พูลสวัสดิ์	พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
๑๓	นางวารินทร์ อินทรพงษ์	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวิ้ว หมู่ที่ ๕
๑๔	นางกาญจนา จันทร์เกษม	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวิ้ว หมู่ที่ ๓
๑๕	นายวรกร ใจเรา	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวิ้ว หมู่ที่ ๓

๓.๔.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยจำขึ้นตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

๑. การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านอิทธิพลทางการเมือง

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย การศรัทธาในระบบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนมาก ความยุติธรรม การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๓. รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทย การใช้สิทธิเลือกตั้ง การสื่อสารการเมือง ความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และการปฏิบัติตามกฎหมาย

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์ คือ เป็นการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล (Personal interview) ใช้แบบสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) ทำการสัมภาษณ์โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๕ คน

๓.๔.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ (Personal interview) เป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Structured Interview) ทำการสัมภาษณ์โดยเจาะจงคำตอบเฉพาะเรื่องตามจุดมุ่งหมาย โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๕ คน

๓.๔.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ตามเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

๑. วางเค้าโครงของข้อมูล โดยการทำรายชื่อคำหรือข้อความที่จะถูกนำมาวิเคราะห์ แล้วแบ่งไว้เป็นประเภท (Categories) เพื่อให้การวิเคราะห์มีความสม่ำเสมอ และสามารถตัดสินใจว่า คำหรือข้อความใดออกมาจากเอกสารหรือตัวบทและจะทิ้งคำหรือข้อความใดออกไป

๒. คำนึงถึงบริบท (Context) หรือสภาพแวดล้อมประกอบของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ โดยมีการโยงเข้ากับกรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความกว้างขึ้น และนำไปสู่การอ้างอิงกับข้อมูลอื่น ๆ ได้

๓. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เมื่อได้ทำการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการถอดถ้อยคำการสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งรายละเอียดเพิ่มเติมจากการจดบันทึก โดยการทำการคัดลอกข้อความและบันทึกอย่างละเอียด เพื่อตีความและกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยใช้การถอดข้อความทั้งหมดในภาพรวม แล้วนำข้อความมาทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

๓.๔.๕ สถิติที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบสามเส้า เพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ และป้องกันความผิดพลาด จะต้องมีการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล ซึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

๑. การตรวจสอบด้านข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยนำข้อมูลทั้งในรูปแบบเอกสาร ผลการสังเกต ผลการสัมภาษณ์ที่บันทึก เก็บรวบรวมมาได้จากแหล่งต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านเวลา สถานที่ โดยตรวจสอบว่าข้อมูลเรื่องเดียวกันต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และจากตัวบุคคล มาสรุปรวม เปรียบเทียบความสอดคล้อง รวมทั้งเพิ่มเติมประเด็นที่สำคัญให้มีเนื้อหาสาระที่สมบูรณ์และครอบคลุมประเด็นวิเคราะห์ที่กำหนด

๒. การตรวจสอบข้อมูลด้านบุคคลแบบสามเส้า โดยตรวจสอบว่าบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ข้อมูลที่ได้รับไม่มีความมั่นใจ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลโดย เปลี่ยนผู้สังเกต และตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่

๓. การตรวจสอบด้านวิธีรวบรวมข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) โดยเริ่มเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม แล้วนำมาบันทึกพร้อมทั้งพิจารณา กิริยาท่าทาง พฤติกรรม บรรยากาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อมาประกอบการแปลความหมาย ร่วมกับการถอดเทป และการบันทึกภาคสนามในหลาย ๆ วิธี และมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยวิธี (Member Check) โดยนำข้อมูลที่ได้อ่านกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลอ่าน หรือกลับไปถามผู้ให้

ข้อมูลซ้ำอีก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงตามประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่ารายงานการวิจัยมีข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีความครอบคลุมเพียงพอในการพรรณนาวิเคราะห์และอธิบายลงข้อสรุปผลการศึกษา

๔. การตรวจสอบด้านทฤษฎีแบบสามเส้า (Theory Triangulation) ตรวจสอบว่า ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคในการวิเคราะห์โดยการสร้างรหัสและลงรหัสข้อมูลนั้น ในการแปลความข้อมูลแตกต่างกันเชิงปริมาณและคุณภาพ และสรุปเหตุการณ์แต่ละครั้งเป็นความหมายทางภาษา รวมถึงการตีความหมาย นัยบริบทของภาษาไว้ด้วย เนื่องจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง^๖

๓.๔ สรุปกระบวนการวิจัย

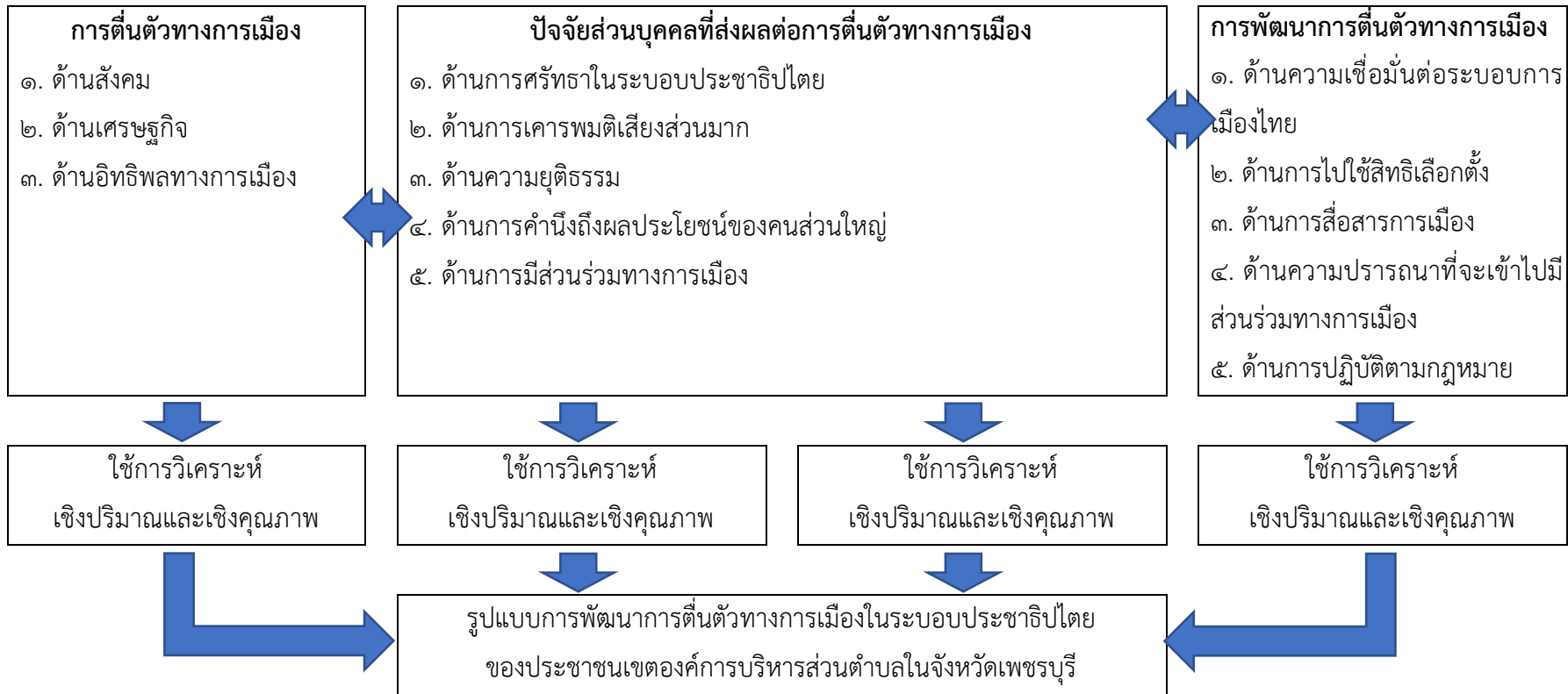
การศึกษาเรื่องการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้สรุปกระบวนการวิจัยดังนี้

---

^๖ Denzin, อังในสุภางค์ จันทวานิช, วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

กระบวนการวิจัยการศึกษาเรื่องการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

แผนภาพที่ ๓.๑ สรุปกระบวนการวิจัย

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ๒) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี และ ๓) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐๔ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๔.๓ **นำเสนอรูปแบบ**การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๐๔ คน จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน และพื้นที่อาศัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n=๓๐๔)

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
๑. ชาย	๑๒๗	๔๑.๘
๒. หญิง	๑๗๗	๕๘.๒
รวม	๓๐๔	๑๐๐
อายุ		
๑. อายุ ๑๘-๒๕ ปี	๕๗	๑๘.๘
๒. อายุ ๒๖-๓๐ ปี	๖๕	๒๑.๔
๓. อายุ ๓๑-๓๕ ปี	๓๔	๑๑.๒
๔. อายุ ๓๖-๔๐ ปี	๓๔	๑๑.๒
๕. อายุ ๔๑-๔๕ ปี	๓๐	๙.๙
๖. อายุ ๔๖-๕๐ ปี	๓๔	๑๑.๒
๗. อายุ ๕๑-๕๕ ปี	๑๒	๓.๙
๘. อายุ ๕๖-๖๐ ปี	๒๔	๗.๙
๙. อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป	๑๔	๔.๖
รวม	๓๐๔	๑๐๐
สถานภาพ		
๑. โสด	๑๑๓	๓๗.๒
๒. สมรส	๑๗๑	๕๖.๓
๓. หย่าร้าง	๒๐	๖.๖
รวม	๓๐๔	๑๐๐
การศึกษา		
๑. มัธยมศึกษา	๖๙	๒๒.๗
๒. อนุปริญญา	๘๔	๒๗.๖
๓. ปริญญาตรี	๑๐๑	๓๓.๒
๔. ปริญญาโท	๓๐	๙.๙
๕. ปริญญาเอก	๑	.๓๐

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
๖. อื่น ๆ ระบุ	๑๙	๖.๓
รวม	๓๐๔	๑๐๐
อาชีพ		
๑. ข้าราชการ	๒๐	๖.๖
๒. พนักงานเอกชน	๕๓	๑๗.๔
๓. เจ้าของกิจการ	๓๒	๑๐.๕
๔. พนักงาน	๓๕	๑๑.๕
๕. เกษตรกรรม	๕๑	๑๖.๘
๖. อาชีพอิสระ	๗๑	๒๓.๔
๗. นักศึกษา	๑๖	๕.๓
๘. นักเรียน	๑๙	๖.๓
๙. ว่างาน	๗	๒.๓
๑๐. อื่นๆ ระบุ		
รวม	๓๐๔	๑๐๐
รายได้ต่อเดือน		
๑. รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๙,๐๐๐ บาท	๖๒	๒๐.๔
๒. รายได้ต่อเดือน จำนวน ๙,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๙๒	๓๐.๓
๓. รายได้ต่อเดือน จำนวน ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๗๐	๒๓.๐
๔. รายได้ต่อเดือน จำนวน ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๔๐	๑๓.๒
๕. รายได้ต่อเดือน จำนวน ๓๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๒๐	๖.๖
รวม	๓๐๔	๑๐๐
พื้นที่อาศัย		
๑. องค์กรบริหารส่วนตำบลช่องสะแก	๑๕๓	๕๐.๓
๒. องค์กรบริหารส่วนตำบลนาขี้	๖๖	๒๑.๗
๓. องค์กรบริหารส่วนตำบลนาพันสาม	๘๕	๒๘.๐
รวม	๓๐๔	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง การพัฒนาการ
ตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี
จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๗๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๒๐ และเพศชาย จำนวน ๑๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๘๐ ตามลำดับ

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๒๖-๓๐ ปี จำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔ รองลงมา มีอายุ ๑๘-๒๕ ปี จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘ มีอายุ ๓๑-๓๕ ปี จำนวน ๓๔ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒ มีอายุ ๓๖-๔๐ ปี จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒ มีอายุ ๔๖-๕๐ ปี จำนวน
๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒ มีอายุ ๔๑-๔๕ ปี จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙ มีอายุ ๕๖-๖๐ ปี
จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙ มีอายุ ๖๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๖ มีอายุ ๕๑-
๕๕ ปี จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๙ ตามลำดับ

สถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๓ รองลงมา โสด จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๒ และหย่าร้าง จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖ ตามลำดับ

การศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๐๑
คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๒ รองลงมา ระดับอนุปริญญา จำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ มัธยมศึกษา
จำนวน ๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗ ปริญญาโท จำนวน ๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙ ปริญญาเอก
จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ .๓๐ และอื่น ๆ จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓ ตามลำดับ

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพอิสระ จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔ รองลงมา มีอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ เกษตรกรรม จำนวน ๕๑
คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๘ พนักงาน จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕ เจ้าของกิจการ จำนวน ๓๒ คน
คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ ข้าราชการ จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖ นักเรียน จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อย
ละ ๖.๓ นักศึกษา จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๓ ว่างาน จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๓
ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ๙,๐๐๑-๑๕,๐๐๐
บาท จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๓ มีรายได้ต่อเดือน ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๗๐ คน
คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐ มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๙,๐๐๐ บาท จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๔ มี
รายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๒ มีรายได้ต่อเดือน

๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖ มีรายได้ต่อเดือนรูปแบบอื่นๆ จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๖ ตามลำดับ

พื้นที่อาศัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ช่างสะแก จำนวน ๑๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๐ รองลงมาอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล นาพันสาม จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๐ และอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง จำนวน ๖๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๗๐ ตามลำดับ

๔.๑ การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยแยกเป็นเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

๔.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม

(n=๓๐๔)

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านสังคม	๓.๘๙	.๖๑๕	มาก
๒. ด้านเศรษฐกิจ	๓.๘๗	.๖๕๑	มาก
๓. ด้านอิทธิพลทางการเมือง	๓.๗๒	.๖๕๖	มาก
ภาพรวม	๓.๘๒	๐.๖๔๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายข้อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๒$, S.D. = ๐.๖๔๐) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ๓ ลำดับ ได้แก่ ด้านสังคม ($\bar{X} = ๓.๘๙$, S.D. = .๖๑๕) ด้าน

เศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .651) และด้านอิทธิพลทางการเมือง ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = .656) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย **ด้านสังคม** จำแนกเป็นรายชื่อ

(n=๓๐๔)			
ด้านสังคม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. สมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้มีความสนใจทางการเมือง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล	๓.๘๙	.๙๑๗	มาก
๒. การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับ สมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ	๓.๙๐	.๘๐๗	มาก
๓. ชุมชนเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิง สร้างสรรค์	๓.๘๘	.๗๘๗	มาก
ภาพรวม	๓.๘๙	.๖๑๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ด้านสังคม จำแนกเป็นรายชื่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .615) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๓ ลำดับ ได้แก่ การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .807) สมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้มีความสนใจทางการเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .917) และชุมชนเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .787) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบ
ประชาธิปไตย ด้านเศรษฐกิจ จำแนกเป็นรายชื่อ

(n=๓๐๔)

ด้านเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย	๓.๗๙	.๘๙๔	มาก
๒. ปัญหาความเป็นอยู่ด้านอาชีพ รายได้ สวัสดิการของประชาชนส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๓.๙๓	.๘๓๐	มาก
๓. ความพร้อมด้านการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี	๓.๙๐	.๘๒๖	มาก
ภาพรวม	๓.๘๗	.๖๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ด้านเศรษฐกิจ จำแนกเป็นรายชื่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๘๗, S.D. = .๖๕๑) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ๓ ลำดับ ได้แก่ ปัญหาความเป็นอยู่ด้านอาชีพ รายได้ สวัสดิการของประชาชนส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ($\bar{X}$ = ๓.๙๓, S.D. = .๘๓๐) ความพร้อมด้านการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ($\bar{X}$ = ๓.๙๐, S.D. = .๘๒๖) และองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย ($\bar{X}$ = ๓.๗๙, S.D. = .๘๙๔) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบ
ประชาธิปไตย ด้านอิทธิพลการเมือง จำแนกเป็นรายข้อ

(n=๓๐๔)

ด้านอิทธิพลทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมือง มีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดง พฤติกรรมทางการเมืองเสมอ	๓.๖๖	.๘๑๙	มาก
๒. การยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองอาจเป็นภัยต่อคู่ตรง ข้ามทางการเมือง	๓.๘๑	.๗๘๐	มาก
๓. การแสดงออกทางการเมืองทุกรูปแบบถูกเพ่งเล็งจากผู้มี อิทธิพลท้องถิ่น	๓.๗๑	.๘๖๑	มาก
ภาพรวม	๓.๗๒	.๖๕๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบ
ประชาธิปไตย ด้านอิทธิพลทางการเมือง จำแนกเป็นรายข้อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๒, S.D. =
.๖๕๖) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๓ ลำดับ ได้แก่ การยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรม
ทางการเมืองอาจเป็นภัยต่อคู่ตรงข้ามทางการเมือง ($\bar{X}$ = ๓.๘๑, S.D. = .๗๘๐) การแสดงออกทาง
การเมืองทุกรูปแบบถูกเพ่งเล็งจากผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น ($\bar{X}$ = ๓.๗๑, S.D. = .๘๖๑) และการเคลื่อนไหวทาง
การเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมืองมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมทาง
การเมืองเสมอ ($\bar{X}$ = ๓.๖๖, S.D. = .๘๑๙) ตามลำดับ

๔.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑. สังคมมีความเกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) สังคมมีความตื่นตัวกับการเมืองในระบบประชาธิปไตยกว้างขวางขึ้น ประชาชนรู้จักคิดวิเคราะห์กับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง และร่วมกันอภิปรายถึงนโยบายของพรรคการเมือง เมื่อถึงเวลาและวันเลือกตั้ง ก็จะออกไปใช้สิทธิกันถึง ๘๐% ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง^๑

๒) ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองเนื่องมาจากข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีความรวดเร็วเป็นอย่างมาก ในบริบทของสังคมภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี เพราะในปัจจุบันมีเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่รวดเร็ว^๒

๓) สังคมค่อนข้างให้ความสนใจการเมืองเป็นอย่างมาก เพราะคิดว่าการเมืองจะสามารถช่วยพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมได้ อาทิ แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โครงการพัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมการพัฒนา นโยบายการพัฒนา เป็นต้น ล้วนเป็นผลสะท้อนของสังคมทั้งสิ้น^๓

๔) สังคมมีความเกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนด้วยเหตุที่ว่า สังคมและการเมืองเป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกัน สังคมจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นระดับความกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน ให้ตระหนักรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในระบบประชาธิปไตย^๔

๕) สังคมมีผลต่อการเมืองปานกลาง เนื่องจากความเข้าใจในการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในสังคมยังมีความไม่ทั่วถึง และยังมีความเหลื่อมล้ำกันอยู่พอสมควร ในท้องถิ่นยังมีการเมืองเฉพาะกลุ่ม ที่มีเครือข่ายชั้นนำชุมชน^๕

^๑ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^๔ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^๕ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๙, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๖) ประชาชนมีความตื่นตัวดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อให้คนดีมาพัฒนาบ้านเมือง และแก้ไข ปัญหาของชาวบ้าน ในตำบลมีการมาลงคะแนนประมาณ ๙๐% เพราะการเลือกตั้งคือการเลือกผู้นำใน เขตตำบล ที่มีความสามารถในการพัฒนาทุกด้าน เพื่อให้ชุมชนมีความเจริญเทียบเท่าตำบลอื่น ประชาชน จึงมีส่วนในการเลือกนำ^๖

๗) ประชาชนมีการรับรู้เรื่องการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนด้วยเหตุผล เพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้รับรู้เรื่องราวการเมืองกับประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลตามสื่อ ออนไลน์ที่หลากหลาย ภาพรวมสังคมจึงเป็นส่วนสำคัญในการแสดงออกทางการเมืองตามกลไกที่รัฐ กำหนด^๗

๘) ประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองในพื้นที่ตำบลอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือการรับรู้ ของผู้ตนเห็นว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตื่นตัวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ เป็นไปตามกลไกที่รัฐสนับสนุนและเปิดโอกาส อาทิ การเลือกตั้ง การลงประชามติ การมีส่วนร่วมในเวที ประชาคมของตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาตำบล ที่สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชน^๘

๙) ตนเห็นว่าสังคมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีต เป็นคนรุ่นใหม่อายุน้อยมีความคิดใหม่ ๆ ที่ ถือเป็นการแปลกใหม่การเมืองท้องถิ่น ซึ่งโครงการแข่งขันกันด้วยงบประมาณ โครงการ และกิจกรรมที่ สามารถส่งประกวดได้ หากผลการดำเนินงานเป็นไปด้วยดีประโยชน์ก็จะตกอยู่กับประชาชน และผู้นำ ชุมชนก็ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียง^๙

๑๐) การเมืองท้องถิ่นเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง ในบริบทท้องถิ่นที่ใกล้ชิด ประชาชน “ชาวบ้าน” โดยตรง ส่วนเป็นความจำเป็นที่ประชาชนต้องคำนึงถึง ประชาชนต้องกระตือรือร้น เรียกร้องหรือแสดงออกซึ่งความคิดเห็นว่า ตนต้องการมีชีวิตในสังคมนั้นอย่างไร ประชาชนจึงต้องสนใจ และใส่ใจให้มาก เพราะว่าสังคมของแต่ละที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสังคมนขนาดเล็ก การ

^๖ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๖, ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^๗ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^๘ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวิ่ง หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^๙ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาวิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ตามบริบทว่า วิธีชีวิตของเราจะดำเนินไปในทิศทางใด ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ต้องเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ดำเนินการตามความต้องการของสังคม ซึ่งจะดำเนินการในรูปแบบของนโยบายและแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นความต้องการของประชาชนในสังคมส่วนใหญ่ที่สังเคราะห์มาจากการทำประชาคมหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถออกมากฎหมายท้องถิ่น ข้อกำหนดพระราชบัญญัติท้องถิ่น เพื่อมารับรองการดำเนินโครงการและแผนพัฒนานั้นได้ เป็นการดำเนินการผ่านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี และความเป็นของประชาชนในพื้นที่^{๑๐}

๑๑) สังคมยังไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตื่นตัวทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยในเขตตำบลอย่างชัดเจน เพราะไม่มีแนวทางให้ประชาชนได้แสดงออกที่เป็นรูปธรรม ส่วนหนึ่งประชาชนเองก็ไม่ได้สนใจความเป็นในตำบล เพียงแค่ดำเนินชีวิตตามปกติที่เกี่ยวข้องเท่านั้น^{๑๑}

๑๒) การเลือกตั้งตามหลักการประชาธิปไตยระดับชาติ ชุมชนถือว่ายังไม่มีความรู้เชิงลึกที่เพียงพอ อาทิ กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประชาชนให้ความสนใจน้อย อาจประเมินอยู่ที่ระดับ ๗๐% ของผู้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งหมด ทั้งนี้เกิดจากประชาชนส่วนหนึ่งออกไปประกอบอาชีพต่างจังหวัด แต่ประชาชนในชุมชนสนใจการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งสัมพันธ์กับแรงจูงใจของการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง อาทิ เครือญาติ การแลกเปลี่ยน อิทธิพลของผู้นำทางสังคมที่ชุมชนยอมรับ ซึ่งบางคนลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อประกอบธุรกิจ เพื่อต่อยอดธุรกิจ เพื่อสร้างการยอมรับให้ตนเอง (อำนาจบารมี) และเพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน นอกจากนี้การส่งเสริมประชาธิปไตยชุมชนจากหน่วยงานของรัฐ อาทิ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรจะเป็น จึงเป็นส่วนหนึ่งของการขาดความรู้เรื่องการเลือกตั้ง^{๑๒}

สรุปได้ว่า สังคมมีความเกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมือง ได้แก่ สังคมมีความตื่นตัวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากสังคมและการเมืองเป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกัน มีการวิเคราะห์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง อภิปรายนโยบายพรรคการเมือง ที่สามารถพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้น มีความตื่นตัวดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อจะให้คนดีมาพัฒนาบ้านเมือง และแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน มีการรับรู้เรื่องการเมืองในระบบประชาธิปไตย มีการตื่นตัวทางการเมืองในพื้นที่ตำบลพอสมควร เพราะสังคมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจาก

^{๑๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๑๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๑๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลนาวัง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

อดีต คนรุ่นใหม่มีความคิดใหม่ที่ถือคติใหม่ของการเมืองท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ประชาชนในชุมชนสนใจ การเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบล (อบต.) ซึ่งสัมพันธ์กับแรงจูงใจของการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง อาทิ เครือญาติ การแลกเปลี่ยน อิทธิพลของผู้นำทางสังคมที่ชุมชนยอมรับ ซึ่งบางคนลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อประกอบธุรกิจ เพื่อต่อยอด ธุรกิจ เพื่อสร้างการยอมรับให้ตนเอง (อำนาจบารมี) และเพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน

๒. เศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) เศรษฐกิจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะช่วยผลักดันให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง หาก เศรษฐกิจมีความมั่นคงจะส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงระบบการเมือง และจะส่งผลให้ประชาชนมีเสรีภาพ เต็มที่ในการมีส่วนร่วมพัฒนาทางการเมือง^{๑๓}

๒) ประชาชนมีการพูดคุยและวิเคราะห์-คาดคะเน ถึงความเป็นอยู่ทางสภาพครอบครัว รายรับ-รายจ่ายในแต่ละวัน แต่ละเดือน เพราะนักการเมืองจะเป็นนักบุญหรือสุรกายกันแน่ กล่าวคือ หากครอบครัวใดมีฐานะทางการเงินดี ค่านิยมและการยอมรับในพื้นที่ก็มีมาก อาทิ การเป็นเจ้าของงาน บุญภายในชุมชน^{๑๔}

๓) เศรษฐกิจมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะคือปากท้องของประชาชน จึงตื่นตัวทางการเมืองเมืองเป็นอย่างมาก เพราะเห็นว่าการเมืองจะเข้ามาช่วยเหลือเศรษฐกิจ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ ดีกว่าเดิม ซึ่งอาจมาในรูปแบบของโครงการส่งเสริมอาชีพชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่าง ตำบล^{๑๕}

๔) การประกอบอาชีพของประชาชนในตำบล มีการเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรไปสู่ อุตสาหกรรมมากขึ้น หากมองว่าเกี่ยวข้องต่อการตื่นตัวทางการเมืองไร ตนเห็นว่า ความเจริญที่เกิดขึ้น

^{๑๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

ภายในตำบลที่มาจากนโยบาย สามารถสร้างอาชีพที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ที่อาจเป็นประชาชนที่ย้ายภูมิลำเนาตามงานที่ทำ^{๑๖}

๕) เห็นว่าเศรษฐกิจมีผลต่อการเมืองปานกลาง เนื่องจากการเป็นอยู่ การทำมาหากิน หรือเรื่องปากท้องของประชาชนนั้นก็นับเป็นเรื่องสำคัญระดับต้นๆ เพราะถ้าประชาชนไม่มีความเป็นที่ดีในระดับหนึ่ง ระบบการเมืองในแบบประชาธิปไตยก็อาจไปต่อได้ยาก^{๑๗}

๖) เศรษฐกิจเป็นอีกปัจจัยที่กระจายและผลักดันให้ประชาชนมีความสนใจการเมือง โดยเฉพาะแผนพัฒนาของตำบลที่สร้างรายได้ให้ประชาชน ระบบภาษีที่ประชาชนผู้ประกอบการขนาดต่างๆ เมื่อประชาชนได้รับโอกาสและโยชน์จากการพัฒนาของตำบล ประชาชนยิ่งเห็นว่า การสร้างรายได้ของตนสัมพันธ์กับการพัฒนาของแต่ละพื้นที่^{๑๘}

๗) ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีแต่อาชีพเดิม ๆ ไม่มีการพัฒนาออกไปข้างนอก เป็นอาชีพดั้งเดิมที่เคยประกอบมา ที่ทำให้ไม่เกิดการมีส่วนร่วมต่อการเมืองระดับตำบลมากนัก ถือว่าเป็นคนละประเด็นกับการประกอบอาชีพของตนเอง^{๑๙}

๘) ตนเห็นว่าเศรษฐกิจไม่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน เพราะประชาชนยังยึดติดอาชีพเดิม ๆ ตั้งแต่บรรพบุรุษ การประกอบอาชีพตามฤดูกาลมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิต สมาชิกในครอบครัวล้วนรับผิดชอบอาชีพนี้ร่วมกัน^{๒๐}

๙) ความเป็นอยู่ถือว่าสำคัญเพราะบริบทท้องถิ่น คือ การสร้างสาธารณูปโภคให้สอดคล้องกับความต้องการ อาทิ ไฟฟ้ามีแสงสว่างเพียงพอ น้ำประปาสะอาด ถนนครอบคลุมทุกหมู่บ้าน เหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐาน แต่ประชาชนยังคาดหวังว่า ผู้บริหารท้องถิ่นจะสร้างอะไรอีกบ้างนอกจากโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การสร้างอาชีพ การสร้างรายได้ การส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี หากพื้นฐานทาง

^{๑๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๙, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวัง หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๒๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาวัง, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

เศรษฐกิจของตำบลดี ประชาชนย่อมมีความสมัครสมานสามัคคีรักใคร่ปรองกัันดี ส่งผลต่อการเลือกตั้งครั้งต่อที่ประชาชนมีแนวโน้มเลือกผู้บริหารชุดเดิม^{๒๑}

๑๐) เศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่ตำบล สัมพันธ์ต่อความสนใจทางการเมืองอยู่บ้าง คือ หากมีฐานะทางการเงินดีความสนใจต่อการเมืองก็พอดีบ้าง ได้รับการยอมรับจากผู้นำทางการเมืองภายในตำบล บางท่านเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างการเคลื่อนไหว มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อการเมืองระดับตำบลที่เป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจระดับบุคคลของตำบล^{๒๒}

๑๑) ประชาชนบางส่วนหนึ่งยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย ที่เป็นอาชีพหลักของครอบครัว การสนใจการเลือกตั้งสนใจการเลือกตั้งผู้นำชุมชน อาทิ การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะยังมีการซื้อสิทธิ-ขายเสียง ที่ประชาชนยังได้รับประโยชน์เฉพาะหน้าจากการเลือกตั้ง^{๒๓}

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมือง ได้แก่ เศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่จะช่วยผลักดันให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง หากเศรษฐกิจมีความมั่งคั่งย่อมส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงระบบการเมือง เพราะการประกอบอาชีพของประชาชนในตำบล มีการเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมมากขึ้น ผลักดันให้ประชาชนมีความสนใจการเมือง แต่สภาพครอบครัว รายรับ-รายจ่ายในแต่ละวัน-แต่ละเดือน คือ ปากท้องของประชาชน จึงตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างมาก เศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่ตำบล สัมพันธ์ต่อความสนใจทางการเมืองอยู่บ้าง คือ หากมีฐานะทางการเงินดีความสนใจต่อการเมืองก็พอดีบ้าง ได้รับการยอมรับจากผู้นำทางการเมืองภายในตำบล ซึ่งมีการซื้อสิทธิ-ขายเสียง ที่ประชาชนยังได้รับประโยชน์เฉพาะหน้าจากการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามส่วนหนึ่งเห็นว่า เศรษฐกิจไม่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน เพราะประชาชนยังยึดติดอาชีพตามบรรพบุรุษ

^{๒๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๒๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๒๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลนาวัง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

๓. อิทธิพลทางการเมืองมีความเกี่ยวข้องข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) อิทธิพลทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการพัฒนาการเป็นพลเมืองที่ดีในระบบประชาธิปไตย ระบบพวกพ้องและระบบอุปถัมภ์จะส่งผลให้ประชาชนรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองลดลง^{๒๔}

๒) อิทธิพลทางการเมืองมีผลต่อทางการเมืองเป็นอย่างสูง เพราะผู้มีอิทธิพลจะได้รับการยอมรับจากประชาชน ให้ได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนทางการเมือง ซึ่งเป็นอำนาจแฝงที่ควบคุมกลไกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชน^{๒๕}

๓) ปัจจุบันอิทธิพลทางการเมืองมีส่วนทำให้การปกครองแบบประชาธิปไตยลดหายไป เหตุผลเพราะว่า ผู้คนที่มีอำนาจยอมนำอำนาจมาปกครอง ที่บางครั้งเป็นไปตามกฎหมาย แต่บางครั้งขัดต่อกฎหมาย ซึ่งกลไกรับไม่สามารถตรวจได้ว่าละเมิดอย่างไร ประชาชนรับรู้ได้ว่าเป็นอิทธิพลที่เกิดจากอำนาจทางการเมืองท้องถิ่น^{๒๖}

๔) อิทธิพลทางการเมืองมิได้ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง ประชาชนเข้าใจประชาธิปไตยมากขึ้น และใช้สิทธิเป็นของตนเองตามที่กฎหมายกำหนด อำนาจนอกกฎหมายถือว่าละเมิดประชาชนและไม่สร้างผลดีต่อการพัฒนาระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น^{๒๗}

๕) เห็นว่าอิทธิพลทางการเมืองมีผลต่อทางการเมืองอย่างมาก เนื่องจาก *การเมืองในระบบประชาธิปไตยยังมีอำนาจซึ่งแฝงอยู่ในบุคคลหรือรัฐ* ซึ่งสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์ หรือ

^{๒๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๒๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๒๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๒๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

คล้ายตาม หรือทำตามอำนาจที่ตัวเองต้องการนั้นๆ ได้อยู่ ก็อาจจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยได้อย่างมาก^{๒๘}

๖) อิทธิพลทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ดีในระบบประชาธิปไตย ก็คือว่าประชาชนมีส่วนในการทำประชาพิจารณ์การพัฒนา อาทิ การขยายถนน ไฟฟ้า ประปา และแผนพัฒนาภายในตำบลที่เป็นความต้องการของประชาชน^{๒๙}

๗) ประชาชนที่อยู่อาศัยในสังคมเดียวกัน การเมืองการปกครองจึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และผลประโยชน์ที่ผู้นำท้องถิ่นจะได้จากอำนาจ ตำแหน่ง หน้าที่ ทั้งนี้ประชาชนเองก็ได้รับความปลอดภัย และการพัฒนาตามที่ชุมชนต้องการจากองค์การบริหารส่วนตำบล หากเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องต่อหลักการประชาธิปไตย ถือว่าเป็นกลไกหนึ่งในการเรียนรู้พัฒนาระบอบประชาธิปไตยร่วมกัน^{๓๐}

๘) อิทธิพลทางการเมืองส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลประชาชนมีส่วนได้ส่วนเสียที่เห็นได้ชัด บทบาทผู้นำหรือผู้บริหารท้องถิ่นย่อมต้องการแสดงออกต่อชุมชนซึ่งเป็นเวทีการเมืองระดับเล็ก ซึ่งสัมพันธ์กับพื้นฐานความดี ความกว้างขวาง ความเป็นที่รู้จักในบริบทของการเมือง จึงเกี่ยวข้องเชิงอิทธิพลทางการเมืองอย่างแน่นอนในบริบทเชิงพื้นที่ ระดับเขตองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นเป็นการโน้มน้าวและจูงใจประชาชน^{๓๑}

๙) ผู้นำทางการเมืองมีอิทธิพลต่อประชาชนอย่างมาก เนื่องจากประชาชนเองก็ยอมรับฐานะทางอำนาจของผู้นำ จึงถือว่ามีความสัมพันธ์เชิงยอมรับอำนาจของผู้นำการในตำบล ซึ่งเป็นสิ่งที่พบเห็นได้สังคมไทย และสังคมระดับชุมชนภายในเขตตำบลนี้^{๓๒}

^{๒๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๙, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๒๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๓๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาขี้ หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๓๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๓๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

๑๐) อิทธิพลทางการเมืองของเขตตำบลนาวังไม่มากเท่าไร แต่กระแสการเลือกตั้งระดับชาติที่จะถึงนี้ ประชาชนตื่นตัวมากขึ้นซึ่งอาจสัมพันธ์ต่อภาวะเศรษฐกิจ ที่สำคัญอามิตสิญ์จางยังคงเป็นส่วนกระตุ้นหนึ่งที่ประชาชนสนใจ เพราะคู่แข่งทางการเมืองลงพื้นที่ชุมชนจำนวนมาก^{๓๓}

สรุปได้ว่า อิทธิพลทางการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมือง ได้แก่ อิทธิพลทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาการเป็นพลเมืองที่ดีในระบบประชาธิปไตย ระบบพวกพ้องและระบบอุปถัมภ์ ทำให้ประชาชนรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองลดลง สะท้อนว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยระดับตำบลอ่อนแอ ผู้มีอิทธิพลจะได้รับการยอมรับจากประชาชน ให้ได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนทางการเมือง เนื่องจากประชาชนเองก็ยอมรับฐานะทางอำนาจของผู้นำ *การเมืองในระบบประชาธิปไตยยังมีอำนาจซึ่งแฝงอยู่ในบุคคลหรือรัฐ* ทั้งนี้ อิทธิพลทางการเมืองอาจไม่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองเสมอไป เพราะประชาชนเข้าใจประชาธิปไตยมากขึ้น และใช้สิทธิเป็นของตนเองตามที่กฎหมายกำหนดที่อยู่อาศัยในสังคมเดียวกัน

ตารางที่ ๔.๖ สรุปการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี^{๓๔}

**การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี**

ด้านสังคม	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านอิทธิพลทางการเมือง
-สังคมมีความตื่นตัวกับการเมืองในระบบประชาธิปไตย เนื่องจากสังคมและการเมืองเป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกัน มีการวิเคราะห์ผู้สมัครรับเลือกตั้ง อภิปรายนโยบายพรรคการเมืองที่สามารถพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้น	-เศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่จะช่วยผลักดันให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง หากเศรษฐกิจมีความมั่งคั่งย่อมส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงระบบการเมือง	-อิทธิพลทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาการเป็นพลเมืองที่ดีในระบบประชาธิปไตย -ระบบพวกพ้องและระบบอุปถัมภ์ ทำให้ประชาชนรับรู้สิทธิและหน้าที่ของตนเองลดลง

^{๓๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวัง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

^{๓๔} สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

ด้านสังคม	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านอิทธิพลทางการเมือง
<p>มีความตื่นตัวดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อให้คนตีมาพัฒนาบ้านเมือง และแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน มีการรับรู้เรื่องการเมืองในระบบประชาธิปไตย มีการตื่นตัวทางการเมืองในพื้นที่ตำบลพอสมควร เพราะสังคมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีต คนรุ่นใหม่มีความคิดใหม่ที่ถือมิติใหม่การเมืองท้องถิ่น</p> <p>-ประชาชนในชุมชนสนใจการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน การเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งสัมพันธ์กับแรงจูงใจของการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง อาทิ เครือญาติ การแลกเปลี่ยนอิทธิพลของผู้นำทางสังคมที่ชุมชนยอมรับ ซึ่งบางคนลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อประกอบธุรกิจ เพื่อต่อยอดธุรกิจ เพื่อสร้างการยอมรับให้ตนเอง (อำนาจบารมี) และเพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน</p>	<p>- การประกอบอาชีพของประชาชนในตำบล มีการเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมมากขึ้น ผลักดันให้ประชาชนมีความสนใจการเมือง</p> <p>-สภาพครอบครัว รายรับ-รายจ่ายในแต่ละวัน-แต่ละเดือน คือ ปากท้องของประชาชน จึงตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างมาก</p> <p>-เศรษฐกิจไม่มีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน เพราะประชาชนยังยึดติดอาชีพตามบรรพบุรุษ</p> <p>-ยังมีการซื้อสิทธิ-ขายเสียง ที่ประชาชนยังได้รับประโยชน์ เฉพาะหน้าจากการเลือกตั้ง</p>	<p>-การปกครองแบบประชาธิปไตย ระดับตำบลอ่อนแอ ผู้มีอิทธิพล จะได้รับการยอมรับจากประชาชน ให้ได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนทางการเมือง เนื่องจาก</p> <p>การเมืองในระบบประชาธิปไตยยังมีอำนาจซึ่งแฝงอยู่ในบุคคลหรือรัฐ</p> <p>-อิทธิพลทางการเมืองอาจไม่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองเสมอไป เพราะประชาชนเข้าใจประชาธิปไตยมากขึ้น และใช้สิทธิเป็นของตนเองตามที่กฎหมายกำหนดที่อยู่อาศัยในสังคมเดียวกัน</p> <p>-ประชาชนเองก็ยอมรับฐานะทางอำนาจของผู้นำ</p>

๔.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยแยกเป็นเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

๔.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม

(n=๓๐๔)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย	๓.๗๕	.๖๔๙	มาก
๒. ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนมาก	๓.๖๙	.๗๓๒	มาก
๓. ด้านความยุติธรรม	๓.๗๗	.๖๖๙	มาก
๔. ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่	๓.๘๐	.๖๐๒	มาก
๕. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๓.๗๕	.๖๐๗	มาก
ภาพรวม	๓.๗๕	.๖๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = .๖๕๑) เมื่อพิจารณาด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ($\bar{X} = ๓.๘๐$, S.D. = .๖๐๒) ด้านความยุติธรรม ($\bar{X} = ๓.๗๗$, S.D. = .๖๖๙) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = .๖๐๗) ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = .๖๔๙) ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนมาก ($\bar{X} = ๓.๖๙$, S.D. = .๗๓๒) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายชื่อ

(n=๓๐๔)

ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสังคมไทย	๓.๗๘	.๙๐๑	มาก
๒. ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย	๓.๗๗	.๗๘๔	มาก
๓. เสรีภาพของบุคคลเป็นสิทธิโดยธรรมชาติไม่มีใครสามารถละเมิดได้	๓.๗๑	.๘๗๙	มาก
ภาพรวม	๓.๗๕	.๖๔๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายชื่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = .๖๔๙) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสังคมไทย ($\bar{X} = ๓.๗๘$, S.D. = .๙๐๑) ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = ๓.๗๗$, S.D. = .๗๘๔) และเสรีภาพของบุคคลเป็นสิทธิโดยธรรมชาติไม่มีใครสามารถละเมิดได้ ($\bar{X} = ๓.๗๑$, S.D. = .๘๗๙) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการเคารพสิทธิเสียงส่วนมาก จำแนกเป็นรายชื่อ

(n=๓๐๔)

ด้านการเคารพสิทธิเสียงส่วนมาก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. หลักการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมากใช้ได้ในทุกกรณี	๓.๕๓	.๘๗๐	มาก
๒. การตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย	๓.๗๖	.๘๕๘	มาก
๓. การตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่ใช่ลักษณะของพวกมากลากไป	๓.๘๑	.๘๗๔	มาก
ภาพรวม	๓.๖๙	.๗๓๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการเคารพสิทธิเสียงส่วนมาก จำแนกเป็นรายชื่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๙$, S.D. = .๗๓๒) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่ใช่ลักษณะของพวกมากลากไป ($\bar{X} = ๓.๘๑$, S.D. = .๘๗๔) การตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย ($\bar{X} = ๓.๗๖$, S.D. = .๘๕๘) และหลักการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมากใช้ได้ในทุกกรณี ($\bar{X} = ๓.๕๓$, S.D. = .๘๗๐) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านความยุติธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ

(n=๓๐๔)

ด้านความยุติธรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การตกลงแก้ไขปัญหากันอย่างสันติวิธีเป็นวิธีการที่ยุติธรรม	๓.๗๘	.๘๕๑	มาก
๒. ความยุติธรรมจะมีได้บุคคลต้องเคารพกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้	๓.๗๕	.๘๐๒	มาก
๓. ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการมองประเด็นต่างๆ โดยปราศจากอคติ ลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง	๓.๗๙	.๘๑๕	มาก
ภาพรวม	๓.๗๗	.๖๖๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านความยุติธรรม จำแนกเป็นรายชื่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๗$, S.D. = .๖๖๙) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการมองประเด็นต่างๆ โดยปราศจากอคติ ลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง ($\bar{X} = ๓.๗๙$, S.D. = .๘๑๕) การตกลงแก้ไขปัญหากันอย่างสันติวิธีเป็นวิธีการที่ยุติธรรม ($\bar{X} = ๓.๗๘$, S.D. = .๘๕๑) และความยุติธรรมจะมีได้บุคคลต้องเคารพกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = .๘๐๒) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี **ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่** จำแนกเป็นรายข้อ

(n=๓๐๔)

ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม	๓.๘๖	.๗๗๘	มาก
๒. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ	๓.๗๙	.๘๓๒	มาก
๓. การไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ	๓.๗๖	.๘๔๐	มาก
ภาพรวม	๓.๘๐	.๖๐๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี **ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่** จำแนกเป็นรายข้อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๐$, S.D. = .๖๐๒) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม ($\bar{X} = ๓.๘๖$, S.D. = .๗๗๘) การไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ($\bar{X} = ๓.๗๙$, S.D. = .๘๓๒) และการไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ ($\bar{X} = ๓.๗๖$, S.D. = .๘๔๐) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกเป็นรายข้อ

(n=๓๐๔)

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น	๓.๖๙	.๗๙๖	มาก
๒. การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง	๓.๗๙	.๗๕๕	มาก
๓. การมีส่วนในการกระตุ้นหรือชักชวนให้สมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	๓.๗๗	.๘๖๙	มาก
ภาพรวม	๓.๗๕	.๖๐๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกเป็นรายข้อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๗๕, S.D. = .๖๐๗) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง ($\bar{X}$ = ๓.๗๙, S.D. = .๗๕๕) การมีส่วนในการกระตุ้นหรือชักชวนให้สมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ($\bar{X}$ = ๓.๗๗, S.D. = .๘๖๙) และการเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ($\bar{X}$ = ๓.๖๙, S.D. = .๗๙๖) ตามลำดับ

๔.๒.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis: MRA) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม ๑ ตัว เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนายหรือพยากรณ์หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ โดยกำหนดให้ตัวแปรตามเป็นรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีและตัวแปรต้นเป็นปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีโดยเริ่มจากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาว่าตัวแปรที่นำมาศึกษาเป็นอิสระต่อกันหรือไม่ และใช้ตรวจสอบหรือทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เพื่อใช้ในการพิจารณาถึงปัญหาที่อาจเกิดจากการผันแปรกันเกินไป (Multi collinear) โดยกำหนดค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรไม่เกิน ๐.๘ และผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ของตัวแปร ดังนี้

X_1 = ด้านการศรัทธาในระบบประชาธิปไตย

X_2 = ด้านการเคารพสิทธิเสียงส่วนมาก

X_3 = ด้านความยุติธรรม

X_4 = ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

X_5 = ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Y = รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ ๔.๑๓ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีที่มีผลต่อรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

		Correlations					
		Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
Y	Pearson Correlation	๑	-	-	-	-	-
X ₁	Pearson Correlation	.๔๗๑**	๑	-	-	-	-
X ₂	Pearson Correlation	.๔๓๖**	.๖๓๔**	๑	-	-	-
X ₃	Pearson Correlation	.๔๘๓**	.๕๘๓**	.๕๙๒**	๑	-	-
X ₄	Pearson Correlation	.๕๒๙**	.๔๒๑**	.๔๘๕**	.๕๖๒**	๑	-
X ₅	Pearson Correlation	.๖๑๕**	.๔๐๗**	.๔๕๕**	.๔๙๑**	.๕๙๙**	๑

*. Correlation is significant at the ๐.๐๕ level (๒-tailed).

**. Correlation is significant at the ๐.๐๑ level (๒-tailed).

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ปัจจัยด้านการศรัทธาในระบบประชาธิปไตย (X₁) ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X₂) ด้านความยุติธรรม (X₃) ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X₄) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X₅) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

โดยที่ตัวแปรปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X₅) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .๖๑๕$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑

ปัจจัยด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X₄) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .๕๒๙$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑

ปัจจัยด้านความยุติธรรม (X_3) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .453$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปัจจัยด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (X_1) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .471$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปัจจัยด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X_2) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .436$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีค่าสหสัมพันธ์ไม่เกิน ๐.๘ แสดงว่า ตัวแปรมีความอิสระต่อกัน ทำให้ไม่เกิดปัญหาที่ทำให้เกิด Multicollinearity หรือการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากซึ่งจะมีผลกระทบทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) สูงเกินความเป็นจริง สำหรับกรณีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและวิธีการ

Variables Entered/Removed			
Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
๑	X_5, X_1, X_4, X_3, X_2	.	Enter

a. All requested variables entered.

จากตารางที่ ๔.๑๔ เป็นส่วนแสดงตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X_5) ปัจจัยด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (X_1) ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X_4) ด้านความยุติธรรม (X_3) ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X_2) ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรโดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Enter)

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงการตรวจสอบสมมติฐาน

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
๑	Regression	๓๑.๔๒๖	๕	๖.๒๘๕	๕๑.๖๓๔	.๐๐๐
	Residual	๓๖.๒๗๔	๒๙๘	.๑๒๒		
	Total	๖๗.๗๐๐	๓๐๓			
a. Dependent Variable: X ₅ , X ₁ , X ₄ , X ₃ , X ₂						
b. Predictors: (Constant), Y						

จากตาราง ๔.๑๕ เป็นการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระทุกตัว ได้แก่ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X₅) ปัจจัยด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (X₁) ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X₄) ด้านความยุติธรรม (X₃) ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X₂) มีอิทธิพลหรือมีตัวแปรอิสระอย่างน้อย ๑ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) โดยค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ F-test และกำหนดสมมติฐานการทดสอบ ดังนี้

H₀: ตัวแปรอิสระทุกตัว (X₁, X₂, X₃, X₄, X₅) ไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Y)

H₁: ตัวแปรอิสระอย่างน้อย ๑ ตัว (X₁ หรือ X₂ หรือ X₃ หรือ X₄ หรือ X₅) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Y)

จากตาราง ได้ค่าสถิติทดสอบ F = 51.634 Sig. = 0.000 ซึ่ง Sig. = 0.000 < 0.05 แสดงว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ (sig F < .05) จึงปฏิเสธสมมติฐานศูนย์ (H₀) หมายถึง มีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว (X₁ หรือ X₂ หรือ X₃ หรือ X₄ หรือ X₅) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงความเหมาะสมของสมการถดถอย

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
๑	.๖๘๑ ^a	.๔๖๔	.๔๕๕	.๓๔๘๘๙

a. Predictors: (Constant), X₅, X₁, X₄, X₃, X₂

จากตารางที่ ๔.๑๖ แสดงความเหมาะสมของสมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation: R) ได้รูปแบบมาทั้งหมด ๑ รูปแบบ โดยขั้นตอนการวิเคราะห์ คือ นำตัวแปรพยากรณ์เข้าไปในสมการทุกตัว ได้ค่า R = .681 ค่า R² = .464 ค่า R² change = .455 อธิบายได้ว่าชุดตัวแปรพยากรณ์ (X₁, X₂, X₃, X₄, X₅) สามารถพยากรณ์ตัวแปรรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) ได้ร้อยละ ๔๖.๔ ส่วนอีกร้อยละ ๕๓.๖ จะเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในชุดตัวแปรพยากรณ์

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัวและค่าสถิติ t

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
๑	(Constant)	๑.๒๘๐	.๑๖๑		๗.๙๓๗	.๐๐๐
	X ₁	.๑๓๖	.๐๔๓	.๑๘๓	๓.๑๔๑	.๐๐๒
	X ₂	๘.๘๘๘E-๕	.๐๔๔	.๐๐๐	.๐๐๒	.๙๙๘
	X ₃	.๐๗๘	.๐๔๕	.๑๐๕	๑.๗๔๐	.๐๘๓
	X ₄	.๑๒๓	.๐๔๖	.๑๕๖	๒.๖๗๙	.๐๐๘
	X ₅	.๓๒๑	.๐๔๕	.๓๙๖	๗.๑๘๗	.๐๐๐

a. Dependent Variable: Y

จากตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัวและค่าสถิติ t แสดงว่าปัจจัยด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (X_1) มีค่า $t = ๓.๑๔๑$, Sig. = ๐.๐๐๒ ซึ่งค่า Sig. < ๐.๐๕ แสดงว่า ปัจจัยด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (X_1) มีอิทธิพลในการพยากรณ์หรือทำนาย รูปแบบการพัฒนาการตั้งตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) ปัจจัยด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X_2) มีค่า $t = .๐๐๒$, Sig. = ๐.๐๐๒ ซึ่งค่า Sig. < ๐.๐๕ แสดงว่า ปัจจัยด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X_2) ไม่มีอิทธิพลในการพยากรณ์หรือทำนาย รูปแบบการพัฒนาการตั้งตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) ปัจจัยด้านความยุติธรรม (X_3) มีค่า $t = ๑.๗๔๐$, Sig. = .๐๘๓ ซึ่งค่า Sig. < ๐.๐๕ แสดงว่า ปัจจัยด้านความยุติธรรม (X_3) ไม่มีอิทธิพลในการพยากรณ์หรือทำนาย รูปแบบการพัฒนาการตั้งตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) ปัจจัยด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X_4) มีค่า $t = ๒.๖๗๙$, Sig. = .๐๐๘ ซึ่งค่า Sig. < ๐.๐๕ แสดงว่า ปัจจัยด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X_4) มีอิทธิพลในการพยากรณ์หรือทำนาย รูปแบบการพัฒนาการตั้งตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X_5) มีค่า $t = ๗.๑๘๗$, Sig. = .๐๐๐ ซึ่งค่า Sig. < ๐.๐๑ แสดงว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X_5) มีอิทธิพลในการพยากรณ์หรือทำนาย รูปแบบการพัฒนาการตั้งตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y)

ผลการวิเคราะห์ในส่วนแสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ซึ่งมีความสำคัญมากในการนำไปสร้างสมการพยากรณ์ ซึ่งถือเป็นวัตถุประสงค์หลักของการวิเคราะห์การถดถอย จากผลการวิเคราะห์จะทำให้สมการทั้งในรูปคะแนนดิบ Unstandardized Coefficients และคะแนนมาตรฐาน Standardized Coefficients จากตัวอย่างได้สมการจากรูปแบบทั้งหมดได้ ๒ รูปแบบ จากค่าที่โปรแกรมคำนวณมาให้ดังนี้ คือ

สมการรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients) หรือ ค่าความจริง คือ

$$Y = \text{ค่าคงที่} + B_1(X_1) + B_2(X_2) + B_3(X_3) + B_4(X_4) + B_5(X_5)$$

$$Y = ๑.๒๘๐ + .๑๓๖ (X_1) + .๘๘๘E-๕ (X_2) + .๐๗๘ (X_3) + .๑๒๓ (X_4) + .๓๒๑(X_5)$$

สมการรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients) คือ

$$Y = B_1 (X_1) + B_2(X_2) + B_3(X_3) + B_4(X_4) + B_5(X_5)$$

$$Y = .๑๘๓x_1 + .๐๐๐ x_2 + .๑๐๕x_3 + .๑๕๖ x_4 + .๓๙๖ x_5$$

สรุป ปัจจัยด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (X_1) ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X_2) ด้านความยุติธรรม (X_3) ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X_4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X_5) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) ได้ร้อยละ ๔๖.๔ ส่วนอีกร้อยละ ๕๓.๖

การวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise
ระหว่างการเดินทางการเมือง และรูปแบบการพัฒนากการตั้งตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ตารางที่ ๔.๑๘ การวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise ระหว่างการเดินทางการเมือง และรูปแบบการพัฒนากการตั้งตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค	b	S.E.B	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.813	.182		9.948	.000
X ₁₍₁₎ = ด้านสังคม	.144	.050	.179	2.896	.004
X ₁₍₂₎ = ด้านเศรษฐกิจ	.192	.044	.251	4.379	.000
X ₁₍₃₎ = ด้านอิทธิพลทางการเมือง	.178	.045	.235	3.950	.000
R = .540 ; R Square (R2) = .291 ; Adjust R Square (AR2) = .284 ; Std. Error of the Estimate (S.E.) = .400 ; F = 41.136 ; Sig. = .004					

Dependent Variable : Y

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ผลการวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise ระหว่างการตื่นตัวทางการเมือง และรูปแบบการพัฒนาการเมือง การเมืองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และด้านอิทธิพลทางการเมือง มีความสัมพันธ์แบบพหุคูณ กับ รูปแบบการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 (Sig) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เป็น .540 (R) และสามารถพยากรณ์รูปแบบการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้ร้อยละ 29.1 (R Square) มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .40 (Std. Error of the Estimate)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่า ด้านเศรษฐกิจ สามารถพยากรณ์รูปแบบการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้สูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ เท่ากับ 0.000 (Sig) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .192 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .251 รองลงมาคือ ด้านอิทธิพลทางการเมือง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ เท่ากับ 0.000 (Sig) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .178 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .235 และน้อยสุด คือ ด้านสังคม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ เท่ากับ 0.004 (Sig) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .144 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .179

สมการพยากรณ์รูปแบบการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย สามารถแสดงในรูปคะแนนดิบเป็นดังนี้

$$Y = 1.813 + 0.144X_{11} + 0.192X_{12} + 0.178X_{13}$$

สรุปได้ว่า ตัวแปรปัจจัยการตื่นตัวทางการเมือง ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาการเมือง การเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด

การวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise
ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ตารางที่ ๔.๑๙ การวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัว	b	S.E.B	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.898	.143		13.313	.000
X ₂₍₁₎ = การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย	.167	.036	.225	4.685	.000
X ₂₍₄₎ = การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่	.149	.043	.188	3.438	.000
X ₂₍₅₎ = การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.334	.044	.412	84.649	.001
R = .677 ; R Square (R2) = .458 ; Adjust R Square (AR2) = .453 ; Std. Error of the Estimate (S.E.) = .350 ; F = 84.649 ; Sig. = .001					

Dependent Variable : Y

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ผลการวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พบว่า ปัจจัยการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์แบบพหุคูณ กับ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (Sig) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เป็น .677 (R) และและสามารถพยากรณ์รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้ร้อยละ 45.8 (R Square) มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .453 (Std. Error of the Estimate)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถพยากรณ์รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้สูงสุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ เท่ากับ 0.001 (Sig) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .334 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .412 รองลงมา คือ การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ เท่ากับ 0.000 (Sig) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .167 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .225 และน้อยสุด คือ การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับ เท่ากับ 0.000 (Sig) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ .149 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .188

สมการพยากรณ์รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย สามารถแสดงในรูปคะแนนดิบเป็นดังนี้

$$Y = 1.898 + 0.167X_{21} + 0.149X_{24} + 0.334X_{25}$$

สรุปได้ว่า ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย คือ สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด

๔.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑. การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) การศรัทธาส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หากประชาชนเชื่อมั่นศรัทธาว่า ระบบประชาธิปไตยมาจากประชาชนแล้ว ประชาชนจะมีจิตสำนึกที่ดีในความเป็นประชาธิปไตย รู้ถึงสิทธิและตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง^{๓๕}

๒) การศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ดี แต่บางครั้งการเมืองไม่ได้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้ลดความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยลง เพราะผู้มีอำนาจทำให้กลไกตามระบอบประชาธิปไตยเปลี่ยนไป ประชาชนจึงไม่ได้รับประโยชน์จากกระบวนการนี้เท่าที่ควร^{๓๖}

๓) การขับเคลื่อนประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นเป็นการสืบทอดกันทางวงศ์ตระกูล ถือเป็นปัญหาหนึ่งที่ไม่สามารถส่งเสริมความน่าเชื่อถือต่อประชาชน เกิดการรับรู้ว่าเป็นเครื่องมือของผู้อำนาจในท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล จึงขาดความเชื่อต่อระบอบประชาธิปไตย^{๓๗}

๔) ประชาชนมีความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น จึงสนใจการเมืองมากขึ้น และรู้จักคิดวิเคราะห์มากขึ้น เพราะประชาธิปไตยได้ให้โอกาสต่อทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น เมื่อพัฒนาไปตามที่ชุมชนต้องการ จึงถือว่าประชาธิปไตยส่งเสริมความสนใจด้านการเมืองตลอดมา ซึ่งประชาชนก็ได้รับประโยชน์จากการปกครองระบอบนี้^{๓๘}

๕) เห็นว่าประชาชนไม่ค่อยศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยในตอนนี้เท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่สามารถเข้าถึงความโปร่งใสใดๆ ได้อย่างแท้จริง จึงขาดความเชื่อมั่นในวิธีการนี้ เพราะประชาชนไม่สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้นำชุมชนได้^{๓๙}

^{๓๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๓๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๓๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาวิ้ว, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๓๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๓๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๙, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๖) ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคของประชาชน ทุกคนมีสิทธิในความเป็นประชาธิปไตย มีสิทธิเห็นด้วย และต้องให้ประชาชนทุกระดับชั้นพัฒนาการตื่นตัว โดยไม่แบ่งชั้นและแตกแยกระหว่างกลุ่มผู้นำกับประชาชนในพื้นที่^{๔๐}

๗) ตนเห็นว่าแม้จะเกิดอะไรขึ้นต่อวิธีการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยก็ตาม ที่อาจเกิดจากการนำผลประโยชน์ส่วนตัวและกลุ่มมาผูกมัดกับ ระบบประชาธิปไตยก็ตาม แต่นั่นถือว่าเป็นปัญหาอุปสรรคของระบอบการปกครองนี้ อย่างไรก็ตาม ระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยนี้ ต้องได้รับการจรรโลงรักษาไว้ให้ในสังคมไทยต่อไป^{๔๑}

๘) ประชาธิปไตยช่วยให้ปัจเจกบุคคลมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต เป็นระบบที่เป็นธรรมปรากฏชัดมากที่สุด ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิ เสรีภาพ อำนาจ และหน้าที่ของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นระบอบที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่และประเทศชาติ^{๔๒}

๙) การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยเป็นปัจจัยหลัก ที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบล เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยเป็นอนุการณ์การเมืองของประเทศ ที่ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว ให้ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามโดยหน้าที่ การเกี่ยวข้องทางการเมืองของประชาชนเป็นไปตามระดับ คือ การเมืองระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของประเทศที่เป็นประชาธิปไตย^{๔๓}

๑๐) ควรส่งเสริมการศึกษาให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย อาทิ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอย่างไร ใช้อำนาจนี้เมื่อไหร่ สิทธิของบุคคลมีขอบเขตแค่ไหน หน้าที่ของบุคคลประกอบด้วยอะไรบ้าง เป็นต้น และที่สำคัญประชาชนได้รับผลประโยชน์จากรบอบประชาธิปไตยอย่างไร ประเด็นเหล่านี้ต่างหากเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ส่งผลให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองในตำบล ซึ่งเป็น

^{๔๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๔๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาขุ่น หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๔๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๔๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

รูปธรรมมากกว่าสร้างศรัทธาความเชื่อต่อประชาธิปไตย อันเป็นแนวทางเชิงนามธรรมที่สะท้อนความเป็นจริง และความต้องการของประชาชนได้ยาก^{๔๔}

สรุปได้ว่า การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองได้แก่ ระบอบประชาธิปไตยเป็นอนุการณ์การเมืองของประเทศ ที่ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว ให้ประชาชนทุกคนต้องปฏิบัติตามโดยหน้าที่ การศรัทธาส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ประชาชนมีความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น ประชาธิปไตยช่วยให้ปัจเจกบุคคลมีเหตุผลในการดำเนินชีวิตที่ดี สร้างความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคของประชาชน ทุกคนมีสิทธิในความเป็นประชาธิปไตย มีสิทธิเห็นด้วย และต้องให้ประชาชนทุกระดับชั้นพัฒนาการตื่นตัว ทั้งนี้ บางครั้งการเมืองไม่ได้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยการขับเคลื่อนประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นเป็นการสืบทอดทางวงศ์ตระกูล ถือเป็นปัญหาหนึ่งที่ไม่สามารถส่งเสริมความน่าเชื่อถือต่อประชาชน ประชาชนจึงไม่ศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยในตอนนี้ เนื่องจากยังไม่สามารถเข้าถึงความโปร่งใสได้อย่างแท้จริง ทั้ง ควรส่งเสริมการศึกษาให้สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย อาทิ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอย่างไร ใช้อำนาจนี้เมื่อไหร่ สิทธิของบุคคลมีขอบเขตแค่ไหน หน้าที่ของบุคคลประกอบด้วยอะไรบ้าง เป็นต้น และที่สำคัญประชาชนได้รับผลประโยชน์จากรบอบประชาธิปไตยอย่างไร

๒. การเคารพมติเสียงส่วนมากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) การเคารพมติเสียงส่วนมากส่งผลให้ผู้ได้รับเสียงส่วนมาก มีอิทธิพลต่อทางการเมือง ประชาชนจึงมีความเคารพต่อผู้ที่ได้รับมติเสียงข้างมาก เพราะมั่นใจว่าจะสามารถพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีให้ดีขึ้นได้^{๔๕}

๒) การเคารพมติเสียงส่วนมากมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง คือ เกิดความเสมอภาคกันมากขึ้น แต่ก็ต้องเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อยด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการเคารพความคิดเห็นของประชาชนภายใต้ระบบประชาธิปไตย^{๔๖}

^{๔๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๔๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๔๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๓) ตนเห็นว่า “เสียงส่วนมากมิได้หมายถึงความถูกต้องเสมอไป เสียงส่วนมากทำให้ชุมชน *ล้มเหลวก็มี*” เหตุและผลต่างหากที่จะส่งผลกระทบต่อการเดินทางการเมือง มีควรสร้างความถูกต้องต่อการได้มาซึ่งเสียงข้างมาก ที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ไม่อิงผลประโยชน์ของผู้นำอย่างเดียว^{๔๗}

๔) การเคารพมติเสียงข้างมากเป็นปัจจัยที่จะทำให้การขับเคลื่อนและพัฒนาองค์กรในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน เกิดการยอมรับและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ หรือผู้แทนของประชาชนไม่ใช่ยึดโยงต่อผู้นำเท่านั้น^{๔๘}

๕) ตนเห็นว่าควรเคารพมติเสียงส่วนมาก เนื่องจากมติเสียงส่วนมากก็บ่งชี้ได้ถึงภาพรวมของสังคมนั้นๆ ได้ดีที่สุดใน เพราะเป็นความต้องการที่สะท้อนออกมาจากผู้แทนประชาชนหรือประชาชนในท้องถิ่น^{๔๙}

๖) ส่งผลให้ประชาชนรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเคารพซึ่งกันและกัน และร่วมกันพัฒนาองค์กรในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน ท้องถิ่นจะพัฒนาต่อไปได้ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยน และสรุปประเด็นความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นๆ เพราะความต้องการของประชาชนมีหลากหลาย จึงต้องอาศัยเสียงข้างมากเป็นเครื่องมือการตัดสินใจแนวทางการพัฒนาในท้องถิ่น^{๕๐}

๗) การเมืองต้องมีความเห็นชอบในการปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้เชิงนโยบาย ระบบเสียงข้างมากเป็นการเลือกที่จะนำความต้องการใดไปปฏิบัติ ซึ่งถือว่าเป็นหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย^{๕๑}

^{๔๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๔๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๔๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๙, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๕๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๕๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวัง หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕. เชื้อ

๘) ตนเห็นว่า เพราะอะไรระบบประชาธิปไตยยังต้องใช้เสียงข้างมาก ทั้งที่เป็นระบอบที่ดีอยู่แล้ว โดยหลักการสามารถปฏิบัติได้โดยปกติอยู่แล้ว จึงเห็นว่าเสียงข้างอาจขัดแย้งต่อระบอบประชาธิปไตย ซึ่งตนมองว่า ผู้นำอาจดำเนินการเรื่องนั้นๆ ได้เลย แต่ต้องไม่ละเมิดหลักการและกฎหมาย^{๕๒}

๙) เสียงข้างมากในท้องถิ่นอาจมีข้อเสียที่ประชาชนยอมรับโดย “ภาวะจำยอม” ไม่ได้ยอมรับ โดยความคิดเห็นที่ต้องนำมาปฏิบัติตาม เป็นความคิดเห็นเชิงต่อต้าน ขัดแย้งต่อความรู้สึกละเอียดที่ไม่เห็นด้วยต่อการปฏิบัติตามมติเสียงใหญ่นั้น^{๕๓}

๑๐) เสียงข้างมากเป็นมาตรฐานของหลักประชาธิปไตย จึงควรส่งเสริมด้วยการสร้างเข้าใจต่อประชาชน ให้ตระหนักถึงการออกมาใช้สิทธิต่าง ๆ ทางการเมืองในตำบล เพราะเมื่อการแสดงออกของคนส่วนมากกว่า ดำเนินการจึงต้องดำเนินการในแผนการนั้น ๆ แต่หากเสียงส่วนมากเสนอว่าไม่ควรดำเนินการในประเด็นนั้น ๆ ก็ถือเป็นอันยุติตามหลัก “มติเสียงข้างมาก”^{๕๔}

๑๑) ประชาชนส่วนใหญ่ยังเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย ยกตัวอย่างประชาชนหมู่ที่ ๙ ตำบลนาเวียงแห่งนี้ หากมีประเด็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะใช้ความสามัคคี ที่สัมพันธ์กับหลักประชาธิปไตยที่ต้องรับฟังทุกเสียง ที่สำคัญคือเสียงข้างน้อยว่า เพราะอะไรจึงเห็นอย่างนั้น และให้ชี้แจงถึงเหตุผลที่ต้องการตามที่เสนอนั้น อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติก็ยึดหลักเสียงข้างมาก^{๕๕}

สรุปได้ว่า การเคารพมติเสียงส่วนมากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง ได้แก่ การเคารพมติเสียงข้างมากเป็นปัจจัยที่จะทำให้การขับเคลื่อนและพัฒนาองค์กรในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากมติเสียงส่วนมากก็บังคับได้ถึงภาพรวมของสังคมนั้นๆ ได้ดีที่สุดในที่สุด ส่งผลให้ประชาชนรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเคารพซึ่งกันและกัน และร่วมกันพัฒนาองค์กรในท้องถิ่นตามระบบ อย่างไรก็ตามเสียงส่วนมากมิได้หมายถึงความถูกต้องเสมอไป เสียงส่วนมากทำให้ชุมชนล้มเหลวก็ปรากฏให้เห็นทั่วไป อนึ่ง ประเด็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะใช้ความสามัคคี ที่สัมพันธ์กับหลักประชาธิปไตยต้องรับฟังทุกเสียง ที่สำคัญคือเสียงข้างน้อย เพราะอะไรจึงเห็นอย่างนั้น และให้ชี้แจงถึงเหตุผลที่ต้องการตามที่เสนอนั้น

^{๕๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาเวียง, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๕๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๕๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๕๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาเวียง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

๓. ความยุติธรรมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) ความยุติธรรมแสดงออกถึงความเสมอภาคความเท่าเทียมกับของประชาชน ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิในความเป็นประชาชนคนไทย มีสิทธิเห็นด้วย สิทธิในการคิดด้าน และรัฐจะต้องให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง โดยไม่แบ่งแยกเพศ อายุ หรือชนชาติ^{๕๖}

๒) ความยุติธรรมมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก เพราะจะสามารถสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน ในการเลือกผู้แทนเข้าไปพัฒนาการเมืองของจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเมืองเขตตำบลซึ่งเป็นพื้นที่การปกครองแบบกระจายอำนาจระดับล่าง ที่อาศัยงบประมาณจากประชาชนในพื้นที่ในการพัฒนาด้วย จึงต้องจัดสรรงบประมาณให้เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย และทุกพื้นที่ภายในตำบลอย่างรอบด้าน^{๕๗}

๓) ความยุติธรรมมีผลต่อการปกครองทั้งสิ้น หากในตำบลปกครองด้วยความยุติธรรมตามกฎหมายแล้ว ก็จะมีผลให้เกิดความปกครองตามระบบประชาธิปไตยที่มั่นคง ประชาชนจะเชื่อมั่นในระบบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ที่ให้ความเสมอภาคต่อประชาชนและการพัฒนาในพื้นที่ได้อย่างครอบคลุมตามการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน^{๕๘}

๔) ยังมีอยู่ด้วยหรือความเป็นธรรมกับการเมืองยุคปัจจุบัน เป็นประเด็นที่ประชาชนตื่นตัวเฝ้าคั่นหานักการเมืองที่รู้จักความยุติธรรม เพราะที่ผ่านมาการเมืองทั้งระดับชาติและท้องถิ่น ขาดความยุติธรรมในการพัฒนาตามเจตนารมณ์ประชาธิปไตย^{๕๙}

^{๕๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๕๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๕๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๕๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๕) ตนเห็นว่าควรมีความยุติธรรมควรมีอยู่ทุกๆ ที่ของทุกๆ ระบบของการบริหารประเทศ ไม่ใช่การเมืองในระบบประชาธิปไตยเท่านั้น หากบุคคลและองค์กรตระหนักในความยุติธรรมแล้ว การพัฒนาท้องถิ่นนั้นๆ จะพัฒนามากกว่าที่เห็นในปัจจุบัน^{๖๐}

๖) ถ้าองค์กรมีความยุติธรรมแล้ว การเคารพมติส่วนใหญ่ก็จะส่งผลไปในทางเดียวกัน คือ การพัฒนาตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแน่นอน องค์กรบริหารส่วนตำบลควรสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นต่อพื้นที่^{๖๑}

๗) ความยุติธรรมขึ้นอยู่กับการยอมรับหรือการมีความเชื่อฟังผู้นำท้องถิ่น กล่าวคืออาจแฝงไปด้วยกลุ่มอำนาจหรือยอมรับอำนาจผู้บริหาร ที่สามารถจัดสรรความต้อวการให้ประชาชนในพื้นที่ได้ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนการยอมรับผู้นำหรือกลุ่มประชาชนเฉพาะกลุ่ม^{๖๒}

๘) ตนเห็นว่าเหตุการณ์ทางการเมืองในท้องถิ่นปัจจุบันมีความรุนแรง การใช้ประชาธิปไตยเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของผู้มีอำนาจ ความยุติธรรมจึงเริ่มเสื่อมลงมาจากที่ประชาชนรับรู้ระบอบนี้อาจมีช่องทางปฏิบัติที่ขัดแย้งต่อความยุติธรรม^{๖๓}

๙) ท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความยุติธรรมตามหลักการ ที่ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้ขับเคลื่อนไปพร้อมกับประชาธิปไตยขององค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งโดยนัย “ความยุติธรรม” นี้มีสภาพสูงกว่าระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ ที่ปฏิบัติตามหลักความถูกต้องเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ไม่ได้ยึดที่ตัวบุคคลว่ามีศักยภาพที่สามารถปฏิบัติได้หรือไม่ ทั้งโดยตำแหน่งและการยอมรับอำนาจในท้องถิ่น^{๖๔}

^{๖๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๙, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๖๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๖๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาขี้เฒ่า หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๖๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาขี้เฒ่า, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๖๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

๑๐) ความยุติธรรมไม่ควรมีการแบ่งแยกการบังคับใช้กฎหมาย ต้องการมีความเด็ดขาดในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งต้องเริ่มที่ผู้มีอำนาจบังคับใช้กฎหมาย และผู้ปฏิบัติตามกฎหมายทุกระดับ โดยพื้นฐานที่ว่า ประชาชนทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมาย^{๖๕}

๑๑) ความยุติธรรมจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างประชาธิปไตยให้มั่นคง ทั้งนี้ ความยุติธรรมขึ้นอยู่กับผู้นำด้วยว่า จะแสดงออกให้ชาวบ้านรับรู้และได้รับความยุติธรรมเชิงรูปธรรมอย่างไร อาทิ การตัดสินปัญหาภายในชุมชน ผู้นำบางอาจตัดสินเข้าข้างญาติ ผู้นำบางคนตัดตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นการแสดงออกที่เป็นรูปธรรมต่อประชาชน โดยไม่เลือกปฏิบัติกับประชาชนภายในชุมชน^{๖๖}

สรุปได้ว่า ความยุติธรรมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง ได้แก่ ความยุติธรรมแสดงออกถึงความเสมอภาค ความเท่าเทียมของประชาชน ย่อมมีสิทธิในความเป็นประชาชนคนไทย มีสิทธิเห็นด้วย สิทธิมีสิทธิคัดค้าน ซึ่งสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน ในการเลือกผู้แทนเข้าไปพัฒนาการเมืองของจังหวัด ส่งผลให้เกิดความปกครองตามระบบประชาธิปไตยที่มั่นคง จึงควรมีความยุติธรรมทุกระบบ การบริหารประเทศ ไม่ใช่การเมืองในระบบประชาธิปไตยเท่านั้น ทั้งนี้ ความยุติธรรมอาจขึ้นอยู่กับการยอมรับหรือการมีความเชื่อฟังผู้นำท้องถิ่น เพราะเหตุการณ์ทางการเมืองในท้องถิ่นปัจจุบันมีความรุนแรง การใช้ประชาธิปไตยเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของผู้มีอำนาจ ความยุติธรรมจึงเริ่มเสื่อมลงมาจากที่ประชาชนรับรู้ ระบอบนี้อาจมีช่องทางปฏิบัติที่ขัดแย้งต่อความยุติธรรม เพราะความยุติธรรมขึ้นอยู่กับผู้นำด้วยว่า จะแสดงออกให้ชาวบ้านรับรู้และได้รับความยุติธรรมเชิงรูปธรรมอย่างไร อาทิ การตัดสินปัญหาภายในชุมชน ผู้นำบางอาจตัดสินเข้าข้างญาติ ผู้นำบางคนตัดตามความเป็นจริง

๔. การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) คนส่วนใหญ่ค่อนข้างคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นอย่างมาก ทำให้ส่งผลต่อการทุจริตทางการเมือง เนื่องจากเห็นว่า การเมืองจะสามารถสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้กับตนได้ ทั้งนี้ หากทุกคนคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ย่อมส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนอย่างแน่นอน^{๖๗}

^{๖๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๖๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวัง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

^{๖๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๒) ตนมีข้อสงสัยว่า จะตื่นตัวทางการเมืองอีกสักกี่ชาติถึงจะแก้ปัญหาเรื่อง ผลประโยชน์เกินพอดีได้ การตื่นตัวนี้เป็นเพียงกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้รับโอกาส จากระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่น ซึ่งใช้อำนาจปกครองส่วนท้องถิ่นแบบต่างๆ แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและกลุ่ม ตนจึงเห็นว่า ไม่ใช่การตื่นตัวอย่างทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย หากแต่เป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากระบบการปกครอง^{๖๘}

๓) อาจจะทำให้การตื่นตัวของประชาชนลดถอยลงไป หากคนส่วนใหญ่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง ก็จะไม่สนใจเสียสละไปว่าตนมีหน้าที่และสิทธิอะไรในทางการเมือง ประชาชนมีสิทธิเรียกร้อง คาดหวัง และต่อสู้ให้ตนเองและครอบครัว ต้องได้รับสิทธิอันชอบธรรมด้วยกฎหมาย^{๖๙}

๔) เห็นว่าต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ เนื่องจากจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนในท้องถิ่น หากการตัดสินใจใดๆ ของผู้บริหารถือประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ย่อมส่งผลต่อการส่งเสริมตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างแน่นอน^{๗๐}

๕) แต่ถ้าผลแต่ละอย่างมีความถูกต้อง มีที่มาที่ไปแล้วกระจายมาส่วนรวมขององค์กรอย่างถูกต้องและโปร่งใส ก็จะเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ขององค์กร ย่อมส่งผลต่อการสนใจของประชาชนในเขตตำบลนั้นๆ แน่แน่นอน เพราะเป็นการพัฒนาที่ประชาชนสัมผัสได้ และพร้อมที่จะส่งเสริมแผนการพัฒนา โครงการ และกิจกรรมของผู้บริหารท้องถิ่นในตำบลอย่างต่อเนื่อง^{๗๑}

๖) การปกครองแต่ละแบบจะมีหลักแห่งความชอบธรรม ในการปกครองตนเองโดยเฉพาะประชาธิปไตยก็เช่นเดียวกันที่ต้องแสดงให้เห็นประโยชน์ ที่สอดคล้องกับหลักการที่ว่า ประชาชนเป็น

^{๖๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๖๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๗๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๙, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๗๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

เจ้าของอำนาจอธิปไตย ที่เป็นตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดให้ เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ผลประโยชน์ ให้เกิดขึ้นสังคมโดยรวม^{๗๒}

๗) ผลประโยชน์ทำให้ได้นักการเมืองที่อยู่ในหน้าที่ คนเก่าๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ถึงเปลี่ยนแปลงก็จะสืบทอดมายังลูกหลาน เพื่อรักษาผลประโยชน์นั้นไว้ หากเป็นอย่างนี้ แสดงว่าการ คำนึงถึงผลประโยชน์นี้ ยังว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ประชาธิปไตย ที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ รับโอกาสการพัฒนาจากองค์การบริหารส่วนตำบล^{๗๓}

๘) การเมืองภาคประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น การเสนอนโยบายทุกระดับทุกกลุ่ม การเมืองเสนอนโยบายภาพรวม คือ การพัฒนาที่เป็นองค์รวม ประชาชนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ ส่วน ประเด็นของคนส่วนน้อยก็เป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง ฉะนั้น การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ จึงเป็น แนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับเชิงนโยบาย^{๗๔}

๙) ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนต้องเห็นประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ที่ไม่ว่าจะดำเนินการ ใดๆ หรือเรียกร้องอะไรก็ตาม ต้องแสดงให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกัน ไม่ใช่ อิทธิพลทางสังคมและอำนาจทางการเมืองสร้างความเสียหายต่อตำบล^{๗๕}

สรุปได้ว่า การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทาง การเมือง ได้แก่ คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ เนื่องจากจะเกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนใน ท้องถิ่น หากการตัดสินใจใดๆ ของผู้บริหารถือประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ย่อมส่งผลต่อการส่งเสริม ตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน ที่กระจายมาส่วนรวมขององค์กรอย่างถูกต้อง และโปร่งใส เป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ขององค์กร การเมืองภาคประชาชนทั้งระดับชาติและ ระดับท้องถิ่น การเสนอนโยบายทุกระดับทุกกลุ่มการเมืองเสนอนโยบายภาพรวม เพื่อผลประโยชน์ของคน ส่วนใหญ่ จึงเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับเชิงนโยบาย

๕. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

^{๗๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวิ่ง หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๗๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาวิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๗๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๗๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

๑) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งที่ดีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงการปฏิบัติงานของรัฐบาล การเป็นประชาชนพลเมืองที่ดีจะสามารถมีสิทธิคัดค้าน ในสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและแก้ไข การมีส่วนร่วมของประชาชนจะส่งผลต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ในการร่วมแรงร่วมใจพัฒนาตำบล จนถึงขั้นการพัฒนาประเทศ^{๗๖}

๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเมือง เพราะช่วยให้เกิดความคิดที่พัฒนามากยิ่งขึ้น เมื่อได้ร่วมกันมีส่วนร่วมในความคิด วางแผน และเสนอแนวทางการพัฒนาเขตตำบล เป็นความต้องการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีต่อประชาชน ซึ่งได้รับจากการมีส่วนร่วมของตนเองตามกระบวนการประชาธิปไตยภายในตำบล^{๗๗}

๓) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งที่ดี ที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นความต้องการของพื้นที่ว่าต้องการให้ร่วมอย่างไร เมื่อไหร่ และด้วยวิธีการไหน แต่จะต้องไม่มีมรดกมาแทรกซ้อน^{๗๘}

๔) ประชาชนที่อายุ ๑๘ ปีขึ้นไปที่เขาสิทธิออกเสียงมาเลือกตั้งประชาชน ส่วนเขาจะพิจารณาผู้ทีลงสมัครว่า เขาเห็นชอบเขาก็เลือก ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่เห็นอำนาจของประชาชน ในการตัดสินใจว่าจะเลือกใครเป็นผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลสะท้อนต่อตนเองผ่านนโยบาย กิจกรรม การรับบริการในเขตตำบลอย่างแน่นอน ^{๗๙}

๕) บางครั้งการมีส่วนร่วมอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เป็นกระบวนการเปลี่ยน เปลี่ยนผู้บริหารและสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตำบล รวมทั้งวิสัยทัศน์การทำงานก็จะเปลี่ยนจากเดิม การมีส่วนร่วม อย่างเช่นการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง^{๘๐}

^{๗๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๗๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๗๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๗๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๘๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาวิ้ว, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๖) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรากฐานสำคัญให้ทุกสนใจ ใส่ใจ กระตือรือร้นที่จะสะท้อนเสียงของตนเอง เพื่อไปผลักดันและขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของบ้านเราเอง ทั้งนี้ หากประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจสะท้อนความต้องการ เพื่อสร้างการพัฒนาที่เป็นไปตามขั้นตอนของระบอบประชาธิปไตย เสียงส่วนน้อยที่แสดงขณะนั้น จะเป็นเสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจเลือกแนวนโยบายทันที และจะเป็นประโยชน์เฉพาะกลุ่มโดยอัตโนมัติ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ไม่อาจปฏิเสธกลไกนี้ได้^{๘๑}

๗) ประชาชนในชุมชนยังเข้าไม่ถึงระบอบการเมือง คือ ระบบการเมืองต่าง ๆ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ยังเป็นโครงสร้างเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบราชการของตำบล จึงควรสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อประชาชนในชุมชนให้มาก^{๘๒}

๘) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังน้อย หากจะพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลระดับหมู่บ้าน ควรสร้างแรงจูงใจ ซึ่งมีหลายกลุ่ม บางกลุ่มสนใจกิจกรรมของผู้นำ บางกลุ่มสนใจนำเสนอกิจกรรม^{๘๓}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงการปฏิบัติงานของรัฐ การเป็นประชาชนพลเมืองที่ดีสามารถมีสิทธิคัดค้าน ในสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการสะท้อนการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การออกเสียงมาเลือกตั้งของประชาชน เป็นกระบวนการสำคัญที่ให้อำนาจแก่ประชาชน ในการตัดสินใจว่าจะเลือกใครเป็นผู้บริหาร เพื่อให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ประชาชนในชุมชนยังเข้าไม่ถึงระบอบการเมือง เป็นโครงสร้างเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบราชการของตำบล จึงควรสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อประชาชนในชุมชนให้มาก ควรสร้างแรงจูงใจด้วยกิจกรรมของผู้นำ และกิจกรรมของกลุ่มประชาชนในตำบล

^{๘๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๘๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๘๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

ตารางที่ ๔.๒๐ สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี^{๘๔}

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ด้านการศรัทธา ในระบอบ ประชาธิปไตย	ด้านการเคารพ มติเสียงส่วนมาก	ด้านความ ยุติธรรม	ด้านการคำนึงถึง ผลประโยชน์ ของคนส่วนใหญ่	ด้านการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมือง
การศรัทธาส่งผล ต่อวัฒนธรรมทาง การเมืองแบบ ประชาธิปไตย ประชาชนมีความ ศรัทธาต่อระบอบ ประชาธิปไตยมาก ขึ้น ประชาธิปไตย ช่วยให้ปัจเจก บุคคลมีเหตุผลใน การดำเนินชีวิตที่ดี สร้างความเท่า เทียมกัน ความ เสมอภาคของ ประชาชน ทุกคน มีสิทธิในความเป็น ประชาธิปไตย มี สิทธิเห็นด้วย และ	การเคารพมติ เสียงข้างมากเป็น ปัจจัยที่จะทำให้ การขับเคลื่อน และพัฒนาองค์กร ในพื้นที่ได้อย่าง ยั่งยืนเนื่องจากมติ เสียงส่วนมากก็ บ่งชี้ได้ถึงภาพรวม ของสังคมนั้นๆ ได้ ดีที่สุด ส่งผลให้ ประชาชนรับการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง การ เคารพซึ่งกันและ กัน และร่วมกัน พัฒนาองค์กรใน ท้องถิ่นตามระบบ	ความยุติธรรมแสดง ออกถึง ความ เสมอภาค ความ เท่าเทียมของ ประชาชน ย่อมมี สิทธิในความเป็น ประชาชนคนไทย มีสิทธิเห็นด้วย สิทธิมีสิทธิคัดค้าน ซึ่งสร้างความ มั่นใจให้กับ ประชาชน ในการ เลือกผู้แทนเข้าไป พัฒนาการเมือง ของจังหวัด ส่งผล ให้เกิดความ ปกครองตาม ระบบ	ค ำ น ี ง ถึ ง ผลประโยชน์ของ คน ส ่ว น ไห ญ่ เนื่องจากจะเกิด ความเป็นธรรมต่อ ประ ชา ช น ใน ท้องถิ่น หากการ ตัดสินใจใดๆ ของ ผู้ บริ ห า ร ถึ ้อ ประโยชน์ของ ประชาชนเป็น หลัก ย่อมส่งผล ต่อการส่งเสริม ตื่น ต ัว ท ำ ง การเมืองในระบบ ประชาธิปไตยของ ประชาชน ที่ กระจายมา	การมีส่วนร่วม ทางการเมือง เป็น การเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้าถึง การปฏิบัติงาน ของรัฐ การเป็น ประชาชนพลเมือง ที่ดีสามารถมีสิทธิ คัดค้าน ในสิ่งที่ไม่ ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการสะท้อน การตื่นตัวทาง การเมืองในระบบ ประชาธิปไตย ของประชาชนเขต องค์การบริหาร ส่วน ตำบล โดยเฉพาะ การ

^{๘๔} สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

ด้านการศรัทธา ในระบอบ ประชาธิปไตย	ด้านการเคารพ มติเสียงส่วนมาก	ด้านความ ยุติธรรม	ด้านการคำนึงถึง ผลประโยชน์ ของคนส่วนใหญ่	ด้านการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมือง
<p>ต้องให้ประชาชนทุกระดับชั้นพัฒนาการตื่นตัวทั้งนี้ บางครั้งการเมืองไม่ได้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยการขับเคี่ยวประชาชนไปโดยระดับท้องถิ่นเป็นการสืบทอดกันทางวงศ์ตระกูลถือเป็นปัญหาหนึ่งที่ไม่สามารถส่งเสริมความน่าเชื่อถือต่อประชาชนประชาชนจึงไม่ศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยในตอนนี้เนื่องจากยังไม่สามารถเข้าถึงความโปร่งใสได้อย่างแท้จริง</p>	<p>อย่างไรก็ตามเสียงส่วนมากมิได้หมายถึงความถูกต้องเสมอไปเสียงส่วนมากทำให้ชุมชนล้มเหลวก็ได้</p> <p>- ประเด็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะใช้ความสามัคคีที่สัมพันธ์กับหลักประชาธิปไตยต้องรับฟังทุกเสียง ที่สำคัญคือเสียงข้างน้อย เพราะอะไรจึงเห็นอย่างนั้นและให้ชี้แจงถึงเหตุผลที่ต้องการตามที่เสนอนั้น</p>	<p>ประชาธิปไตยที่มั่นคง จึงควรมีความยุติธรรมทุกกระบวนการบริหารประเทศไม่ใช่การเมืองในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น ทั้งนี้ ความยุติธรรมอาจขึ้นอยู่กับการยอมรับหรือการมีความเชื่อฟังผู้นำท้องถิ่น เพราะเหตุการณ์ทางการเมืองในท้องถิ่นปัจจุบันมีความรุนแรง การใช้ประชาธิปไตยเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของผู้มีอำนาจความยุติธรรมจึงเริ่มเสื่อมลงมาจากที่ประชาชนรับรู้</p>	<p>ส่วนรวมขององค์กรอย่างถูกต้องและโปร่งใส เป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ขององค์กร</p> <p>- การเมืองภาคประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น การเสนอนโยบายทุกระดับทุกกลุ่มการเมืองเสนอนโยบายภาพรวมเพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ จึงเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับเชิงนโยบาย</p>	<p>ออกเสียงมาเลือกตั้งของประชาชน เป็นกระบวนการสำคัญที่ให้อำนาจแก่ประชาชน ในการตัดสินใจว่าจะเลือกใครเป็นผู้บริหาร เพื่อให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง</p> <p>- ประชาชนในชุมชนยังเข้าไม่ถึงระบอบการเมืองเป็นโครงสร้างเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบราชการของตำบลจึงควรสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อประชาชนในชุมชนให้มาก ควรสร้างแรงจูงใจด้วย</p>

ด้านการศรัทธา ในระบอบ ประชาธิปไตย	ด้านการเคารพ มติเสียงส่วนมาก	ด้านความ ยุติธรรม	ด้านการคำนึงถึง ผลประโยชน์ ของคนส่วนใหญ่	ด้านการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมือง
<p>- ระบอบประชาธิปไตยเป็น อนุการณ์การเมือง ของประเทศ ที่ถูก บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญอยู่ แล้ว ให้ประชาชน ทุกคนต้องปฏิบัติ ตามโดยหน้าที่ ควรส่งเสริม การศึกษาให้ สอดคล้องกับ ระบอบ ประชาธิปไตย อาทิ อำนาจ อธิปไตยเป็นของ ประชาชนอย่างไร ใช้อำนาจนี้ เมื่อไหร่ สิทธิของ บุคคลมีขอบเขต แค่ไหน หน้าที่ของ บุคคล ประกอบด้วย อะไรบ้าง เป็นต้น และที่สำคัญ ประชาชนได้รับ</p>		<p>ระบอบนี้อาจมี ช่องทางปฏิบัติที่ ขัดแย้งต่อความ ยุติธรรม</p> <p>- ความยุติธรรม ขึ้นอยู่กับผู้นำด้วย ว่า จะแสดงออก ให้ชาวบ้านรับรู้ และได้รับความ ยุติธรรมเชิง รูปธรรมอย่างไร อาทิ การตัดสิน ปัญหาภายใน ชุมชน ผู้นำบาง อาจตัดสินเข้าข้าง ญาติ ผู้นำบางคน ตัดตามความเป็น จริง</p>		<p>กิจกรรมของผู้นำ และกิจกรรมของ กลุ่มประชาชนใน ตำบล</p>

ด้านการศรัทธา ในระบอบ ประชาธิปไตย	ด้านการเคารพ มติเสียงส่วนมาก	ด้านความ ยุติธรรม	ด้านการคำนึงถึง ผลประโยชน์ ของคนส่วนใหญ่	ด้านการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมือง
ผลประโยชน์จาก ระบอบ ประชาธิปไตย อย่างไร				

๔.๓ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขต องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยแยกเป็น
เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

๔.๓.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้านรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองใน
ระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ ๔.๒๑ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทาง
การเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด
เพชรบุรี โดยภาพรวม

(n=๓๐๔)

รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย	๓.๗๕	.๕๘๗	มาก
๒. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	๓.๖๖	.๗๑๘	มาก
๓. ด้านการสื่อสารการเมือง	๓.๘๐	.๖๔๖	มาก
๔. ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง	๓.๖๗	.๘๐๓	มาก
๕. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย	๓.๖๓	.๗๑๒	มาก
ภาพรวม	๓.๗๑	.๖๖๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71, S.D. = .665$) เมื่อพิจารณาด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสื่อสารการเมือง ($\bar{X} = 3.80, S.D. = .646$) ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .587$) ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.67, S.D. = .903$) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.66, S.D. = .718$) และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ($\bar{X} = 3.63, S.D. = .712$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายข้อ

(n=๓๐๔)			
ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมความสนใจทางการเมือง	๓.๖๗	.๗๙๕	มาก
๒. การส่งเสริมการตื่นรู้ด้านการสร้างความรู้ทางการเมือง	๓.๗๗	.๘๐๔	มาก
๓. แนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลด้านการส่งเสริมการตื่นรู้ด้านความเข้าใจทางการเมือง	๓.๘๓	.๗๗๒	มาก
ภาพรวม	๓.๗๕	.๕๘๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายข้อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .587$) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ แนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลด้านการส่งเสริมการตื่นรู้ด้านความเข้าใจทางการเมือง ($\bar{X} = 3.83, S.D. = .772$) การส่งเสริมการตื่นรู้ด้านการสร้างความรู้ทาง

การเมือง ($\bar{X} = 3.77, S.D. = .504$) และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมความสนใจทางการเมือง ($\bar{X} = 3.67, S.D. = .595$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกเป็นรายชื่อ

(n=304)

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ท่านอาศัยอยู่	3.73	.519	มาก
๒. การได้ร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	3.71	.598	มาก
๓. การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น	3.83	.529	มาก
ภาพรวม	3.66	.518	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำแนกเป็นรายชื่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66, S.D. = .518$) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.83, S.D. = .529$) การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ ($\bar{X} = 3.73, S.D. = .519$) และการได้ร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ($\bar{X} = 3.71, S.D. = .598$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี **ด้านการสื่อสารการเมือง** จำแนกเป็นรายข้อ

(n=๓๐๔)

ด้านการสื่อสารการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. สื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ และบ่มเพาะความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองแก่ท่าน	๓.๗๕	.๗๙๗	มาก
๒. สื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีอิทธิพลสำคัญในการชักจูงโน้มน้าวความคิดเห็นของท่าน	๓.๘๐	.๘๑๑	มาก
๓. เทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารปัจจุบันทำให้ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูล ติดตามข่าวสารทางการเมืองได้	๓.๘๖	.๘๑๐	มาก
ภาพรวม	๓.๘๐	.๖๔๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี **ด้านการสื่อสารการเมือง** จำแนกเป็นรายข้อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๐$, S.D. = .๖๔๖) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารปัจจุบันทำให้ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูล ติดตามข่าวสารทางการเมืองได้ ($\bar{X} = ๓.๘๖$, S.D. = .๘๑๐) การสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีอิทธิพลสำคัญในการชักจูงโน้มน้าวความคิดเห็นของท่าน ($\bar{X} = ๓.๘๐$, S.D. = .๘๑๑) และสื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ และบ่มเพาะความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองแก่ท่าน ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = .๗๙๗) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกเป็นรายชื่อ

(n=๓๐๔)

ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ	๓.๗๕	.๘๕๘	มาก
๒. การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง	๓.๖๑	.๙๗๘	มาก
๓. การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวนให้เพื่อนนักศึกษาหรือคนอื่นๆ ในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	๓.๖๕	.๘๗๓	มาก
ภาพรวม	๓.๖๗	.๙๐๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกเป็นรายชื่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๗$, S.D. = .๙๐๓) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = .๘๕๘) การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวนให้เพื่อนนักศึกษา หรือคนอื่นๆ ในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ($\bar{X} = ๓.๖๕$, S.D. = .๘๗๓) การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง ($\bar{X} = ๓.๖๑$, S.D. = .๙๗๘) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับระดับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี **ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย** จำแนกเป็นรายชื่อ

(n=๓๐๔)

ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าประชาชนทุกคนในสังคมประชาธิปไตยมีสิทธิต่อสู้ คัดหวังและเรียกร้องเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่ดีได้	๓.๖๗	.๙๒๓	มาก
๒. การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า การเรียกร้องหรือต่อสู้ของประชาชนโดยสงบเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย	๓.๕๐	.๘๕๐	มาก
๓. การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า กฎหมายคือเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข	๓.๗๔	.๘๗๓	มาก
ภาพรวม	๓.๖๓	.๗๑๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๖ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี **ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย** จำแนกเป็นรายชื่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๓$, S.D. = .๗๑๒) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า กฎหมายคือเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข ($\bar{X} = ๓.๗๔$, S.D. = .๘๗๓) การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าประชาชนทุกคนในสังคมประชาธิปไตยมีสิทธิต่อสู้ คัดหวังและเรียกร้องเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่ดีได้ ($\bar{X} = ๓.๖๗$, S.D. = .๙๒๓) และการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า การเรียกร้องหรือต่อสู้ของประชาชนโดยสงบเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย ($\bar{X} = ๓.๕๐$, S.D. = .๘๕๐) ตามลำดับ

๔.๓.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑. ความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) ความเชื่อมั่นต่อระบอบทางการเมืองในปัจจุบันมีความเชื่อมั่นน้อยลง เนื่องจากมีความทุจริตเข้ามาแทรกแซงเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดความไว้วางใจที่น้อยลง ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยในท้องถิ่น และลดความน่าเชื่อถือต่อประชาชนระดับท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในตำบล^{๘๕}

๒) ต้องมีความโปร่งใสในระบบการเมืองทุกระบบ โดยมีผู้บริหาร ข้าราชการที่เกี่ยวข้องต้องสร้างความน่าเชื่อถือ ให้ประชาชนระดับชาวบ้านศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ว่าสามารถให้โอกาสต่อประชาชนอย่างเสมอภาคกัน^{๘๖}

๓) ประชาชนขาดความเชื่อมั่นการเมืองไทย การเมืองคือการแสวงหาซึ่งอำนาจและผลประโยชน์หลายครั้งที่ไม่เป็นตามอุดมการณ์ หลักการ กฎหมาย แต่เป็นไปตามความต้องการของผู้มีอำนาจและผลประโยชน์ทางการเมือง จึงไม่สะท้อนความเชื่อมั่นต่อประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งประชาชนในเขตตำบลด้วย^{๘๗}

๔) ตนเห็นว่า ๑) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล อาทิ การเปิดประชาคม การจัดทำหน่วยงานสัญจร ๒) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงสิทธิหน้าที่และบทบาทของตนเอง และ ๓) สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้^{๘๘}

๕) การพัฒนาต้องมาพิจารณากันก่อนว่า วันไหนสมควรที่จะพัฒนา ก่อน ต้องมีระดับความต้องการของประชาชนในตำบล ซึ่งต้องพิจารณาตามความเหมาะสมและความจำเป็น หากทำได้ย่อมสร้างความเชื่อมั่นต่อระบอบประชาธิปไตยระดับตำบล^{๘๙}

^{๘๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๘๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๘๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๘๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๘๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๖) ตนเชื่อว่าประชาธิปไตยสามารถแก้ไขปัญหาชาติได้ ในตำบลสมควรมากที่จะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น ประชาชนรับรู้มานานแล้วว่า ประชาธิปไตยคือประชาชนมีอำนาจเฉพาะวันเลือกตั้ง แต่หลังจากนั้นประชาชนไม่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง เพราะการใช้อำนาจไม่เป็นไปตามประชาธิปไตยที่ยึดผลประโยชน์ของประชาชน^{๙๐}

๗) ความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องยอมรับฟังแนวคิดของคนรุ่นใหม่ ที่มีความคิดเป็นของตนเองภายใต้กรอบประชาธิปไตย และความต้องการของพื้นที่จริง ๆ ซึ่งไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น^{๙๑}

๘) สร้างเพื่อฐานให้ประชาชนตั้งแต่แรกของระบอบประชาธิปไตย คือ การศึกษา ที่สามารถเป็นกลไกหลักของการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การศึกษาจะสร้างการมีส่วนร่วมโดยอัตโนมัติ การศึกษาจะสร้างการพัฒนาท้องถิ่นโดยอัตโนมัติ ฉะนั้นการให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยจึงเป็นส่วนสำคัญ ที่สัมพันธ์กับการศึกษาเพราะเป็นสื่อสารที่สอดคล้องกันระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน อาทิ ประชาธิปไตยคืออะไร การมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยในท้องถิ่นมีข้อดีอย่างไร ประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างไรจากประชาธิปไตย ดังนั้น **“การพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย”** ซึ่งจะสร้างประชาชนนักประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง^{๙๒}

๙) องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างการมีส่วนร่วมให้หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนในตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ซึ่งเป็นสิ่งตำบลต้องดำเนินการโดยกฎหมายและหน้าที่ ประชาชนจะได้ไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองอยู่นอกเหนือกลไกทางการเมือง แต่การที่ประชาชนมีส่วนร่วมเขาจะตระหนักว่า ตนเองเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย พัฒนาตำบลที่อาศัยอยู่ให้มีความเจริญ ตอบสนองต่อการดำเนินชีวิตอย่างรอบด้าน^{๙๓}

^{๙๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาขึง หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๙๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาขึง, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๙๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๙๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

๑๐) การสร้างความเชื่อมั่นต่อระบอบประชาธิปไตยภายในตำบล ขึ้นอยู่กับผู้นำท้องถิ่นทุกประเภทที่จะแสดงออกให้ประชาชนเชื่อมั่น เพราะหากผู้นำไม่ตระหนักต่อประชาธิปไตย การสร้างความเชื่อมั่นคงมีน้อย ประชาชนก็เพิกเฉยต่อกิจกรรมทางการเมืองของตำบล หรืออาจเฉยชาต่อการเมืองที่เป็นอยู่ ดังนั้น ผู้นำต้องสร้างการพัฒนาภายในตำบล ด้วยการชี้แจงต่อประชาชนว่า ตำบลต้องการการพัฒนาในด้านใด มีความล้ำหลังกว่าตำบลอื่นด้านใด แม้กระทั่งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จึงต้องพัฒนาขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง อาทิ ผู้ใหญ่บ้านบางหมู่บ้านไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง แต่มาจากการสืบทอดอำนาจจากครอบครัว เห็นว่า อย่างไรตนก็มีสิทธิได้รับตำแหน่งอยู่แล้ว จึงคิดว่า ตนจะช่วยเหลือหรือไม่ช่วยเหลือชาวบ้านก็ได้ ถ้าผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกตั้งจะตระหนักต่อประเด็นปัญหาของชาวบ้าน^{๙๔}

สรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การยอมรับฟังแนวคิดของคนรุ่นใหม่ การปฏิเสธอิทธิพลของนักการเมืองท้องถิ่น ต้องมีความโปร่งใสในระบบการเมืองทุกระบบ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิหน้าที่และบทบาทของตนเอง สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ ระดับความต้องการของประชาชนในตำบล ซึ่งต้องพิจารณาตามความเหมาะสมและความจำเป็น ประชาธิปไตยสามารถแก้ไขปัญหาชาติได้ ประชาชนขาดความเชื่อมั่นการเมืองไทย การเมืองคือการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ หลายครั้งที่ไม่เป็นตามอุดมการณ์ หลักการ กฎหมาย จึงขาดความเชื่อมั่นต่อระบอบทางการเมืองในปัจจุบัน เนื่องจากมีความทุจริตเข้ามาแทรกแซงเป็นอย่างมาก องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างการมีส่วนร่วมให้หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนในตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ตำบลต้องดำเนินการโดยกฎหมายและหน้าที่ ผู้นำต้องสร้างการพัฒนาภายในตำบล ด้วยการชี้แจงต่อประชาชนว่า ตำบลต้องการการพัฒนาในด้านใด มีความล้ำหลังกว่าตำบลอื่นด้านใด การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต้องพัฒนาขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง

๒. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่มีสิทธิเสรีภาพ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องกระตุ้นให้ประชาชน รับรู้ถึงหน้าที่และสิทธิในการเลือกผู้แทนของตนไปพัฒนาตำบล และพัฒนาประเทศ^{๙๕}

^{๙๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

^{๙๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๒) การเลือกตั้งเป็นไปตามปกติ แต่ควรประชาสัมพันธ์ให้เขาเลือกตัวแทนที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นตัวแทนระดับใดก็ตาม หากการเลือกตั้งโปร่งใสย่อมเป็นการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยท้องถิ่น ประชาชนมีโอกาสใช้อำนาจก็ในการนี้เท่านั้น และเป็นอำนาจของประชาชนในพื้นที่ที่สามารถเปลี่ยนแปลงผู้นำในเขตตำบลได้^{๙๖}

๓) ควรสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ให้เข้าใจอย่างแท้จริงว่า ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมีสิทธิเข้าไปทำหน้าที่อะไร จะได้มีผู้แทนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาจังหวัด พัฒนาท้องถิ่นระดับหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น^{๙๗}

๔) ต้องมีความโปร่งใส สุจริต และรักษาสีทธิของตนเอง หากประชาชนในตำบลทำได้อย่างนี้ เชื่อว่าจะจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยภายในตำบล ที่จะเกิดการพัฒนาตามความต้องการของประชาชนสะท้อนไปผ่านการเลือกตั้งแน่นอน^{๙๘}

๕) ตนเห็นการไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เลือกคนดีเข้าสภา แค่นี้ก็เพียงพอแล้วต่อความต้องการของประชาชนในเขตตำบล ที่เห็นว่าผู้บริหารที่ได้มาจะทำหน้าที่ได้ดี และเข้าใจความลำบากของประชาชนที่มีอาชีพหลากหลาย ที่หวังว่าการพัฒนาของผู้นำจะสร้างโอกาสและคุณภาพชีวิตดีให้แก่ประชาชนในพื้นที่ อย่างนี้ถือเป็นการเลือกตั้งที่มีความหมายต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล^{๙๙}

๖) นักการเมืองต้องมีความชอบธรรมในการปกครอง หากนักการเมืองทำได้ ถือเป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดเพชรบุรีได้^{๑๐๐}

^{๙๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๙๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๙๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๙๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๐๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวัง หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๗) ประชาชนควรไปใช้สิทธิทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งอะไรก็ตาม เพราะเป็นการสร้างการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสดงออกถึงหน้าที่ของตนเอง^{๑๐๑}

๘) การเลือกตั้งของประชาชนขาดการตระหนักใน “สิทธิ” ของตนเอง เพียงทราบว่าการเลือกตั้งเป็นการทำตาม “หน้าที่” แต่กลไกประชาธิปไตยด้วยการเลือกตั้ง คือ สิทธิของผู้เลือกตั้งว่า จะได้รับประโยชน์อะไรที่สะท้อนกลับมา ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการประโยชน์เฉพาะหน้า อาทิ การได้รับสิ่งของขณะนั้น โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่พื้นที่จะได้รับระยะยาว กล่าวคือ นักการเมืองน้ำดีที่ไม่ซื้อเสียง ที่จะพัฒนาท้องถิ่นทุกรูปแบบให้ดีขึ้นกว่าเดิม แต่ประชาชนไม่คาดหวังการพัฒนาระยะยาว หวังเพียงประโยชน์เฉพาะหน้าที่ได้จะรับเพียงเล็กน้อยแค่นั้น ซึ่งเป็นประเด็นการเปรียบเทียบทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้งตามระบบประชาธิปไตยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ฉะนั้นจึงควรส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้สิทธิของตนเอง^{๑๐๒}

๙) ท้องถิ่นควรอำนวยความสะดวกและเพิ่มช่องทางการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนได้ไปทำหน้าที่ของตนตามกลไกประชาธิปไตย เชื่อว่าเป็นแนวทางที่ดีต่อสร้างรูปแบบการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตตำบล ซึ่งจะได้ทราบเจตนารมณ์ของประชาชนในตำบลผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดว่าต้องการเลือกใครเป็นผู้นำ ที่เสนอนโยบายการพัฒนาตำบลได้ตามที่ประชาชนต้องการมากที่สุด^{๑๐๓}

๑๐) การเลือกตั้งยังเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับเชิงหลักการ แต่บางพื้นที่การเลือกตั้งด้อยประสิทธิภาพมาก เพราะบางพื้นที่ใช้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือเข้าสู่อำนาจทางการเมือง ซึ่งมีการทุจริตคอร์รัปชันต่อการเลือกตั้ง ที่สำคัญคือผู้นำทางการเมืองระดับประเทศ ครอบงำและมีอิทธิพลต่อนักการเมืองท้องถิ่น โดยสร้างกลไกกำกับกระบวนการเลือกตั้ง ผู้นำท้องถิ่นมีอาจตรวจสอบแทรกแซงได้ เนื่องจากอาจเกิดปัญหาความขัดแย้งหรืออุปสรรคต่อตำแหน่งหน้าที่^{๑๐๔}

สรุปได้ว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ควรอำนวยความสะดวกและเพิ่มช่องทางการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ควรประชาสัมพันธ์ให้เขาเลือกตัวแทนที่มี

^{๑๐๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาขึง, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๐๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๑๐๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๑๐๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาขึง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

คุณภาพ ควรสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องมีความโปร่งใส สุจริต และรักษาสิทธิของตนเอง ประชาชนควรไปใช้สิทธิทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งอะไรก็ตาม ที่สำคัญ การไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เลือกคนดีเข้าสภา เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในเขตตำบล เพราะประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่มีสิทธิเสรีภาพ ที่สำคัญนักการเมืองต้องมีความชอบธรรมในการปกครอง ท้องถิ่นควรอำนวยความสะดวกและเพิ่มช่องทางการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนได้ไปทำหน้าที่ของตนตามกลไกประชาธิปไตย

๓. การสื่อสารการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่สื่อทางการเมือง บทบาทการเมือง ให้เข้าถึงประชาชนมากที่สุด ผ่านการสื่อสารออนไลน์ หรือจากการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมที่ดีกับเจ้าหน้าที่รัฐภายในตำบล การทราบข่าวสารภายในตำบลทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อการเมือง รวมทั้งการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของภาครัฐ ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงถนน การขยายเขตไฟฟ้า การขยายเส้นทางคลองระบายน้ำ^{๑๐๕}

๒) ภาครัฐจะต้องมีการให้ความรู้กับประชาชนในการไปลงคะแนน ผู้สูงอายุมีมากขึ้น การลงคะแนนโดยถือบัตร ๒ ใบ ทำให้เกิดความสับสน กากะแนนผิด ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนที่ต้องการผู้ลงสมัครท่านใด มีผลต่อนโยบายที่ประชาชนจะได้รับจากผู้ชนะการเลือกตั้ง ที่ได้ประกาศหาเสียงไว้ต่อประชาชนภายในตำบล^{๑๐๖}

๓) การสื่อสารทางการเมืองของประชาชนค่อนข้างอยู่ในวงแคบ ควรสื่อสารในวงกว้างกว่านี้ เพื่อให้ประชาชนเกิดความสนใจในการเมืองมากกว่าเดิม ควรนำเสนอการพัฒนาต้นแบบประชาธิปไตยภายในพื้นที่ตำบล อาทิ ผู้นำที่มาจากเลือกตั้งของประชาชนที่เสนอนโยบายไว้ เมื่อชนะการเลือกตั้งก็นำนโยบายนั้นมาปฏิบัติ ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ว่าจะดำเนินการอย่างไร มีการประเมินผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล และนำเสนอผลการประเมินการทำงานต่อประชาชนให้ทราบร่วมกัน^{๑๐๗}

^{๑๐๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๐๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๐๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๔) ประชาชนต้องมีการสื่อสารที่ทั่วถึง ชัดเจน และเข้าใจง่าย ต่อผู้นำในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลของตน เพื่อนำความต้องการไปประมวลรวมกันทั้งตำบล แล้วร่างเป็นแผนพัฒนาตามที่ ประชาชนต้องการ^{๑๐๘}

๕) สมัยนี้ไม่ต้องกลัวเรื่องสื่อสาร เพราะว่าทุกพื้นที่ในตำบลมีหอกระจายข่าวอยู่แล้ว เป็นการ สื่อสารจากผู้นำท้องถิ่นภายในตำบล กล่าวคือเป็นการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ อาทิ นโยบาย การเสียภาษี การลงทะเบียน และข่าวทั่วไป ที่ฝ่ายบริหารเห็นว่าต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลของตนเองทราบ^{๑๐๙}

๖) การสื่อสารภายในตำบลเป็นกระบวนการทางการเมือง ที่เกี่ยวข้องต่อการแลกเปลี่ยน ข้อเท็จจริงของบ้านเมือง ประชาชนได้รับข่าวสารตามปกติ ซึ่งเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ บริหารส่วนตำบลกับประชาชนในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน^{๑๑๐}

๗) การสื่อสารทางการเมืองในปัจจุบันดีขึ้น คือ การนำโลกโซเซียลมาปรับใช้ในการสื่อสารทาง การเมือง อาทิ การร้องเรียนตามสื่อ องค์กร ศูนย์ดำรงธรรม หน่วยงานของท้องถิ่นเองก็รับฟังความคิดเห็น ของประชาชน การร้องเรียนของประชาชน ขณะเดียวกันข้อมูลบางอย่างสื่อสารจากท้องถิ่นมาสู่ประชาชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าประชาชนให้ความสนใจและให้ความร่วมมือต่อข่าวสารหรือไม่ ซึ่งล้วนสัมพันธ์ต่อกัน การสื่อสารทางการเมืองเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยในตำบล^{๑๑๑}

๘) ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบความเคลื่อนไหวทางการเมืองในเขตตำบล โดย เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อสร้างระบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับ ประชาชน ให้เข้าใจในเจตนารมณ์การพัฒนาตำบลร่วมกัน^{๑๑๒}

^{๑๐๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๐๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๑๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวัง หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๑๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๑๑๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

๙) ภายในตำบลต้องสร้างกระบวนการร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งผู้นำระดับตำบล ผู้นำหมู่บ้าน และชาวบ้าน ที่สามารถร่วมกันดำเนินการในรูปแบบประชาธิปไตย ตามหลักประชาธิปไตย โดยไม่จำเป็นต้องมอบหมายผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น เพราะถ้าหมู่บ้านที่ผู้ใหญ่เข้มแข็งมีความสามารถ ก็จะพัฒนาหมู่บ้านอย่างก้าวหน้ามาก ที่อาศัยการพัฒนาจากล่างขึ้นบนตามความต้องการของประชาชนเป็นเครื่องบ่งชี้^{๑๓๓}

สรุปได้ว่า การสื่อสารการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การสื่อสารภายในตำบลเป็นกระบวนการทางการเมือง ภาครัฐจะต้องมีการให้ความรู้กับประชาชนในการไปลงคะแนน ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่สื่อทางการเมือง บทบาทการเมือง ให้เข้าถึงประชาชนมากขึ้น เพราะทุกพื้นที่ในตำบลมีหอกระจายข่าว บางชุมชนมีผู้สูงอายุจำนวนมาก ทั้งนี้การสื่อสารทางการเมืองของประชาชนค่อนข้างอยู่ในวงแคบ ประชาชนเองต้องมีการสื่อสารที่ทั่วถึง ชัดเจน และเข้าใจง่ายต่อผู้นำประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบความเคลื่อนไหวทางการเมืองในเขตตำบล โดยเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อสร้างระบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับประชาชน ให้เข้าใจในเจตนารมณ์การพัฒนาตำบลร่วมกัน ภายในตำบลต้องสร้างกระบวนการร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งผู้นำระดับตำบล ผู้นำหมู่บ้าน และชาวบ้าน ที่สามารถร่วมกันดำเนินการในรูปแบบประชาธิปไตย ตามหลักประชาธิปไตย หาก “ผู้ใหญ่เข้มแข็ง” สามารถสร้างการพัฒนาจากล่างขึ้นบนได้อย่างเป็นรูปธรรม

๔. ความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) หน่วยงานต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับ สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาตำบล รวมทั้งการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในตำบล แต่ต้องเป็นไปตามกระบวนการทางกฎหมาย โดยประชาชนต้องได้รับความปลอดภัยจากการมีส่วนร่วมทุรูปแบบ^{๑๓๔}

๒) สร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้าใจว่าองค์กรนั้นๆ มีผลต่อความเป็นอยู่ของพวกเขา ประชาชนจะอยู่ดีมีสุขได้นั้น เพราะองค์กรมีความตั้งใจที่จะพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน ให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อประชาชนทั้งหมดของตำบล^{๑๓๕}

^{๑๓๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวิ่ง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

^{๑๓๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๓๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๓) ผู้ที่ได้รับเลือกอาจคิดที่จะเข้าไปพัฒนาจังหวัด ให้มีความเจริญก้าวหน้ากว่าเดิม แนวทางการปฏิบัติควรคำนึงจากล่างสู่บน เพราะประชาชนที่ได้ปัญญาจะเป็นผู้ที่มีรายได้น้อย จะได้ส่งเสริมให้มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นด้วย^{๑๑๖}

๔) ต้องมีความเสมอภาค มีสิทธิที่เท่าเทียมกับผู้ร่วมประชุมคนอื่นๆ และยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ไม่ใช่อำนาจควบคุมหรือข่มขู่ประชาชน หากเกิดขึ้นเจ้าหน้าที่รัฐต้องช่วยเหลือประชาชนให้ปลอดภัย และได้รับความเป็นธรรมตามกฎหมาย อย่างนี้ประชาชนมีความสามารถแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมได้อย่างแน่นอน^{๑๑๗}

๕) ประชาชนเดี๋ยวนี้เขาพัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่เขารู้ว่าอะไรควรสร้างก่อนหลัง หากตำบลต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ควรยอมรับฟังความต้องการของประชาชนบ้าง ไม่ใช่ดำเนินการไปตามที่ตนเองต้องการเท่านั้น^{๑๑๘}

๖) ประชาชนควรไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ติดตามข่าวสารของการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเมืองระดับต่างๆ พฤติกรรมนี้ถือว่าการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งนี้ เพราะนักการเมืองที่เราเลือกจะดำเนินตามนโยบายที่ได้หาเสียงไว้^{๑๑๙}

๗) ความสนใจที่ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบล มีหลากหลายตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในช่องทางต่างๆ อาทิ การรวมกลุ่มเรียกร้อง การเข้าชื่อ ซึ่งจะทำให้กลุ่มมีพลังในการแสดงความต้องการทางการเมือง (การต่อรอง) หากการร้องเรียนหรือทำหนังสือแจ้งเพียงลำพัง ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของความต้องเฉพาะตน แต่การร้องเรียนแบบกลุ่มที่มีความต้องการการพัฒนาพื้นที่เหมือนกัน สะท้อนถึงเอกภาพความต้องการของส่วนร่วม ถือเป็นความเข้มแข็งของภาคประชาชนที่มีประสิทธิภาพสามารถเรียกร้องความต้องการให้ท้องถิ่นดำเนินการพัฒนา^{๑๒๐}

---

^{๑๑๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๑๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๑๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๑๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาขุ่น, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๒๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อติตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

๘) ควรสร้างกลุ่มที่มีสมาชิกที่มีความต้องการเหมือนกัน เพื่อผลักดันความต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาของคนส่วนใหญ่ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในตำบลส่วนใหญ่ และที่สำคัญต้องมีการประชุมกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นภายในตำบล เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนปัญหา การดำเนินงาน และผลลัพธ์ของข้อเสนอกลุ่มต่าง ๆ ที่สะท้อนไปยังผู้บริหารในตำบล^{๑๒๑}

๙) ประชาชนมีความต้องการเข้าไปพัฒนาหมู่บ้าน ที่อาศัยการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ อาทิ อาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มสตรีที่ต้องการสร้างอาชีพภายในหมู่บ้าน ประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ ล้วนสนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกกิจกรรม เพื่อสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหา การให้บริการประชาชน การกำหนดนโยบายการพัฒนาภายในหมู่บ้านแบบมีส่วนร่วม ประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งที่ประชาชนที่มีบทบาทหน้าที่โดยตำแหน่งสนใจ และต้องการเข้าร่วมตามกระบวนการทางการเมืองภายในเขตตำบล^{๑๒๒}

สรุปได้ว่า ความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติควรคำนึงจากล่างสู่บน ต้องให้ความเสมอภาคและสิทธิประชาชนเท่าเทียมกับผู้ร่วมประชุมคนอื่น ๆ ประชาชนเองต่างทราบว่าจะใครควรได้รับการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา ก่อน-หลัง หน่วยงานต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับ สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างความตระหนักให้ประชาชนทราบว่าองค์กรมีผลต่อความเป็นอยู่ของตน ประชาชนควรไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ติดตามข่าวสารของการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเมืองระดับใด ควรสร้างกลุ่มที่มีสมาชิกที่มีความต้องการเหมือนกัน เพื่อผลักดันความต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาของคนส่วนใหญ่ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในตำบลส่วนใหญ่ ประชาชนมีความต้องการเข้าไปพัฒนาหมู่บ้าน ที่อาศัยการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ อาทิ อาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มสตรีที่ต้องการสร้างอาชีพภายในหมู่บ้าน ล้วนสนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกกิจกรรม เพื่อสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหา การให้บริการประชาชน การกำหนดนโยบายการพัฒนาภายในหมู่บ้านแบบมีส่วนร่วม ประเด็นเหล่านี้เป็นสิ่งที่ประชาชนที่มีบทบาทหน้าที่โดยตำแหน่งสนใจ และต้องการเข้าร่วมตามกระบวนการทางการเมืองภายในเขตตำบล

^{๑๒๑} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๑๒๒} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาเวียง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

๕. การปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) หน่วยงานต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงกฎหมาย ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติให้ประชาชนได้รับทราบ และอีกทางคือ ให้สมาชิกสภาตำบลรับทราบบทบาทหน้าที่ เพราะสมาชิกสภาคือตัวแทนของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็น สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อเกิดการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึง “ศักยภาพ” และ “ความเป็นพลเมือง”^{๑๒๓}

๒) กฎหมายกับศีลธรรมมันต้องใช้ควบคู่กันไป ประเทศชาติจึงจะเกิดความผาสุก หากหย่อนยานข้างใดข้างหนึ่งบ้านเมืองก็ระส่ำระสาย ความเป็นธรรมของผู้ใช้กฎหมายมีมากหรือน้อย กฎหมายเปิดช่องโหว่ให้คนมีเงินมีทางออกเยอะเยอะ คำสอนของพระพุทธเจ้าดีกว่ากฎหมายอีกนะ ทำอย่างไร ? ให้ทุกคนตระหนักในพระธรรมและนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน^{๑๒๔}

๓) กฎหมายของประเทศยังค่อนข้างที่จะหละหลวมเป็นอย่างมาก ด้วยประชาชนค่อนข้างที่มีจะไม่ทราบกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดความเข้าใจในกฎหมายอย่างแท้จริง ฝ่ายที่มีอำนาจจึงใช้กฎหมายเป็นเครื่องควบคุมประชาชน หากประชาชนได้รับทราบกฎหมายบ้างจะเป็นพื้นที่ดี ที่จะใช้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหารท้องถิ่น^{๑๒๕}

๔) องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการแจ้งกฎ ระเบียบ การปฏิบัติตามกฎหมายให้กับประชาชนให้ชัดเจนทั่วถึง กล่าวคือ อาจมีการอบรมด้านกฎหมายต่อประชาชน เพื่อให้ทราบอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารในตำบล ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องมือตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ว่า เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ หลักการ แนวนโยบายหรือไม่^{๑๒๖}

---

^{๑๒๓} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕ ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๒๔} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๒๕} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔ ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๒๖} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘ ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

๕) ประชาชนควรปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะว่าทุกคนรู้อยู่แล้วว่า ผิดหรือถูก เพราะเป็นข้อปฏิบัติที่ทราบกันมาตลอดเวลา หากไม่ยอมรับการประพจน์ผิดก็ต่อร้องเรียน เพื่อให้ผู้มีอำนาจใช้อำนาจตามกฎหมายในการตรวจ และดำเนินการตามความผิดชอบ^{๑๒๗}

๖) ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารของตำบลก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเช่นกัน เมื่อทำได้อย่างนี้ ถือว่าทุกฝ่ายได้ปฏิบัติตามกฎหมายที่ส่งเสริมการบริหารท้องถิ่น ทั้งในฐานะฝ่ายบริหารตำบล และฝ่ายประชาชนที่มีอำนาจกำกับตรวจสอบตามกฎหมาย หากทำได้องค์การบริหารส่วนตำบลจะสนใจการเมืองมากขึ้น^{๑๒๘}

๗) ควรบังคับใช้กฎหมายให้ชัดเจนที่ได้บัญญัติไว้แล้ว ที่คณะผู้มีอำนาจประกาศหลักการตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับของตำบล ที่เป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารต้องให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ประชาชนจึงจะเกิดความเชื่อมั่นต่อระบอบประชาธิปไตย และให้ความร่วมมือต่อภาคราชการและผู้นำของตำบลอย่างต่อเนื่อง^{๑๒๙}

๘) ประชาชนสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ อาทิ การแสดงความต้องการต่อผู้นำหมู่บ้าน การร้องเรียนต่อศูนย์ดำรงธรรม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นว่าควรร้องเรียนต่อใคร หรือหน่วยงานใด ควรเข้ามาแก้ไขปัญหานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชาวบ้านที่เดือดร้อนยังอาศัยช่องทางตามกฎหมาย เรียกร้องขอความเป็นธรรมให้ตนเองได้^{๑๓๐}

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ หน่วยงานต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงกฎหมาย ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติให้ชัดเจนทั่วถึง กฎหมายของประเทศยังค่อนข้างที่จะหละหลวมเป็นอย่างมาก ประชาชนค่อนข้างที่จะไม่ทราบกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดความเข้าใจในกฎหมายอย่างแท้จริง ทั้งนี้กฎหมายกับศีลธรรมต้องใช้ควบคู่กันไป ประชาชนควรปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎขององค์การบริหารส่วนตำบล ประเทศชาติจึงจะเกิดความผาสุก ควรบังคับใช้กฎหมายให้ชัดเจนที่ได้บัญญัติไว้แล้ว ที่คณะผู้มีอำนาจประกาศหลักการ ตลอดจนระเบียบ

^{๑๒๗} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๒๘} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาวัง, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

^{๑๒๙} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

^{๑๓๐} ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวัง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

ข้อบังคับของตำบล ประชาชนสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ อาทิ การแสดงความต้องการต่อผู้นำหมู่บ้าน การร้องเรียนต่อศูนย์ดำรงธรรม

ตารางที่ ๔.๒๗ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี^{๑๓๑}

รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ด้านความเชื่อมั่น ในระบอบ ประชาธิปไตย	ด้านการไป ใช้สิทธิเลือกตั้ง	ด้านการสื่อสาร การเมือง	ด้านความ ปรารถนาที่จะเข้า ไปมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ด้านการปฏิบัติ ตามกฎหมาย
การยอมรับฟัง แนวคิดของคนรุ่น ใหม่ การปฏิเสธ อิทธิพลของ นักการเมือง ท้องถิ่น ต้องมี ความโปร่งใสใน ระบบการเมืองทุก ระบบ เปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการ พัฒนาตำบล ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนตระหนัก	ควรประชาสัมพันธ์ ให้เขาเลือกตัวแทน ที่มีคุณภาพ ควร สร้างความเข้าใจ ให้กับประชาชนที่มี สิทธิเลือกตั้ง ต้องมี ความโปร่งใส สุจริต และรักษาสิทธิของ ตนเอง ประชาชน ควรไปใช้สิทธิทุก ครั้งที่มีการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการ เลือกตั้งอะไรก็ตาม ที่สำคัญการไม่ซื้อ	การสื่อสารภายใน ตำบล เป็น กระบวนการทาง การเมือง ภาครัฐ จะต้องมีการให้ ความรู้ กับ ประชาชนในการไป ลงคะแนน ควรมี การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่สื่อทางการ เมือง บทบาท การเมือง ให้เข้าถึง ประชาชนมากขึ้น เพราะทุกพื้นที่ใน	ควรคำนึงจากล่าง สู่บน ต้องให้ความ เสมอภาคและ สิทธิประชาชนเท่า เทียมกับผู้ร่วม ประชุมคนอื่นๆ ประชาชนเองต่าง ทราบว่าจะอะไรควร ได้รับการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหา ก่อน - หลัง หน่วยงานต้องเปิด โอกาสให้ ประชาชนทุก	หน่วยงานต้อง ประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนรับรู้ถึง กฎหมาย ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติ ให้ชัดเจนทั่วถึง กฎหมายของ ประเทศยัง ค่อนข้างที่จะ หละหลวมเป็น อย่างมาก ประชาชนค่อนข้าง ที่มีจะไม่ทราบ กฎหมาย ทำให้ไม่

^{๑๓๑} สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

ด้านความเชื่อมั่น ในระบอบ ประชาธิปไตย	ด้านการไป ใช้สิทธิเลือกตั้ง	ด้านการสื่อสาร การเมือง	ด้านความ ปรารถนาที่จะเข้า ไปมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ด้านการปฏิบัติ ตามกฎหมาย
<p>รู้ถึงสิทธิหน้าที่และ บทบาทของตนเอง สร้างความเชื่อมั่น ในการปฏิบัติด้วย ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ระดับ ความต้องการของ ประชาชนในตำบล ซึ่งต้องพิจารณา ตามความ เหมาะสมและ ความจำเป็น ประชาธิปไตย สามารถแก้ไข ปัญหาชาติได้ ประชาชนขาด ความเชื่อมั่นการ เมืองไทย การเมือง คือการแสวงหา อำนาจและ ผลประโยชน์ หลาย ครั้งที่ไม่เป็นตาม อุดมการณ์ หลักการ กฎหมาย จึงขาดความ</p>	<p>สิทธิ ขาดเสียง เลือกคนดีเข้าสภา เพียงพอต่อความ ต้องการของ ประชาชนในเขต ตำบล เพราะ ประชาชนเป็น เจ้าของอำนาจ อธิปไตยที่มีสิทธิ เสรีภาพ ที่สำคัญ นักการเมืองต้องมี ความชอบธรรมใน การปกครอง - - ต้องถึ้นควร อำนวยความสะดวก ช่องทางการไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนได้ ไปทำหน้าที่ของตน ตามกลไก ประชาธิปไตย</p>	<p>ตำบลมีหอกระจาย ข่าว บางชุมชนมี ผู้สูงอายุจำนวน มาก ทั้งนี้การ สื่อสารทาง การเมืองของ ประชาชนค่อนข้าง อยู่ในวงแคบ ประชาชนเองต้องมี การสื่อสารที่ทั่วถึง ชัดเจน และเข้าใจ ง่ายต่อผู้นำ - - ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับ ทราบความ เคลื่อนไหวทาง การเมืองในเขต ตำบล โดยเสนอ แนวทางการมีส่วน ร่วมทางการเมือง ของประชาชน เพื่อ สร้างระบบ ปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้นำกับประชาชน ให้เข้าใจใน</p>	<p>ระดับ สามารถเข้า ไปมีส่วนร่วม ทางการเมือง ตาม หลักการมาภิบาล ของการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ ดี สร้างความ ตระหนักให้ ประชาชนทราบ ว่าองค์กรมีผลต่อ ความเป็นอยู่ของ ตน ประชาชนควร ไปใช้สิทธิในการ เลือกตั้ง ติดตาม ข่าวสารของ การเมือง ไม่ว่าจะ เป็นการเมือง ระดับใด -ควรสร้างกลุ่มที่มี สมาชิกที่มีความ ต้องการ เหมือนกัน -การประชุมกลุ่ม ต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น ภายในตำบล เพื่อ</p>	<p>เกิดความเข้าใจใน กฎหมายอย่าง แท้จริง ทั้งนี้ กฎหมายกับ ศีลธรรมต้องใช้ ควบคู่กันไป ประชาชนควร ปฏิบัติตาม กฎหมายหรือกฎ ขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ประเทศชาติจึงจะ เกิดความผาสุก - - ควรบังคับใช้ กฎหมายให้ชัดเจน ที่ได้บัญญัติไว้แล้ว ที่คณะผู้มีอำนาจ ประกาศหลักการ ตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับของตำบล ประชาชนสามารถ ใช้กฎหมายเป็น เครื่องมือ อาทิ การ แสดงความต้องการต่อผู้นำ</p>

ด้านความเชื่อมั่น ในระบอบ ประชาธิปไตย	ด้านการไป ใช้สิทธิเลือกตั้ง	ด้านการสื่อสาร การเมือง	ด้านความ ปรารถนาที่จะเข้า ไปมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ด้านการปฏิบัติ ตามกฎหมาย
<p>เชื่อมั่นต่อระบอบ ทางการเมืองใน ปัจจุบัน เนื่องจาก มีความทุจริตเข้ามา แทรกแซงเป็น อย่างมาก</p> <p>- -องค์การบริหาร ส่วนตำบลควร สร้างการมีส่วนร่วม ให้หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนใน ตำบลเข้ามามีส่วน ร่วมในทุกกิจกรรม ซึ่งเป็นสิ่งตำบล ต้องดำเนินการโดย กฎหมาย และ หน้าที่ ผู้นำต้อง สร้างการพัฒนา ภายในตำบล ด้วย การชี้แจงต่อ ประชาชนว่า ตำบล ต้องการการพัฒนา ด้านใด มีความล้ำ หลังกว่าตำบลอื่น ด้านใด การ</p>		<p>เจตนาธรรมาภิบาล พัฒนาตำบล ร่วมกัน ภายใน ตำบลต้องสร้าง กระบวนการ ร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งผู้นำระดับตำบล ผู้นำหมู่บ้าน และ ชาวบ้าน ที่สามารถ ร่วมกันดำเนินการ ในรูปแบบประชา พิจารณ์ตามหลัก ประชาธิปไตย หาก “ผู้ใหญ่ เข้มแข็ง” สามารถ สร้างการพัฒนา จากล่างขึ้นบนได้ อย่างเป็นรูปธรรม</p>	<p>ร่วมแลกเปลี่ยน ปัญหา การ ดำเนินงาน และ ผลลัพธ์ ของ ข้อเสนอกลุ่มต่าง ๆ ที่สะท้อนไปยัง ผู้บริหารในตำบล - -ควรสร้างกลุ่มที่ มีสมาชิกที่มีความ ต้องการให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ซึ่ง จะเป็นการพัฒนา ของคนส่วนใหญ่ ที่เป็นประโยชน์ ต่อประชาชนใน ตำบลส่วนใหญ่ ประชาชนมีความ ต้องการเข้าไป พัฒนาหมู่บ้าน ที่ อาศัยการปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่ อาทิ อาสา</p>	<p>หมู่บ้าน การ ร้องเรียนต่อศูนย์ ดำรงธรรม</p>

ด้านความเชื่อมั่น ในระบอบ ประชาธิปไตย	ด้านการไป ใช้สิทธิเลือกตั้ง	ด้านการสื่อสาร การเมือง	ด้านความ ปรารถนาที่จะเข้า ไปมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ด้านการปฏิบัติ ตามกฎหมาย
ปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ต้อง พัฒนาขึ้นไปอีก ระดับหนึ่ง			สาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มสตรีที่ ต้องการสร้าง อาชีพภายใน หมู่บ้าน ล้วน สนใจการมีส่วน ร่วมทางการเมือง ทุกกิจกรรม เพื่อ สร้างแนวทางการ แก้ไขปัญหา การ ให้บริการ ประชาชน การ กำหนดนโยบาย การพัฒนาภายใน หมู่บ้านแบบมี ส่วนร่วม ประเด็น เหล่านี้เป็นสิ่งที่ ประชาชนที่มี บทบาทหน้าที่โดย ตำแหน่งสนใจ และต้องการเข้า ร่ว ม ต่ อ กระบวนการ	

ด้านความเชื่อมั่น ในระบอบ ประชาธิปไตย	ด้านการไป ใช้สิทธิเลือกตั้ง	ด้านการสื่อสาร การเมือง	ด้านความ ปรารถนาที่จะเข้า ไปมีส่วนร่วม ทางการเมือง	ด้านการปฏิบัติ ตามกฎหมาย
			ทางการเมือง ภายในเขตตำบล	

๔.๔ องค์ความรู้

การจากสังเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี และนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย และองค์ความรู้ที่สังเคราะห์ได้จากกรวิจัย ได้ดังนี้

๔.๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. การตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑.๑) ด้านสังคม

สังคมมีความตื่นตัวกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกว้างขวางขึ้น ประชาชนรู้จักคิดวิเคราะห์กับตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง และร่วมกันอภิปรายถึงนโยบายของพรรคการเมือง เมื่อถึงเวลาและวันเลือกตั้งที่ผ่านมาได้ออกไปใช้สิทธิกันถึง ๘๐% มีความตื่นตัวทางการเมืองเนื่องมาจากข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีความรวดเร็วเป็นอย่างมาก ในบริบทของสังคมภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี เพราะในปัจจุบันมีเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่รวดเร็ว สังคมค่อนข้างให้ความสนใจการเมืองเป็นอย่างมาก เพราะคิดว่าการเมืองจะสามารถช่วยพัฒนาสังคมให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมได้ สังคมมีความเกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนด้วยเหตุที่ว่า สังคมและการเมืองเป็นสิ่งที่อยู่ร่วมกัน สังคมจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นระดับความกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนให้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองในระบอบประชาธิปไตย เห็นว่าสังคมมีผลต่อการเมืองปานกลาง

เนื่องจากความเข้าใจในการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในสังคมยังมีความไม่ทั่วถึง และยังมี ความเหลื่อมล้ำกันอยู่พอสมควร ประชาชนมีความตื่นตัวดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพื่อให้คนดีมาพัฒนา บ้านเมือง และแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน ในตำบลมีการมาลงคะแนนประมาณ ๙๐% ประชาชนมีการรับรู้ เรื่องการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนด้วยเหตุผล เพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้รับรู้ เรื่องราวการเมืองกับประชาธิปไตยมากขึ้น เยาวชนมีการตื่นตัวทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง เริ่มมี การเปลี่ยนแปลงจากอดีต เป็นคนรุ่นใหม่อายุน้อยมีความคิดใหม่ๆ

๑.๒) ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะช่วยผลักดันให้ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง หากเศรษฐกิจมีความมั่งคั่งจะส่งผลให้ประชาชนเข้าถึงระบบการเมือง และจะส่งผลให้ประชาชนมีเสรีภาพ เต็มที่ในการมีส่วนร่วมพัฒนาทางการเมือง ประชาชนมีการพูดคุยและวิเคราะห์-คาดคะเน ถึงความเป็นอยู่ ทางสภาพครอบครัว รายรับ-รายจ่ายในแต่ละวัน แต่ละเดือน เพราะนักการเมืองจะเป็นนักบุญหรืออสูร ภายกันแน่ เศรษฐกิจมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะคือปากท้องของประชาชน จึงตื่นตัวทางการเมือง อย่างเป็นอย่างมาก เพราะเห็นว่าการเมืองจะเข้ามาช่วยเหลือเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ดีกว่าเดิม มีการเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมมากขึ้น เห็นว่าเศรษฐกิจมีผลต่อการเมืองปานกลาง เนื่องจากการเป็นอยู่ การทำมาหากิน หรือเรื่องปากท้องของประชาชนนั้นก็นับเป็นเรื่องสำคัญระดับต้นๆ เพราะถ้าประชาชนไม่มีความเป็นที่ดีในระดับหนึ่ง ระบบการเมืองในแบบประชาธิปไตยก็อาจไปต่อได้ยาก เศรษฐกิจเป็นอีกปัจจัยที่กระจายและผลักดันให้ประชาชนมีความสนใจการเมือง ทุกคนยังมีแต่อาชีพเดิมๆ ไม่มีการพัฒนาออกไปข้างนอก ไม่มีผลเพราะประชาชนยังยึดติดอาชีพเดิม ๆ ตั้งแต่บรรพบุรุษ

๑.๓) ด้านอิทธิพลทางการเมือง

อิทธิพลทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการพัฒนาการเป็น พลเมืองที่ดีในระบบประชาธิปไตย ระบบพวกพ้องและระบบอุปถัมภ์จะส่งผลให้ประชาชนรับรู้สิทธิและ หน้าที่ของตนเองลดลง อิทธิพลทางการเมืองมีผลต่อทางการเมืองเป็นอย่างมาก เพราะผู้มีอิทธิพลจะได้รับ การยอมรับจากประชาชน ให้ได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนทางการเมือง ในปัจจุบันนี้อิทธิพลทางการเมืองมี ส่วนทำให้การปกครองแบบประชาธิปไตยลดหายไป เหตุผลเพราะว่า ผู้คนที่มีอำนาจย่อมนำอำนาจมา ปกครอง อิทธิพลทางการเมืองมิได้ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง ประชาชนเข้าใจประชาธิปไตยมากขึ้น และใช้สิทธิเป็นของตนเอง เห็นว่าอิทธิพลทางการเมืองมีผลต่อการเมืองอย่างมาก เนื่องจากการเมืองใน ระบบประชาธิปไตยยังมีอำนาจซึ่งแฝงอยู่ในบุคคลหรือรัฐ ซึ่งสามารถบังคับให้เป็นไปตามความประสงค์ หรือ คล้อยตาม หรือทำตามอำนาจที่ตัวเองต้องการนั้นๆ ได้อยู่ ก็อาจจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อระบบ การเมืองแบบประชาธิปไตยได้อย่างมาก อิทธิพลทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ดีใน

ระบบประชาธิปไตย ประชาชนที่อยู่อาศัยในสังคมเดียวกัน การเมืองการปกครองจึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๒.๑) ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย

การศรัทธาส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หากประชาชนเชื่อมั่นศรัทธาว่า ระบบประชาธิปไตยมาจากประชาชนแล้ว ประชาชนจะมีจิตสำนึกที่ดีในความเป็นประชาธิปไตย รู้ถึงสิทธิและตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง การศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ดี แต่บางครั้งการเมืองไม่ได้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้ลดความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยลง เพราะยังเป็นการสืบทอดกันทางวงศ์ตระกูล เพราะประชาชนมีความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น จึงสนใจการเมืองมากขึ้น และจักคิดวิเคราะห์มากขึ้น เห็นว่าประชาชนไม่ค่อยศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยในตอนนี้เท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่สามารถเข้าถึงความโปร่งใสใดๆ ได้อย่างแท้จริง ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคของประชาชน ทุกคนมีสิทธิในความเป็นประชาธิปไตย มีสิทธิเห็นด้วย และต้องให้ประชาชนทุกระดับชั้น พัฒนาการตื่นตัวโดยไม่แบ่งชั้นและแตกแยก แม้จะเกิดอะไรขึ้นก็ตามระบอบประชาธิปไตย ก็จะมีระบบทางการเมืองที่จรรโลงไว้ ช่วยให้มีเหตุผลและเป็นธรรมมากที่สุด

๒.๒) ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก

การเคารพมติเสียงส่วนมากส่งผลให้ผู้ได้รับเสียงส่วนมาก มีอิทธิพลต่อทางการเมือง ประชาชนจึงมีความเคารพต่อผู้ที่ได้รับมติเสียงข้างมาก เพราะมั่นใจว่าจะสามารถพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีให้ดีขึ้นได้ การเคารพมติเสียงส่วนมากมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง คือ เกิดความเสมอภาคกันมากขึ้น แต่ก็ต้องเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อยด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการเคารพความคิดเห็นของประชาชนภายใต้ระบบประชาธิปไตย “เสียงส่วนมากมิได้หมายถึงความถูกต้องเสมอไป เสียงส่วนมากทำให้ชุมชนลุ่มหลงก็มี” เหตุและผลต่างหากที่จะส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง จะเกิดการยอมรับและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเคารพมติเสียงข้างมากเป็นปัจจัยที่จะทำให้การขับเคลื่อนและพัฒนาองค์กรในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน เห็นว่าควรเคารพมติเสียงส่วนมาก เนื่องจากมติเสียงส่วนมากก็บ่งชี้ได้ถึงภาพรวมของสังคมนั้นๆ ได้ดีที่สุด จะส่งผลให้ประชาชนรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเคารพซึ่งกันและกัน และร่วมกันพัฒนาองค์กรในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน การเมืองต้องมีความเห็นชอบในการปกครอง เพราะอะไรระบบประชาธิปไตยยังต้องใช้เสียงข้างมาก

๒.๓) ด้านความยุติธรรม

ความยุติธรรมแสดงออกถึงความเสมอภาคความเท่าเทียมกับของประชาชน ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิในความเป็นประชาชนคนไทย มีสิทธิเห็นด้วย สิทธิในการคิดด้าน และรัฐจะต้องให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง โดยไม่แบ่งแยกเพศ อายุ หรือชนชาติ ความยุติธรรมมีผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก เพราะจะสามารถสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน ในการเลือกผู้แทนเข้าไปพัฒนาการเมืองของจังหวัด ความยุติธรรมมีผลต่อการปกครองทั้งสิ้น หากในตำบลปกครองด้วยความยุติธรรมตามกฎหมายแล้ว ก็จะส่งผลให้เกิดความปกครองตามระบบประชาธิปไตย มันมีอยู่ด้วยหรือความเป็นธรรมกับการเมืองยุติปัจจุบัน นี้แหละ สิ่งที่ประชาชนตื่นตัวเฝ้าคั่นหน้าการเมืองที่รู้จักความยุติธรรม เห็นว่าควรมีความยุติธรรมควรมีอยู่ทุกๆ ที่ของทุกๆ ระบบของการบริหารประเทศ ไม่ใช่การเมืองในระบบประชาธิปไตยเท่านั้น ถ้าองค์กรมีความยุติธรรมแล้ว การเคารพมติส่วนใหญ่ก็จะส่งผลไปในทางเดียวกัน ขึ้นอยู่กับการยอมรับหรือการมีความเชื่อฟัง เพราะเหตุการณ์ปัจจุบันความยุติธรรมเริ่มเสื่อมลงมามาก

๒.๔) ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

คนส่วนใหญ่ค่อนข้างคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นอย่างมาก ทำให้ส่งผลต่อการทุจริตทางการเมือง เนื่องจากเห็นว่า การเมืองจะสามารถสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้กับตนได้ ไม่ทราบว่าจะตื่นตัวทางการเมืองอีกสักกี่ชาติถึงจะแก้ปัญหาระยะ ผลประโยชน์เกินพอดีได้ อาจจะทำให้การตื่นตัวของประชาชนลดถอยลงไป หากคนส่วนใหญ่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง ก็จะส่งผลให้ล้มไปว่าตนมีหน้าที่และสิทธิอะไรในทางการเมือง ประชาชนมีสิทธิเรียกร้อง คาดหวัง และต่อสู้ให้ตนเองและครอบครัว ต้องได้รับสิทธิอันชอบธรรมด้วยกฎหมาย เห็นว่าต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ เนื่องจากจะก่อให้เกิดความเป็นธรรม แต่ถ้าผลแต่ละอย่างมีความถูกต้อง มีที่มาที่ไปแล้วกระจายมาส่วนรวมขององค์กรอย่างถูกต้องและโปร่งใส ก็จะเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ขององค์กร การปกครองแต่ละแบบจะมีหลักแห่งความชอบธรรม ในการปกครองตนเองโดยเฉพาะ เพราะจะทำให้ได้นักการเมืองที่อยู่ในหน้าที่คนเก่าๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ถึงเปลี่ยนแปลงก็จะสืบทอดมายังลูกหลาน เพื่อรักษาผลประโยชน์นั้นไว้

๒.๕) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงการปฏิบัติงานของรัฐ การเป็นประชาชนพลเมืองที่ดีจะสามารถมีสิทธิคัดค้าน ในสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและแก้ไข การมีส่วนร่วมของประชาชนจะส่งผลต่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ในการร่วมแรงร่วมใจพัฒนาตำบล จนถึงขั้นการพัฒนาประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเมือง เพราะช่วยให้เกิดความคิดที่พัฒนามากยิ่งขึ้น เมื่อได้ร่วมกันมีส่วนร่วม

ในความคิด การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งที่ดี แต่จะต้องไม่มีมรดกค้ำมาแทรกซ้อน ประชาชนที่อายุ ๑๘ ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงมาเลือกตั้งประชาชน ส่วนเขาจะพิจารณาผู้ที่ลงสมัครว่า เขาเห็นชอบเขาก็เลือก เพราะบางครั้งการมีส่วนร่วมอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง อย่างเช่นการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

๓. รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๓.๑) ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย

ความเชื่อมั่นต่อระบอบทางการเมืองในปัจจุบันมีความเชื่อมั่นน้อยลง เนื่องจากมีความทุจริตเข้ามาแทรกแซงเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดความไว้วางใจที่น้อยลง ต้องมีความโปร่งใส ประชาชนขาดความเชื่อมั่นการเมืองไทย การเมืองคือการแสวงหาซึ่งอำนาจและผลประโยชน์ ๑) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล อาทิ การเปิดประชาคม การจัดทำหน่วยงานสัญจร ๒) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงสิทธิหน้าที่และบทบาทของตนเอง และ๓) สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ การพัฒนาต้องมาพิจารณากันก่อนว่า วันไหนสมควรที่จะพัฒนา ก่อน ต้องมีระดับ ๑, ๒, ๓ ตามความเหมาะสม ประชาธิปไตยสามารถแก้ไขปัญหาชาติได้ ยอมรับฟังแนวคิดของคนรุ่นใหม่ ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง

๓.๒) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่มีสิทธิเสรีภาพ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องกระตุ้นให้ประชาชน รับผิดชอบต่อหน้าที่และสิทธิในการเลือกผู้แทนของตนไปพัฒนาตำบล และพัฒนาประเทศ ก็เป็นไปตามปกตินั้นแหละ แต่ควรประชาสัมพันธ์ให้เขาเลือกตัวแทนที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นตัวแทนระดับใดก็ตาม ควรสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ให้เข้าใจอย่างแท้จริงว่า ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมีสิทธิเข้าไปทำหน้าที่อะไร จะได้มีผู้แทนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาจังหวัด ต้องมีความโปร่งใส สุจริต และรักษาสิทธิของตนเอง ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เลือกคนดีเข้าสภา แค่นี้ก็พอแล้ว นักการเมืองต้องมีความชอบธรรมในการปกครอง ไปใช้สิทธิทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งอะไรก็ตาม

๓.๓) ด้านการสื่อสารการเมือง

ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่สื่อทางการเมือง บทบาทการเมือง ให้เข้าถึงประชาชนมากที่สุด ผ่านการสื่อสารออนไลน์ หรือจากการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ ภาครัฐจะต้องมีการให้ความรู้กับประชาชนในการไปลงคะแนน ผู้สูงอายุมีมากขึ้น การลงคะแนนโดยถือบัตร ๒ ใบ ทำให้เกิดความสับสน กากะแนนผิด การสื่อสารทางการเมืองของประชาชนค่อนข้างอยู่ในวงแคบควรสื่อสารในวงกว้างกว่านี้ เพื่อให้ประชาชนเกิดความสนใจในการเมืองมากกว่าเดิม ต้องมีการสื่อสารที่ทั่วถึง ชัดเจน และเข้าใจง่าย

สมัยนี้ไม่ต้องกลัวเรื่องสื่อสาร เพราะว่าทุกพื้นที่ในตำบลมีหอกระจายข่าวอยู่แล้ว เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เกี่ยวข้องต่อการแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง

๓.๔) ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

หน่วยงานต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้าใจว่าองค์กรนั้นๆ มีผลต่อความเป็นอยู่ของพวกเขา ประชาชนจะอยู่ดีมีสุขได้นั้น เพราะองค์กรมีความตั้งใจที่จะพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน ให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน ผู้ที่ได้รับเลือกอาจคิดที่จะเข้าไปพัฒนาจังหวัด ให้มีความเจริญก้าวหน้ากว่าเดิม แนวทางการปฏิบัติควรคำนึงจากล่างสู่บน เพราะประชาชนที่ได้ปัญญาจะเป็นผู้ที่มีรายได้น้อย จะได้ส่งเสริมให้มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นด้วย ต้องมีความเสมอภาค มีสิทธิที่เท่าเทียมกับผู้ร่วมประชุมคนอื่นๆ และยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ประชาชนเดี๋ยวนี้เขาพัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่เขารู้ว่าอะไรควรสร้างก่อนหลัง ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ติดตามข่าวสารของการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเมืองระดับต่างๆ

๓.๕) ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย

หน่วยงานต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ถึงกฎหมาย ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติ ให้ประชาชนได้รับทราบ และอีกทางคือ ให้สมาชิกสภาตำบลรับทราบบทบาทหน้าที่ เพราะสมาชิกสภาคือตัวแทนของประชาชนในการรับฟังความคิดเห็น สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อเกิดการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึง “ศักยภาพ” และ “ความเป็นพลเมือง” กฎหมายกับศีลธรรมมันต้องใช้ควบคู่กันไป ประเทศชาติจึงจะเกิดความผาสุก หากหย่อนยานข้างใดข้างหนึ่งบ้านเมืองก็ระส่ำระสาย ความเป็นธรรมของผู้ใช้กฎหมายมีมากหรือน้อย กฎหมายเปิดช่องโหว่ให้คนมีเงินมีทางออกเยอะแยะ คำสอนของพระพุทธเจ้าดีกว่ากฎหมายอีกว่าทำอะไร ให้ทุกคนตระหนักในพระธรรมและนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน กฎหมายของประเทศยังค่อนข้างที่จะหละหลวมเป็นอย่างมาก และด้วยประชาชนค่อนข้างที่มีจะไม่ทราบกฎหมาย ทำให้ไม่เกิดความเข้าใจในกฎหมายอย่างแท้จริง มีการแจ้งกฎ ระเบียบ การปฏิบัติตามกฎหมายให้กับประชาชนให้ชัดเจนทั่วถึง ก็ปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะว่าทุกคนรู้อยู่แล้วว่าผิดหรือถูก ปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น

๔.๔.๒ องค์ความรู้ที่สังเคราะห์ได้จากการวิจัย

๑. การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑.๑) ด้านสังคม การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ สมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้ท่านมีความสนใจทางการเมืองเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์

๑.๒) ด้านเศรษฐกิจ การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ ชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ และสมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้ท่านมีความสนใจทางการเมืองเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

๑.๓) ด้านอิทธิพลทางการเมือง การเห็นว่าการยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองอาจเป็นภัยต่อคู่ตรงข้ามทางการเมือง เห็นว่าการแสดงออกทางการเมืองทุกรูปแบบถูกเพ่งเล็งจากผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น และเห็นว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมืองมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองเสมอ

ดังนั้นการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย จำแนกเป็นรายข้อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๒, S.D. = ๐.๖๔๐$) เมื่อพิจารณาข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง ๓ ลำดับ ได้แก่ ด้านสังคม ($\bar{X} = ๓.๘๙, S.D. = .๖๑๕$) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = ๓.๘๗, S.D. = .๖๕๑$) และด้านอิทธิพลทางการเมือง ($\bar{X} = ๓.๗๒, S.D. = .๖๕๖$) ตามลำดับ

๒. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๒.๑) ด้านการศรัทธาในระบบประชาธิปไตย การเห็นว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสังคมไทย การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าทุกคนมี สิทธิเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบบประชาธิปไตย และการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลเป็นสิทธิโดยธรรมชาติไม่มีใครสามารถละเมิดได้

๒.๒) ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก การเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่ใช่ลักษณะของพวกมากลากไป การเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย และการเชื่อว่าหลักการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมากใช้ได้ในทุกกรณี

๒.๓) ด้านความยุติธรรม การเห็นความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการมองประเด็นต่างๆ โดยปราศจากอคติ ลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง การเชื่อว่าการตกลงแก้ไขปัญหา

กันอย่างสันติวิธีเป็นวิธีการที่ยุติธรรม และการเชื่อว่าความยุติธรรมจะมีได้บุคคลต้องเคารพกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

๒.๔) ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม การไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ และไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

๒.๕) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวนให้สมาชิกในองค์กรบริหารส่วนตำบลร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น

ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .651$) เมื่อพิจารณาด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ($\bar{X} = 3.80, S.D. = .602$) ความยุติธรรม ($\bar{X} = 3.77, S.D. = .669$) การมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .607$) การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .649$) การเคารพมติเสียงส่วนมาก ($\bar{X} = 3.69, S.D. = .732$) ตามลำดับ

๓. รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๓.๑) ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลด้านการส่งเสริมการตื่นรู้ด้านความเข้าใจทางการเมือง การเห็นด้วยกับส่งเสริมการตื่นรู้ด้านการสร้างความรู้ทางการเมือง และเห็นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมความสนใจทางการเมือง

๓.๒) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ และการได้ร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทางารรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓.๓) ด้านการสื่อสารการเมือง เทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารปัจจุบันทำให้ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูล ติดตามข่าวสารทางการเมืองได้ (การสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีอิทธิพลสำคัญในการชักจูง

โน้มน้าวความคิดเห็นของท่าน และสื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ และบ่มเพาะความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองแก่ท่าน

๓.๔) ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง การเข้ารับฟังคำปราศรัย และการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวนให้เพื่อนนักศึกษา หรือคนอื่นๆ ในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง

๓.๕) ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า กฎหมายคือเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าประชาชนทุกคนในสังคมประชาธิปไตยมีสิทธิต่อสู้ คัดหวังและเรียกร้องเพื่อให้ท่านมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่ดีได้ และการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า การเรียกร้องหรือต่อสู้ของประชาชนโดยสงบเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย

ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71, S.D. = .665$) เมื่อพิจารณาด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสื่อสารการเมือง ($\bar{X} = 3.80, S.D. = .646$) ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .587$) ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.67, S.D. = .903$) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.66, S.D. = .718$) และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ($\bar{X} = 3.63, S.D. = .712$) ตามลำดับ

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ ๔.๒๘ องค์ความรู้ด้านการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี^{๑๓๒}

แนวคิด/ทฤษฎี	องค์ความรู้
๑. ด้านสังคม	การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ สมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้ท่านมีความสนใจทางการเมืองเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์
๒. ด้านเศรษฐกิจ	การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ ชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ และสมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้ท่านมีความสนใจทางการเมืองเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
๓. ด้านอิทธิพลทางการเมือง	การเห็นว่าการยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองอาจเป็นภัยต่อคู่ตรงข้ามทางการเมือง เห็นว่าการแสดงออกทางการเมืองทุกรูปแบบถูกเพ่งเล็งจากผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น และเห็นว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมืองมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองเสมอ

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี**

ตารางที่ ๔.๒๙ องค์ความรู้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี^{๑๓๓}

แนวคิด/ทฤษฎี	องค์ความรู้
๑. ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย	การเห็นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสังคมไทย การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าทุกคนมี สิทธิเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย และการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลเป็นสิทธิโดยธรรมชาติไม่มีใครสามารถละเมิดได้
๒. ด้านการเคารพสิทธิส่วนบุคคล	การเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่ใช่ลักษณะของพวกมากลากไป การเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย และการเชื่อว่าหลักการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมากใช้ได้ในทุกกรณี
๓. ด้านความยุติธรรม	การเห็นความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการมองประเด็นต่างๆ โดยปราศจากอคติ ลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง การเชื่อว่าการตกลงแก้ไขปัญหากันอย่างสันติวิธีเป็นวิธีการที่ยุติธรรม และการเชื่อว่าความยุติธรรมจะมีได้บุคคลต้องเคารพกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้
๔. ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่	การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม การไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

แนวคิด/ทฤษฎี	องค์ความรู้
	ของประเทศเป็นสำคัญ และไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ
๕. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง การมีส่วนในการกระตุ้นหรือชักชวนให้สมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น

**รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี**

ตารางที่ ๔.๓๐ องค์ความรู้รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี^{๑๓๔}

แนวคิด/ทฤษฎี	องค์ความรู้
๑. ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย	การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลด้านการส่งเสริมการตื่นรู้ด้านความเข้าใจทางการเมือง การเห็นด้วยกับส่งเสริมการตื่นรู้ด้านการสร้างความรู้ทางการเมือง และเห็นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมความสนใจทางการเมือง
๒. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ และการได้ร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทาง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

^{๑๓๔} สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

๓. ด้านการสื่อสารการเมือง	เทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารปัจจุบันทำให้ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูล ติดตามข่าวสารทางการเมืองได้ (การสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีอิทธิพลสำคัญในการชักจูงโน้มน้าวความคิดเห็นของท่าน และสื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ และบ่มเพาะระความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองแก่ท่าน
๔. ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง	การเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวนให้เพื่อนนักศึกษา หรือคนอื่นๆ ในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง
๕. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย	การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า กฎหมายคือเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าประชาชนทุกคนในสังคมประชาธิปไตยมีสิทธิต่อสู้อาคาดหวังและเรียกร้องเพื่อให้ท่านมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่ดีได้ และการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า การเรียกร้องหรือต่อสู้ของประชาชนโดยสงบเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ๒) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี และ ๓) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี จากวัตถุประสงค์งานวิจัย ผู้ศึกษาได้วิจัยสรุปและอภิปรายผล รวมถึงการนำเสนอแนะ โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ๒ แบบ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สำหรับข้อมูล คือ เชิงคุณภาพจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดจำนวน ๑๕ คน ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยมีประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ โดยแยกประเด็นในการวิเคราะห์ที่ออกตามวัตถุประสงค์ และการสำรวจโดยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน ๓ ตำบล ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๔ คน โดยสามารถนำเสนอรายงานการวิจัยตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

๕.๑.๑ การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ๑) ด้านสังคม คือ การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ สมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้ท่านมีความสนใจทางการเมืองเขต

องค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านสังคม ($\bar{X} = 3.88, S.D. = .615$) ๒) ด้านเศรษฐกิจ คือ การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ ชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ และสมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้ท่านมีความสนใจทางการเมืองเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.87, S.D. = .651$) และ ๓) ด้านอิทธิพลทางการเมือง คือ การเห็นว่าการยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองอาจเป็นภัยต่อผู้ตรงข้ามทางการเมือง เห็นว่าการแสดงออกทางการเมืองทุกรูปแบบถูกเพ่งเล็งจากผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น และเห็นว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมืองมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองเสมอ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านอิทธิพลทางการเมือง ($\bar{X} = 3.72, S.D. = .656$)

๕.๑.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ๑) ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย คือ การเห็นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสังคมไทย การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าทุกคนมี สิทธิเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย และการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลเป็นสิทธิโดยธรรมชาติไม่มีใครสามารถละเมิดได้ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .648$) ๒) ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก คือ การเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่ใช่ลักษณะของพวกมากลากไป การเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย และการเชื่อว่าหลักการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมากใช้ได้ในทุกกรณี ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก ($\bar{X} = 3.68, S.D. = .732$) ๓) ด้านความยุติธรรม คือ การเห็นความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการมองประเด็นต่างๆ โดยปราศจากอคติ ลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง การเชื่อว่าการตกลงแก้ไขปัญหากันอย่างสันติวิธีเป็นวิธีการที่ยุติธรรม และการเชื่อว่าความยุติธรรมจะมีได้บุคคลต้องเคารพกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านความยุติธรรม ($\bar{X} = 3.77, S.D. = .668$) ๔) ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ คือ การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม การไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ และไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤตินิชอบทุกรูปแบบ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ($\bar{X} = 3.80, S.D. = .602$) และ ๕) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวน

ให้สมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการเข้ารับฟังคำปราศรัย และการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .607$)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (X_1) ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X_2) ด้านความยุติธรรม (X_3) ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X_4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X_5) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

โดยที่ตัวแปรปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X_5) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .615$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปัจจัยด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X_4) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .529$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปัจจัยด้านความยุติธรรม (X_3) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .493$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปัจจัยด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (X_1) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .471$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปัจจัยด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X_2) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์มากที่สุด ($r_{xy} = .436$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

๕.๑.๓ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ๑) ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย คือ การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลด้านการส่งเสริมการตื่นรู้ด้านความเข้าใจทางการเมือง การเห็นด้วยกับส่งเสริมการตื่นรู้ด้านการสร้างความรู้ทางการเมือง และเห็นว่าการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตยส่งเสริมความสนใจทางการเมือง ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.75, S.D. = .587$) ๒) ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ และการได้ร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทาง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.66, S.D. = .518$) ๓) ด้านการสื่อสารการเมือง คือ เทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารปัจจุบันทำให้ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูล ติดตามข่าวสารทางการเมืองได้ (การสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีอิทธิพลสำคัญในการชักจูงโน้มน้าวความคิดเห็นของท่าน และสื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้และบ่มเพาะความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองแก่ท่าน ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการสื่อสารการเมือง ($\bar{X} = 3.80, S.D. = .646$) ๔) ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวนให้เพื่อนนักศึกษา หรือคนอื่นๆ ในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.67, S.D. = .803$) และ ๕) ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย คือ การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า กฎหมายคือเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าประชาชนทุกคนในสังคมประชาธิปไตยมีสิทธิต่อสู้ คัดหวังและเรียกร้องเพื่อให้ท่านมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่ดีได้ และการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า การเรียกร้องหรือต่อสู้ของประชาชนโดยสงบเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ($\bar{X} = 3.63, S.D. = .512$)

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

๕.๒.๑ การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑ ด้านสังคม คือ การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ สมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้ท่านมีความสนใจทางการเมืองเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านสังคม ($\bar{X} = 3.88, S.D. = .615$) สอดคล้องกับธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ และโชติ บดีรัฐ ได้

วิจัยเรื่อง “สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนก่อนรัฐประหาร ๒๕๕๗ มีการตื่นตัวทางการเมืองสูง แต่ทว่า หลังการรัฐประหาร ๒๕๕๗ มีความเฉื่อยชาทางการเมือง สำหรับ ประเด็นการตื่นตัวทางการเมืองที่มีความโดดเด่นและประชาชนให้ความสนใจมากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทุกประเภท^๑ สอดคล้องกับอภิญา ฉัตรช่อฟ้า ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมือง ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า ๑) ปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมือง ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ประกอบด้วย ปัญหาการสร้างวัฒนธรรม พลเมือง ปัญหารัฐรวมศูนย์อำนาจ ปัญหาพลวัตวัฒนธรรมการเมืองไทยในประวัติศาสตร์ ปัญหาระบบอุปถัมภ์และปัญหาการขาดการกล่อมเกล่า เพื่อสร้างความเป็นพลเมือง^๒ และสอดคล้องกับณัฐวิชัย ดำรงศรีวงศ์ พัฒนาการ ได้วิจัยเรื่อง ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการพัฒนาประชาธิปไตยไทย รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ ไม่ได้เป็นการพัฒนาเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบชิงสุกก่อนห่าม^๓

๒. ด้านเศรษฐกิจ คือ การเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชน ตามสถานที่ต่างๆ ชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์ และสมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้ท่านมีความสนใจทางการเมืองเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = ๓.๘๗$, S.D. = .๖๕๑) สอดคล้องกับธนาภรณ์ โฉ่วเจริญ และวัชรินทร์ ชาญศิลป์ ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในระดับสูงโดยกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยมากที่สุดในการยึดถือเสียงข้างมาก เป็นหลัก แต่ก็ต้องคำนึงถึงเสียงข้างน้อยด้วย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยที่สุดกับประเด็นท่านคิดว่า ท่านมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นสำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ของครอบครัวต่างกัน มีผลต่อระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

^๑ ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ และโชติ บดีรัฐ, “สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี, วารสารการบริหารท้องถิ่น”, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๕๖.

^๒ อภิญา ฉัตรช่อฟ้า, การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย, วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๖๔) : ๓๐๓-๓๐๔.

^๓ ณัฐวิชัย ดำรงศรีวงศ์, “พัฒนาการ ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน”, วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๔) : ๖๑.

ทางสถิติซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับชั้นการศึกษาสายวิชาการศึกษา และ ภูมิฐานะของครอบครัวที่ต่างกัน มีผลต่อระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^๔

๓. ด้านอิทธิพลทางการเมือง คือ การเห็นว่าการยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองอาจเป็นภัยต่อคู่ตรงข้ามทางการเมือง เห็นว่าการแสดงออกทางการเมืองทุกรูปแบบถูกเพ่งเล็งจากผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น และเห็นว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมืองมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองเสมอ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านอิทธิพลทางการเมือง ($\bar{X} = ๓.๗๒$, S.D. = .๖๕๖) สอดคล้องกับชุมพล เฟ็งศิริ ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ ๑) ด้านการเคลื่อนไหวร้องทุกข์หรือเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหา การเคลื่อนไหวร้องทุกข์หรือเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ๒) ด้านการเคลื่อนไหวเพื่อมุ่งตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อปกป้องและเรียกร้องสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมให้กับตนเอง ๓) ด้านการประท้วงอำนาจรัฐและเรียกร้องให้มีการถ่ายโอนอำนาจรัฐ ประชาชนเรียกร้องให้มีการถ่ายโอนอำนาจรัฐ จัดเลือกตั้งใหม่ ๔) ด้านร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐและผูกพันในทางสร้างสรรค์ ในกระบวนการใช้อำนาจของประชาสังคม ไม่ขัดขวางการแสดงออกของประชาชน^๕ และสอดคล้องกับร้อยเอก ไพบุลย์ สุขเจตณี ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี อาทิ การสื่อสารของนักการเมืองกับประชาชนที่สื่อสารไม่ตรงกัน นักการเมืองเข้าไม่ถึงประชาชน พฤติกรรมและการกระทำของนักการเมืองที่ประชาชนได้รับรู้จากข่าวต่างๆ การวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อและนโยบายของนักการเมือง บางนโยบายอาจจะทำได้หรือทำไม่ได้ ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และต่อความไว้วางใจของประชาชน^๖

^๔ ธนาภรณ์ ไ้ว์เจริญ และวัชรินทร์ ชาญศิลป์, “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี”, วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๑๓๓-๑๔๗.

^๕ ชุมพล เฟ็งศิริ, “การส่งเสริมความเข้มแข็งการเมืองภาคประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา”, **ดัชนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^๖ ร้อยเอก ไพบุลย์ สุขเจตณี, “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี”, **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

๕.๒.๒ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขต องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑. ด้านการศรัทธาในระบบประชาธิปไตย คือ การเห็นว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสังคมไทย การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าทุกคนมี สิทธิเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบบประชาธิปไตย และการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลเป็นสิทธิโดยธรรมชาติไม่มีใครสามารถละเมิดได้ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการศรัทธาในระบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = .๖๔๙) สอดคล้องกับภฤชพลณ์ บุญครอง และศิวัช ศรีโกคางกุล ได้วิจัยเรื่อง “นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นกับความตื่นตัวทางการเมือง” ผลการวิจัยพบว่า สถาบันกลุ่มกลางทางการเมือง มีบทบาทต่อความตื่นตัวทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (๒.๑๒, S.D. = ๐.๒๘) วัฒนธรรมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (๒.๓๑, S.D. = ๐.๓๑) นักศึกษาร้อยละ ๙๗.๗๗ มีความเข้าใจทางการเมืองเป็นอย่างดี แต่บางท่านมีความสนใจทางการเมืองค่อนข้างน้อย การมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (๑.๕๕, S.D. = ๐.๔๒) และนักศึกษารับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ คือ เฟซบุ๊ก มากที่สุด สรุปโดยภาพรวมนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมา ส่วนทัศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ในวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๒) นักศึกษาคิดว่า จะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ ๙๗.๓๓ เหตุผลหลักในการตัดสินใจเลือก คือ นโยบายในอนาคตประเทศไทยน่าจะมีการรัฐประหารขึ้นอีก และนักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่า จะเลือกพรรคอนาคตใหม่มากที่สุด^๗ สอดคล้องกับสัญญา เคนาภูมิ และกชพร ประทุมวัน ได้ศึกษาเรื่อง วิธีประชาธิปไตยของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า วิธีประชาธิปไตยมีองค์ประกอบ ๓ มิติ ได้แก่ ๑) ความเข้าใจในหลักแห่งประชาธิปไตย พลเมืองของรัฐประชาธิปไตยต้องเข้าใจในกฎ กติกาของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขโดยต้องเรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ และเสรีภาพของตนเอง รวมถึงการเคารพในเสรีภาพของผู้อื่น ๒) อุดมการณ์แบบประชาธิปไตย เป็นความเชื่ออย่างแรงกล้าในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนว่ามีค่ามีศักยภาพที่จะเรียนรู้มีอิสรภาพ มีความรักความเอื้ออาทรต่อกัน และร่วมมือกันพัฒนาสังคมจนเกิดประโยชน์ต่อทุกคนในสังคม และ๓) การดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย เป็นการดำเนินชีวิตของ

^๗ ภฤชพลณ์ บุญครอง และศิวัช ศรีโกคางกุล, “นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นกับความตื่นตัวทางการเมือง, วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง”, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๙๔-๙๕.

พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยยึดหลักความเสมอภาค เสรีภาพ ภารดรภาพ และศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์^{๔๔}

๒. ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก คือ การเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่ใช่ลักษณะของพวกมากลากไป การเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย และการเชื่อว่าหลักการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมากใช้ได้ในทุกกรณี ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก ($\bar{X} = ๓.๖๙$, S.D. = .๗๓๒) สอดคล้องกับไพวรรณ ปริมาตร ได้วิจัยเรื่อง พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น มีหลักดำเนินการ คือ ๑) ด้านการมีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย คำนึงถึงหลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ๒) ด้านการยึดมั่นและเชื่อถือในหลักความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล เชื่อถือในความสำคัญศักดิ์ศรีของตนเอง และศักดิ์ศรีที่ย่อมถูกคุ้มครองโดยกฎหมาย ๓) ด้านการเคารพกติกาของการปกครองแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง สร้างการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยโดยสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ๕) ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ทำหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะนักการเมือง ใช้ความรู้เพื่องานจะได้สำเร็จลุล่วง ๖) ด้านการมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ สร้างความไว้วางใจให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการเมือง ๗) ด้านการรู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามข้อกฎหมายและคุณธรรม ๘) ด้านการไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ รักความเป็นธรรม สำนึกในพันธะหน้าที่ต่อสังคมโดยใช้อำนาจที่เป็นธรรม^{๔๕}

๓. ด้านความยุติธรรม คือ การเห็นความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการมองประเด็นต่างๆ โดยปราศจากอคติ ลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง การเชื่อว่าการตกลงแก้ไขปัญหากันอย่างสันติวิธีเป็นวิธีการที่ยุติธรรม และการเชื่อว่าความยุติธรรมจะมีได้บุคคลต้องเคารพกติกาหรือกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านความยุติธรรม ($\bar{X} = ๓.๗๗$, S.D. = .๖๖๙) สอดคล้อง

^{๔๔}สัญญา เคนาภูมิ และกชพร ประทุมวัน, วิถีประชาธิปไตยของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย, วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๘) : ๑๘๑.

^{๔๕}ไพวรรณ ปริมาตร, “พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น”, คุษณินพนธ์ปรัชญาคุษณิปันชิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

กับณรงค์ พึ่งพานิช ภิกขุ วังเงิน และอดิพร เกิดเรื่อง ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก” ผลการศึกษาพบว่า ๑) ปัจจัยกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก พบว่า ปัจจัยความเสมอภาคทางสังคมและทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยการให้รางวัล ๒) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก ไม่แตกต่างกัน ส่วน อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก ที่แตกต่างกัน และ๓) ทุกพฤติกรรมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๑^{๑๐}

๔. ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ คือ การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม การไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ และไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ($\bar{X} = ๓.๘๐$, S.D. = .๖๐๒) สอดคล้องกับอิสมาแอล เบญญิบรอฮีม และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนาความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของไทย” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริม และสนับสนุนต่อการสร้างกระบวนการทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนาความมั่นคงเพื่อความสงบสุข และสันติในพื้นที่ได้ อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาระบบการยุติธรรม ด้านการพัฒนาระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ ด้านการพัฒนาเครือข่ายโทรคมนาคม ด้านการพัฒนาระบบการศึกษา ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนา การค้าและการลงทุน ด้านการพัฒนาสังคมจิตวิทยา และด้านการพัฒนาการเมืองตามลำดับ ทั้งนี้ การที่ภาครัฐ ได้ดำเนินยุทธศาสตร์สนองรับแนวทางตามพระราชดำริ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ได้สร้างความเชื่อมั่นต่อพี่น้อง ประชาชนในพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาความมั่นคง ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อให้การแก้ไข

^{๑๐} ณรงค์ พึ่งพานิช ภิกขุ วังเงิน และอดิพร เกิดเรื่อง, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก”, วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๒) : ๑๓๕.

ปัญหาความไม่สงบสามารถดำเนินไปได้อย่างถูกต้องตามทิศทาง ที่ควรจะเป็น ดังนั้น ภาครัฐจึงควรผลักดันการเสริมสร้างกระบวนการทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมทาง การเมืองในทุกมิติ^{๑๑}

๕. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง การมีส่วนในการกระตุ้นหรือชักชวนให้สมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .607) สอดคล้องกับณัฐมน หมวกฉิม ได้วิจัยเรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.92$) หลักอิทธิบาท ๔ ($\bar{X} = 3.66$) และด้านการกลมเกลียวทางการเมือง ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านการกลมเกลียวทางการเมือง (X_1) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (X_2) และหลักอิทธิบาท ๔ (X_3) มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย (Y) ร้อยละ ๓๗.๗^{๑๒}

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยด้านการศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย (X_1) ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก (X_2) ด้านความยุติธรรม (X_3) ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ (X_4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X_5) กับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี (Y) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับวัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการกลมเกลียวทางการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย กับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

^{๑๑} อิศมาแอล เบญจิบรอฮีม, และคณะ, “วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนาความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของไทย”, วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยสวนดุสิต, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๗๙-๙๐.

^{๑๒} ณัฐมน หมวกฉิม, “การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย”, ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

ผลการวิจัยพบว่า การกล่อมเกลாதงการเมือง (.๔๓๑) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกในระดับที่สูงกว่าความรู้เกี่ยวกับการเมืองไทยซึ่งมีอิทธิพลในเชิงลบ (.๐๐๒) ต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งหมายความว่า หากระดับของการกล่อมเกลาทงการเมืองเพิ่มขึ้น ๑ ระดับ จะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้น .๔๓๑ ระดับ และในทางเดียวกันกับความรู้เกี่ยวกับการเมืองไทยที่เพิ่มขึ้น ๑ ระดับ จะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นเพียง .๐๐๒ ระดับ โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างการกล่อมเกลาทงการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการเมืองไทยกับวัฒนธรรมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๑๓}

๕.๒.๓ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑. ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย คือ การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลด้านการส่งเสริมการตื่นรู้ด้านความเข้าใจทางการเมือง การเห็นด้วยกับส่งเสริมการตื่นรู้ด้านการสร้างความรู้ทางการเมือง และเห็นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมความสนใจทางการเมือง ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = ๓.๗๕, S.D. = .๕๘๗$) สอดคล้องกับไอยสร เทพทอง และกนกกาญจน์ อนุแก่นทราย ได้วิจัยเรื่อง ค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทย: กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทยที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย ๑) ยอมรับความแตกต่างทางเพศ ๒) ความไว้วางใจและเชื่อมั่นผู้อื่น ๓) ติดตามข่าวสาร ๔) มีน้ำใจและจิตสาธารณะ และ ๕) รักษาดีและภูมิใจในความเป็นชาติ สำหรับ ค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทยที่ไม่พึงประสงค์และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประกอบด้วย ๑) ความสัมพันธ์อำนาจเนวติง ๒) คำนิ่งต่อผลตอบแทน ๓) ให้คุณค่าต่อวัตถุนิยม และ ๔) ขาดระเบียบวินัยและไม่เคารพกฎหมาย^{๑๔}

^{๑๓}วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และคณะ, “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการกล่อมเกลาทงการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”, วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑): ๑๖๖.

^{๑๔}ไอยสร เทพทอง และกนกกาญจน์ อนุแก่นทราย, “ค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทย: กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนนทบุรี”, วารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๑๐๕ (มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๒): ๙๑

๒. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ท่านอาศัยอยู่ และการได้ร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .๗๑๘) สอดคล้องกับสุกัญญา ญัฐ ออบสิน ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง คือ ปัจจัยด้านจิตวิทยาการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย ความสนใจทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง การกล่อมเกล่าทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมือง สำหรับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่างโดยบูรณาการตามหลักพุทธธรรม คือ กิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้นว่า การเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือกันทางการเมือง การมีความพร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง การยึดมั่นในหลักและอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย^{๑๕}

๓. ด้านการสื่อสารการเมือง คือ เทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารปัจจุบันทำให้ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูล ติดตามข่าวสารทางการเมืองได้ (การสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีอิทธิพลสำคัญในการชักจูงโน้มน้าวความคิดเห็นของท่าน และสื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ และบ่มเพาะความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองแก่ท่าน ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการสื่อสารการเมือง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = .๖๔๖) สอดคล้องกับสุมาลี บุญเรือง ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป” ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนโดยการบูรณาการตามหลักพุทธธรรม คือ ความชอบการเมือง โดยการเข้าร่วมรับฟังปราศรัยทางการเมือง พยายามเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมีใจทางการเมือง ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนมีสติปัญญาควบคุมกิจกรรมทางการเมือง

^{๑๕}สุกัญญา ญัฐ ออบสิน, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง”, วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๔) : ๑๖๔-๑๖๕.

เมืองคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งให้โปร่งใส^{๑๖} สอดคล้องกับพระครูปลัดสุพัฒน์ ภาสโก (แก้วประเสริฐ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ลำดับความถี่สูงไปหาต่ำสามอันดับแรก ได้แก่ 1. วรรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติอย่างต่อเนื่อง^{๑๗}

๔. ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ การมีส่วนร่วมในการกระตุ้นหรือชักชวนให้เพื่อนนักศึกษา หรือคนอื่นๆ ในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = ๓.๖๗$, S.D. = .๙๐๓) สอดคล้องกับชุดิพนธ์ วงษ์อมรวิทย์ ได้วิจัยเรื่อง การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า มีหลักให้ดำเนินการ คือ ๑) การสร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อตรง เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมของประชาชน ยึดหลักธรรมาภิบาล ทำงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ๒) การสร้างความตระหนักในจริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดใจและเกรงกลัวต่อบาปกรรม ๓) การสร้างความร่วมมือในชุมชน ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงจุด แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส มุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ๔) การสร้างความรู้ความเข้าใจ การเคารพกติกา และมีจิตสำนึกให้เกิดธรรมาภิบาล พัฒนาท้องถิ่นและชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นต่อไป^{๑๘}

๕. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย คือ การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า กฎหมายคือเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข การเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าประชาชนทุกคนในสังคม

^{๑๖} สุมาลี บุญเรือง, “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔).

^{๑๗}พระครูปลัดสุพัฒน์ ภาสโก (แก้วประเสริฐ), “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์”, *วารสารธรรมทรรณ*, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๑๓๘.

^{๑๘}ชุดิพนธ์ วงษ์อมรวิทย์, “การเสริมสร้างจริยธรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา”, *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

ประชาธิปไตยมีสิทธิต่อสู้ คัดหวังและเรียกร้องเพื่อให้ท่านมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่ดีได้ และการเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า การเรียกร้องหรือต่อสู้ของประชาชนโดยสงบเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย ส่วนผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ($\bar{X} = ๓.๖๓$, S.D. = .๗๑๒) สอดคล้องกับนิยาม เวชกามา ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมและจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ๑) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนทำหน้าที่เป็นสภาใช้อำนาจนิติบัญญัติบริหาร และตุลาการด้วยตนเอง โดยมีความคิด พุด และทำด้วยเมตตาต่อกัน กระจายผลประโยชน์ปฏิบัติตามระเบียบวินัย และกฎหมาย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดที่แตกต่าง ๒) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยอ้อม ประชาชนเลือกผู้แทนไปใช้อำนาจนิติบัญญัติและบริหารแทนตน ผ่านการเลือกตั้งด้วยความรู้รักสามัคคีปรารถนาดีและหวังประโยชน์สุขร่วมกัน ๓) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของตนในรูปของภาคพลเมืองหรือผ่านตัวแทนตามหลักสาราณียธรรม และ ๔) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบถกแถลง เป็นกระบวนการสำคัญของประชาธิปไตยภาคพลเมืองในรูปของประชาธิปไตยชุมชน เป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เป็นรูปแบบสถาบันที่ตายตัว ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีความซับซ้อนและมีความแตกต่างหลากหลายให้มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันด้วยไมตรีจิต^{๑๙}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปข้อเสนอแนะแต่ละด้านได้ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้ประชาชนสร้างอาชีพที่มั่นคงสามารถดูแลสมาชิกในครอบครัวได้

^{๑๙}นิยาม เวชกามา, “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา”, *คชภูมินิพนธ์พุทธศาสนคชภูมินิต* สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา, (พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑).

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสำนักสาธารณะเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคม

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลควรเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องในด้านผลกระทบจากการพัฒนาเมือง จะทำให้ประชาชนมีความตระหนัก มีความรู้ความเข้าใจ เกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง

๔. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเริ่มจากความต้องการระดับล่างไปสู่ระดับบน กล่าวคือ เริ่มจากพื้นฐานความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่ ที่ต้องการการพัฒนาที่ตอบสนองต่อการดำเนินชีวิต อาทิ พัฒนาการศึกษ พัฒนาการมีส่วนร่วม พัฒนาการสื่อสารทางการเมืองในเขตตำบล เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ตำบล เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยระดับชาวบ้านให้เป็นไปตามอุดมการณ์

๕. ภาครัฐ ควรส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักในระบอบประชาธิปไตยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการต่างๆ ที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเจริญต่อประชาชนในหมู่บ้านอย่างแท้จริง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อแลกเปลี่ยนประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกในชุมชนเพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนา

๒. องค์การบริหารส่วนตำบลควรเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลและไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคมท้องถิ่น

๓. องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำนโยบายขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมด้วยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อนการตื่นตัวทางการเมือง โดยพิจารณาจากการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมให้อยู่ในระดับพอดี โดยนำการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

๔. องค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานราชการ ทั้งที่เป็นข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ ควรปฏิบัติหน้าที่อยู่ข้างประชาชน ต้องจริงจังต่อการปฏิบัติร่วมกับประชาชน ต้องมองภาคประชาชนว่ามีความต้องการการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนจากภาครัฐ แต่ปัจจุบันข้าราชการประจำมองการให้บริการประชาชนอิงกับระบบการเมือง ซึ่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่เน้นนโยบายของตน เพื่อนำมาสร้างเป็นแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น มากกว่าที่จะมองความต้องการของชาวบ้าน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลส่งการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อนำผลการวิจัยมาจัดทำเป็นแผนงานบูรณาการการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนและสังคมอย่างยั่งยืน

๒. ควรศึกษาเกี่ยวกับ การสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็น
ทางการเมืองผ่านช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓. ควรศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนาประชาชนในสังคมประชาธิปไตยตามแนวทางการ
พัฒนาประชาชนสู่ความเป็นพลเมืองของท้องถิ่น

๔. ควรศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทางการเมืองท้องถิ่น ผลประโยชน์ของ
ชาวบ้าน และการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไฟฟ้าเพื่อผลประโยชน์ของการปกครองแบบเรียบง่าย
ในท้องถิ่น

๕. ควรศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายผู้ใหญ่บ้านและหมู่บ้านต้นแบบในการ
พัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, “การตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ในประเทศไทย” วารสารสถาบันวิจัย
ญาณสังวร, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๙๘.
- กลุ่มงานสารนิเทศ สำนักประชาสัมพันธ์, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน, กรุงเทพมหานคร :
สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป..
- กฤษชพลณ์ บุญครอง และศิวัช ศรีโกคางกุล, “นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นกับความตื่นตัวทาง
การเมือง, วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง”, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน -
ธันวาคม ๒๕๖๒) : ๙๔-๙๕.
- การออกเสียงลงประชามติตามความแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช
๒๕๕๙ มาตรา ๒๙ วรรคสอง
- โกมินทร์ กุลเวชกิจ, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน
อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
๒๕๕๙.
- โกวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน,
๒๕๕๔.
- ชัตติยา วรรณสุด, “สตรีกับการเมือง” บทความวิชาการพัฒนาสังคม : แนวคิดและการปฏิบัติการ,
กรุงเทพมหานคร : คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๕.
- จันทนา สุทธิจารี, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับ
ประชาชน, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วี.เจ. พรินติ้ง, ๒๕๔๔.
- จิรประภา อัครบวร, ระบบบริหารราชการของราชอาณาจักรไทย, กรุงเทพมหานคร : กรรณการพิมพ์,
ม.ป.ป..
- จรรยา สุภาพ, หลักรัฐศาสตร์, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, และคณะ, **สังคมวิทยา**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.
- ชูเกียรติ ภัยลี, “การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๖.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช, **วัฒนธรรมทางการเมืองกับระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, ๒๕๒๔.
- ชำนาญ จันทรเรือง, **วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637713> [๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔].
- ชาย โปธิสิตา, **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง, ๒๕๕๐.
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร, **รัฐศาสตร์**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- ณัฐมน หมวกฉิม, “การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.
- ณรงค์ พึ่งพานิช ภิกขุ วชังเงิน และอดิพร เกิดเรือง, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดตาก”, **วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก**, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๒) : ๑๗๕.
- ณรงค์ สินสวัสดิ์, **จิตวิทยาการเมือง**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘.
- ณรงค์ สินสวัสดิ์, **จิตวิทยาการเมือง**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.
- ฐิติทัศน์ นิพนธ์พิทยา, “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการตัดสินใจสนับสนุนการเมือง”, **วารสารวิจัยวิชาการ**, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๒) : ๑๑๗-๑๓๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ฐานิตา เฉลิมช่วง และอัมรินทร์ นาคณัฐเศรษฐ์, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา”, **วารสารชุมชนวิจัย**, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๕๙) : ๘๒.

ทิพาพร พิมพิสุทธิ์, **พัฒนาทางการเมือง**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๑.

ทินพันธุ์ นาคะตะ, **วิถีชีวิตไทย: วัฒนธรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่**, กรุงเทพมหานคร: โครงการเอกสารและตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิติฯ, ๒๕๕๖.

เทิดศักดิ์ ยอแสงรัตน์ และวารารณ เทพสัมฤทธิ์พร, “ทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต”, **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต**, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐) : ๓๘.

ธนาภรณ์ ไ้วเจริญ และวัชรินทร์ ชาญศิลป์, “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี”, **วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๑๓๓-๑๔๗.

ธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ และโชติ บดีรัฐ, “สภาพการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี, **วารสารการบริหารท้องถิ่น**”, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๕๖.

นิธิ เอียวศรีวงศ์, “วัฒนธรรมทางการเมืองไทย”, **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๔) : ๔๙-๖๓.

นันทวัฒน์ บรมานันท์, **การปกครองส่วนท้องถิ่น**, พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๒.

แนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๕๗.

แนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖.

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, **โครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ**, ชุดโครงการวิจัยเรื่อง การติดตามและประเมินผลบังคับใช้รัฐธรรมนูญ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๕๖.

ถวิลวดี บุรีกุล และอัลเบิร์ต หัน, โรเบิร์ต บี, **ความต่อเนื่องของประชาธิปไตยในประเทศไทย : การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา**, กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

บุญวัฒน์ สว่างวงศ์, “พัฒนาการทางการเมืองและเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของไทยและเกาหลีใต้”,
วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน
๒๕๕๙) : ๖๒-๗๔.

บรรศักดิ์ อวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล, ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม, กรุงเทพมหานคร : สถาบัน
พระปกเกล้า, ๒๕๔๘.

ปรมต วรรณบวร , และคณะ “ความเป็นพลเมืองเพื่อการส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น”, วารสาร
มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๘๕-๑๐๐.

ประณต นันทิยะกุล, “การจัดทำแผนพัฒนาการเมืองและแผนพัฒนาประชาธิปไตย”, เอกสารหลักสูตร
การบรรยายหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหาร
ระดับสูง, กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๖.

ประวิทย์ สายสงวนวงศ์, พัฒนาการของการตื่นตัวทางการเมืองของชาวอีสาน พ.ศ. ๒๔๓๓-๒๔๘๙,
วิทยานิพนธ์หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์, บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๒.

เปรมศักดิ์ แก้วมรกฏ, “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของวัยรุ่นในสังคมพหุวัฒนธรรม :
กรณีศึกษา อำเภอกงหรา จังหวัดสงขลา”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, ปีที่ ๑๒
ฉบับ พิเศษ (ตุลาคม ๒๕๖๑) : ๒๒๑-๒๒๒.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑, อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๒๔
พฤศจิกายน ๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๒ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สัมภาษณ์วันที่ ๗ พฤษภาคม
๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๓, ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔, สัมภาษณ์วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน
๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๔ ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖, สัมภาษณ์วันที่ ๘ พฤษภาคม
๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๕ ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙, สัมภาษณ์วันที่ ๑๔ พฤษภาคม
๒๕๖๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๖ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๗ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, สัมภาษณ์วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๘ ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๙ ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘, สัมภาษณ์วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๑, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวัง, สัมภาษณ์วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๒ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาวัง, สัมภาษณ์วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ ๑๓ ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวัง หมู่ที่ ๕, สัมภาษณ์วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, วัฒนธรรมการเมืองไทย, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์, ๒๕๕๔.

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, “ก้าวข้ามกับดักการพัฒนาประชาธิปไตยไทยด้วยการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย: สู่เส้นทางใหม่ที่ยั่งยืนกว่า”, วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๓ (กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๕๘) : ๗๐-๙๙.

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน: กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบง และหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”, วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๓ (สิงหาคม-ตุลาคม ๒๕๕๗) : ๖๓-๙๖.

พระเมธาวิเชียร (สุเทพ พุทธจรรยา), การเมืองภาคพลเมือง: การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย, วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๖๗.

พิทยา มาศมินทร์ไชยนรา, “วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย: ข้อสังเกตและพิจารณา”, วารสารปาริชาติ, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ (เมษายน - กันยายน ๒๕๕๘) : ๙๑-๙๔.

พิทยา สายหู, กลไกของสังคม, กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ภูสิทธิ์ ชันติกุล, รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, **รายงานการวิจัย**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๓.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล, “ทัศนะทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน ๔๔ ชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร”, **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๔) : ๖๘.
- ยุทธ ไกรวรรณ, **วิธีวิจัยทางธุรกิจ**, กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, ๒๕๕๒.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๗๐.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๖๓.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”, **ราชกิจจานุเบกษา ๑๓๔** (เมษายน ๒๕๖๐) : ๓, ๑๒.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๔.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”, **ราชกิจจานุเบกษา ๑๓๔** (เมษายน ๒๕๖๐) : ๑๒-๑๓.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐”, **ราชกิจจานุเบกษา ๑๑๔** (ตุลาคม ๒๕๔๐) : ๘๐-๘๑.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐”, **ราชกิจจานุเบกษา ๑๒๔** (สิงหาคม ๒๕๕๐) : ๑๐๖-๑๐๗.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐”, **ราชกิจจานุเบกษา ๑๓๔** (เมษายน ๒๕๖๐) : ๗๐.
- ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔**, กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๖.
- ลิขิต ธีรเวคิน, **วัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลาริเริ่มรู้ทางการเมือง**, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๙.
- วุฒิสสาร ต้นไชย. **การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วัชรีย์ ด่านกุล, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนอายุ ๑๘-๒๐ ปี : ศึกษากรณีอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา”, **ภาคนิพนธ์พัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)**, กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๑.
- วัฒนา แซ่โพเราะ, “ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในสถาบันการศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครกับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๔”, **ดุชนิพนธ์ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาสื่อสารการเมือง, วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๕.**
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์และนพพล อัครชาติ, “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการตื่นตัวทางการเมืองกับความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”, **วารสารการบริหารปกครอง, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๒) : ๓๓.**
- วรทิพย์ มีมาก และชีวินทร์ ฉายาชาวลิต, **หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข**, กรุงเทพมหานคร : ไร่ไทยเพรส, ๒๕๔๗.
- วรัญญา ศรีริน และ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการสร้างประชาธิปไตยที่มีเสถียรภาพ: ทิศนะทางสังคมวิทยาการเมือง”, **การประชุมระดับนานาชาติ มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ ๑๕, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, (๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒), หน้า ๖๗๒-๖๘๖.**
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน, “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาการเมืองไทย”, ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาการพัฒนาการเมืองไทย หน่วยที่ ๔, พิมพ์ครั้งที่ ๗, นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๑.**
- วิสุทธิ โปธิแทน, **ประชาธิปไตย: แนวคิดแบบประเทศประชาธิปไตยในอุดมคติ**, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔.
- ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์ และ อนุวัต กระสังข์, “การกลมกลืนทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง”, **วารสารสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑ : ๑๓-๒๗.**
- ศุภชัย ยาวะประภาษ, **นโยบายสาธารณะ, พิมพ์ครั้งที่ ๙, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.**

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สัณฺฑยพงศ์ ลี้มประเสริฐ และ ธัญลักษณ์ รุจิภักดิ์ , “การพัฒนาเครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์.” วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๖) : ๒๕-๔๑.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน, **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน, **ทฤษฎีพัฒนาการเมือง**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๑.
- สุป็น สมสาร, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี, **วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์**, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๘๖.
- สุภางค์ จันทวานิช, **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์, **การเมืองไทย**, กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๔๙.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์, **วัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในสังคมไทย**, กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๖.
- สมปอง รักษาธรรม, “ความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในพื้นที่ภาคใต้กับการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๕๒ : ศึกษากรณีเปรียบเทียบนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ๕ จังหวัดภาคใต้” **ดุชนิพนธ์ สาขาวิชาสื่อสารการเมือง**, บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๒.
- สุมาลี บุญเรือง อนุภูมิ ไชวเกษม และสุรพล สุยะพรหม, การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป, **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๖ (มิถุนายน ๒๕๖๔) : ๓๖๕-๓๖๖.
- สุมาลี บุญเรือง, “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไป”, **ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุรัชชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย, “เอกสารวิชาการส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมของประชาชนกับหลัก
ประชาธิปไตยในสังคมไทย”, กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาล
รัฐธรรมนุญ, ม.ป.ป.).
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, สารานุกรมเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ชุดที่ ๒ ความรู้เกี่ยวกับ
การปกครองส่วนท้องถิ่นและวัฒนธรรมทางการเมือง, กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ป..
- สำนักปลัด/นักวิเคราะห์นโยบายและแผน, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕) เพิ่มเติม (ครั้งที่
๔/๒๕๖๔), องค์การบริหารส่วนตำบลนาเวียงอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี, ม.ป.ป., หน้า ๑-
๓,
- อนุชา พละกุล, การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี, คุษณินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตร์, บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕.
- องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, สภาพทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก, [ออนไลน์],
แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3NuHLPo> [๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔].
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 - พ.ศ.2570), องค์การบริหารส่วน
ตำบลนาพันสาม, ม.ป.ป., หน้า ๑, ๑๙.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาเวียง, ประวัติความเป็นมา และตราสัญลักษณ์, วิสัยทัศน์ พันธกิจ อนาคต.
เวียง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://bit.ly/3lFB8xY> [๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔]
- อิสมาแอล เบญจิบรอฮีม, และคณะ, “วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับการพัฒนา
ความมั่นคงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของไทย”, วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย
วิทยาลัยสวนดุสิต, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๗๙-๙๐.
- เอกชัย พรนิคม, การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลเหมืองแก้วอำเภอแม่
ริม จังหวัดเชียงใหม่, วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒
(กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๒-๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อุทิสรา ภิณฺโญทรพัญ์, “การเสริมสร้างความตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนอายุ ๑๘-๑๙ ปีกรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านเพชรภูเขียว อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ”, รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ Proceeding, The ๒rd CASNIC ๒๐๑๔.
- Almond, Gabriel A. and Jr. B.G. Powell, **Comparative Political Today**, Boston: Little Brown and Company, 1976.
- Almond, Gabriel and Verba, Sidney, **the Civic Culture**, Princeton University Press: Princeton, 1972.
- Angus Campbell, Political Efficacy, **In measure of political attitudes**, The Institute for Social Research, New York: Knopt, 1965.
- Arend Lijphart, **Patterns of Democracy**. New Haven: Yale University, 1999.
- Barber J. David, **Citizen Politics**, Chicago: Markham, 1972.
- Cyde Kluckhohn, **Mirror for Man**, New York: Whittlesey, 1949.
- Daniel Wit, **Comparative Political Institutions: A Study of Modern Democratic and Dictatorial Systems**, By Daniel Wit, New York: Henry Holt and Company, 1953.
- Edward B. Tyler, **Primitive Culture Researches into the Development of Mythology, Religions, languages, Art and Customs**, New York: Henry Holt, 1977.
- Gabriel, A. Almond, **Comparative Politic Today**, Canada: Little Brown and Com pany, 1993.
- Herbert Mc Closky, “Political Participation”, **in International Encyclopedia of the Social Science**, Vol. 12, New York: McMillan and Free Press, 1968), pp. 252-262.
- Heywood, A. **Politics**, London: Macmillan, 1997.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- James R. Townsend, **Political Participation in Communist China**, Berkley and Los Angeles: University of California Press, 1967.
- Lester W. Milbrath, **Political Participation**, New York: University of buffalo Press, 1971.
- Lester W. Milbrath, **Political participation; how and why do people get involved in politics?**, Chicago: Rand McNally political science series, 1965.
- Lucian W. Pye, “**Political Culture. International Encyclopedia of the Social Sciences**”, New York: Macmillan,1986.
- Myron Wiener, “**Political Participation : Crisis of the Political Process**” in **Crisis on Sequences in Political Development**, Princeton: Princeton University Press, 1971.
- Norman H. Nie and Sidney Verba, **Political Participation : in Handbook of Political Science**, V. 4. edited by Fred I. Greenstein and Nelson W. Polsby: 9-12 Massachusetts: Addison Wesley.
- Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson, **Participation and Political Stud**, Cambridge: Cambridge University Press, 1982.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอสัมภาษณ์

ที่ พิเศษ/๒๕๖๕

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖๕/๑ หมู่ ๖ ตำบลช่องสะแก
อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐
โทรศัพท์/โทรสาร (๐๓๒) ๔๐๐ ๓๙๑

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอสัมภาษณ์ในฐานะผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เรียน

ด้วย นายอนุชา นามสกุล พละกุล ตำแหน่ง อาจารย์ สังกัด หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี” ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ (งบประมาณภายในส่วนงาน) ผู้วิจัยพิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมในฐานะผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย ข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้สัมภาษณ์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(นายอนุชา พละกุล)

หัวหน้าโครงการ

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
ของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

*****

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

ชื่อ..... นามสกุล..... อายุ.....ปี

วุฒิการศึกษา.....

ที่อยู่.....เลขที่...../.....ถนน.....หมู่ที่.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....เบอร์โทร.....E-Mail.....

ตำแหน่ง.....

หน่วยงานที่สังกัด.....

สัมภาษณ์ ณ .....

ผู้สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๒.๑) ท่านเห็นว่าสังคมมีความเกี่ยวข้องข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ?

คำตอบ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๒) ท่านเห็นว่าเศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ?

คำตอบ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๓) ท่านเห็นว่าอิทธิพลทางการเมืองมีความเกี่ยวข้องข้องกับการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี ?

คำตอบ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๑) ท่านเห็นว่าการศรัทธาในระบบประชาธิปไตยเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีอย่างไร?

คำตอบ.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒) ท่านเห็นว่าการเคารพสิทธิส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีอย่างไร?

คำตอบ.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓) ท่านเห็นว่าความยุติธรรมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีอย่างไร?

คำตอบ.....
.....
.....

.....
.....
.....

๔) ท่านเห็นว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีอย่างไร?

คำตอบ.....
.....
.....
.....
.....

๕) ท่านเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีอย่างไร?

คำตอบ.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๔ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

๔.๑) ท่านเห็นว่าความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีควรมีแนวปฏิบัติอย่างไร ?

คำตอบ.....
.....
.....

.....
.....
.....

๔.๒) ท่านเห็นว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดเพชรบุรีควรมีแนวปฏิบัติอย่างไร ?

คำตอบ.....

.....
.....
.....
.....

๔.๓) ท่านเห็นว่าการสื่อสารการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดเพชรบุรีควรมีแนวปฏิบัติอย่างไร ?

คำตอบ.....

.....
.....
.....
.....

๔.๔) ท่านเห็นว่าความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรีควรมีแนวปฏิบัติอย่างไร ?

คำตอบ.....

.....
.....
.....
.....

๔.๕) ท่านเห็นว่าการปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใน
จังหวัดเพชรบุรีควรมีแนวปฏิบัติอย่างไร ?

คำตอบ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการ และการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน
เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

คำชี้แจง :

๑. แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี” โปรดตอบแบบสอบถามตามความเห็นอย่างแท้จริงให้ครบถ้วนทุกข้อคำถาม คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น

๒. แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๖ ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๙ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๕ ข้อ

ตอนที่ ๔ เป็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๑๕ ข้อ

ตอนที่ ๕ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการ และการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความร่วมมือตอบแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความต่อไปนี้ให้สมบูรณ์ตามความเป็นจริง
เกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

- ๑) เพศชาย ๒) เพศหญิง

๒. อายุ

- ๑) อายุ ๑๘-๒๕ ปี ๒) อายุ ๒๖-๓๐ ปี
 ๓) อายุ ๓๑-๓๕ ปี ๔) อายุ ๓๖-๔๐ ปี
 ๕) อายุ ๔๑-๔๕ ปี ๖) อายุ ๔๖-๕๐ ปี
 ๗) อายุ ๕๑-๕๕ ปี ๘) อายุ ๕๖-๖๐ ปี
 ๙) อายุ ๖๑ ปีขึ้นไป

๓. สถานภาพ

- ๑) โสด ๒) สมรส ๓) หย่าร้าง

๔. การศึกษา

- ๑) มัธยมศึกษา ๒) อนุปริญญา ๓)ปริญญาตรี
 ๔) ปริญญาโท ๕) ปริญญาเอก ๖) อื่นๆระบุ...

๕. อาชีพ

- ๑) ข้าราชการ ๒) พนักงานเอกชน
 ๓) เจ้าของกิจการ ๔) พนักงาน
 ๕) เกษตรกรรม ๖) อาชีพอิสระ
 ๗) นักศึกษา ๘) นักเรียน
 ๙) ว่างาน ๑๐) อื่นๆ ระบุ.....

๖. รายได้ต่อเดือน

- ๑) ต่ำกว่า ๙,๐๐๐ บาท ๒) ๙,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท
 ๓) ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท ๔) ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท
 ๕) ๓๐,๐๐๑ ขึ้นไป ๖) อื่นๆ ระบุ.....

๗. อาศัยในเขตพื้นที่

- ๑) องค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก
 ๒) องค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง
 ๓) องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

ตอนที่ ๒ การตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วน
ตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค		ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านสังคม						
๑)	สมาชิกภายในชุมชนกระตุ้นให้ท่านมีความสนใจทางการเมืองเขตองค์การบริหารส่วนตำบล					
๒)	ท่านเข้าร่วมพูดคุยสนทนาประเด็นทางการเมืองกับสมาชิกคนอื่นในชุมชนตามสถานที่ต่างๆ					
๓)	ชุมชนเปิดโอกาสให้ท่านได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเชิงสร้างสรรค์					
๒. ด้านเศรษฐกิจ						
๔)	ท่านเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการพัฒนาทักษะอาชีพแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย					
๕)	ท่านเห็นว่าปัญหาความเป็นอยู่ด้านอาชีพรายได้ สวัสดิการของประชาชนส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี					
๖)	ท่านเห็นว่าความพร้อมด้านการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี					
๓. ด้านอิทธิพลทางการเมือง						
๗)	ท่านเห็นว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มองค์กรทางการเมืองมีผลประโยชน์แอบ					

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค		ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	แฝงอยู่กับเป้าหมายในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองเสมอ					
๘)	ท่านเห็นว่าการยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองอาจเป็นภัยต่อคู่ตรงข้ามทางการเมือง					
๙)	ท่านเห็นว่าการแสดงออกทางการเมืองทุกรูปแบบถูกเพ่งเล็งจากผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น					

ตอนที่ ๓ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง		ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านการศรัทธาในระบบประชาธิปไตย						
๑)	ท่านเห็นว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมกับสังคมไทย					
๒)	ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าทุกคนมี สิทธิเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบบประชาธิปไตย					
๓)	ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลเป็นสิทธิโดยธรรมชาติไม่มีใครสามารถละเมิดได้					
๒. ด้านการเคารพมติเสียงส่วนมาก						
๔)	ท่านเชื่อว่าหลักการตัดสินใจด้วยเสียงข้างมากใช้ได้ในทุกกรณี					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง		ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๕)	ท่านเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่จำกัดสิทธิขั้นมูลฐานของเสียงส่วนน้อย					
๖)	ท่านเห็นว่าการตัดสินใจด้วยเสียงส่วนใหญ่ต้องไม่ใช่ลักษณะของพวกมากลากไป					
๓. ด้านความยุติธรรม						
๗)	ท่านเชื่อว่าการตกลงแก้ไขปัญหากันอย่างสันติวิธีเป็นวิธีการที่ยุติธรรม					
๘)	ท่านเชื่อว่าความยุติธรรมจะมีได้บุคคลต้องเคารพกติกาหรือกฎหมายที่ได้กำหนดไว้					
๙)	ท่านเห็นความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมาจากการมองประเด็นต่างๆ โดยปราศจากอคติ ลำเอียง หรือยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง					
๔. ด้านการคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่						
๑๐)	ท่านเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม					
๑๑)	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ					
๑๒)	ท่านไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ					
๕. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง						
๑๓)	ท่านเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น					
๑๔)	ท่านเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมือง		ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๕)	ท่านมีส่วนในการกระตุ้นหรือชักชวนให้สมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง					

ตอนที่ ๔ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี

รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง		ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย						
๑)	ท่านเห็นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมความสนใจทางการเมือง					
๒)	ท่านเห็นด้วยกับส่งเสริมการตื่นรู้ด้านการสร้างความรู้ทางการเมือง					
๓)	ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าเสรีภาพของบุคคลด้านการส่งเสริมการตื่นรู้ด้านความเข้าใจทางการเมือง					
๒. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง						
๔)	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ท่านอาศัยอยู่					
๕)	ท่านได้ร่วมแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทางารรับฟังความคิดเห็นของประชาชน					

รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง		ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๖)	ท่านเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น					
๓. ด้านการสื่อสารการเมือง						
๗)	สื่อสารมวลชนมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ และบ่มเพาะความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองแก่ท่าน					
๘)	สื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีอิทธิพลสำคัญในการชักจูงโน้มน้าวความคิดเห็นของท่าน					
๙)	เทคโนโลยีด้านข้อมูลข่าวสารปัจจุบันทำให้ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูล ติดตามข่าวสารทางการเมืองได้					
๔. ด้านความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง						
๑๐)	ท่านเข้ารับฟังคำปราศรัยและการหาเสียงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และการเมืองระดับชาติ					
๑๑)	ท่านเป็นผู้ที่มีความสนใจและติดตามประเด็นทางการเมือง					
๑๒)	ท่านมีส่วนในการกระตุ้นหรือชักชวนให้เพื่อนนักศึกษา หรือคนอื่นๆ ในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง					
๕. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย						
๑๓)	ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าประชาชนทุกคนในสังคมประชาธิปไตยมีสิทธิต่อสู้ คัดหวัง และเรียกร้องเพื่อให้ท่านมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่ดีได้					
๑๔)	ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า การเรียกร้องหรือต่อสู้ของประชาชนโดยสงบเป็นสิ่งที่					

รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมือง		ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย					
๑๕)	ท่านเห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่า กฎหมายคือเครื่องมือในการจัดระเบียบสังคมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมสงบสุข					

ตอนที่ ๕ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการ และการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านในการตอบแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัย

ภาคผนวก ง

ภาพประกอบ

ภาคผนวก จ

สถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	157	40.2	40.2	40.2
หญิง	234	59.8	59.8	100.0
Total	304	100.0	100.0	

อายุ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 18-25 ปี	58	14.8	14.8	14.8
26-30 ปี	76	19.4	19.4	34.3
31-35 ปี	42	10.7	10.7	45.0
36-40 ปี	44	11.3	11.3	56.3
41-45 ปี	51	13.0	13.0	69.3
46-50 ปี	47	12.0	12.0	81.3
51-55 ปี	21	5.4	5.4	86.7
56-60 ปี	33	8.4	8.4	95.1
61 ปีขึ้นไป	19	4.9	4.9	100.0
Total	391	100.0	100.0	

สถานภาพ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid โสด	138	35.3	35.3	35.3
สมรส	221	56.5	56.5	91.8
หย่าร้าง	32	8.2	8.2	100.0
Total	391	100.0	100.0	

การศึกษา

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid มัธยมศึกษา	87	22.3	22.3	22.3
อนุปริญญา	112	28.6	28.6	50.9
ปริญญาตรี	120	30.7	30.7	81.6
ปริญญาโท	39	10.0	10.0	91.6
ปริญญาเอก	1	.3	.3	91.8
อื่น ๆ	32	8.2	8.2	100.0
Total	391	100.0	100.0	

อาชีพ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ข้าราชการ	22	5.6	5.6	5.6
พนักงานเอกชน	67	17.1	17.1	22.8
เจ้าของกิจการ	41	10.5	10.5	33.2
พนักงาน	48	12.3	12.3	45.5
เกษตรกรรวม	72	18.4	18.4	63.9
อาชีพอิสระ	84	21.5	21.5	85.4
นักศึกษา	19	4.9	4.9	90.3
นักเรียน	26	6.6	6.6	96.9
ว่างงาน	12	3.1	3.1	100.0
Total	391	100.0	100.0	

รายได้ต่อเดือน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ต่ำกว่า 9,000 บาท	77	19.7	19.7	19.7
9001-15000 บาท	120	30.7	30.7	50.4
15001-20000 บาท	82	21.0	21.0	71.4
20001-30000 บาท	48	12.3	12.3	83.6
30001 บาทขึ้นไป	34	8.7	8.7	92.3
อื่นๆ	30	7.7	7.7	100.0
Total	391	100.0	100.0	

อาศัยในพื้นที่

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid อบต ช้องสะแก	240	61.4	61.4	61.4
อบต นาวิ้ง	66	16.9	16.9	78.3
อบต นาพันสาม	85	21.7	21.7	100.0
Total	391	100.0	100.0	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามค่าเฉลี่ย

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
A1	304	1	5	3.89	.917
A2	304	1	5	3.90	.807
A3	304	2	5	3.88	.787
B1	304	1	5	3.79	.894
B2	304	1	5	3.93	.830
B3	304	1	5	3.90	.826
C1	304	1	5	3.66	.819
C2	304	2	5	3.81	.780
C3	304	1	5	3.71	.861
D1	304	1	5	3.78	.901
D2	304	1	5	3.77	.784
D3	304	1	5	3.71	.879
E1	304	1	5	3.53	.870

E2	304	1	5	3.76	.858
E3	304	1	5	3.81	.874
F1	304	1	5	3.78	.851
F2	304	1	5	3.75	.802
F3	304	1	5	3.79	.815
G1	304	1	5	3.86	.778
G2	304	2	5	3.79	.832
G3	304	1	5	3.76	.840
H1	304	1	5	3.69	.796
H2	304	2	5	3.79	.755
H3	304	1	5	3.77	.869
I1	304	2	5	3.67	.795
I2	304	2	5	3.77	.804
I3	304	2	5	3.83	.772
J1	304	2	5	3.73	.819
J2	304	2	5	3.71	.798
J3	304	1	5	3.83	.829
K1	304	2	5	3.75	.797
K2	304	1	5	3.80	.811
K3	304	2	5	3.86	.810
L1	304	1	5	3.75	.858
L2	304	1	5	3.61	.978
L3	304	1	5	3.65	.873
M1	304	1	5	3.67	.923
M2	304	1	5	3.50	.850
M3	304	1	5	3.74	.873
a	304	1.67	5.00	3.8909	.61559
b	304	1.00	5.00	3.8704	.65174

c	304	1.67	5.00	3.7272	.65679
d	304	1.00	5.00	3.7519	.64988
e	304	1.00	5.00	3.6999	.73207
f	304	1.00	5.00	3.7749	.66960
g	304	2.67	5.00	3.8031	.60259
h	304	2.33	5.00	3.7528	.60739
i	304	2.33	5.00	3.7536	.58747
l	304	1.00	5.00	3.6692	.71869
k	304	2.00	5.00	3.8039	.64687
L	304			3.67	0.903
m	304	1.00	5.00	3.6385	.71297
Valid N (listwise)	304				

การวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise
ระหว่างสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการตื่นตัวทางการเมือง และรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค	b	S.E.B	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.813	.182		9.948	.000
X11= ด้านสังคม	.144	.050	.179	2.896	.004
X12= ด้านเศรษฐกิจ	.192	.044	.251	4.379	.000
X13= ด้านอิทธิพลทางการเมือง	.178	.045	.235	3.950	.000

R = .540 ; R Square (R2) = .291 ; Adjust R Square (AR2) = .284 ;

Std. Error of the Estimate (S.E.) = .400 ; F = 41.136 ; Sig. = .004

Dependent Variable : Y

การวิเคราะห์ผลการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Stepwise

ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และรูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัว	b	S.E.B	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	1.898	.143		13.313	.000
X21= การศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย	.167	.036	.225	4.685	.000
X24= การคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่	.149	.043	.188	3.438	.000
X25= การมีส่วนร่วมทางการเมือง	.334	.044	.412	84.649	.001

R = .677 ; R Square (R2) = .458 ; Adjust R Square (AR2) = .453 ;

Std. Error of the Estimate (S.E.) = .350 ; F = 84.649 ; Sig. = .001

Dependent Variable : Y

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการตื่นตัวทาง
การเมือง กับ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics				Durbin-Watson
						F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.441 ^a	.195	.192	.425	.195	73.037	1	302	.000	
2	.521 ^b	.272	.267	.405	.077	31.784	1	301	.000	
3	.540 ^c	.291	.284	.400	.020	8.387	1	300	.004	1.610

a. Predictors: (Constant), X12

b. Predictors: (Constant), X12, X13

c. Predictors: (Constant), X12, X13, X11

d. Dependent Variable: Y

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	13.184	1	13.184	73.037	.000 ^b
	Residual	54.515	302	.181		
	Total	67.700	303			
2	Regression	18.391	2	9.196	56.133	.000 ^c
	Residual	49.309	301	.164		
	Total	67.700	303			
3	Regression	19.732	3	6.577	41.136	.000 ^d
	Residual	47.968	300	.160		
	Total	67.700	303			

a. Dependent Variable: Y

b. Predictors: (Constant), X12

c. Predictors: (Constant), X12, X13

d. Predictors: (Constant), X12, X13, X11

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Coefficients Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	2.492	.156		15.961	.000					
	X12	.338	.040	.441	8.546	.000	.441	.441	.441	1.000	1.000
2	(Constant)	2.001	.172		11.603	.000					
	X12	.237	.042	.309	5.681	.000	.441	.311	.279	.816	1.226
	X13	.233	.041	.307	5.638	.000	.440	.309	.277	.816	1.226
3	(Constant)	1.813	.182		9.948	.000					
	X12	.192	.044	.251	4.379	.000	.441	.245	.213	.716	1.396
	X13	.178	.045	.235	3.950	.000	.440	.222	.192	.670	1.492
	X11	.144	.050	.179	2.896	.004	.432	.165	.141	.618	1.618

a. Dependent Variable: Y

Excluded Variables^a

Model	Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics			
					Tolerance	VIF	Minimum Tolerance	
1	X11	.282 ^b	4.917	.000	.273	.752	1.330	.752
	X13	.307 ^b	5.638	.000	.309	.816	1.226	.816
2	X11	.179 ^c	2.896	.004	.165	.618	1.618	.618

a. Dependent Variable: Y

b. Predictors in the Model: (Constant), X12

c. Predictors in the Model: (Constant), X12, X13

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition	Variance Proportions			
			Index	(Constant)	X12	X13	X11
1	1	1.988	1.000	.01	.01		
	2	.012	12.738	.99	.99		
2	1	2.973	1.000	.00	.00	.00	
	2	.015	14.320	.04	.50	.88	
	3	.012	15.733	.96	.49	.11	
3	1	3.963	1.000	.00	.00	.00	.00
	2	.015	16.491	.05	.49	.65	.01
	3	.012	18.164	.84	.43	.09	.00
	4	.010	19.995	.12	.08	.26	.99

a. Dependent Variable: Y

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	2.90	4.38	3.81	.255	304
Residual	-1.485	1.284	.000	.398	304
Std. Predicted Value	-3.572	2.240	.000	1.000	304
Std. Residual	-3.713	3.212	.000	.995	304

a. Dependent Variable: Y

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตย กับ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบ

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics				Durbin-Watson
						F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.615 ^a	.379	.377	.373	.379	184.111	1	302	.000	
2	.661 ^b	.437	.433	.356	.058	31.202	1	301	.000	
3	.677 ^c	.458	.453	.350	.021	11.821	1	300	.001	1.741

a. Predictors: (Constant), X25

b. Predictors: (Constant), X25, X21

c. Predictors: (Constant), X25, X21, X24

d. Dependent Variable: Y

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	25.641	1	25.641	184.111	.000 ^b
	Residual	42.059	302	.139		
	Total	67.700	303			
2	Regression	29.591	2	14.796	116.863	.000 ^c
	Residual	38.109	301	.127		
	Total	67.700	303			
3	Regression	31.036	3	10.345	84.649	.000 ^d
	Residual	36.664	300	.122		
	Total	67.700	303			

a. Dependent Variable: Y

b. Predictors: (Constant), X25

c. Predictors: (Constant), X25, X21

d. Predictors: (Constant), X25, X21, X24

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Coefficients Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1.898	.143		13.313	.000					
	X25	.499	.037	.615	13.569	.000	.615	.615	.615	1.000	1.000
2	(Constant)	1.481	.155		9.548	.000					
	X25	.412	.038	.508	10.728	.000	.615	.526	.464	.835	1.198
	X21	.197	.035	.264	5.586	.000	.471	.306	.242	.835	1.198
3	(Constant)	1.316	.160		8.240	.000					
	X25	.334	.044	.412	7.580	.000	.615	.401	.322	.612	1.633
	X21	.167	.036	.225	4.685	.000	.471	.261	.199	.786	1.273
	X24	.149	.043	.188	3.438	.001	.529	.195	.146	.604	1.656

a. Dependent Variable: Y

Excluded Variables^a

Model	Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics			
					Tolerance	VIF	Minimum Tolerance	
1	X21	.264 ^b	5.586	.000	.306	.835	1.198	.835
	X22	.196 ^b	3.942	.000	.222	.793	1.262	.793
	X23	.252 ^b	5.038	.000	.279	.759	1.317	.759
	X24	.250 ^b	4.555	.000	.254	.642	1.559	.642
2	X22	.067 ^c	1.149	.251	.066	.552	1.813	.552
	X23	.155 ^c	2.758	.006	.157	.583	1.715	.583
	X24	.188 ^c	3.438	.001	.195	.604	1.656	.604
3	X22	.025 ^d	.421	.674	.024	.525	1.906	.525
	X23	.105 ^d	1.793	.074	.103	.525	1.904	.525

a. Dependent Variable: Y

b. Predictors in the Model: (Constant), X25

c. Predictors in the Model: (Constant), X25, X21

d. Predictors in the Model: (Constant), X25, X21, X24

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition	Variance Proportions			
			Index	(Constant)	X25	X21	X24
1	1	1.989	1.000	.01	.01		
	2	.011	13.246	.99	.99		
2	1	2.974	1.000	.00	.00	.00	
	2	.015	14.014	.09	.34	.96	
	3	.011	16.285	.91	.65	.04	
3	1	3.963	1.000	.00	.00	.00	.00
	2	.016	15.542	.00	.14	.88	.13
	3	.012	18.293	.99	.07	.12	.15
	4	.009	20.829	.01	.78	.00	.73

a. Dependent Variable: Y

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	2.99	4.51	3.81	.320	304
Residual	-1.570	.870	.000	.348	304
Std. Predicted Value	-2.555	2.181	.000	1.000	304
Std. Residual	-4.492	2.488	.000	.995	304

a. Dependent Variable: Y

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการตื่นตัวทางการเมืองและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย กับ รูปแบบการพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบบ

Model Summary^c

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics				Durbin-Watson
						F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.643 ^a	.413	.411	.363	.413	212.727	1	302	.000	
2	.650 ^b	.423	.419	.360	.009	4.901	1	301	.028	1.828

a. Predictors: (Constant), X2

b. Predictors: (Constant), X2, X1

c. Dependent Variable: Y

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	27.979	1	27.979	212.727	.000 ^b
	Residual	39.721	302	.132		
	Total	67.700	303			
2	Regression	28.615	2	14.308	110.188	.000 ^c
	Residual	39.084	301	.130		
	Total	67.700	303			

a. Dependent Variable: Y

b. Predictors: (Constant), X2

c. Predictors: (Constant), X2, X1

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Coefficients Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1	(Constant)	1.427	.165		8.658	.000					
	X2	.621	.043	.643	14.585	.000	.643	.643	.643	1.000	1.000
2	(Constant)	1.286	.176		7.323	.000					
	X2	.519	.063	.537	8.302	.000	.643	.432	.364	.458	2.184
	X1	.137	.062	.143	2.214	.028	.539	.127	.097	.458	2.184

a. Dependent Variable: Y

Excluded Variables^a

Model	Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics			
					Tolerance	VIF	Minimum Tolerance	
1	X1	.143 ^b	2.214	.028	.127	.458	2.184	.458

a. Dependent Variable: Y

b. Predictors in the Model: (Constant), X2

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index	Variance Proportions		
				(Constant)	X2	X1
1	1	1.992	1.000	.00	.00	
	2	.008	15.779	1.00	1.00	
2	1	2.987	1.000	.00	.00	.00
	2	.009	17.963	1.00	.13	.13
	3	.004	26.675	.00	.87	.87

a. Dependent Variable: Y

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std.	N
				Deviation	
Predicted Value	2.77	4.38	3.81	.307	304
Residual	-1.648	1.067	.000	.359	304
Std. Predicted Value	-3.398	1.857	.000	1.000	304
Std. Residual	-4.573	2.961	.000	.997	304

a. Dependent Variable: Y

ภาคผนวก ฉ

รายชื่อรายชื่อผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อรายชื่อผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มที่ ๑ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก

๑	นายสุพจน์ กลิ่นพ่วง	อดีตรององค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก
๒	นายประภาส เนตรสุข	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่องสะแก
๓	นางณัฐมน ยอดทอง	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๔
๔	นางสาวจิราภรณ์ กอวิจิตร	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๖
๕	นางสาววรัญญาภรณ์ ธนพรวิชิรพัทธ์	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องสะแก หมู่ที่ ๙

กลุ่มที่ ๒ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม

๖	นายประสิทธิ์ อินทรพงษ์	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม
๗	นายประสงค์ หมูศิริ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม
๘	นางสาวนันท์นภัส ทองเงิน	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘
๙	นายวุฒิชัย คล้ายพันธ์	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๘
๑๐	นายจรัญ ทองใบ	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาพันสาม หมู่ที่ ๑

กลุ่มที่ ๓ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลนาวัง

๑๑	นางภัทราภรณ์ สุนทร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ ตำบลนาวัง
๑๒	นายชะลอ พูลสวัสดิ์	พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลตำบลนาวัง
๑๓	นางชวารินทร์ อินทรพงษ์	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลนาวัง หมู่ที่ ๕
๑๔	นางกาญจนา จันทร์เกษม	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องนาวัง หมู่ที่ ๓
๑๕	นายวรากร ใจเรา	ผู้แทนประชาชนเขตตำบลช่องนาวัง หมู่ที่ ๓

คำสั่ง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ /๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและรับรองผลงานวิจัย

*****

ตามที่มหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้ ดร.อนุชา พลทะกุล ตำแหน่ง อาจารย์ คณะ/ส่วนงาน สังคมศาสตร์/วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี ภาควิชา รัฐศาสตร์ ได้ดำเนินงานการวิจัย ปี งบประมาณ. ๒๕๖๕ เรื่อง “การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี” ตามสัญญาเลขที่ ว.๐๗๕/๒๕๖๕ โดยกำหนดให้นักวิจัยจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ส่งสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ พิจารณาตรวจสอบ ความทราบแล้ว นั้น

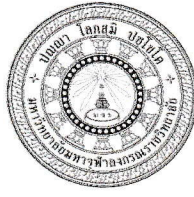
เพื่อให้การตรวจสอบและรับรองผลงานวิจัยสำหรับใช้ประกอบการขอตำแหน่งทางวิชาการ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย จึงขอแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและรับรองผลงานวิจัย ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นพแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สั่ง ณ วันที่ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ 19 กันยายน 2565

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์

ข้าพเจ้า ดร.ดาวณา เกตุทอง ตำแหน่ง อาจารย์

ชื่อหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

ที่อยู่ 65/1 หมู่ 1 ต.ช่องสะแก อ.เมืองเพชรบุรี จ.เพชรบุรี 76000

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ขอรับรองว่าได้มีการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง การพัฒนาการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด เพชรบุรี

ซึ่งเป็นผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ของ ดร.อนุชา พละกุล พระสมุห์อำคม อาคมอิโร นายปกรณ์ เนตรขำ โดยนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

- การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การบรรยาย การสอน การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- การใช้ประโยชน์ด้านความรู้ในพระพุทธศาสนา
- การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยและ/หรืองานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสิ่งประดิษฐ์
- การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายหรือระดับประเทศ
- การใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์

ช่วงเวลาที่น่าไปใช้ประโยชน์ ตั้งแต่ 17 กันยายน 2565 จนถึง 16 ตุลาคม 2565 ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ เรื่องนี้ไปใช้ประโยชน์นั้น ก่อให้เกิดผลดี ดังนี้

1. บรรยายประกอบการสอนร่วมรายวิชา ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์
2. บรรยายประกอบการสอนร่วมรายวิชา การศึกษาอิสระทางรัฐศาสตร์

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ .....
(ดร.ดาวณา เกตุทอง)

ตำแหน่ง อาจารย์

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ - นามสกุล : ดร. อนุชา พละกุล
: E-mail = anucha.bha@mcu.ac.th

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๔๖ : นักรรรมชั้นเอก
พ.ศ. ๒๕๕๓ : ปริญญาธรรม ๓ ประโยค
พ.ศ. ๒๕๕๑ : ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) รัฐศาสตร์ (การเมืองการปกครอง), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๕๗ : ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) การบริหารการพัฒนาสังคม (นโยบายและการวางแผนทางสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
: ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ.๒๕๕๗ ถึง ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

ผลงานทางวิชาการ

งานวิจัย

อนุชา พละกุล และคณะ (๒๕๖๔). การพัฒนาเทศบาลตำบลหาดเจ้าสำราญ : การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตามแนวคิดภูมิรัฐศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๓). การศึกษาเปรียบเทียบละครชาตรีเมืองเพชรและละครชาตรีกรมศิลปากร. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๓). แนวทางการพัฒนากระบวนการเผยแพร่แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระสงฆ์ ในจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๑). การเสริมสร้างความรู้และควบคุมการทุจริตโดยพระสงฆ์ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๑). ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ : องค์กรประกอบ ตัวบ่งชี้ และผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมไทย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๖๐). การศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้และแนวปฏิบัติกัมมัฏฐาน ตามสายพระมหาเถระของไทยและพม่า. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๕๙). หลักสัญญาตาแนวคิด การตีความ และการวิเคราะห์ เพื่อบูรณาการกับการสร้างความสมดุลของชีวิตและสังคม. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๕๘). ศึกษาวิเคราะห์หลักความเชื่อเรื่องพุทธ ผี และพราหมณ์ในสังคมไทย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุชา พละกุล. (นักวิจัยร่วม). (๒๕๕๗). การศึกษาวิเคราะห์รัฐศาสตร์เชิงพุทธในมุมมองของนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ในประเทศไทย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บทความวิจัย

- อนุชา พละกุล ฉัชชนันท์ อิศรเดช และเติมศักดิ์ ทองอินทร์. การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเยาวชนจังหวัดเพชรบุรี. วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, ISSN : 2773 – 9635 (Online) ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม) : ๒๕๖๕
- พระครูวัชรสุวรรณาท, พระอาคม อาคมธีโร และอนุชา พละกุล. (๒๕๖๒). การผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : คุณค่าอัตลักษณ์และการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยวัฒนธรรมชุมชน. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๒ เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒ ISSN 1513-7287 หน้า ๑๓๙-๑๕๓.
- พระครูอุดมเจติยารักษ์, อนุชา พละกุล, ศิริเพ็ญ สุดแสนสง่า, มะลิ ทิพย์ประจง และสุบัน สวัสดิ์ประภา. การเสริมสร้างความรู้และควบคุมการทุจริตโดยพระสงฆ์ ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. Journal of MCU Nakhondhat ISSN: 2586-923X (TCI 1) Vol.6 No.10 (December 2019): 4833-4851.

นพ เพ็ญฟู, พระครูสุนทรวัชรกิจ, พระครูอุดมเจติยารักษ์, พ.ต.อ.ณัฐพัชร์ โฆษิตเลิศ, ศิริเพ็ญ สุดแสนสง่า, อนุชา พละกุล และมะลิ ทิพย์ประจง. **ภัยคุกคามรูปแบบใหม่: องค์กรกอบตัวบ่งชี้และผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมไทยในจังหวัดเพชรบุรี.** Journal of Modern Learning Development. ISSN 2673-074X. (Tier 2). ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2020): มีนาคม - เมษายน 2563 ในหน้า 78-96

บทความวิชาการ

อนุชา พละกุล, รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์ไตรมาสสุดท้าย, **วารสารมหาจุฬาริชาการ,** ISSN (Online) : 2651 – 2440 ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๔) : ๓๖๒-๓๗๔.

อนุชา พละกุล. โลกทัศน์การเมืองการปกครองของชาวบ้าน, **วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,** ISSN 2465-5007 ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (มิถุนายน – ธันวาคม ๒๕๖๔) : ๑๐๙ - ๑๒๒.

พระวิสุทธีวรกิจ, พระครูอุดมเจติยารักษ์, ศิริเพ็ญ สุดแสนสง่า และอนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). พุทธวิธีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรเพื่อความเป็นเลิศในยุคดิจิทัล, **Journal of Modern Learning Development,** ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๖ (พฤศจิกายน-ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๓๓๓-๓๔๘.

อนุชา พละกุล. ความคิดเห็นและพฤติกรรมชนชั้นกลางที่มีต่อประชาธิปไตยไทย.วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์ปริทัศน์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๙) : ISSN 0859-869X ในหน้า ๕๙-๗๙.

อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). แนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคมชนบทสมัยใหม่. **วารสารรัชต์ภาคย์ Rajapark Journal ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,** ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒๖ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๑) ISSN: 1905-2243 ในหน้า ๒๗๐-๒๙๗.

อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). พุทธรัฐศาสตร์ : ประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ และบัณฑิตของหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในหนึ่งทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๙). ใน รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑ ฉบับสมบูรณ์. วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วันที่ ๙-๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ หน้า ๑๓๑-๑๔๕.

อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). ธรรมภิบาล : ทางรอด ทางเลือก สู่การปกครองอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น. งานประชุมวิชาการระดับนานาชาติภูมิศาสตร์เชิงวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา

ครั้งที่ ๗ ประจำปี ๒๕๕๘ (IBRS 2016) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์. น่าน.๒๕๕๘ หน้า ๑๖๕๑-๑๖๖๓.

อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). ภัยคุกคามรูปแบบใหม่และผลกระทบต่อสังคมไทย. งานประชุม
วิชาการระดับนานาชาติศึกษาศาสตร์เชิงวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา ครั้งที่ ๗ ประจำปี
๒๕๕๘ (IBRS 2016) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สถาบันวิจัยพุทธ
ศาสตร์. น่าน.๒๕๕๘ หน้า ๑๖๖๔-๑๖๗๕.

อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). อาเซียน : ความสัมพันธ์กระแสนิยมระหว่างประเทศสมัยใหม่. งาน
ประชุมวิชาการระดับนานาชาติศึกษาศาสตร์เชิงวัฒนธรรมในพระพุทธศาสนา ครั้งที่ ๗
ประจำปี ๒๕๕๘ (IBRS 2016) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สถาบันวิจัย
พุทธศาสตร์. น่าน. ๒๕๕๘ หน้า ๑๖๗๖-๑๖๙๐.

อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). การเสริมสร้างความรู้และควบคุมการทุจริตโดยพระสงฆ์ ภาคประชาชน
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. *Journal of MCU Nakhondhat*,
ISSN: 2586-923X (TCI 1) Vol.6 No.10 (December 2019): 4833-4851.

อนุชา พละกุล. (ผลงานร่วม). ภัยคุกคามรูปแบบใหม่: องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และผลกระทบต่อความ
มั่นคงของสังคมไทยในจังหวัดเพชรบุรี. *Journal of Modern Learning
Development*. ISSN 2673-074X. (Tier 2). ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (2020): มีนาคม -
เมษายน 2563 ในหน้า 78-96.

ประวัตินักวิจัย

- ชื่อ ฉายา/นามสกุล : พระสมุห์อาคม อาคมธีโร (กุญแจนาค)
 ภูมิลำเนา : จังหวัดเพชรบุรี
 ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดพระรูป ๖๕ หมู่ ๖ ตำบลช่องสะแก
 อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ๗๖๐๐๐
- การศึกษา : พศ. ๒๕๕๑ ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 : พศ. ๒๕๕๖ ปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 : พศ. ๒๕๕๗ นักธรรมชั้นเอก

ประสบการณ์ทำงาน

- ๒๕๕๖ - ๒๕๖๒ : นักจัดการงานทั่วไป หน่วยวิทยบริการคณะสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดพระรูป จังหวัดเพชรบุรี
 ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ : นักวิเคราะห์นโยบายและแผน วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มจร
 ๒๕๖๔ - ปัจจุบัน : ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มจร

ผลงานทางวิชาการ

บทความวิชาการ :

Phra Arkom Arkamatero, “Comparative Analysis of Buddhist Administration, Bureaucracy and New Public Administration”, **Journal of International Buddhist Studies**, December 01, 2019 (Vol.10, No.2) : 107 – 122

Phra Arkom Arkamatero, “Buddhist Dhamma and Resolution of Conflict in Organization”, **Journal of International Buddhist Studies**, June 01, 2020 (Vol.11, No.1) : 107 – 122

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร, “อำนาจทางการเมืองว่าด้วยการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม”, **วารสาร มจร.เพชรบุรีปริทรรศน์**, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓) : ๕๘ - ๗๙

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร และคณะ, “ ธรรมาธิปไตย : แนวคิด ทฤษฎี และการส่งเสริมการตื่นตัวทาง
การเมืองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน” วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, ปีที่ ๓
ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๔๐ – ๖๐

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร และคณะ, “พรรคการเมืองกับระบอบประชาธิปไตย”, วารสาร มจร.
เพชรบุรีปริทรรศน์, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๒ – ๑๓

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ - นามสกุล : นายปกรณ์ เนตรขำ

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๖๔

: ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) (การเกษตร)
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ.๒๕๖๓ ถึง ปัจจุบัน

: นักวิชาการพัสดุ วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย